॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ಮಹಾವಗ್ಗ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

೧. ಮಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಅವಿಜ್ಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧-೨. ಮಹಾವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ**ತಿ ಸಹಜಾತವಸೇನ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ। **ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸಮಾಪಜ್ಜನಾಯ ಸಭಾವಪಟಿಲಾಭಾಯ, ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನ್ವದೇವ ಅಹಿರಿಕಂ ಅನೋತ್ತಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಸಾ ಪನೇಸಾ ಯದೇತಂ ಅಲಜ್ಜನಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಂ ಅಹಿರಿಕಂ, ಅಭಾಯನಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಞ್ಚ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಂ, ಏತಂ ಅನುದೇವ ಸಹೇವ ಏಕತೋವ, ನ ವಿನಾ ತೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪಗತಸ್ಸ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಅಯಾಥಾವದಿಟ್ಠಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕದಿಟ್ಠಿ। **ಪಹೋತೀ**ತಿ ಹೋತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾ**ದೀಸುಪಿ ಅಯಾಥಾವಅನಿಯ್ಯಾನಿಕವಸೇನೇವ ಮಿಚ್ಛಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಇಮಾನಿ ಅಟ್ಠಪಿ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಮಿಚ್ಛತ್ತಅಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಪನ ನ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಸಬ್ಬಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನಾನಕ್ಖಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ।

ಕಥಂ? ಯದಾ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಂ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮೋ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತೋತಿ ಛ ಅಙ್ಗಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಂ, ತದಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಜ್ಜಾನಿ ಪಞ್ಚ। ಯದಾ ತಾನೇವ ದ್ವೇ ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ, ತದಾ ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ತಾನೇವ ಛ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ। ಅಯಂ ಆಜೀವೋ ನಾಮ ಕುಪ್ಪಮಾನೋ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇಸುಯೇವ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಕುಪ್ಪತಿ, ನ ಮನೋದ್ವಾರೇ। ತಸ್ಮಾ ಯದಾ ಆಜೀವಸೀಸೇನ ತಾನೇವ ಚಿತ್ತಾನಿ ಕಾಯವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ, ತದಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಥಾ ವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಸ್ಸ ವಸೇನ ತಾನೇವ ಛ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ। ಯದಾ ಪನ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಅಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ತಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ , ತದಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಮಿಚ್ಛಾವಾಯಾಮಮಿಚ್ಛಾಸತಿಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿವಸೇನ ಪಞ್ಚ ವಾ, ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಂ ನ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಸಬ್ಬಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನಾನಕ್ಖಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ।

ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞಾಣಂ। ಇಹಾಪಿ ಸಹಜಾತವಸೇನ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಲಜ್ಜನಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಾ ಹಿರೀ, ಭಾಯನಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋವ। **ವಿಜ್ಜಾಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪಗತಸ್ಸ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ವಿದ್ದಸುನೋ**ತಿ ವಿದುನೋ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಯಾಥಾವದಿಟ್ಠಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕದಿಟ್ಠಿ। **ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಇಮಾನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಾನಿ ಲೋಕಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ನ ಏಕತೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ,

ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತಾನಿ ಚ ಖೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಮಗ್ಗೇ, ದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕಾದೀಸು ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪವಜ್ಜಾನಿ ಸತ್ತೇವ ಹೋನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಮ್ಹಿ ಮಹಾಸಳಾಯತನಿಕಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೩೧) 'ಯಾ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿ, ಸಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಯೋ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ, ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಯೋ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ವಾಯಾಮೋ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ। ಯಾ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ಸತಿ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸತಿ। ಯೋ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಪುಬ್ಬೇವ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಆಜೀವೋ ಚ ಸುಪರಿಸುದ್ಧೋ'ತಿ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತೇ "ಏವಮಸ್ಸಾಯಂ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ನ ಪಸ್ಸಸಿ ? ಯಂ ಪನೇತಂ "ಪುಬ್ಬೇವ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಅತಿಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ।

ಯಮ್ಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತಂ "ತಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೨೦೨), ತಂ ಏಕಂ ಕಿಚ್ಚನ್ತರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಮಿಚ್ಛಾಕಮ್ಮನ್ತಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಂ ಪೂರೇತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ದಿಟ್ಠಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ವಾಯಾಮೋ ಸತಿ ಸಮಾಧೀತಿ ಇಮೇಸುಯೇವ ಪಞ್ಚಸು ಕಾರಕಙ್ಗೇಸು ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಪೂರತಿ। ವಿರತಿವಸೇನ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಪೂರತಿ ನಾಮ। ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಇಮಂ ಕಿಚ್ಚನ್ತರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಚ ಪಞ್ಚೇವ ಹೋನ್ತಿ, ವಿರತಿ ಪನ ಅನಿಯತಾ। ತಸ್ಮಾ "ಛಳಙ್ಗಿಕೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ"ತ್ವೇವ ವುತ್ತಂ। "ಯಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನಾಸವಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವಯತೋ ತೀಹಿ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ಆರತಿ ವಿರತಿ ಪಟಿವಿರತಿ ವೇರಮಣೀ ಅಕಿರಿಯಾ ಅಕರಣಂ, ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಅರಿಯೋ ಅನಾಸವೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೯)। ಏವಂ ಪನ ಮಹಾಚತ್ತಾಲೀಸಕಸುತ್ತಾದೀಸು ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಾದೀನಞ್ಚ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಙ್ಗಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋವ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕೋವ ಕಥಿತೋ। ದುತಿಯಂ ಕೋಸಲಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೩. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. ತತಿಯೇ **ಸಕಲಮಿದಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಅಪ್ಪತ್ತತಾಯ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ನ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಪನ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠಿತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಭಗವಾ **ಸಾಧು ಸಾಧೂ**ತಿ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ।

೪. ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಬ್ಬಸೇತೇನ ವಳವಾಭಿರಥೇನಾ**ತಿ ಸಕಲಸೇತೇನ ಚತೂಹಿ ವಳವಾಹಿ ಯುತ್ತರಥೇನ। ಸೋ ಕಿರ ಸಬ್ಬೋ ಸಚಕ್ಕಪಞ್ಜರಕುಬ್ಬರೋ ರಜತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ರಥೋ ಚ ನಾಮೇಸ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ - ಯೋಧರಥೋ, ಅಲಙ್ಕಾರರಥೋತಿ। ತತ್ಥ ಯೋಧರಥೋ ಚತುರಸ್ಸಸಣ್ಠಾನೋ ಹೋತಿ ನಾತಿಮಹಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಜನಾನಂ ಗಹಣಸಮತ್ಥೋ। ಅಲಙ್ಕಾರರಥೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ ದೀಘತೋ ದೀಘೋ ಪುಥುಲತೋ ಪುಥುಲೋ ಚ, ತತ್ಥ ಛತ್ತಗ್ಗಾಹಕೋ ವಾಲಬೀಜನಿಗ್ಗಾಹಕೋ ತಾಲವಣ್ಟಗ್ಗಾಹಕೋತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ಸುಖೇನೇವ ಠಾತುಂ ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಅಲಙ್ಕಾರರಥೋಯೇವ।

ಸೇತಾ ಸುದಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಾ ವಳವಾ ಪಕತಿಯಾ ಸೇತವಣ್ಣಾವ। **ಸೇತಾಲಙ್ಕಾರಾತಿ** ಪಸಾಧನಂ ತಾಸಂ ರಜತಮಯಂ ಅಹೋಸಿ। **ಸೇತೋ ರಥೋತಿ** ರಥೋಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ರಜತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದನ್ತಕಮ್ಮಖಚಿತತ್ತಾ ಚ ಸೇತೋವ। **ಸೇತಪರಿವಾರೋತಿ** ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ರಥಾ ಸೀಹಚಮ್ಮಪರಿವಾರಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಬ್ಯಗ್ಘಚಮ್ಮಪರಿವಾರಾಪಿ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಪರಿವಾರಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಏಸ। ಏಸ ಪನ ಘನದುಕೂಲೇನ ಪರಿವಾರಿತೋ ಅಹೋಸಿ। **ಸೇತಾ ರಸ್ಮಿಯೋತಿ** ರಸ್ಮಿಯೋಪಿ ರಜತಪನಾಳಿಸುಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। **ಸೇತಾ ಪತೋದಲಟ್ಠೀತಿ** ಪತೋದಲಟ್ಠಿಪಿ ರಜತಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ।

ಸೇತಂ ಛತ್ತನ್ತಿ ರಥಮಜ್ಝೇ ಉಸ್ಸಾಪಿತಛತ್ತಮ್ಪಿ ಸೇತಮೇವ ಅಹೋಸಿ। **ಸೇತಂ ಉಣ್ಹೀಸನ್ತಿ** ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲವಿತ್ಥಾರೋ ರಜತಮಯೋ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೋ ಸೇತೋ। **ಸೇತಾನಿ ವತ್ಥಾನೀತಿ** ವತ್ಥಾನಿಪಿ ಸೇತಾನಿ ಫೇಣಪುಞ್ಜವಣ್ಣಾನಿ। ತೇಸು ನಿವಾಸನಂ ಪಞ್ಚಸತಗ್ಘನಕಂ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೋ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕೋ। **ಸೇತಾ ಉಪಾಹನಾತಿ** ಉಪಾಹನಾ ನಾಮ ಮಗ್ಗಾರುಳ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಟವಿಂ ವಾ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ। ಅಯಂ ಪನ ರಥಂ ಅಭಿರುಳ್ಹೋ, ತೇನಸ್ಸ ತದನುಚ್ಛವಿಕೋ ರಜತಪಟಿಸೇವಿತೋ ಪಾದಾಲಙ್ಕಾರೋ ನಾಮ ಏಸ ಏವಂ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೇತಾಯ ಸುದಂ ವಾಲಬೀಜನಿಯಾತಿ** ಫಲಿಕಮಯದಣ್ಡಾಯ ಸೇತಚಮರವಾಲಬೀಜನಿಯಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತ್ತಕಮೇವಸ್ಸ ಸೇತಂ ಅಹೋಸಿ, ಸೋ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸೇತವಿಲೇಪನಂ ವಿಲಿಮ್ಪಿ, ಸೇತಮಾಲಂ ಪಿಳನ್ಧಿ, ದಸಸು ಅಙ್ಗುಲೀಸು ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಿಕಾ ಕಣ್ಣೇಸು ಕುಣ್ಡಲಾನೀತಿ ಏವಮಾದಿ ಅಲಙ್ಕಾರೋಪಿಸ್ಸ ರಜತಮಯೋವ ಅಹೋಸಿ । ಪರಿವಾರಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಪಿಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ತಥೇವ ಸೇತವತ್ಥವಿಲೇಪನಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಯಂ ಪನೇತಂ **ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾಯನ್ತನ್ತಿ** ವುತ್ತಂ, ತತ್ರಾಯಂ ನಿಯ್ಯಾಯನವಿಭಾವನಾ - ಸೋ ಕಿರ ಛನ್ನಂ ಛನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಏಕವಾರಂ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋತಿ - "ಇತೋ ಏತ್ತಕೇಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಗರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುರೇತರಮೇವ ಘೋಸನಾ ಕಯಿರತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಯೇ ನಗರತೋ ನ ಪಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇ ನ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಯೇಪಿ ಪಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇಪಿ "ಪುಞ್ಞವತೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಂ ದಿವಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಗರಂ ಅನುವಿಚರತಿ, ತದಾ ಪಾತೋವ ನಗರವೀಥಿಯೋ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಲಾಜಪಞ್ಚಮೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಕದಲಿಯೋ ಚ ಧಜೇ ಚ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲನಗರಂ ಧೂಪಿತವಾಸಿತಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಾತೋವ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸೇತವತ್ಥಾದೀಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಾ ಓರುಯ್ಹ ರಥಂ ಅಭಿರುಹತಿ। ಅಥ ನಂ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಬ್ಬಸೇತವತ್ಥವಿಲೇಪನಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ತತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸನ್ನಿಪಾತತ್ಥಂ ಪಠಮಂಯೇವ ತರುಣದಾರಕಾನಂ ಫಲಾಫಲಾನಿ ವಿಕಿರನ್ತಿ, ತದನನ್ತರಂ ಮಾಸಕರೂಪಾದೀನಿ, ತದನನ್ತರಂ ಕಹಾಪಣೇ ವಿಕಿರನ್ತಿ। ಮಹಾಜನೋ ಸನ್ನಿಪತತಿ, ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಯೋ ಚೇವ ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಾ ಚ ವತ್ತನ್ತಿ। ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಙ್ಗಲಿಕಸೋವತ್ಥಿಕಾದೀಸು ಮಙ್ಗಲಾನಿ ಚೇವ ಸುವತ್ಥಿಯೋ ಚ ಕರೋನ್ತೇಸು ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಗರಂ ಅನುವಿಚರತಿ। ಪುಞ್ಞವನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಭೂಮಿಕಾದಿಪಾಸಾದೇ ಆರುಯ್ಹ ಸುಕಪತ್ತಸದಿಸಾನಿ ವಾತಪಾನಕವಾಟಾನಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಯಸಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಗರಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೋ ವಿಯ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಾಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ತಮೇನಂ ಜನೋ ದಿಸ್ವಾತಿ ಮಹಾಜನೋ ತಂ ರಥಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಬ್ರಹ್ಮನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಾಧಿವಚನಮೇತಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಂ ವತ ಭೋ ಯಾನನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಯಾನಸದಿಸಂ ವತ ಭೋ ಯಾನನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಸ್ಸೇವ ಖೋ ಏತನ್ತಿ**, ಆನನ್ದ, ಮನುಸ್ಸಾ ನಾಮ ವಣ್ಣಭಾಣಕಾನಂ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಾರಿಕಾನಂ ವಣ್ಣಗೀತಂ ಗಾಯಾಪೇನ್ತಿ "ಅಭಿರೂಪೋ ಹೋತಿ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ"ತಿ, ನ ಚ ತೇನ ವಣ್ಣಭಣನಮತ್ತೇನ ಅಭಿರೂಪಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ಮಹದ್ಧನಾ ವಾ, ಏವಮೇವ ಮಹಾಜನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ರಥಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಬ್ರಹ್ಮಂ ವತ ಭೋ ಯಾನ"ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವಂ ವಣ್ಣಂ ಭಣತಿ, ನ ಪನೇತಂ ಯಾನಂ ವಣ್ಣಭಣನಮತ್ತೇನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಯಾನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಲಾಮಕಞ್ಹಿ ಏತಂ ಛವಂ। ಪರಮತ್ಥೇನ ಪನ ಇಮಸ್ಸೇವ ಖೋ ಏತಂ,

ಆನನ್ದ, ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬದೋಸವಿಗಮೇನ ಸೇಟ್ಠೋ, ಇಮಿನಾ ಚ ಅರಿಯಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯನ್ತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಯಾನಂ** ಇತಿಪಿ, ಧಮ್ಮಭೂತತ್ತಾ ಯಾನತ್ತಾ ಚ **ಧಮ್ಮಯಾನಂ** ಇತಿಪಿ, ಅನುತ್ತರತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಾಮಸ್ಸ ಚ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ಅನುತ್ತರೋ ಸಙ್ಗಾಮವಿಜಯೋ** ಇತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಇದಾನಿಸ್ಸ ನಿದ್ದೋಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಸಙ್ಗಾಮವಿಜಯಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ರಾಗವಿನಯಪರಿಯೋಸಾನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ರಾಗಂ ವಿನಯಮಾನಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೀತಿ ರಾಗವಿನಯಪರಿಯೋಸಾನಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಯಸ್ಸ ಸದ್ಧಾ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಚಾತಿ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಯಾನಸ್ಸ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿವಸೇನ ಸದ್ಧಾ, ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿವಸೇನ ಪಞ್ಞಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸದಾ ಧುರಂ ಯುತ್ತಾ, ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತತಾಯುಗೇ ಯುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಿರೀ ಈಸಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅಧಿವಿಟ್ಠೇನ ಬಹಿದ್ಧಾಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಓತ್ತಪ್ಪೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಹಿರೀ ಯಸ್ಸ ಮಗ್ಗರಥಸ್ಸ ಈಸಾ। **ಮನೋ ಯೋತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಞ್ಚ ಯೋತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರಥಸ್ಸ ವಾಕಾದಿಮಯಂ ಯೋತ್ತಂ ಗೋಣೇ ಏಕಾಬದ್ಧೇ ಕರೋತಿ ಏಕಸಙ್ಗಹಿತೇ, ಏವಂ ಮಗ್ಗರಥಸ್ಸ ಲೋಕಿಯವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಞಾಸ, ಲೋಕುತ್ತರವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಅತಿರೇಕಸಟ್ಠಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಏಕಾಬದ್ಧೇ ಏಕಸಙ್ಗಹೇ ಕರೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಮನೋ ಯೋತ್ತ"ನ್ತಿ। **ಸತಿ ಆರಕ್ಖಸಾರಥೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸತಿ ಆರಕ್ಖಸಾರಥಿ। ಯಥಾ ಹಿ ರಥಸ್ಸ ಆರಕ್ಖೋ ಸಾರಥಿ ನಾಮ ಯೋಗ್ಗಿಯೋ। ಧುರಂ ವಾಹೇತಿ ಯೋಜೇತಿ ಅಕ್ಖಂ ಅಬ್ಭಞ್ಜತಿ ರಥಂ ಪೇಸೇತಿ ರಥಯುತ್ತಕೇ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೇ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಮಗ್ಗರಥಸ್ಸ ಸತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆರಕ್ಖಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ಚೇವ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿಯೋ ಸಮನ್ವೇಸತೀತಿ ವುತ್ತಾ।

ರಥೋತಿ ಅರಿಯಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗರಥೋ। **ಸೀಲಪರಿಕ್ಖಾರೋ**ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೋ। **ಝಾನಕ್ಖೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಝಾನಙ್ಗಾನಂ ವಸೇನ ಝಾನಮಯಅಕ್ಖೋ। **ಚಕ್ಕವೀರಿಯೋ**ತಿ ವೀರಿಯಚಕ್ಕೋ, ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸಙ್ಖಾತಾನಿ ದ್ವೇ ವೀರಿಯಾನಿ ಅಸ್ಸ ಚಕ್ಕಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪೇಕ್ಖಾ ಧುರಸಮಾಧೀ**ತಿ ಧುರಸ್ಸ ಸಮಾಧಿ, ಉನ್ನತೋನತಾಕಾರಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಯುಗಪದೇಸಾನಂ ಸಮತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಭಾವಂ ಹರಿತ್ವಾ ಪಯೋಗಮಜ್ಝತ್ತೇ ಚಿತ್ತಂ ಠಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಮಗ್ಗರಥಸ್ಸ "ಧುರಸಮಾಧೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅನಿಚ್ಛಾ ಪರಿವಾರಣ**ನ್ತಿ ಬಾಹಿರಕರಥಸ್ಸ ಸೀಹಚಮ್ಮಾದೀನಿ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗರಥಸ್ಸ ಅಲೋಭಸಙ್ಖಾತಾ ಅನಿಚ್ಛಾ ಪರಿವಾರಣಂ ನಾಮ।

ಅಬ್ಯಾಪಾದೋತಿ ಮೇತ್ತಾ ಚ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಚ। **ಅವಿಹಿಂಸಾ**ತಿ ಕರುಣಾ ಚ ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಚ। **ವಿವೇಕೋ**ತಿ ಕಾಯವಿವೇಕಾದಿ ತಿವಿಧವಿವೇಕೋ। **ಯಸ್ಸ ಆವುಧ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗರಥೇ ಠಿತಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಏತಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಆವುಧಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರಥೇ ಠಿತೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಆವುಧೇಹಿ ಸಪತ್ತೇ ವಿಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಾವಚರೋಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗರಥೇ ಠಿತೋ ಮೇತ್ತಾಯ ದೋಸಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ಕರುಣಾಯ ವಿಹಿಂಸಂ , ಕಾಯವಿವೇಕೇನ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ, ಚಿತ್ತವಿವೇಕೇನ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಣಿಕಂ, ಉಪಧಿವಿವೇಕೇನ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಂ ವಿಜ್ಝತಿ। ತೇನಸ್ಸೇತಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ "ಆವುಧ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಿತಿಕ್ಖಾ**ತಿ ದುರುತ್ತಾನಂ ದುರಾಗತಾನಂ ವಚನಪಥಾನಂ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿ। **ಚಮ್ಮಸನ್ನಾಹೋ**ತಿ ಸನ್ನದ್ಧಚಮ್ಮೋ। ಯಥಾ ಹಿ ರಥೇ ಠಿತೋ ರಥಿಕೋ ಪಟಿಮುಕ್ಕಚಮ್ಮೋ ಆಗತಾಗತೇ ಸರೇ ಖಮತಿ, ನ ನಂ ತೇ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಗತಾಗತೇ ವಚನಪಥೇ ಖಮತಿ, ನ ನಂ ತೇ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ತಿತಿಕ್ಖಾ ಚಮ್ಮಸನ್ನಾಹೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಾಯ ವತ್ತತೀ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ವತ್ತತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತಿಯೇವ, ನ ತಿಟ್ಠತಿ ನ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತದತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತನ್ತಿ ಏತಂ ಮಗ್ಗಯಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಪುರಿಸಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಯಾನಂ ಅನುತ್ತರನ್ತಿ** ಅಸದಿಸಂ ಸೇಟ್ಠಯಾನಂ। **ನಿಯ್ಯನ್ತಿ ಧೀರಾ ಲೋಕಮ್ಹಾತಿ** ಯೇಸಂ ಏತಂ ಯಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ಧೀರಾ ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸಾ ಲೋಕಮ್ಹಾ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞದತ್ಥೂತಿ** ಏಕಂಸೇನ। **ಜಯಂ ಜಯನ್ತಿ** ರಾಗಾದಯೋ ಸಪತ್ತೇ ಜಿನನ್ತಾ ಜಿನನ್ತಾ।

೫-೬. ಕಿಮತ್ಥಿಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫-೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ಅಯಮೇವಾತಿ** ಏವಸದ್ದೋ ನಿಯಮತ್ಥೋ। ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ಚ ಕಥಿತೋ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೭. ದುತಿಯಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭. ಸತ್ತಮೇ **ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಖೋ ಏತಂ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿವಚನನ್ತಿ** ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಅಮತಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಅಪಿಚ ತೇನ ರಾಗಾದಿವಿನಯೇನ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಸವಕ್ಖಯೋ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಂ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಏತಂ ರಾಗವಿನಯೋತಿಆದಿ ನಾಮಮೇವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಏತದವೋಚಾತಿ** "ಸತ್ಥಾರಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂತಿ ವದನ್ತೇನ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ, ಮಗ್ಗೋ ಪನಸ್ಸ ನ ಕಥಿತೋ। ತಂ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲತಾಯ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏತಂ ಅವೋಚ।

೮. ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕತಮಾ ಚ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ** ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಅಪರೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ವಿಭಜಿತುಕಾಮೋ ಇದಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣನ್ತಿ** ಸವನಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಚತೂಹಾಕಾರೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಞಾಣಂ। ಸಮುದಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಸಮ್ಮಸನಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ತಿವಿಧಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಮೇತಂ "ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಟ್ಟಂ, ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ। ತೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಟ್ಟೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತಿ, ವಿವಟ್ಟೇ ನತ್ಥಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ। ಪುರಿಮಾನಿ ಹಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಂ, ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಚ, "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಚ ಆಚರಿಯಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಇತರೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು - "ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸವನೇನೇವ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಏಕಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಏಕಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ । ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೇನ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಪಟಿವೇಧೇನ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯೇನ...ಪೇ॰... ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ।

ಏವಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾಸವನಧಾರಣಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧೋ ಹೋತಿ, ದ್ವೀಸು ಸವನಪಟಿವೇಧೋಯೇವ। ಅಪರಭಾಗೇ ತೀಸು ಕಿಚ್ಚತೋ ಪಟಿವೇಧೋ ಹೋತಿ, ನಿರೋಧೇ ಆರಮ್ಮಣಪಟಿವೇಧೋ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಪನ ಪತ್ತಸಚ್ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿಗ್ಗಹತೋ - "ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನಾಮಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಜಹಾಮಿ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋಮಿ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಸಮನ್ನಾಹಾರಮನಸಿಕಾರಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಗ್ಗಹತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೋತಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಮೇವ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋವ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ, ದ್ವೇ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಾನಿ। ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಾಕಟಂ, ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಪಹಾರಾದೀಸು "ಅಹೋ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಮುದಯಮ್ಪಿ ಖಾದಿತುಕಾಮತಾಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಾಕಟಂ। ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧತೋ ಪನ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಗಮ್ಭೀರಂ। ಇತಿ ತಾನಿ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ। ಇತರೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಪಯೋಗೋ ಭವಗ್ಗಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಹತ್ಥಪಸಾರಣಂ ವಿಯ ಅವೀಚಿಫುಸನತ್ಥಂ ಪಾದಪಸಾರಣಂ ವಿಯ ಸತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಟಿಪಾದನಂ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ಇತಿ ತಾನಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಾನಿ। ಏವಂ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ಚ ದುದ್ದಸೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ಇದಂ "ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿವೇಧಕ್ಖಣೇ ಪನ ಏಕಮೇವ ತಂ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀಸು ಕಾಮಪಚ್ಚನೀಕಟ್ಠೇನ ಕಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಭಾವೇನ ವಾ, ಕಾಮಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ, ಕಾಮಪದಘಾತಂ ಕಾಮವೂಪಸಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ , ಕಾಮವಿವಿತ್ತನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚ ತೇ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ಕಾಮಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪದಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಏಕೋವ ಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ** ನಾಮ।

ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀಆದಯೋಪಿ ಮುಸಾವಾದಾದೀಹಿ ವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅಕುಸಲದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ಪದಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಕುಸಲವೇರಮಣೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ** ನಾಮ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ ಆದಯೋಪಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅಕುಸಲದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ಅಕಿರಿಯತೋ ಪದಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಕುಸಲವೇರಮಣೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ** ನಾಮ।

ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವನ್ತಿ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಿತಂ ಕಾಯವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ। **ಪಹಾಯಾ**ತಿ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇನಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಪಸತ್ಥೇನ ಆಜೀವೇನ। **ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತೀ**ತಿ ಜೀವಿತವುತ್ತಿಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ಸಮ್ಮಾಜೀವೋಪಿ ಕುಹನಾದೀಹಿ ವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ। ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸುಯೇವ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ಪದಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಕುಸಲವೇರಮಣೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ** ನಾಮ।

ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ತಥಾರೂಪೇ ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅತ್ತನೋ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ, ಪರಸ್ಸ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಹೋ ವತ ಮೇ ಏವರೂಪಾ ಪಾಪಕಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ। **ಛನ್ದ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಕಪಟಿಪತ್ತಿಸಾಧಕಂ ವೀರಿಯಚ್ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ। **ವಾಯಮತೀ**ತಿ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀ**ತಿ ವೀರಿಯಂ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ವೀರಿಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಹಿತಂ ಕರೋತಿ। **ಪದಹತೀ**ತಿ "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸಿಸ್ಸತೂ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೪) ಪಧಾನಂ ಪವತ್ತೇತಿ । **ಉಪ್ಪನ್ನಾನ**ನ್ತಿ ಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬಾನಂ। ಇದಾನಿ ತಾದಿಸೇ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ತೇಸಂ ಪಹಾನಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ।

ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನನ್ತಿ ಅಪಟಿಲದ್ಧಾನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾನ**ನ್ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಪಟಿಲದ್ಧಾನಂ। **ಠಿತಿಯಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಬನ್ಧವಸೇನ ಠಿತತ್ಥಂ। **ಅಸಮ್ಮೋಸಾಯಾ**ತಿ ಅವಿನಾಸತ್ಥಂ। **ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯಾ**ತಿ ಉಪರಿಭಾವಾಯ।

ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾತಿ ವಿಪುಲಭಾವಾಯ। **ಪಾರಿಪೂರಿಯಾತಿ** ಭಾವನಾಯ ಪರಿಪೂರಣತ್ಥಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಾದಿಚಿತ್ತನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ। ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸುಯೇವ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಂ ಏಕಮೇವ ಕುಸಲವೀರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ** ನಾಮ।

ಸಮ್ಮಾಸತಿಪಿ ಕಾಯಾದಿಪರಿಗ್ಗಾಹಕಚಿತ್ತಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಸತಿ** ನಾಮ।

ಝಾನಾದೀನಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ನಾನಾ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ನಾನಾಮಗ್ಗವಸೇನ। ಏಕಸ್ಸ ಹಿ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಮಗ್ಗಾದಯೋಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ ದುತಿಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ। ಏಕಸ್ಸ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ದುತಿಯಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಾದಯೋಪಿ ದುತಿಯಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಝಾನವಸೇನ ಸದಿಸಾ ವಾ ಅಸದಿಸಾ ವಾ ಏಕಚ್ಚಸದಿಸಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ ಪಾದಕಜ್ಝಾನನಿಯಮೇನ ಹೋತಿ। ಪಾದಕಜ್ಝಾನನಿಯಮೇನ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗಙ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ದುತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಸತ್ತ ಹೋನ್ತಿ। ತತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ತತಿಯಜ್ಝಾನಿಕೋ, ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಸತ್ತ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಛ ಹೋನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಾ ।

ಆರುಪ್ಪೇ ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ನೋ ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಕಥನ್ತಿ? ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಯತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸೋ ಆರುಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಂಝಾನಿಕಾವಸ್ಸ ತತ್ಥ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಮೇವ ನಿಯಮೇತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಥೇರಾ - "ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಖನ್ಧಾ ನಿಯಮೇನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ । ಕೇಚಿ "ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ "ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ವಾದವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ**ತಿ ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯೋ, ಅಪರಭಾಗೇ ಲೋಕುತ್ತರೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೯. ಸೂಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯. ನವಮೇ **ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತ**ನ್ತಿ ಸೂಕಂ ನಾಮ ಉದ್ಧಗ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಹತ್ಥಂ ವಾ ಪಾದಂ ವಾ ಭಿನ್ದತಿ, ತಥಾ ಅಟ್ಠಪಿತಂ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತಂ ನಾಮ। **ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಠಪಿತಾಯ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಞ್ಞಾಯ। **ಅವಿಜ್ಜಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ ಅವಿಜ್ಜಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತಿ। **ವಿಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಞ್ಞಾಯ ಚೇವ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಚ ಮಿಚ್ಛಾ ಠಪಿತತ್ತಾ, ಅಪ್ಪವತ್ತಿತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞಾಣಂ ಮಗ್ಗನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ।

೧೦. ನನ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦. ದಸಮೇ **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ** ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ವಿಹಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮವಿಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುನ್ತಿ** ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುಂ ನಿಲೀಯಿತುಂ ಏಕೋವ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಂ ಇಚ್ಛಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಮ್ಹಿ ಕೇನಚಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಏಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತನೀಹಾರಕೇನಾತಿ** ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಪಯುತ್ತವಾಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಮಮತ್ಥಾಯ ಸದ್ಧೇಸು ಕುಲೇಸು ಪಟಿಯತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಉಪನಾಮೇಯ್ಯ, ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತನೀಹಾರಕಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಮ್ಹಿ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಾ ಗಹಟ್ಠೇನ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಮಾಹಾತಿ? ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಅಡ್ಢಮಾಸೇ ವಿನೇತಬ್ಬೋ ಸತ್ತೋ ನಾಹೋಸಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ - "ಇಮಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನೇವ ವೀತಿನಾಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ಇತಿ ಮಯ್ಹಞ್ಚೇವ ಸುಖವಿಹಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅನಾಗತೇ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ 'ಸತ್ಥಾಪಿ ಗಣಂ ವಿಹಾಯ ಏಕಕೋ ವಿಹಾಸಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಮಯ'ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತದಸ್ಸಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಏವಮಾಹ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಸತ್ಥು ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಪಾತೋವ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಮುಖೋದಕದನ್ತಕಟ್ಠದಾನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಕತ್ವಾ ಅಪಗಚ್ಛತಿ।

ಯೇನ ಸ್ವಾಹನ್ತಿ ಯೇನ ಸೋ ಅಹಂ। **ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ** ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪಠಮಂಯೇವ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ। **ವಿಹರಾಮೀತಿ** ಇದಂ ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ। **ತಸ್ಸ ಪದೇಸೇನ ವಿಹಾಸಿನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧವಿಹಾರಸ್ಸ ಪದೇಸೇನ। ತತ್ಥ ಪದೇಸೋ ನಾಮ ಖನ್ಧಪದೇಸೋ ಆಯತನಧಾತುಸಚ್ಚಇನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸತಿಪಟ್ಠಾನಝಾನನಾಮರೂಪಪದೇಸೋ ಧಮ್ಮಪದೇಸೋತಿ ನಾನಾವಿಧೋ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾಯ - "ತಸ್ಸ ಪದೇಸೇನ ವಿಹಾಸಿ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಯಥಾ ನಾಮ ಪತ್ತರಜ್ಜೋ ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಸಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತಂ ತಂ ಗಬ್ಭಂ ವಿವರಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಜತಮುತ್ತಾಮಣಿಆದೀನಿ ರತನಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಹರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿಪ್ಪದೇಸೇ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ । ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಡ್ಢಮಾಸೇ ತೇಸಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಮೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ। ತಸ್ಸ "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತಿ, ಏವರೂಪಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಓಲೋಕಯತೋ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಪವತ್ತಾ ಸುಖವೇದನಾ, ಯಾವ ಅವೀಚಿತೋ ಪವತ್ತಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾ, ಸಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾಪಿ ವೇದಯಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ।

ತಥಾ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ನಿಪ್ಪದೇಸಾನೇವ ಕತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಡ್ಢಮಾಸೇ ತೇಸಂ ಆಯತನಾನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾವಸೇನ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸಂ, ಧಾತೂನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾವಸೇನ ಧಮ್ಮಧಾತುಏಕದೇಸಂ, ಸಚ್ಚಾನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧವಸೇನೇವ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇಕದೇಸಂ, ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪದೇಸಂ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾವಸೇನ ಪಚ್ಚಯೇಕದೇಸಂ ಝಾನಾನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾವಸೇನೇವ ಝಾನಙ್ಗೇಕದೇಸಂ, ನಾಮರೂಪಾನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾವಸೇನೇವ ನಾಮೇಕದೇಸಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ। ಪಠಮಬೋಧಿಯಞ್ಹಿ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮೇ ನಿಪ್ಪದೇಸೇ ಕತ್ವಾ ಅನನ್ತನಯಾನಿ ಸತ್ತ ಪಕರಣಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಡ್ಢಮಾಸೇ

ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಪದೇಸಂ ವೇದನಾತ್ತಿಕಮೇವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಾ ಸಾ ಚ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿ ವೇದನಾನುಭಾವೇನ ಜಾತಾ।

ಇದಾನಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ವಿಹಾಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾಪೀತಿ** ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲವೇದನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ ವಿಪಾಕವೇದನಾಪಿ। ತತ್ಥ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅಕುಸಲಾವ ಹೋತಿ, ದಿಟ್ಠಿಂ ಪನ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಕುಸಲಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅಕುಸಲಾಪಿ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಪಕ್ಖದಿವಸೇಸು ಯಾಗುಭತ್ತಾದೀನಿ ದೇನ್ತಿ, ಅದ್ಧಿಕಾದೀನಂ ವಟ್ಟಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ, ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಸಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಞ್ಚ ಖಣಾಪೇನ್ತಿ, ದೇವಕುಲಾದೀಸು ಮಾಲಾಗಚ್ಛಂ ರೋಪೇನ್ತಿ, ನದೀವಿದುಗ್ಗಾದೀಸು ಸೇತುಂ ಅತ್ಥರನ್ತಿ, ವಿಸಮಂ ಸಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಇತಿ ನೇಸಂ ಕುಸಲವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪನ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೇ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ, ವಧಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಪಾಣಂ ವಧಿತ್ವಾ ದೇವತಾನಂ ಉಪಹಾರಂ ಉಪಹರನ್ತಿ , ಇತಿ ನೇಸಂ ಅಕುಸಲವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ವಿಪಾಕವೇದನಾ ಪನ ಭವನ್ತರಗತಾನಂಯೇವ ಹೋತಿ।

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲವೇದನಾಪಿ ವಿಪಾಕವೇದನಾಪಿ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಕುಸಲಾವ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪನ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಬುದ್ಧಪೂಜಂ ದೀಪಮಾಲಂ ಮಹಾಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಚೇತಿಯಪತಿಟ್ಠಾಪನನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಇತಿ ನೇಸಂ ಕುಸಲಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೇ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ, ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇನ್ತಿ, ಪರಂ ವಮ್ಭೇನ್ತಿ, ಇತಿ ನೇಸಂ ಅಕುಸಲವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ವಿಪಾಕವೇದನಾ ಪನ ಭವನ್ತರಗತಾನಂಯೇವ ಹೋತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಪಚ್ಚಯಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಛನ್ದಪಚ್ಚಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಛನ್ದಪಚ್ಚಯಾ ಅಟ್ಠಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ವಿತಕ್ಕಪಚ್ಚಯಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನವೇದನಾವ। ಸಞ್ಞಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಸೇಸಾ ಛ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿವೇದನಾ।

ಛನ್ದೋ ಚ ಅವೂಪಸನ್ತೋತಿಆದೀಸು ತಿಣ್ಣಂ ಅವೂಪಸಮೇ ಅಟ್ಠಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ಹೋತಿ, ಛನ್ದಮತ್ತಸ್ಸ ವೂಪಸಮೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನವೇದನಾವ। ಛನ್ದವಿತಕ್ಕಾನಂ ವೂಪಸಮೇ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದಿವೇದನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ವೂಪಸಮೇ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನವೇದನಾ। **ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ಪತ್ತತ್ಥಾಯ। **ಅತ್ಥಿ ಆಯಾಮ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಿ ವೀರಿಯಂ। **ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಠಾನೇ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಸ್ಸ ವಸೇನ ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ಕಾರಣೇ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ। **ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾಪಿ ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಠಾನಪಚ್ಚಯಾ ವೇದಯಿತಂ। ಏತೇನ ಚತುಮಗ್ಗಸಹಜಾತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಲೋಕುತ್ತರವೇದನಾವ ಗಹಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಿಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨. ದುತಿಯೇ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಕಾರಣಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವೂಪಸಮೋ ನಾಮ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ವೇದಯಿತಂ ವುತ್ತಂ, ತದೇವ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಾಕವೇದನಂ ಅತಿದೂರೇತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ನ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಹಿ ವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾವ ತಂ ತಂ ವೇದಯಿತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಛನ್ದವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಛನ್ದವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾ ತಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನವೇದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವಿತಕ್ಕವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾ** ದುತಿಯಜ್ಝಾನವೇದನಾ। **ಸಞ್ಞಾಪಚ್ಚಯಾ**

ಛಸಮಾಪತ್ತಿವೇದನಾ। **ಸಞ್ಞಾವೂಪಸಮಪಚ್ಚಯಾ** ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನವೇದನಾ। **ಛನ್ದೋ ಚ ವೂಪಸನ್ತೋ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

೩-೭. ಸೇಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩-೧೭. ತತಿಯೇ **ಸೇಕ್ಖೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖನಸೀಲೋ। ಕಿಂ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ? ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ। **ಸೇಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ತೀಹಿ ಫಲೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಚ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ। ಸಾಪಿ ಹಿ ಅನಿಟ್ಠಿತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಿಕ್ಖತೇವಾತಿ ಸೇಕ್ಖಾ। ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಸತ್ತಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವಾತಿ।

೮-೧೦. ಪಠಮಕುಕ್ಕುಟಾರಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮-೨೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಉಮ್ಮಙ್ಗೋ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಉಮ್ಮಙ್ಗೋ, ಪಞ್ಞಾವೀಮಂಸನಂ, ಪಞ್ಞಾಗವೇಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಞ್ಹಿ ತ್ವಂ ಆವುಸೋ**ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾಪತಿಟ್ಠಾಪನತ್ಥಾಯ ಆಹ। ನವಮದಸಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾಮೇವಾತಿ।

ವಿಹಾರವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಮಿಚ್ಛತ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೨೧-೩೦. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮಿಚ್ಛತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಭಾವಂ। **ಸಮ್ಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಭಾವಂ। **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಾಧಿಕರಣಹೇತೂ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಕರಣಹೇತು। ಯಸ್ಮಾ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾರಾಧಕೋ**ತಿ ನ ಸಮ್ಪಾದಕೋ। **ಞಾಯಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಂ। **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೀ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾವಿಞ್ಞಾಣೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೋ। **ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅಯಾಥಾವವಿಮುತ್ತಿ, ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕವಿಮುತ್ತಿ। ಇಮೇಸು ತತಿಯಾದೀಸು ಚತೂಸು ಸುತ್ತೇಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ, ಪಚ್ಛಿಮೇಸು ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೀಸು ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಧಮ್ಮೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಏವಂ ಧಮ್ಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ। **ಸುಪ್ಪವತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಸುಪ್ಪವತ್ತನಿಯೋ। ಯಥಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ಧಾವತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಉಪನಿಸಂ ಸಪರಿಕ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಮಿಚ್ಛತ್ತವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಪಟಿಪತ್ತಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೩೧-೪೦. ಚತುತ್ಥೇ **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಅಯಾಥಾವಪಟಿಪತ್ತಿಂ। **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಅಯಾಥಾವಪಟಿಪನ್ನಂ। ಇತಿ ಏಕಂ ಸುತ್ತಂ ಧಮ್ಮವಸೇನ ಕಥಿತಂ, ಏಕಂ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ। **ಅಪಾರಾ ಪಾರ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಪಾರಗಾಮಿನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇಪಿ ಪಾರಙ್ಗತಾ, ಯೇಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಯೇಪಿ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಪಾರಗಾಮಿನೋತ್ವೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತೀರಮೇವಾನುಧಾವತೀತಿ ವಟ್ಟಮೇವ ಅನುಧಾವತಿ, ವಟ್ಟೇ ವಿಚರತಿ। **ಕಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಂ। **ಸುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಂ। **ಓಕಾ ಅನೋಕ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಆರಬ್ಭ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಪರಿಯೋದಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಚಿತ್ತಕ್ಲೇಸೇಹೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲಿಸ್ಸಾಪೇನ್ತೇಹಿ ನೀವರಣೇಹಿ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಯಙ್ಗೇಸೂ**ತಿ ಸತ್ತಸು ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು।

ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತ್ಥ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞೇನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಇಮೇಸು ಚ ತೀಸು ಸುತ್ತೇಸು

“ರಾಗಕ್ಖಯೋ”ತಿ ಆಗತಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅರಹತ್ತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವಾತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಟಿಪತ್ತಿವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೧-೪೮. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪೇಯ್ಯಾಲೇ **ಅದ್ಧಾನಪರಿಞ್ಞತ್ಥ**ನ್ತಿ ಸಂಸಾರದ್ಧಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ “ಅದ್ಧಾನಪರಿಞ್ಞಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತದತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅಪಚ್ಚಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಂ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪೇಯ್ಯಾಲೇ ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಫಲೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ, ಸೇಸೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ।

೬. ಸೂರಿಯಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೯-೬೨. ಸೂರಿಯಪೇಯ್ಯಾಲೇ ಅರುಣುಗ್ಗಂ ವಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾಯ ರತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಸವಿಪಸ್ಸನಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಸೂರಿಯಪಾತುಭಾವೋ ವಿಯಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ಛನ್ದಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಕುಸಲಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೋ। **ಅತ್ತಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಚಿತ್ತತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾದಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಕಾರಾಪಕಅಪ್ಪಮಾದಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಪುನ **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ**ತಿಆದೀನಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಆಕಾರೇನ ಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನೇವ ಚೇತಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಾನೀತಿ।

ಸೂರಿಯಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ।

೭. ಏಕಧಮ್ಮಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗಾದಿವಣ್ಣನಾ

೬೩-೧೩೮. ಏಕಧಮ್ಮಪೇಯ್ಯಾಲೋಪಿ ಗಙ್ಗಾಪೇಯ್ಯಾಲೋಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನೇವ ತಥಾ ತಥಾ ವುತ್ತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಕಥಿತೋ।

೮. ಅಪ್ಪಮಾದಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ತಥಾಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೯. ಅಪ್ಪಮಾದಪೇಯ್ಯಾಲೇ **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅಗ್ಗೋ, ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಕಾರಾಪಕಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಗ್ಗೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ನನು ಚೇಸ ಲೋಕಿಯೋವ, ಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಾಪಿ। ಅಯಞ್ಚ ಕಾಮಾವಚರೋವ, ಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ಪನ ಚತುಭೂಮಕಾ। ಕಥಮೇಸ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೋತಿ? ಪಟಿಲಾಭಕಟ್ಠೇನ। ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಹಿ ತೇ ಪಟಿಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೋ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ **ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಅಪ್ಪಮಾದಮೂಲಕಾ**ತಿಆದಿ।

೨. ಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. **ಜಙ್ಘಲಾನನ್ತಿ** ಪಥವೀತಲವಾಸೀನಂ। **ಪಾಣಾನನ್ತಿ** ಸಪಾದಕಪಾಣಾನಂ । **ಪದಜಾತಾನೀತಿ** ಪದಾನಿ। **ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ಓಧಾನಂ ಉಪಕ್ಖೇಪಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀತಿ** ಸೇಟ್ಠಂ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। **ಯದಿದಂ ಮಹನ್ತತ್ತೇನಾತಿ** ಮಹನ್ತಭಾವೇನ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ, ನ ಗುಣವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩-೧೦. ಕೂಟಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೧-೧೪೮. **ವಸ್ಸಿಕನ್ತಿ** ಸುಮನಪುಪ್ಫಂ। ಇಮಂ ಕಿರ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಾತಿಯಮಹಾರಾಜಾ ವೀಮಂಸಿತುಕಾಮತಾಯ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಬ್ಭೇ ಚತುಜಾತಿಗನ್ಧೇಹಿ ಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸುಗನ್ಧಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಗಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಸುಮನಪುಪ್ಫಮುಟ್ಠಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾನಿ ತಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ಮುಟ್ಠಿಮುಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧಾಯ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ಅಥಸ್ಸ ಮುಹುತ್ತಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಸುಮನಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ ಘಾನಂ ಪಹರಿ। ಸೋ ಮಹಾತಲಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಹಾಚೇತಿಯಾಭಿಮುಖೋ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ - "ವಸ್ಸಿಕಂ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತೇನ ಸುಕಥಿತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನಾ"ತಿ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿ। **ಕುಟ್ಟರಾಜಾನೋತಿ** ಖುದ್ದಕರಾಜಾನೋ। "ಖುದ್ದರಾಜಾನೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ತನ್ತಾವುತಾನನ್ತಿ** ತನ್ತೇ ಆವುತಾನಂ, ತನ್ತಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾಯಿತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ತನ್ತಾವುತಾನಿ ವತ್ಥಾನೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ತನ್ತಾವುತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ವತ್ಥಾನೀತಿ ಏವಂ ಸಾವಸೇಸಪಾಠನಯೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಪ್ಪಮಾದವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ಬಲಕರಣೀಯವಗ್ಗೋ

೧. ಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. ಬಲಕರಣೀಯವಗ್ಗೇ **ಬಲಕರಣೀಯಾತಿ** ಊರುಬಲಬಾಹುಬಲೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಧಾವನಲಙ್ಘನತಾಪನವಹನಾದಯೋ ಕಮ್ಮನ್ತಾ। **ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಠತ್ವಾ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ** ಸಹವಿಪಸ್ಸನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ।

೨. ಬೀಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. **ಬೀಜಗಾಮಭೂತಗಾಮಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚವಿಧಮ್ಪಿ ಬೀಜಂ ಬೀಜಗಾಮೋ ನಾಮ, ತದೇವ ಪಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ನೀಲಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭೂತಗಾಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩. ನಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. **ಬಲಂ ಗಾಹೇನ್ತೀತಿ** ಬಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಗಹಿತಬಲಾ ಥಿರಸರೀರಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಕುಸೋಬ್ಭೇ ಓತರನ್ತೀತಿ**ಆದೀಸು ಅಯಮನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ನಾಗಿನಿಯೋ ಕಿರ ಉತುಸಮಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಗಬ್ಭಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ - "ಸಚೇ ಮಯಂ ಇಧ ವಿಜಾಯಿಸ್ಸಾಮ, ಏವಂ ನೋ ದಾರಕಾ ಊಮಿವೇಗಞ್ಚ ಸುಪಣ್ಣಸ್ಸ ಚ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಆಗತಸ್ಸ ವೇಗಂ ಸಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಮುಖದ್ವಾರಂ ಪತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಮಹಾನದಿಯೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸುಪಣ್ಣೇಹಿ ಅಪಕ್ಖನ್ದನೀಯಾಸು ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿಗುಹಾಸು ವಸಮಾನಾ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ನಾಗಪೋತಕೇ ಗೋಪ್ಫಕಾದಿಪಮಾಣೇಸು ಉದಕೇಸು ಓತಾರೇತ್ವಾ ಉದಕತರಣಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ।

ಅಥ ಯದಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತೇ ನಾಗಾ ಗಙ್ಗಾದೀನಂ ನದೀನಂ ಓರಿಮತೀರತೋ ಪರತೀರಂ, ಪರತೀರತೋ ಓರಿಮತೀರನ್ತಿ ತರಣಪಟಿತರಣಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತದಾ "ಇದಾನಿ ನೋ ದಾರಕಾ ಊಮಿವೇಗಞ್ಚ ಗರುಳವೇಗಞ್ಚ ಸಹಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ಮಹಾಮೇಘಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲಹಿಮವನ್ತಂ ಏಕೋದಕಂ ವಿಯ ಕುರುಮಾನಾ ದೇವಂ ವಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯಾ ನಾವಾ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕವಿಚಿತ್ತಂ ಸಮೋಸರಿತಗನ್ಧಪುಪ್ಫದಾಮಂ ಚೇಲವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುರಭಿಚನ್ದನಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಆದಾಯ ತಾಹಿ ನಾವಾಹಿ ಪಞ್ಚ ಮಹಾನದಿಯೋ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚ ವಸನ್ತಾ ದಸಬ್ಯಾಮ-ಸತಬ್ಯಾಮ-ಸಹಸ್ಸಬ್ಯಾಮ-ಸತಸಹಸ್ಸಬ್ಯಾಮ-ಪಮಾಣತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಾ ಮಹನ್ತತ್ತಂ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ ನಾಮ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನಾಗಪೋತಕಾ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರಾ, ಕುಸೋಬ್ಭಾದಯೋ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯಥಾ ನಾಗಪೋತಕಾ ಹಿಮವನ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕುಸೋಬ್ಭಾದೀಹಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪತ್ವಾ ಕಾಯಮಹನ್ತತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಿನೋ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಆಗತೇಸು ಛಸು ಅಭಿಞ್ಞಾಧಮ್ಮೇಸು ಗುಣಸರೀರಮಹನ್ತತ್ತಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ।

೫. ಕುಮ್ಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. **ಕುಮ್ಭೋ**ತಿ ಉದಕಘಟೋ। **ನೋ ಪಚ್ಚಾವಮತೀ**ತಿ ನ ಪತಿಆವಮತಿ, ನ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬. ಆಕಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. **ಪುರತ್ಥಿಮಾ**ತಿ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸತೋ ಆಗತವಾತಾ। **ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾದೀ**ಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ತಿ ಯಥೇವ ಹಿ ಏತೇಸಂ ಪುರತ್ಥಿಮಾದಿಭೇದಾನಂ ವಾತಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಆಕಾಸೇ ಇಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಇಧಾಪಿ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಇಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೮-೯. ಪಠಮಮೇಘಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೭-೧೫೮. **ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ**ತಿ ಆಸಾಳ್ಹಮಾಸೇ। **ಊಹತ**ನ್ತಿ ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದಾನಂ ಪಾದಪ್ಪಹಾರೇನ ಪಥವೀತಲೇ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉದ್ಧಂ ಗತಂ ವಟ್ಟಿವಟ್ಟಿ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖನ್ತಂ। **ರಜೋಜಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಪಂಸುರಜೋಜಲ್ಲಂ।

೧೦. ನಾವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. **ಸಾಮುದ್ದಿಕಾಯ ನಾವಾಯಾ**ತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವಾಣಿಜಕೋಪಮೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

೧೧-೧೨. ಆಗನ್ತುಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೯-೧೬೦. **ಆಗನ್ತುಕಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕೇಹಿ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಕತಂ ಆಗನ್ತುಕಘರಂ, ಯತ್ಥ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತೇಹಿಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ನಿವಾಸಂ ಉಪಗನ್ತುಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥೇವ ಹಿ ತೇಸಂ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾದೀಹಿ ಆಗತಾನಂ ಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ವಾಸೋ ಆಗನ್ತುಕಾಗಾರೇ ಇಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಇಮೇಸಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿಆದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪರಿಜಾನನಾದೀಹಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಇಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ನದೀಸುತ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಬಲಕರಣೀಯವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

೧೦. ಏಸನಾವಗ್ಗೋ

೧. ಏಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. ಏಸನಾವಗ್ಗೇ **ಕಾಮೇಸನಾತಿ** ಕಾಮಾನಂ ಏಸನಾ ಗವೇಸನಾ ಮಗ್ಗನಾ ಪತ್ಥನಾ। **ಭವೇಸನಾತಿ** ಭವಾನಂ ಏಸನಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಏಸನಾ।

೨-೧೧. ವಿಧಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೨-೧೭೧. **ವಿಧಾತಿ** ಮಾನಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಮಾನಠಪನಾ ವಾ। **ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಿಧಾತಿ** ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ಏವಂ ಮಾನಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಮಾನಠಪನಾ ವಾ। **ನೀಘಾತಿ** ದುಕ್ಖಾ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ಪುರಿಸಂ ನೀಹನನ್ತೀತಿ ನೀಘಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಏಸನಾವಗ್ಗೋ ದಸಮೋ।

೧೧. ಓಘವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಓಘಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೨-೧೭೩. ಓಘವಗ್ಗೇ **ಕಾಮೋಘೋತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ। **ಭವೋಘೋತಿ** ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ। **ದಿಟ್ಠೋಘೋತಿ** ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ। **ಅವಿಜ್ಜೋಘೋತಿ** ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। **ಕಾಮಯೋಗಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩-೪. ಉಪಾದಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೪-೧೭೫. **ಕಾಮುಪಾದಾನನ್ತಿ** ಕಾಮಗ್ಗಹಣಂ। **ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಗನ್ಥಾತಿ** ಗನ್ಥನಾ ಘಟನಾ। **ಕಾಯಗನ್ಥೋತಿ** ನಾಮಕಾಯಸ್ಸ ಗನ್ಥೋ ಗನ್ಥನಘಟನಕಿಲೇಸೋ। **ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸೋತಿ** ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಭಿನಿವೇಸೋ।

೫-೧೦. ಅನುಸಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೬-೧೮೧. **ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋತಿ** ಥಾಮಗತಟ್ಠೇನ ಕಾಮರಾಗೋವ ಅನುಸಯೋ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಾಕೋಟ್ಠಾಸಿಯಾನಿ। **ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ** ಬನ್ಧನಾನಿ। **ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನೀತಿ** ಉಪರಿಕೋಟ್ಠಾಸಿಯಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಓಘವಗ್ಗೋ ಏಕಾದಸಮೋ।

ಮಗ್ಗಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಬ್ಬತವಗ್ಗೋ

೧. ಹಿಮವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೨. ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನಾಗಾ**ತಿ ಇಮೇಪಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠೇ ಊಮಿಅನ್ತರವಾಸಿನೋವ, ನ ವಿಮಾನಟ್ಠಕನಾಗಾ। ತೇಸಂ ಹಿಮವನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಾಯವಡ್ಢನಾದಿಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಬೋಧಿಯಾ, ಬೋಧಿಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಾತಿ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ**। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಾ ಹಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ, ಯಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನ ಕಾಮಸುಖತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾಯ ಸತಿಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾನನಿದ್ದಾಯ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ "ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೮; ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೩)। ತಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗಾತಿ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ** ಝಾನಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ಯೋಪೇಸ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಏತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿಪಿ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ** ಸೇನಙ್ಗರಥಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇನಾಹು ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ – "ಬುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿ ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿ।

ಅಪಿಚ "ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ? ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅನುಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಪಟಿಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಸಮ್ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೧೭) ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನಯೇನಾಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ ಪಸತ್ಥೋ ಸುನ್ದರೋ ಚ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋತಿ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ಸತಿಯೇವ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋತಿ **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ,** ತಂ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗನ್ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಭಾವೇತೀ**ತಿ ವಡ್ಢೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜನೇತಿ, ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಕೋಸಲಸಂಯುತ್ತೇ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ – ತತ್ಥ ತದಙ್ಗವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ, ವಿವೇಕತ್ತಯಮೇವ ವುತ್ತಂ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಂ ಪತ್ವಾ ಪನ ಪಞ್ಚವಿಧವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಮ್ಪಿ ಏಕೇ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ನ ಕೇವಲಂ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಕ್ಖಣೇಸು ಏವ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಉದ್ಧರನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕ-ಕಸಿಣಜ್ಝಾನ-ಆನಾಪಾನಾಸುಭ-ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಜ್ಝಾನೇಸುಪಿ ಉದ್ಧರನ್ತಿ, ನ ಚ ಪಟಿಸಿದ್ಧಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮತೇನ ಏತೇಸಂ ಝಾನಾನಂ ಪವತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ಏವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ। ಯಥಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ "ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಮ್ಪಿ ಭಾವೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೨. ಕಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. ದುತಿಯೇ **ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕೋತಿ** ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿಕೋ। **ಆಹಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಸುಭನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ** ಸುಭಮ್ಪಿ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ಸುಭಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ। **ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋತಿ** ಅನುಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಉಪ್ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ ಅನಿಚ್ಚೇ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಾ, ದುಕ್ಖೇ "ಸುಖ"ನ್ತಿ, ಅನತ್ತನಿ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ವಾ, ಅಸುಭೇ "ಸುಭ"ನ್ತಿ ವಾ, ಮನಸಿಕಾರೋ। ತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುಭಾರಮ್ಮಣೇ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಭನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬನೀವರಣೇಸು ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ ಪಟಿಘೋಪಿ ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಘಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ। **ಅರತೀತಿ** ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅರತಿ? ಪನ್ತೇಸು ವಾ ಸೇನಾಸನೇಸು ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ವಾ ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅರತಿ ಅರತಿತಾ ಅನಭಿರತಿ ಅನಭಿರಮನಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ಪರಿತಸ್ಸಿತಾ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅರತೀ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೫೬)।

ತನ್ದೀತಿ ಅತಿಸೀತಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಆಗನ್ತುಕಕಾಯಾಲಸಿಯಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ "ಅತಿಸೀತಂ ಅತಿಉಣ್ಹಂ ಅತಿಚ್ಛಾತೋಸ್ಮಿ ಅತಿಧಾತೋಸ್ಮಿ ಅತಿದೂರಮಗ್ಗಂ ಗತೋಸ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ತನ್ದಿ , ಯಾ ತನ್ದೀ ತನ್ದಿಯನಾ ತನ್ದಿಮನಕತಾ ಆಲಸ್ಯಂ ಆಲಸ್ಯಾಯನಾ ಆಲಸ್ಯಾಯಿತತ್ತಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ತನ್ದೀ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೫೭)।

ವಿಜಮ್ಭಿತಾತಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಕಾಯವಿನಮನಾ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ವಿಜಮ್ಭಿತಾ? ಯಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಜಮ್ಭನಾ ವಿಜಮ್ಭನಾ ಆನಮನಾ ವಿನಮನಾ ಸನ್ನಮನಾ ಪಣಮನಾ ಬ್ಯಾಧಿಯಕಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಜಮ್ಭಿತಾ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೫೮)।

ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋತಿ ಭತ್ತಪರಿಳಾಹೋ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ? ಯಾ ಭುತ್ತಾವಿಸ್ಸ ಭತ್ತಮುಚ್ಛಾ ಭತ್ತಕಿಲಮಥೋ ಭತ್ತಪರಿಳಾಹೋ ಕಾಯದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ"ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೫೯)।

ಚೇತಸೋ ಚ ಲೀನತ್ತನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲೀಯನಾಕಾರೋ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಚೇತಸೋ ಲೀನತ್ತಂ? ಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ಓಲೀಯನಾ ಸಲ್ಲೀಯನಾ ಲೀನಂ ಲೀಯನಾ ಲೀಯಿತತ್ತಂ ಥಿನಂ ಥಿಯನಾ ಥಿಯಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಚೇತಸೋ ಲೀನತ್ತ"ನ್ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೮೬೦)।

ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೋತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ವೀತಚ್ಚಿಕೋಪಿ ಅಙ್ಗಾರೋ ನೇವ ತಾವ ಸನ್ನಿಸೀದತಿ ಪತಾಪಂ ಕರೋತಿಯೇವ, ಯಥಾ ಚ ಪತ್ತಪಚನಟ್ಠಾನೇ ನೇವ ತಾವ ಸನ್ನಿಸೀದತಿ ಪತಾಪಂ ಕರೋತಿಯೇವ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅವೂಪಸನ್ತಾಕಾರೋ, ಅತ್ಥತೋ ಪನೇತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮೇವ ಹೋತಿ।

ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮಾ। **ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನಯೋವ। ಏವಮೇತ್ಥ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಕಥಿತಾ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಚ, ಸೇಸಾ ಸಹಜಾತೇನ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಚಾತಿ।

ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಸತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ ಚ ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಚ। **ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋತಿ** ತತ್ಥ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕರಣಂ।

ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿಆದೀಸು **ಕುಸಲಾತಿ** ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಾ ಅನವಜ್ಜಸುಖವಿಪಾಕಾ। **ಅಕುಸಲಾತಿ** ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಾ ಸಾವಜ್ಜದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ। **ಸಾವಜ್ಜಾತಿ** ಅಕುಸಲಾ। **ಅನವಜ್ಜಾತಿ** ಕುಸಲಾ। **ಹೀನಪಣೀತಕಣ್ಹಸುಕ್ಕೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾತಿ** ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಾಯೇವ। ಕಣ್ಹಾ ಹಿ ಕಣ್ಹವಿಪಾಕದಾನತೋ , ಸುಕ್ಕಾ ಚ ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕದಾನತೋ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ ನಾಮ, ಸದಿಸವಿಪಾಕಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಸ್ಸ ವಾ ಭಾಗಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ। ಕಣ್ಹಾನಞ್ಹಿ ಸುಕ್ಕಾ

ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾಗಾ, ಸುಕ್ಕಾನಞ್ಚ ಕಣ್ಹಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾಗಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ। ಸಪ್ಪಟಿಬಾಹಿತಟ್ಠೇನ ವಾ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ। ಅಕುಸಲಞ್ಹಿ ಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ಕುಸಲಞ್ಚ ಅಕುಸಲಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಾ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ।

ಆರಮ್ಭಧಾತೂತಿ ಪಠಮಾರಮ್ಭವೀರಿಯಂ। **ನಿಕ್ಕಮಧಾತೂ**ತಿ ಕೋಸಜ್ಜತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ತತೋ ಬಲವತರಂ। **ಪರಕ್ಕಮಧಾತೂ**ತಿ ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮನತಾಯ ತತೋಪಿ ಬಲವತರನ್ತಿ ತೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ವೀರಿಯಮೇವ ಕಥಿತಂ।

ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾತಿ ಪೀತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮಾ। **ಕಾಯಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ ದರಥಪಸ್ಸದ್ಧಿ। **ಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ದರಥಪಸ್ಸದ್ಧಿ। **ಸಮಥನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಮಥೋಪಿ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ, ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ। **ಅಬ್ಯಗ್ಗನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮಾ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ಸತಿಧಮ್ಮವಿಚಯಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಕಥಿತಾ, ಸೇಸಾ ಆರಮ್ಮಣೇನಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇನಪಿ।

೩. ಸೀಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. ತತಿಯೇ **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ತೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ವಿಮುತ್ತಿ** ಪನ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯೇವ। **ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಸೀಲಾದಯೋ ತಯೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ, ವಿಮುತ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಾವ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಲೋಕಿಯಮೇವ।

ದಸ್ಸನಮ್ಪಾಹನ್ತಿ ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಅಹಂ। ತಂ ಪನೇತಂ ದಸ್ಸನಂ - ಚಕ್ಖುದಸ್ಸನಂ, ಞಾಣದಸ್ಸನನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಅರಿಯಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ಓಲೋಕನಂ ಚಕ್ಖುದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। ಅರಿಯೇಹಿ ಪನ ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ, ಪಟಿವಿದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ ಝಾನೇನ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ವಾ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಚಕ್ಖುದಸ್ಸನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅರಿಯಾನಞ್ಹಿ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಓಲೋಕನಮ್ಪಿ ಬಹುಕಾರಮೇವ। **ಸವನ**ನ್ತಿ "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಖೀಣಾಸವೋ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ರಟ್ಠೇ ವಾ ಜನಪದೇ ವಾ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ವಿಹಾರೇ ವಾ ಲೇಣೇ ವಾ ವಸತೀ"ತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಸೋತೇನ ಸವನಂ, ಏತಮ್ಪಿ ಬಹುಕಾರಮೇವ। **ಉಪಸಙ್ಕಮನ**ನ್ತಿ "ದಾನಂ ವಾ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋಸ್ಸಾಮಿ, ಸಕ್ಕಾರಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವರೂಪೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಅರಿಯಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ। **ಪಯಿರುಪಾಸನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಾಪಯಿರುಪಾಸನಂ। ಅರಿಯಾನಂ ಗುಣೇ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕುಸಲ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನುಸ್ಸತಿನ್ತಿ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇಸು ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ "ಇದಾನಿ ಅರಿಯಾ ಲೇಣಗುಹಮಣ್ಡಪಾದೀಸು ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಸುಖೇಹಿ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೀ"ತಿ ಅನುಸ್ಸರಣಂ। ಯೋ ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಓವಾದೋ ಲದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಫಲ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಸ್ಸರಣಂ। **ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಅರಿಯೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ। ಅರಿಯಾನಞ್ಹಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ತೇಸಂಯೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ತೇಸಂಯೇವ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಸ್ಸ ಚರತೋಪಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನಾಮ। ಅರಿಯೇಸು ಪಸಾದೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಿಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಸ್ಸ ಚರತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನಾಮ। ಅಞ್ಞೇಸು ಪನ ಪಸಾದೇನ ಅಞ್ಞೇಸಂಯೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂಯೇವ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಸ್ಸ ಚರತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೇಸು ಪನ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ತಾವ ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಥಾ ಥೇರಸ್ಸೇವ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ಚ ಚನ್ದಗುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ಸೂರಿಯಗುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಗುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ಯೋನಕಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ , ತಸ್ಸ ಪನ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ಅಸೋಕರಞ್ಞೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಕೋಟಿಸಙ್ಖ್ಯಾ ಅಹೇಸುಂ। ಮಹಿನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅನುಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ। ಯಾವಜ್ಜದಿವಸಾ ಲಙ್ಕಾದೀಪೇ ಸತ್ಥರಿ ಪಸಾದೇನ ಪಬ್ಬಜನ್ತಾ ಮಹಿನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಪಬ್ಬಜನ್ತಿ ನಾಮ।

ತಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ತಂ ತೇಸಂ ಓವಾದಾನುಸಾಸನೀಧಮ್ಮಂ। **ಅನುಸ್ಸರತೀತಿ** ಸರತಿ। **ಅನುವಿತಕ್ಕೇತೀತಿ** ವಿತಕ್ಕಾಹತಂ ಕರೋತಿ। **ಆರದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ। **ಪವಿಚಿನತೀತಿ**ಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ತತ್ಥ ಞಾಣಚಾರವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ **ಪವಿಚಿನತೀತಿ** ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿಚಿನತಿ। **ಪವಿಚರತೀತಿ** ತತ್ಥ ಞಾಣಂ ಚರಾಪೇತಿ। **ಪರಿವೀಮಂಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ** ವೀಮಂಸನಂ ಓಲೋಕನಂ ಗವೇಸನಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಸತ್ತ ಫಲಾ ಸತ್ತಾನಿಸಂಸಾತಿ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಕಚ್ಚ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಧೇತೀತಿ** ಅರಹತ್ತಂ ಆರಾಧೇನ್ತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಆರಾಧೇತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಟಿಕಚ್ಚ, ಅಸಮ್ಪತ್ತೇಯೇವ ಮರಣಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಥ ಮರಣಕಾಲೇತಿ** ಅಥ ಮರಣಸ್ಸ ಆಸನ್ನಕಾಲೇ।

ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಯೋ ಆಯುವೇಮಜ್ಝಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಸೋ ತಿವಿಧೋ ಹೋತಿ। ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾಯುಕೇಸು ತಾವ ಅವಿಹೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಏಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತದಿವಸೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ನಿಬ್ಬತ್ತದಿವಸೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಪಠಮಸ್ಸ ಪನ ಕಪ್ಪಸತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ। ಅಪರೋ ಏವಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಪ್ಪಸತಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ। ಅಪರೋ ಏವಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಚತುನ್ನಂ ಕಪ್ಪಸತಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ।

ಪಞ್ಚಮಂ ಪನ ಕಪ್ಪಸತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ **ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅತಪ್ಪಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಪನ ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ **ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ, ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಪತ್ತೋ **ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ** ನಾಮ। ಅವಿಹಾದೀಸುಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಉಪರೂಪರಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಪತ್ತೋ **ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ** ನಾಮ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ **ಅಟ್ಠಚತ್ತಾರೀಸ ಅನಾಗಾಮಿನೋ** ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಅವಿಹೇಸು ಹಿ ತಯೋ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಏಕೋ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಏಕೋ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀತಿ ಪಞ್ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನೋ ಪಞ್ಚ, ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನೋ ಪಞ್ಚಾತಿ ದಸ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಅತಪ್ಪಾದೀಸು। ಅಕನಿಟ್ಠೇಸು ಪನ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಅಟ್ಠಾತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠೋ ಚ। ಕಥಂ? ಸೋ ಹಿ ಸೋಳಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾಯುಕತ್ತಾ ಆಯುನಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಜೇಟ್ಠೋ, ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕನಿಟ್ಠೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾ ನಾನಾಲಕ್ಖಣಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಕಥಿತಾ।

೪. ವತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಇತಿ ಚೇ ಮೇ ಹೋತೀ**ತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋತಿ ಏವಂ ಚೇ ಮಯ್ಹಂ ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ಮೇ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ಏವಂ ಮೇ ಹೋತಿ। **ಸುಸಮಾರದ್ಧೋ**ತಿ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣೋ। **ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಹಾಕಾರೇಹಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ತಿಟ್ಠತಿ - ಉಪ್ಪಾದಂ ಅನಾವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪಾದಂ ಆವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪವತ್ತಂ, ಅಪ್ಪವತ್ತಂ, ನಿಮಿತ್ತಂ, ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಾವಜ್ಜಿತತ್ತಾ, ವಿಸಙ್ಖಾರಂ ಆವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಾಕಾರೇಹಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಥೇರೋ ಜಾನಾತಿ, ವುತ್ತಾಕಾರವಿಪರೀತೇಹೇವ ಅಟ್ಠಹಾಕಾರೇಹಿ ಚವನ್ತಂ ಚವತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಸೇಸಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಥೇರಸ್ಸ ಫಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಕಥಿತಾ। ಯದಾ ಹಿ ಥೇರೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಇತರೇ ಛ ತದನ್ವಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ತದಾಪಿ ಸೇಸಾ ತದನ್ವಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿಣ್ಣವಸಿತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸೀತಿ।

೫. ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕಿಂ ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ? ಮಗ್ಗೇನ ಅಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಕತಕಿಚ್ಚತಂ, ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾತೋ ಪಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ, ಫಲೇನ ಪಬುಜ್ಝನಭಾವತ್ಥಾಯಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನೇವೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ಕಿಲೇಸಪಹಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

೬-೭. ಕುಣ್ಡಲಿಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೭-೧೮೮. ಛಟ್ಠೇ **ಆರಾಮನಿಸ್ಸಯೀ**ತಿ ಆರಾಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸನಭಾವೇನ ಆರಾಮನಿಸ್ಸಯೀ। **ಪರಿಸಾವಚರೋ**ತಿ ಪರಿಸಾಯ ಅವಚರೋ। ಪರಿಸಂ ನಾಮ ಬಾಲಾಪಿ, ಪಣ್ಡಿತಾಪಿ ಓಸರನ್ತಿ, ಯೋ ಪನ ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ದೀಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಯಂ ಪರಿಸಾವಚರೋ ನಾಮ। **ಆರಾಮೇನ ಆರಾಮ**ನ್ತಿ ಆರಾಮೇನೇವ ಆರಾಮಂ ಅನುಚಙ್ಕಮಾಮಿ, ನ ಬಾಹಿರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಯ್ಯಾನೇನ ಉಯ್ಯಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಆರಾಮೇನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಆರಾಮಂ, ಅಞ್ಞೇನ ಉಯ್ಯಾನೇನ ಅಞ್ಞಂ ಉಯ್ಯಾನನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಇತಿವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾನಿಸಂಸ**ನ್ತಿ "ಏವಂ ಪುಚ್ಛಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ಏವಂ ಗಹಣಂ, ಏವಂ ನಿಬ್ಬೇಠನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಇತಿವಾದೋ ಹೋತಿ ಇತಿವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖೋತಿ ಏತಂ ಆನಿಸಂಸಂ। **ಉಪಾರಮ್ಭಾನಿಸಂಸ**ನ್ತಿ "ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾಯ ದೋಸೋ, ಅಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ"ತಿ ಏವಂ ವಾದದೋಸಾನಿಸಂಸಂ।

ಕಥಂ ಭಾವಿತೋ ಚ, ಕುಣ್ಡಲಿಯ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋತಿ ಸತ್ಥಾ "ಏತ್ತಕಂ ಠಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇನ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ಇದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ನ ತಾವ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ಗತಾ। ಇದಾನಿ ನಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಯಮೇವ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಮನಾಪಂ ನಾಭಿಜ್ಝತೀ**ತಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ನಾಭಿಜ್ಝಾಯತಿ। **ನಾಭಿಹಂಸತೀ**ತಿ ನ ಸಾಮಿಸಾಯ ತುಟ್ಠಿಯಾ ಅಭಿಹಂಸತಿ। **ತಸ್ಸ ಠಿತೋ ಚ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ, ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಕಾಯೋ ಚ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತೇ ಠಿತಂ ಹೋತಿ। **ಸುಸಣ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಸಣ್ಠಿತಂ। **ಸುವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸುವಿಮುತ್ತಂ। **ಅಮನಾಪ**ನ್ತಿ ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ। **ನ ಮಙ್ಕು ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ನ ಮಙ್ಕು ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಅಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ। **ಅದೀನಮಾನಸೋ**ತಿ ದೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಅದೀನಚಿತ್ತೋ। **ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚೇತಸೋ**ತಿ ದೋಸವಸೇನ ಅಪೂತಿಚಿತ್ತೋ।

ಏವಂ ಭಾವಿತೋ ಖೋ, ಕುಣ್ಡಲಿಯ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ಏವಂ ಬಹುಲೀಕತೋ ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂ ಸುಚರಿತಪೂರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಇಮೇಸು ತಾವ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಅಟ್ಠಾರಸ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ತಾವ

ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಕಾಯಙ್ಗವಾಚಙ್ಗಾನಿ ಅಚೋಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಲೋಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಹೋತಿ। ಲೋಭಸಹಗತೇನ ಚಿತ್ತೇನ "ಅಹೋ ವತಿದಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪ"ನ್ತಿ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ತದೇವ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ಸೋತದ್ವಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವತ್ಥುಭೂತಂ ಸಙ್ಖಪಣವಾದಿತೂರಿಯಭಣ್ಡಂ ಅನಾಮಾಸಂ ಆಮಸನ್ತಸ್ಸ, ಘಾನದ್ವಾರೇ ಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವತ್ಥುಭೂತಂ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಂ, ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ರಸಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವತ್ಥುಭೂತಂ ಮಚ್ಛಮಂಸಾದಿಂ, ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವತ್ಥುಭೂತಂ ವತ್ಥತೂಲಕಪಾವಾರಾದಿಂ, ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಭೂತಂ ಸಪ್ಪಿತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಂ ಆಮಸನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪನೇತ್ಥ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಕಾಯವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ವಚೀವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಮನೋವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತನ್ತಿ ತೀಣೇವ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ಭಾವನಾಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಠಿತೋ ಇಮಾನಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಸುಚರಿತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮೇತಿ। ಕಥಂ? ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ತಾವ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಕಾಯಙ್ಗವಾಚಙ್ಗಾನಿ ಅಚಾಲೇತ್ವಾ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಾಪಯತೋ ಮನೋಸುಚರಿತಂ ಹೋತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಗತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಖಯಧಮ್ಮಂ ವಯಧಮ್ಮನ್ತಿ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ವಚೀಸುಚರಿತಂ, "ಅನಾಮಾಸಭಣ್ಡಂ ಏತ"ನ್ತಿ ಅನಾಮಸನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ಇಮಾನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಾರಸ ಸುಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪನೇತ್ಥಾಪಿ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಕಾಯಸಂವರೋ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ, ವಚೀಸಂವರೋ ವಚೀಸುಚರಿತಂ, ಮನೋಸಂವರೋ ಮನೋಸುಚರಿತನ್ತಿ ತೀಣೇವ ಸುಚರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸೀಲಾನುರಕ್ಖಿತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ।

ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ಪಹಾಯಾತಿಆದೀಸು ತಿವಿಧಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ತಿವಿಧಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ। ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಕಾಯಸಂವರವಚೀಸಂವರೇಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಂ, ಮನೋಸಂವರೇನ ತೀಣಿ ಸೀಲಾನೀತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಸಕಲೇ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸುಚರಿತಮೂಲಕಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ, ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಮೂಲಭೂತಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ, ತೇಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮೂಲಕಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾವ। ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಮೂಲಕಾ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಾವ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸತ್ತಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೮. ಉಪವಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪಚ್ಚತ್ತನ್ತಿ** ಅತ್ತನಾವ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ**ತಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇನ। **ಆರಬ್ಭಮಾನೋ**ವಾತಿ ಕುರುಮಾನೋಯೇವ। **ಸುವಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಿಂಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ಥಂ ಕರಿತ್ವಾ, ಅತ್ಥಿಕೋ ಹುತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೯. ಪಠಮಉಪ್ಪನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. ನವಮೇ **ನಾಞ್ಞತ್ರ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವಾ**ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವಂ ವಿನಾ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦. ದುತಿಯಉಪ್ಪನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ದಸಮೇ **ನಾಞ್ಞತ್ರ ಸುಗತವಿನಯಾ**ತಿ ಸುಗತೋವಾದಂ ವಿನಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ।

ಪಬ್ಬತವಗ್ಗೋ।

೨. ಗಿಲಾನವಗ್ಗೋ

೧-೩. ಪಾಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೨-೧೯೪. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚತ್ತಾರೋ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಯೇಸಂ ಚತ್ತಾರೋ ಇರಿಯಾಪಥಾ ಅತ್ಥಿ, ತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ। **ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ**ತಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಕೇ ಮಗ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ। ದುತಿಯತತಿಯಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೪-೧೦. ಪಠಮಗಿಲಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೫-೨೦೧. ಚತುತ್ಥೇ **ತಥಾ ಪಹೀನೋ ಚಾಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಸೋ ಆಬಾಧೋ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಕಿರ ಇಮಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಂ ಸಾಧುಕಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ "ಮಯ್ಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ ಇಮೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಪಾತುಭೂತಾ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ "ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ವತ ಸತ್ಥುಸಾಸನ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದಿ, ಉಪಾದಾರೂಪಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಅಹೋಸಿ, ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತೇ ಪತಿತಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಸರೀರತೋ ರೋಗೋ ವಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ತಥಾ ಪಹೀನೋ ಚಾಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಸೋ ಆಬಾಧೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಜನಾನಂ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಪುಪ್ಫಿತವಿಸರುಕ್ಖವಾತಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಮನ್ದಸೀತಜರೋ ಆಬಾಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಗಿಲಾನವಗ್ಗೋ।

೩. ಉದಾಯಿವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಬೋಧಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೦೨-೨೦೩. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ**ತಿ ಭನ್ತೇ, ಕಿತ್ತಕೇನ ನು ಖೋ ಬುಜ್ಝನಕಅಙ್ಗಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಮಿಸ್ಸಕಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಕಥಿತಾ। ದುತಿಯೇ ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಥಿತೋ।

೩-೫. ಠಾನಿಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೦೪-೨೦೬. ತತಿಯೇ **ಕಾಮರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮಾನಂ। **ಬ್ಯಾಪಾದಟ್ಠಾನಿಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಕಲಮ್ಪಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣೇನೇವ ಕಥಿತಂ। ಪಠಮವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋಪೇತ್ಥ ಲಬ್ಭತೇವ। ಚತುತ್ಥೇ ಮಿಸ್ಸಕಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಕಥಿತಾ। ಪಞ್ಚಮೇ **ಅಪರಿಹಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಅಪರಿಹಾನಿಕರೇ ಸಭಾವಧಮ್ಮೇ।

೬-೭. ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೭-೧೦೮. ಛಟ್ಠೇ **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ "ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವತಾ ಓಸಾಪಿತದೇಸನಂ ಞತ್ವಾ ದೇಸನಾನುಸನ್ಧಿಂ ಘಟೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏತಂ ಅವೋಚ। **ವಿಪುಲ**ನ್ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಸುಭಾವಿತತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸುಭಾವಿತೋ ಹಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವಿಪುಲೋ ಚ ಮಹಗ್ಗತೋ ಚ ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಚ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೋ ಚ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ ಪತ್ಥಟತ್ತಾ **ವಿಪುಲೋ,** ಮಹನ್ತಭಾವಂ ಗತತ್ತಾ **ಮಹಗ್ಗತೋ,** ವಡ್ಢಿಪಮಾಣತ್ತಾ **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ,** ನೀವರಣಾನಂ ದೂರೀಭಾವೇನ ಬ್ಯಾಪಾದರಹಿತತ್ತಾ **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ। **ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಾ ಕಮ್ಮಂ ಪಹೀಯತೀ**ತಿ ಯಂ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ತಣ್ಹಾಪಹಾನೇನ ಪಹೀಯತಿ। **ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಯಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಮೂಲಕಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ಕಮ್ಮಪಹಾನೇನ ಪಹೀಯತಿ। ತಣ್ಹಕ್ಖಯಾದಯೋ ತಣ್ಹಾದೀನಂಯೇವ ಖಯಾ, ಅತ್ಥತೋ ಪನೇತೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸತ್ತಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೮. ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಅಟ್ಠಮೇ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನಕೋಟ್ಠಾಸಿಯಂ। **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವಿತೇನಾ**ತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇನ ಭಾವಿತೇನ, ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ವಾ ಭಾವೇತ್ವಾ ಠಿತೇನ, ಏವಮೇತ್ಥ ಮಗ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಮಿಸ್ಸಕಾ। ತೇಹಿ ಭಾವಿತಂ, ತೇ ವಾ ಭಾವೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಲೋಕುತ್ತರಮೇವ। ತಮ್ಪಿ ಪನ ಮಗ್ಗನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಮೇವ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೯. ಏಕಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ನವಮೇ **ಸಂಯೋಜನವಿನಿಬನ್ಧಾ**ತಿ ಸಂಯೋಜನಸಙ್ಖಾತಾ ವಿನಿಬನ್ಧಾ। **ಅಜ್ಝೋಸಾನಾ**ತಿ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಹಣಾ।

೧೦. ಉದಾಯಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. ದಸಮೇ **ಅಬಹುಕತೋ**ತಿ ಅಕತಬಹುಮಾನೋ। **ಉಕ್ಕುಜ್ಜಾವಕುಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಉಕ್ಕುಜ್ಜಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಯೋ, ಅವಕುಜ್ಜಂ ವಯೋತಿ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಧಮ್ಮೋ ಚ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಅಭಿಸಮಿತೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಸಮಾಗತೋ। **ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೋವ। ಸಚೇ ಹಿ ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಉಪರಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ, ಸಚೇ ಅನಾಗಾಮೀ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತಥಾ ತಥಾ ವಿಹರನ್ತ**ನ್ತಿ ತೇನ ತೇನಾಕಾರೇನ ವಿಹರನ್ತಂ। **ತಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ತಥಾಭಾವಾಯ। **ಖೀಣಾ ಜಾತೀ**ತಿಆದೀಹಿ ತಥತ್ತಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ತಥಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಉಪನೀಯತೀತಿ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಉದಾಯಿವಗ್ಗೋ।

೪. ನೀವರಣವಗ್ಗೋ

೩-೪. ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೪-೧೧೫. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗಸ್ಸ ತತಿಯೇ **ನ ಚ ಪಭಸ್ಸರ**ನ್ತಿ ನ ಚ ಪಭಾವನ್ತಂ। **ಪಭಙ್ಗು ಚಾ**ತಿ ಪಭಿಜ್ಜನಸಭಾವಂ। **ಅಯೋ**ತಿ ಕಾಳಲೋಹಂ। ಠಪೇತ್ವಾ ಇಧ ವುತ್ತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅವಸೇಸಂ **ಲೋಹಂ** ನಾಮ। **ಸಜ್ಝೂ**ತಿ ರಜತಂ। **ಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುಭೂಮಕಚಿತ್ತಸ್ಸ।

ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ತಾವ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತು , ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಕಥಂ ಹೋತೀತಿ? ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನೇನ। ಯದಗ್ಗೇನ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ತದಗ್ಗೇನೇವ ತೇ ಲೋಕಿಯಸ್ಸಾಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸಾಪಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಪಭಙ್ಗು ಚಾತಿ** ಆರಮ್ಮಣೇ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವಂ। **ಅನಾವರಣಾ ಅನೀವರಣಾತಿ** ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ನ ಆವರನ್ತೀತಿ ಅನಾವರಣಾ, ನ ನೀವರನ್ತಿ ನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೀತಿ ಅನೀವರಣಾ। **ಚೇತಸೋ ಅನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾತಿ** ಚತುಭೂಮಕಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ।

೮. ಆವರಣನೀವರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಮನ್ದಭಾವಕರಾ। ನೀವರಣಾನಞ್ಹಿ ಅಭಿಣ್ಹುಪ್ಪಾದೇ ಸತಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪಞ್ಞಾ ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋತಿ ಮನ್ದಾ ಅವಿಸದಾ।

ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಹಿ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ದೂರೇ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನೋ ಚೇ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ ತಮೇವ ಪೀತಿಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ ಯಾವ ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರಾ ತಮೇವ ಪೀತಿಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋ ನೀವರಣೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸತೀತಿ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಧಮ್ಮಸ್ಸವನವಸೇನ ಸಕಿಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಪಕ್ಖಿಯಾ ಪಟಿಲದ್ಧಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಾರಾಮತಾದೀನಿ ಆಗಮ್ಮ ನಸ್ಸನ್ತಿ, ತಥಾರೂಪಂ ಪನ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಾದಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪುನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಇಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ।

೯. ರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ನವಮೇ **ಅಜ್ಝಾರುಹಾತಿ** ಅಭಿರುಹನಕಾ। **ಕಚ್ಛಕೋತಿ** ಅಟ್ಠಿಕಚ್ಛಕೋ। **ಕಪಿತ್ಥನೋತಿ** ಮಕ್ಕಟಥನಸದಿಸಫಲೋ ವಿಜಾತಪಿಲಕ್ಖೋ।

೧೦. ನೀವರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. ದಸಮೇ **ಅನ್ಧಕರಣಾತಿ** ಅನ್ಧಭಾವಕರಣಾ। **ಅಚಕ್ಖುಕರಣಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಅಕರಣಾ। **ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ನಿರೋಧನಾ। **ವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಯಾತಿ** ದುಕ್ಖಪಕ್ಖಿಕಾ। **ಅನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಅಸಂವತ್ತನಿಕಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಸಕಲೇಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಗ್ಗೇ ಮಿಸ್ಸಕಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾವ ಕಥಿತಾತಿ।

ನೀವರಣವಗ್ಗೋ।

೫. ಚಕ್ಕವತ್ತಿವಗ್ಗೋ

೧. ವಿಧಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ತಿಸ್ಸೋ ವಿಧಾತಿ** ತಯೋ ಮಾನಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ಮಾನೋಯೇವ ವಾ। ತಥಾ ತಥಾ ವಿದಹನತೋ ಹಿ ಮಾನೋವ ವಿಧಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೧. ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. ದುತಿಯೇ **ರಞ್ಞೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರಾಜತಿ, ಚತೂಹಿ ವಾ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಲೋಕಂ ರಞ್ಜೇತೀತಿ ರಾಜಾ, ತಸ್ಸ **ರಞ್ಞೋ**। "ಪವತ್ತತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನ"ನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಾಯ ವಾಚಾಯ ಚೋದೇನ್ತೋ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇತೀತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ, ತಸ್ಸ **ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ**। **ಪಾತುಭಾವಾ**ತಿ ಪಾತುಭಾವೇನ। **ಸತ್ತನ್ನ**ನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ರತನಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಅತ್ಥದಸ್ಸನಂ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ **ರತನಂ**। ಅಪಿಚ -

"ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, ರತನಂ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞಂ ದೇವಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬೇವ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ತಸ್ಸೇವ ಪೂಜಞ್ಚ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಚ ಕರೋನ್ತೀತಿ **ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ** ರತನಂ। ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಚ "ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಧನಂ ಅಗ್ಘತೀ"ತಿ ಅಗ್ಘೋ ನತ್ಥಿ, ಇತಿ **ಮಹಗ್ಘಟ್ಠೇನಾಪಿ** ರತನಂ। ಚಕ್ಕರತನಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಲೋಕೇ ವಿಜ್ಜಮಾನರತನೇಹಿ ಅಸದಿಸನ್ತಿ **ಅತುಲಟ್ಠೇನ** ರತನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ , ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ** ರತನಂ। ತದೇತಂ ಜಾತಿರೂಪಕುಲಇಸ್ಸರಿಯಾದೀಹಿ ಅನೋಮಸ್ಸ ಉಳಾರಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ **ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಟ್ಠೇನಾಪಿ** ರತನಂ। ಯಥಾ ಚ ಚಕ್ಕರತನಂ, ಏವಂ ಸೇಸಾನಿಪೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -

"ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, ರತನಂ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಪಾತುಭಾವೋ ಹೋತೀತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಯೋಜನಾ - ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ರತನಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋತಿ ಅಯುತ್ತಂ। ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಹಿ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇತ್ವಾ ಸೋ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ನಾಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಚಕ್ಕವತ್ತನನಿಯಮಾಪೇಕ್ಖತಾಯ। ಯೋ ಹಿ ನಿಯಮೇನ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಭುತಿ "ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ಪಾತುಭೂತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ ಚ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮೂಲುಪ್ಪತ್ತಿವಚನತೋಪಿ ಯುತ್ತಮೇವೇತಂ। ಯೋ ಹಿ ಏಸ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸೋ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸಙ್ಖಾತೋ ಪಾತುಭಾವೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪಾತುಭಾವಾ ರತನಾನಿ ಪಾತುಭವನ್ತಿ। ಪಾತುಭೂತೇಹಿ ಪನ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಪಕ್ಕೇ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೇ ಸೋ ಸಂಯುಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಲೋಕಸ್ಸ ತೇಸು ಪಾತುಭಾವಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಬಹುಲವಚನತೋ ಚಾಪಿ ಯುತ್ತಮೇವೇತಂ। ಯದಾ ಹಿ ಲೋಕಸ್ಸ ತೇಸು ಪಾತುಭಾವಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಏಕಮೇವ ಪಠಮಂ, ಪಚ್ಛಾ ಇತರಾನಿ ಛ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ ಬಹುಲವಚನತೋ ಚಾಪಿ ಏತಂ ಯುತ್ತಂ। ಪಾತುಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಭೇದತೋಪಿ ಯುತ್ತಮೇವೇತಂ। ನ ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಪಾತುಭೂತಮೇವ ಪಾತುಭಾವೋ, ಪಾತುಭಾವಯತೀತಿ ಪಾತುಭಾವೋ। ಅಯಂ ಪಾತುಭಾವಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೇದೋ। ಯಸ್ಮಾ ಯೋ ಸೋ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ ರಾಜಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪಾತುಭಾವಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಯೇವ, ಇಮಾನಿ ಪನ ಸತ್ತ ರತನಾನಿಪಿ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಸೋ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ ರಞ್ಞೋ ಜನಕಹೇತು, ಏವಂ ರತನಾನಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಹೇತೂತಿ ಯುತ್ತಮೇವೇತಂ "ರಞ್ಞೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ರತನಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ರತನಾನಂ ಸರೂಪವಸೇನ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಕತಮೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನಂ ಸಿರಿವಿಭವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸ **ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ** ಪಾತುಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಪಥವಿಂ

ಅನುಪರಿಯಾಯನಸಮತ್ಥಸ್ಸ ವೇಹಾಸಙ್ಗಮಸ್ಸ **ಹತ್ಥಿರತನಸ್ಸ,** ತಾದಿಸಸ್ಸೇವ **ಅಸ್ಸರತನಸ್ಸ,** ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇಪಿ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಸ್ಸ **ಮಣಿರತನಸ್ಸ,** ಛಬ್ಬಿಧಂ ದೋಸಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮನಾಪಚಾರಿನೋ **ಇತ್ಥಿರತನಸ್ಸ,** ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಪದೇಸೇ ಅನ್ತೋಪಥವಿಗತಾನಂ ನಿಧೀನಂ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಸ್ಸ **ಗಹಪತಿರತನಸ್ಸ,** ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಸಕಲರಜ್ಜಾನುಸಾಸನಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ **ಪರಿಣಾಯಕರತನಸ್ಸ** ಚ ಪಾತುಭಾವೋ ಹೋತೀತಿ । ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ತೇಸಂ ಚಕ್ಕರತನಾದೀನಂ ಪಾತುಭಾವವಿಧಾನಂ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಆಗತಮೇವ। ಅತ್ಥೋಪಿಸ್ಸ ತೇಸಂ ವಣ್ಣನಾಯ ಸಂವಣ್ಣಿತೋಯೇವ।

ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಸ್ಸಾತಿಆದೀಸು ಸರಿಕ್ಖಕತಾ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಯಥೇವ ಹಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಸಬ್ಬರತನಾನಂ ಪುರೇಚರಂ, ಏವಂ **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ ಪುರೇಚರನ್ತಿ, ಪುರೇಚರಣಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚ ರತನೇಸು ಮಹಾಕಾಯೂಪಪನ್ನಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಂ ವಿಪುಲಂ ಮಹನ್ತಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ, ಇದಮ್ಪಿ **ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ಮಹನ್ತಂ ಧಮ್ಮಕಾಯೂಪಪನ್ನಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಂ ವಿಪುಲಂ ಮಹನ್ತನ್ತಿ ಹತ್ಥಿರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಅಸ್ಸರತನಂ ಸೀಘಂ ಲಹು ಜವಂ, ಇದಮ್ಪಿ **ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ಸೀಘಂ ಲಹು ಜವನ್ತಿ ಇಮಾಯ ಸೀಘಲಹುಜವತಾಯ ಅಸ್ಸರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಮಣಿರತನಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮತಿ, ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಇದಮ್ಪಿ **ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ತಾಯ ಏಕನ್ತಕುಸಲತ್ತಾ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮತಿ, ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನ ಞಾಣಾಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅನ್ಧಕಾರವಿಧಮನಆಲೋಕದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಮಣಿರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಕಾಯಚಿತ್ತದರಥಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಿ, ಪರಿಳಾಹಂ ವೂಪಸಮೇತಿ। ಇದಮ್ಪಿ **ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ಕಾಯಚಿತ್ತದರಥಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಿ, ಪರಿಳಾಹಂ ವೂಪಸಮೇತೀತಿ ಇತ್ಥಿರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಗಹಪತಿರತನಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಧನದಾನೇನ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಕರೋತಿ, ಇದಮ್ಪಿ **ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ಯಥಿಚ್ಛಿತಾದಿವಸೇನ ಅಪ್ಪನಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಕರೋತೀತಿ ಗಹಪತಿರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಿಚ್ಚಸಮ್ಪಾದನೇನ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಂ ಕರೋತಿ। ಇದಮ್ಪಿ **ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಂ** ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಂ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಪಯೋಗಮಜ್ಝತ್ತೇ ಠಪಯಮಾನಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಂ ಕರೋತೀತಿ ಪರಿಣಾಯಕರತನಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತುಭೂಮಕೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪-೧೦. ದುಪ್ಪಞ್ಞಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೨೫-೨೩೧. ಚತುತ್ಥೇ **ಏಳಮೂಗೋ**ತಿ ಮುಖೇನ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ ದೋಸೇಹಿ ಮೂಗೋ ಅಸಮ್ಪುನ್ನವಚನೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಚಕ್ಕವತ್ತಿವಗ್ಗೋ।

೬. ಸಾಕಚ್ಛವಗ್ಗೋ

೧. ಆಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೨. ಛಟ್ಠವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಪುರಿಮನಯತೋ ವಿಸೇಸೋ। ನ ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾದೀನಂ ಏತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾವ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ವಾ

ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪನ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಪರೇಪಿ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಹಿ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ, ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಕಸದಿಸೇ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ, ತಿಸ್ಸದತ್ತತ್ಥೇರಅಭಯತ್ಥೇರಾದಿಸದಿಸೇ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನೇನ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸತಿಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾಯ ಚ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ** ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಾ ಪಞ್ಞವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾತಿ** ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಝಾನಙ್ಗಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲತಾ।

ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಂ ವತ್ಥೂನಂ ವಿಸದಭಾವಕರಣಂ। ಯದಾ ಹಿಸ್ಸ ಕೇಸನಖಲೋಮಾನಿ ದೀಘಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸರೀರಂ ವಾ ಉಸ್ಸನ್ನದೋಸಞ್ಚೇವ ಸೇದಮಲಮಕ್ಖಿತಞ್ಚ, ತದಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥು ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ। ಯದಾ ಪನ ಚೀವರಂ ಜಿಣ್ಣಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ವಾ ಉಕ್ಲಾಪಂ, ತದಾ ಬಾಹಿರವತ್ಥು ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ಕೇಸಾದಿಛೇದನೇನ ಉದ್ಧಂವಿರೇಚನಅಧೋವಿರೇಚನಾದೀಹಿ ಸರೀರಸಲ್ಲಹುಕಭಾವಕರಣೇನ ಉಚ್ಛಾದನನಹಾಪನೇನ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸೂಚಿಕಮ್ಮಧೋವನರಜನಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಾದೀಹಿ ಬಾಹಿರವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಅವಿಸದೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಸು ಞಾಣಮ್ಪಿ ಅವಿಸದಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ದೀಪಕಪಲ್ಲಕವಟ್ಟಿತೇಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದೀಪಸಿಖಾಯ ಓಭಾಸೋ ವಿಯ। ವಿಸದೇ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಸು ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ದೀಪಕಪಲ್ಲಕವಟ್ಟಿತೇಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದೀಪಸಿಖಾಯ ಓಭಾಸೋ ವಿಯ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನಾ ನಾಮ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಮಭಾವಕರಣಂ। ಸಚೇ ಹಿಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ಇತರಾನಿ ಮನ್ದಾನಿ, ತತೋ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಗ್ಗಹಕಿಚ್ಚಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪಕಿಚ್ಚಂ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ । ತಸ್ಮಾ ತಂ ಧಮ್ಮಸಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವಾ, ಯಥಾ ವಾ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಬಲವಂ ಜಾತಂ, ತಥಾ ಅಮನಸಿಕರಣೇನ ಹಾಪೇತಬ್ಬಂ। **ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರವತ್ಥು** ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಸಚೇ ಪನ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ನೇವ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಇತರಾನಿ ಇತರಕಿಚ್ಚಭೇದಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಸ್ಸದ್ಧಾದಿಭಾವನಾಯ ಹಾಪೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಪಿ **ಸೋಣತ್ಥೇರಸ್ಸ ವತ್ಥು** ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇ ಸತಿ ಇತರೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಅಸಮತ್ಥತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಸೇಸತೋ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಞಾನಂ ಸಮಾಧಿವೀರಿಯಾನಞ್ಚ ಸಮತಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಬಲವಸದ್ಧೋ ಹಿ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ ಮುಧಪ್ಪಸನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಸೀದತಿ। ಬಲವಪಞ್ಞೋ ಪನ ಮನ್ದಸದ್ಧೋ ಕೇರಾಟಿಕಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ, ಭೇಸಜ್ಜಸಮುಟ್ಠಿತೋ ವಿಯ ರೋಗೋ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇನೇವ ಕುಸಲಂ ಹೋತೀತಿ ಅತಿಧಾವಿತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತೋ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಸಮತಾಯ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಸೀದತಿ। ಬಲವಸಮಾಧಿಂ ಪನ ಮನ್ದವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖತ್ತಾ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಅಭಿಭವತಿ। ಬಲವವೀರಿಯಂ ಮನ್ದಸಮಾಧಿಂ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖತ್ತಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ಅಭಿಭವತಿ।

ಸಮಾಧಿ ಪನ ವೀರಿಯೇನ ಸಂಯೋಜಿತೋ ಕೋಸಜ್ಜೇ ಪತಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಂಯೋಜಿತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಪತಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ಸಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಉಭಯಸಮತಾಯ ಹಿ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿ।

ಅಪಿ ಚ ಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಬಲವತೀಪಿ ಸದ್ಧಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಸದ್ದಹನ್ತೋ ಓಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸು ಪನ ಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗತಾ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಪನ ಸಮತಾಯಪಿ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿಯೇವ। ಸತಿ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಸತಿ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖಿಕಾನಂ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯಪಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಾತತೋ , ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖಿಕೇನ ಚ ಸಮಾಧಿನಾ ಕೋಸಜ್ಜಪಾತತೋ ರಕ್ಖತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಲೋಣಧೂಪನಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು, ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಿಕಅಮಚ್ಚೋ ವಿಯ ಚ ಸಬ್ಬರಾಜಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ "ಸತಿ ಚ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಸತಿಪಟಿಸರಣಂ, ಆರಕ್ಖಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ಚ ಸತಿ, ನ ವಿನಾ ಸತಿಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಾ ನಾಮ ಖನ್ಧಾದಿಭೇದೇ ಅನೋಗಾಳ್ಹಪಞ್ಞಾನಂ ದುಮ್ಮೇಧಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನಂ। **ಪಞ್ಞವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ** ನಾಮ ಸಮಪಞ್ಞಾಸಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಉದಯಬ್ಬಯಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ। **ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ** ನಾಮ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯ ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞಾಯ ಪಭೇದಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ। **ತದಧಿಮುತ್ತತಾ** ನಾಮ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ **ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ** ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಅಪಾಯಭಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿತಾ, ಗಮನವೀಥಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನತಾ, ದಾಯಜ್ಜಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಸತ್ಥುಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಜಾತಿಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ, ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ತತ್ಥ "ನಿರಯೇಸು ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಕಮ್ಮಕಾರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನಕಾಲೇಪಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಜಾಲಖಿಪನಕುಮೀನಾದೀಹಿ ಗಹಿತಕಾಲೇಪಿ, ಪಾಜನಕಣ್ಟಕಾದಿಪ್ಪಹಾರತುನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸಕಟವಹನಾದಿಕಾಲೇಪಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಮ್ಪಿ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾಹಿ ಆತುರೀಭೂತಕಾಲೇಪಿ, ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಅಸುರೇಸು ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅಟ್ಠಿಚಮ್ಮಮತ್ತೇನೇವ ಅತ್ತಭಾವೇನ ವಾತಾತಪಾದಿದುಕ್ಖಾನುಭವನಕಾಲೇಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ। ಅಯಮೇವ ತೇ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೋ"ತಿ ಏವಂ **ಅಪಾಯಭಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ** ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಲದ್ಧುಂ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಅಯಮಾನಿಸಂಸೋ ವೀರಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ **ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿನೋಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಸಬ್ಬಬುದ್ಧ-ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧ-ಮಹಾಸಾವಕೇಹೇವ ಗತಮಗ್ಗೋ ತೇ ಗನ್ತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಏವಂ **ಗಮನವೀಥಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ಯೇ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಇಮೇ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ನೇವ ಞಾತಕಾ, ನ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ, ನಾಪಿ 'ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ತೇ ಪಣೀತಾನಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಿ ದೇನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಾ ದೇನ್ತಿ। ಸತ್ಥಾರಾಪಿ "ಅಯಂ ಇಮೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಾಯದಳ್ಹಿಬಹುಲೋ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನ ಏವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸತಾ ತುಯ್ಹಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಅಥ ಖೋ "ಅಯಂ ಇಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋವ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಸೋ ದಾನಿ ತ್ವಂ ಕುಸೀತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ನ ತಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಅಪಚಾಯಿಸ್ಸಸಿ,

ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸೇವ ಹಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ **ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ **ಮಹಾಮಿತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ** ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಕಲೇಣೇ ನಾಮ ಪಟಿವಸತಿ। ತಸ್ಸೇವ ಗೋಚರಗಾಮೇ ಏಕಾ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಥೇರಂ ಪುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗತಿ। ಸಾ ಏಕದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಧೀತರಂ ಆಹ - "ಅಮ್ಮ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುರಾಣತಣ್ಡುಲಾ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಖೀರಂ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಸಪ್ಪಿ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಫಾಣಿತಂ, ತವ ಭಾತಿಕಸ್ಸ ಅಯ್ಯಮಿತ್ತಸ್ಸ ಆಗತಕಾಲೇ ಭತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಖೀರಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದೇಹಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ಅಹಂ ಪನ ಹಿಯ್ಯೋ ಪಕ್ಕಂ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ಕಞ್ಜಿಯೇನ ಭುತ್ತಾಮ್ಹೀ"ತಿ। "ದಿವಾ ಕಿಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಸಿ, ಅಮ್ಮಾ"ತಿ? "ಸಾಕಪಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಣತಣ್ಡುಲೇಹಿ ಅಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಠಪೇಹಿ, ಅಮ್ಮಾ"ತಿ।

ಥೇರೋ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ನೀಹರನ್ತೋವ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಓವದಿ "ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಕಿರ ಕಞ್ಜಿಯೇನ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ದಿವಾಪಿ ಕಣಪಣ್ಣಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತುಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪನ ಪುರಾಣತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖೋ ಪನೇಸಾ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ ನ ವತ್ಥುಂ ನ ಭತ್ತಂ ನ ವತ್ಥಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ತಿಸ್ಸೋ ಪನ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ದೇತಿ, ತ್ವಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ದಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ , ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ, ಅಯಂ ಖೋ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ತಯಾ ಸರಾಗೇನ ಸದೋಸೇನ ಸಮೋಹೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣ್ಹಿತು"ನ್ತಿ ಪತ್ತಂ ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಠಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಕಲೇಣಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ, ಚೀವರಂ ಚೀವರವಂಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ "ಅರಹತ್ತಂ ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ನ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ । ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿವುತ್ಥಭಿಕ್ಖು ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ವಿಕಸಮಾನಮಿವ ಪದುಮಂ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಸಿತಂ ಕರೋನ್ತೋವ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಲೇಣದ್ವಾರೇ ರುಕ್ಖಮ್ಹಿ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ -

"ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಯಸ್ಸ ತೇ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋಸಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ॥ -

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖಂ ದತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಿತ್ಥಿಯೋ ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಪಾತೋಯೇವಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ।

ದಾರಿಕಾಪಿ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಮೇ ಭಾತಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದ್ವಾರಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ನಿಸೀದಿ। ಸಾ ಥೇರೇ ಘರದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತಯೋಜಿತಸ್ಸ ಖೀರಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇಸಿ। ಥೇರೋ "ಸುಖಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಸಾಪಿ ತಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ತದಾ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಮುಖಂ ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತತಾಲಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ।

ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಅರಞ್ಞತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಅಮ್ಮ, ಭಾತಿಕೋ ತೇ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಉಪಾಸಿಕಾ "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ "ಅಭಿರಮತಿ ತೇ, ಅಮ್ಮ, ಭಾತಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ, ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠತೀ"ತಿ ಆಹ।

"ಮಹನ್ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ಸತ್ಥುದಾಯಜ್ಜಂ, ಯದಿದಂ ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ ನಾಮ, ತಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಗಹೇತುಂ। ಯಥಾ ಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ 'ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಪುತ್ತೋ'ತಿ ಪರಿಬಾಹಿರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ

ಅಚ್ಚಯೇನ ದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಕುಸೀತೋಪಿ ಇದಂ ಅರಿಯಧನದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ , ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋವ ಲಭತೀ"ತಿ **ದಾಯಜ್ಜಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ಮಹಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಸತ್ಥಾ, ಸತ್ಥುನೋ ಹಿ ತೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೇಪಿ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನೇಪಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನ-ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯ-ದೇವೋರೋಹನ-ಆಯುಸಙ್ಖಾರವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇಸುಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಯುತ್ತಂ ನು ಖೋ ತೇ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕುಸೀತೇನ ಭವಿತು"ನ್ತಿ ಏವಂ **ಸತ್ಥುಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ಜಾತಿಯಾಪಿ ತ್ವಂ ಇದಾನಿ ನ ಲಾಮಕಜಾತಿಕೋ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಮಹಾಸಮ್ಮತಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತಉಕ್ಕಾಕರಾಜವಂಸೇ ಜಾತೋಸಿ, ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಚ ಮಹಾಮಾಯಾದೇವಿಯಾ ಚ ನತ್ತಾ, ರಾಹುಲಭದ್ದಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠೋ, ತಯಾ ನಾಮ ಏವರೂಪೇನ ಜಿನಪುತ್ತೇನ ಹುತ್ವಾ ನ ಯುತ್ತಂ ಕುಸೀತೇನ ವಿಹರಿತು"ನ್ತಿ ಏವಂ **ಜಾತಿಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

"ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ಚೇವ ಅಸೀತಿ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಚ ವೀರಿಯೇನೇವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂಸು। ತ್ವಂ ಪನ ಏತೇಸಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಸಿ, ನ ಪಟಿಪಜ್ಜಸೀ"ತಿ ಏವಂ **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಮಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಕುಚ್ಛಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಅಜಗರಸದಿಸೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ ಪಹಿತತ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ವೀರಿಯುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ** ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ ಧಮ್ಮೋ, ಸಙ್ಘೋ, ಸೀಲಂ, ಚಾಗೋ, ದೇವತಾನುಸ್ಸತಿ, ಉಪಸಮಾನುಸ್ಸತಿ, ಲೂಖಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ, ಸಿನಿದ್ಧಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ, ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತನ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಯಾವ ಉಪಚಾರಾ ಸಕಲಸರೀರಂ ಫರಮಾನೋ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ದೀಘರತ್ತಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಗಿಹಿನೋ ದಸಸೀಲಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಭಯಾದೀಸು ಪಣೀತಂ ಭೋಜನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ದತ್ವಾ "ಏವಂ ನಾಮ ಅದಮ್ಹಾ"ತಿ ಚಾಗಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಗಿಹಿನೋಪಿ ಏವರೂಪೇ ಕಾಲೇ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಿನ್ನದಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಯೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ದೇವತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತಥಾರೂಪಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಿತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಸತ್ತತಿಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ನ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಬೋಧಿದಸ್ಸನಥೇರದಸ್ಸನೇಸು ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಸಂಸೂಚಿತಲೂಖಭಾವೇ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದಸಿನೇಹಾಭಾವೇನ ಗದ್ರಭಪಿಟ್ಠರಜಸದಿಸೇ ಲೂಖಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದಬಹುಲೇ ಮುದುಚಿತ್ತೇ ಸಿನಿದ್ಧಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪಕೇ ಪಸಾದನೀಯೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಪೀತಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ **ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ** ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಪಣೀತಭೋಜನಸೇವನತಾ, ಉತುಸುಖಸೇವನತಾ, ಇರಿಯಾಪಥಸುಖಸೇವನತಾ, ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗತಾ, ಸಾರದ್ಧಕಾಯಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯ-ಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ, ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ಪಣೀತಞ್ಚ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸೀತುಣ್ಹೇಸು ಉತೂಸು ಠಾನಾದೀಸು ಚ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಸಪ್ಪಾಯಂ ಉತುಞ್ಚ ಇರಿಯಾಪಥಞ್ಚ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಪನ ಮಹಾಪುರಿಸಜಾತಿಕೋ ಸಬ್ಬಉತುಇರಿಯಾಪಥಕ್ಖಮೋವ ಹೋತಿ, ನ ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗತಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸೇವ ವಿಸಭಾಗೇ ಉತುಇರಿಯಾಪಥೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಭಾಗೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ। ಇಮಿನಾ ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯಮಾನೋವ ವಿಚರತಿ, ಏವರೂಪಂ ಸಾರದ್ಧಕಾಯಪುಗ್ಗಲಂ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸಂಯತಪಾದಪಾಣಿಂ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಪಸ್ಸದ್ಧಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ದಸ ಧಮ್ಮಾ **ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ** ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯತಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನತಾ, ನಿಮಿತ್ತಕುಸಲತಾ, ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತಾ, ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನತಾ, ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ, ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ, ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ, ಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ, ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ **ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯತಾ** ಚ **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನತಾ** ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನಿಮಿತ್ತಕುಸಲತಾ ನಾಮ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಣಕುಸಲತಾ। **ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅತಿಸಿಥಿಲವೀರಿಯತಾದೀಹಿ ಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನ ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನಂ। **ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯತಾದೀಹಿ ಉದ್ಧತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನ ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ। **ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಪಯೋಗಮನ್ದತಾಯ ವಾ ಉಪಸಮಸುಖಾನಂ ವಿಗಮೇನ ವಾ ನಿರಸ್ಸಾದಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಟ್ಠಸಂವೇಗವತ್ಥುಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಸಂವೇಜೇತಿ। **ಅಟ್ಠ ಸಂವೇಗವತ್ಥೂನಿ** ನಾಮ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ, ಅಪಾಯದುಕ್ಖಂ ಪಞ್ಚಮಂ, ಅತೀತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅನಾಗತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಆಹಾರಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। ರತನತ್ತಯಗುಣಾನುಸ್ಸರಣೇನ ಚ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ"ತಿ।

ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಲೀನಂ ಅನುದ್ಧತಂ ಅನಿರಸ್ಸಾದಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಂ ಸಮಥವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತದಾಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹಸಮ್ಪಹಂಸನೇಸು ನ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಸಾರಥಿ ವಿಯ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸೇಸು। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ"ತಿ। **ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ** ನಾಮ ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಂ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನಂ। **ಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ** ನಾಮ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಾನಂ ಸೇವನಾ ಭಜನಾ ಪಯಿರುಪಾಸನಾ। **ತದಧಿಮುತ್ತತಾ** ನಾಮ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸಮಾಧಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಮೇವ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತೋ ಏಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ **ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ** ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಸತ್ತಮಜ್ಝತ್ತತಾ, ಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತತಾ, ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ, ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ, ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ **ಸತ್ತಮಜ್ಝತ್ತತಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ - "ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋವ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋವ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಏಸೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋವ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಂ ಕಂ ಕೇಲಾಯಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ - "ಪರಮತ್ಥತೋ ಸತ್ತೋಯೇವ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ತ್ವಂ ಕಂ ಕೇಲಾಯಸೀ"ತಿ ಏವಂ ನಿಸ್ಸತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ। ದ್ವೀಹೇವಾಕಾರೇಹಿ

ಸಞ್ಞಾರಮಜ್ಝತ್ತತಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ - "ಇದಂ ಚೀವರಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣವಿಕಾರತಞ್ಚೇವ ಜಿಣ್ಣಭಾವಞ್ಚ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದಪುಞ್ಛನಚೋಳಕಂ ಹುತ್ವಾ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಛಡ್ಡನೀಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಸಾಮಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯ , ನಾಯಂ ಏವಂ ವಿನಸ್ಸಿತುಂ ದದೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ, "ಅನದ್ಧನಿಯಂ ಇದಂ ತಾವಕಾಲಿಕ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಾವಕಾಲಿಕಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ। ಯಥಾ ಚ ಚೀವರೇ, ಏವಂ ಪತ್ತಾದೀಸುಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಸತ್ತಸಞ್ಞಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಿಹಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಧೀತಾದಿಕೇ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿಕೇ ಮಮಾಯತಿ, ಸಹತ್ಥಾವ ನೇಸಂ ಕೇಸಚ್ಛೇದನ-ಸೂಚಿಕಮ್ಮ-ಚೀವರಧೋವನ-ರಜನ-ಪತ್ತಪಚನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಸುಕೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಕುಹಿಂ, ಅಸುಕೋ ದಹರೋ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಭನ್ತಮಿಗೋ ವಿಯ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಆಲೋಕೇತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ "ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ಅಸುಕಂ ಪೇಸೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿಯಮಾನೋಪಿ "ಅಮ್ಹೇಪಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕಾರೇಮ, ತುಮ್ಹೇ ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಲಮೇಸ್ಸಥಾ"ತಿ ನ ದೇತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ತಕೇಲಾಯನೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಚೀವರಪತ್ತಥಾಲಕಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಮಮಾಯತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸಿತುಮ್ಪಿ ನ ದೇತಿ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಯಾಚಿತೋಪಿ "ಮಯಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಧನಾಯನ್ತಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಮ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವದತಿ, ಅಯಂ **ಸಞ್ಞಾರಕೇಲಾಯನೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ತೇಸು ದ್ವೀಸುಪಿ ವತ್ಥೂಸು ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಉದಾಸಿನೋ, ಅಯಂ **ಸತ್ತಸಞ್ಞಾರಮಜ್ಝತ್ತೋ** ನಾಮ। ಇತಿ ಅಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಏವರೂಪಂ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸತ್ತಸಞ್ಞಾರಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ತದುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಹೋತಿ।

ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿಭೇದಾ ದಸ ಅಸುಭಾರಮ್ಮಣಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ, ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ, ಉಪ್ಪಾದಕಮನಸಿಕಾರೋ। ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ, ಅಸುಭಭಾವನಾನುಯೋಗೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ।

ದಸವಿಧಞ್ಹಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರಸ್ಸಾಪಿ, ಚತುನ್ನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಆಲೋಪಾನಂ ಓಕಾಸೇ ಸತಿ ಉದಕಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಯಾಪನಸೀಲತಾಯ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುನೋಪಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ -

> "ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ಆಲೋಪೇ, ಅಭುತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪಿವೇ।
> ಅಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ, ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೯೮೩)।

ಅಸುಭಕಮ್ಮಿಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಅಸುಭಭಾವನಾರತೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ದಸಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಾಯ-ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ । ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಮೇತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿತಿ ಏತ್ಥ ಮೇತ್ತಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪ್ಪನಾಪಿ ಉಪಚಾರೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ ಅಪ್ಪನಾಯೇವ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋವ। ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ** ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಮೇತ್ತಾನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ, ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾನುಯೋಗೋ, ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ, ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಹುಲತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ।

ಓದಿಸ್ಸಕಅನೋದಿಸ್ಸಕದಿಸಾಫರಣಾನಞ್ಞೀ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಮೇತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ, ತಥಾ ಓಧಿಸೋಅನೋಧಿಸೋದಿಸಾಫರಣವಸೇನ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ। "ತ್ವಂ ಏತಸ್ಸ ಕುದ್ಧೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ? ಕಿಮಸ್ಸ ಸೀಲಾದೀನಿ ನಾಸೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ? ನನು ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ? ಪರಸ್ಸ ಕುಜ್ಝನಂ ನಾಮ ವೀತಚ್ಚಿಕಙ್ಗಾರತತ್ತಅಯಸಲಾಕಗೂಥಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಂ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಏಸೋಪಿ ತವ ಕುದ್ಧೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ? ಕಿಂ ತೇ ಸೀಲಾದೀನಿ ವಿನಾಸೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ? ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಗಮಿಸ್ಸತಿ? ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಪಹೇಣಕಂ ವಿಯ ಪಟಿವಾತಂ ಖಿತ್ತರಜೋಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಚ ಏತಸ್ಸೇವೇಸ ಕೋಧೋ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ, ಉಭಯಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಠಿತಸ್ಸಾಪಿ, ಅಸ್ಸಗುತ್ತತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾರತೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಮೇತ್ತಾನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ । ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅರತೀತಿಆದಿ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। ಅಪಿ ಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ** ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಅತಿಭೋಜನೇ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ, ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪರಿವತ್ತನತಾ, ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸವಾಸೋ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ।

ಆಹರಹತ್ಥಕಂ, ಭುತ್ತವಮಿತಕಂ, ತತ್ರವಟ್ಟಕಂ, ಅಲಂಸಾಟಕಂ, ಕಾಕಮಾಸಕಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಮಹಾಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಓತ್ಥರನ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಚತುಪಞ್ಚಆಲೋಪಓಕಾಸಂ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಯಾಪನಸೀಲಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಅತಿಭೋಜನೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ರತ್ತಿಂ ಚನ್ದಾಲೋಕದೀಪಾಲೋಕಉಕ್ಕಾಲೋಕೇ ದಿವಾ ಸೂರಿಯಾಲೋಕಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಪಹೀನಥಿನಮಿದ್ಧೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಧುತಙ್ಗನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಚೇತಸೋ ವೂಪಸಮೋತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ** ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಬಹುಸ್ಸುತತಾ, ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ, ವಿನಯೇ ಪಕತಞ್ಞುತಾ, ವುದ್ಧಸೇವಿತತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ।

ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಚ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀಯತಿ, ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವತಾಯ ಪಕತಞ್ಞುನೋಪಿ, ವುದ್ಧೇ ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ವಿನಯಧರೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ।

ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿಆದೀನಿಪಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ** ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಬಹುಸ್ಸುತತಾ, ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ, ವಿನಯೇ ಪಕತಞ್ಞುತಾ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಬಹುಲತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ।

ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಚ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀಯತಿ, ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಆರಬ್ಭ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ , ವಿನಯೇ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಸ್ಸಾಪಿ, ತೀಸು ರತನೇಸು ಓಕಪ್ಪನಿಯಸದ್ಧಾಸಙ್ಖಾತಅಧಿಮೋಕ್ಖಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೇ ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಗುಣನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಛ ಧಮ್ಮಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದೇಸನಂ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇನ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

೨. ಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೩. ದುತಿಯೇ **ಸಮ್ಬಹುಲಾ**ತಿ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ಜನಾ ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಸಙ್ಘೋ। ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ತಯೋ ಏವ, ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾ। ಇಧ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸೂ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಾ। ತೇ ಪನ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠಾ, "ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಪನ ಪವಿಸಿಂಸೂತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ "ಗಾಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಪುರಿಸೋ ತಂ ಗಾಮಂ ಅಪತ್ತೋಪಿ "ಕಹಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಗಾಮಂ ಗತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಆರಾಮೋ**ತಿ ಜೇತವನಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಆರಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಣೋ ಆವುಸೋ**ತಿ ಆವುಸೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ।

ಮಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಆವುಸೋ ಸಾವಕಾನಂ ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಾತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಸಮಯೇ "ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏತಂ ನತ್ಥಿ । ತೇ ಪನ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞವಿಹಿತಕಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಣನ್ತಿ। ತತೋ "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ 'ಇದಂ ಪಜಹಥ ಇದಂ ಭಾವೇಥಾ'ತಿ ವದತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆರಾಮಮಜ್ಝೇ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಯಕಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾಹಿ ಪರಿವುತಾ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಾಯಂ ಉನ್ನಾಮೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ - "ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ನಾಮ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ನಾಮ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ।

ಇಧ ನೋ ಆವುಸೋತಿ ಏತ್ಥ **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪನೇ। **ಕೋ ವಿಸೇಸೋ**ತಿ ಕಿಂ ಅಧಿಕಂ? **ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ**ತಿ ಕೋ ಅಧಿಕಪ್ಪಯೋಗೋ? **ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣ**ನ್ತಿ ಕಿಂ ನಾನತ್ತಂ? **ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನ**ನ್ತಿ ಯದಿದಂ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಬ್ಭ ನಾನಾಕರಣಂ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ತಂ ಕಿನ್ನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿಂಸೂತಿ "ಏವಮೇವ"ನ್ತಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। **ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿಂಸೂ**ತಿ "ನಯಿದಂ ಏವ"ನ್ತಿ ನ ಪಟಿಸೇಧಿಂಸು। ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಪಹೋನ್ತಾ ಏವಂ ಅಕಂಸು, ಉದಾಹು ಅಪ್ಪಹೋನ್ತಾತಿ? ಪಹೋನ್ತಾ। ನ ಹಿ ತೇ ಏತ್ತಕಂ ಕಥಂ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ "ಆವುಸೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಯೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ಏವಂ ಪನ ತೇಸಂ ಅಹೋಸಿ - "ಅತ್ಥಿ ನೋ ಏತಂ ಕಥಾಪಾಭತಂ, ಮಯಂ ಏತಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮ, ಅಥ ನೋ ಸತ್ಥಾ ಮಧುರಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಪರಿಯಾಯೋತಿ ಕಾರಣಂ। **ನ ಚೇವ ಸಮ್ಪಾಯಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಉತ್ತರಿಞ್ಚ ವಿಘಾತ**ನ್ತಿ ಅಸಮ್ಪಾಯನತೋ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಯಥಾ ತಂ,**

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಸಯಸ್ಮಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ತ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, **ಯಥಾ**ತಿ ಕಾರಣವಚನಂ, ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಸಯೇ ಪಞ್ಹೋ ಪುಚ್ಛಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದೇವಕೇ**ತಿ ಸಹ ದೇವೇಹಿ ಸದೇವಕೇ। **ಸಮಾರಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ತೀಣಿ ಠಾನಾನಿ ಲೋಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ಪಜಾಯಾತಿ, ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಸತ್ತಲೋಕಮೇವ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸದೇವಕಾದಿಭೇದೇ ಲೋಕೇ ದೇವಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಂ ವಾ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಇತೋ ವಾ ಪನ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಇತೋ ವಾ ಪನ ಮಮ ಸಾಸನತೋ ಸುತ್ವಾ। ಇತೋ ಸುತ್ವಾ ಹಿ ತಥಾಗತೋ ತಥಾಗತಸಾವಕೋಪಿ ಆರಾಧೇಯ್ಯ, ಪರಿತೋಸೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಥಾ ಆರಾಧನಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ತೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಚಿತ್ತಾರಾಧನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕತಮೋ ಚ ಭಿಕ್ಖವೇ ಪರಿಯಾಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಛನ್ದರಾಗೋ । **ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಛನ್ದರಾಗೋ। **ಉದ್ದೇಸಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಗಣನಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಪಾದಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನಪಟಿಘೋ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಬ್ಯಾಪಾದೋ**ತಿ ಪರೇಸಂ ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಪಟಿಘೋ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧೇಸು ವಿಮತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಮಹಾವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಧಮ್ಮೇಸು ಸತೀ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಸತೀ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸತಿ। **ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕಾಯಿಕನ್ತಿ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ। **ಚೇತಸಿಕ**ನ್ತಿ – "ನ ತಾವಾಹಂ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾವ ಮೇ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಾಯಪಯೋಗಂ ವಿನಾ ಉಪ್ಪನ್ನವೀರಿಯಂ। **ಕಾಯಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ ದರಥಪಸ್ಸದ್ಧಿ। **ಚಿತ್ತಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ದರಥಪಸ್ಸದ್ಧಿ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ** ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸದಿಸೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಮಿಸ್ಸಕಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಕಥಿತಾ। ಏತೇಸು ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಸತಿ, ಪವಿಚಯೋ, ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ಇಮೇ ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಲೋಕಿಯಾವ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಮಗ್ಗಂ ಅಪತ್ತಂ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯಂ। ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಾ ಪನ ಪೀತಿಸಮಾಧೀ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ರೂಪಾವಚರಾ ಹೋನ್ತಿ, ರೂಪಾವಚರೇ ಪನ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ನ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಲೋಕುತ್ತರಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಥೇರಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಉದ್ಧರನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮತೇನ ರೂಪಾವಚರಾಪಿ ಅರೂಪಾವಚರಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು ಹಿ ಅರೂಪಾವಚರೇ ಪೀತಿಯೇವ ಏಕನ್ತೇನ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಸೇಸಾ ಛ ಮಿಸ್ಸಕಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಕೇಚಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಜಾತಾ, ಕೇಚಿ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಕೇಚಿ ಅನಾಗಾಮೀ, ಕೇಚಿ ಅರಹನ್ತೋತಿ।

೩. ಅಗ್ಗಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. ತತಿಯೇ **ಸತಿಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ**ತಿ ಲೋಣಧೂಪನಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಿಕಾಮಚ್ಚಂ ವಿಯ ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಲೋಣಧೂಪನಂ ಸಬ್ಬಬ್ಯಞ್ಜನೇಸುಪಿ ನಿವಿಸತಿ, ಯಥಾ ಚ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಿಕೋ ಅಮಚ್ಚೋ ಯೋಧಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ ಮನ್ತಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪಟಿಹಾರಕಮ್ಮಮ್ಪೀತಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸಾಧೇತಿ, ಏವಂ ಉದ್ಧತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ, ಲೀನಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸತಿಯಾ ಇಜ್ಝತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿನಾ ಸತಿಯಾ ಏತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾವ ಕಥಿತಾ।

೪. ಮೇತ್ತಾಸಹಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೪೦-೨೪೧) ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। **ಮಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸಾವಕಾನಂ ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಾ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತೇ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಸತ್ಥು

ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ವದನ್ತಿ। ತಿತ್ಥಿಯಾನಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಪಞ್ಚನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಂ ವಾ ಮೇತ್ತಾದಿಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾ ವಾ ನತ್ಥಿ। **ಕಿಂ ಗತಿಕಾ ಹೋತೀತಿ** ಕಿಂ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ಕಿಂ ಪರಮಾತಿ** ಕಿಂ ಉತ್ತಮಾ। **ಕಿಂ ಫಲಾತಿ** ಕಿಂ ಆನಿಸಂಸಾ। **ಕಿಂ ಪರಿಯೋಸಾನಾತಿ** ಕಿಂ ನಿಟ್ಠಾ। **ಮೇತ್ತಾಸಹಗತ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾಯ ಸಹಗತಂ ಸಂಸಟ್ಠಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಾ**ದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ - ಸತ್ತಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಞ್ಚ, ಸಙ್ಖಾರಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಞ್ಚ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಇಟ್ಠೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ**ತಿ ಅನಿಟ್ಠಸಞ್ಞೀ। ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ವಿಹರತಿ? ಅಸುಭಫರಣಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಮನಸಿಕಾರಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ "ಕಥಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ। ಇಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಸುಭಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತೀ"ತಿ। ಪಟಿಕೂಲೇ ಪನ ಅನಿಟ್ಠೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾಫರಣಂ ವಾ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ಕಥಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ। ಅನಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಧಾತುತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೭)। ಉಭಯಮಿಸ್ಸಕಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಪ್ಪಟಿಕೂಲೇಸು ಹಿ ತದೇವ ಅಸುಭಫರಣಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಮನಸಿಕಾರಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ **ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ** ನಾಮ। ಪಟಿಕೂಲಾಪಟಿಕೂಲೇಸು ಚ ತದೇವ ಮೇತ್ತಾಫರಣಂ ವಾ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ** ನಾಮ। "ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೭) ನಯೇನ ವುತ್ತಂ ಪನ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಂ ಪವತ್ತಯಮಾನೋ "ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ತದುಭಯಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮೇತ್ತಾಯ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅರಿಯಿದ್ಧಿಯಾ ಚ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ದೇಸನಾ ವಿನಿವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ। ಇದಂ ಪನ ಮೇತ್ತಾಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋಪಿ ಯೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಪರಮಾ ಮೇತ್ತಾ ನ ಹೋತಿ। ಯಂಪರಮಾ ಪನ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ಪರತೋ **ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಪುನ ದೇಸನಾರಮ್ಭಪಯೋಜನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸುಭಪರಮನ್ತಿ ಸುಭನಿಟ್ಠಂ, ಸುಭಕೋಟಿಕಂ, ಸುಭನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ। **ಇಧಪಞ್ಞಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಧೇವ ಪಞ್ಞಾ ಅಸ್ಸ, ನಯಿಮಂ ಲೋಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಇಧಪಞ್ಞೋ, ತಸ್ಸ ಇಧಪಞ್ಞಸ್ಸ, ಲೋಕಿಯಪಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉತ್ತರಿವಿಮುತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝತೋ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ। ಯೋ ಪನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಪರಮಾವ ಮೇತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕರುಣಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಾಸಂ ಮೇತ್ತಾದೀನಂ ಸುಭಪರಮಾದಿತಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾತಿ? ಸಭಾಗವಸೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ। ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಪರಿಚಯಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇಸು ಪರಿಸುದ್ಧವಣ್ಣೇಸು ನೀಲಾದೀಸು ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತೋ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಇತಿ ಮೇತ್ತಾ ಸುಭವಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ, ತಸ್ಮಾ **ಸುಭಪರಮಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಕರುಣಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಉಣ್ಹಾಭಿಘಾತಾದಿರೂಪನಿಮಿತ್ತಂ ಸತ್ತದುಕ್ಖಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಕರುಣಾಯ ಪವತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ರೂಪೇ ಆದೀನವೋ ಪರಿವಿದಿತೋ ಹೋತಿ , ಅಥಸ್ಸ ಪರಿವಿದಿತರೂಪಾದೀನವತ್ತಾ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ

ರೂಪನಿಸ್ಸರಣೇ ಆಕಾಸೇ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತೋ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಇತಿ ಕರುಣಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ, ತಸ್ಮಾ **ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಪರಮಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಮುದಿತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಪನ ತೇನ ತೇನ ಪಾಮೋಜ್ಜಕಾರಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪಾಮೋಜ್ಜಸತ್ತಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಮುದಿತಾಯ ಪವತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಗ್ಗಹಣಪರಿಚಿತಂ ಹೋತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮಾಧಿಗತಂ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಆಕಾಸನಿಮಿತ್ತಗೋಚರೇ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತೋ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಇತಿ ಮುದಿತಾ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ, ತಸ್ಮಾ **ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಪರಮಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಪನ "ಸತ್ತಾ ಸುಖಿತಾ ವಾ ಹೋನ್ತು, ದುಕ್ಖತೋ ವಾ ವಿಮುಚ್ಚನ್ತು, ಸಮ್ಪತ್ತಸುಖತೋ ವಾ ಮಾ ವಿಗಚ್ಛನ್ತೂ"ತಿ ಆಭೋಗಾಭಾವತೋ ಸುಖದುಕ್ಖಾದಿಪರಮತ್ಥಗಾಹವಿಮುಖಸಮ್ಭವತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಗ್ಗಹಣದುಕ್ಖಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥಗಾಹತೋ ವಿಮುಖಭಾವಪರಿಚಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಗ್ಗಹಣದುಕ್ಖಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನುಕ್ಕಮಾಧಿಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮಸಮ್ಭವತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಪರಮತ್ಥಭೂತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತೋ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನೇವ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಇತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ, ತಸ್ಮಾ **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಪರಮಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾತಿ।

೫. ಸಙ್ಗಾರವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. ಪಞ್ಚಮೇ **ಪಗೇವಾ**ತಿ ಪಠಮಞ್ಞೇವ। **ಕಾಮರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನಾ**ತಿ ಕಾಮರಾಗಗಹಿತೇನ। **ಕಾಮರಾಗಪರೇತೇನಾ**ತಿ ಕಾಮರಾಗಾನುಗತೇನ। **ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ತಿವಿಧಂ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಂ ತದಙ್ಗನಿಸ್ಸರಣಂ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ । ತತ್ಥ ಅಸುಭೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ತದಙ್ಗನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮ। ತಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪೀ**ತಿಆದೀಸು ಅರಹತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ತತ್ಥೋ ನಾಮ, ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಪರತ್ಥೋ ನಾಮ, ಸ್ವೇವ ದುವಿಧೋಪಿ ಉಭಯತ್ಥೋ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - **ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಹಿ ದ್ವೇವ ನಿಸ್ಸರಣಾನಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ತಾವ ಮೇತ್ತಾಯ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಂ, ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣಂ। ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಂ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣಂ। ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಮಥೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಂ, ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಪನೇತ್ಥ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣಂ। ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನನಿಸ್ಸರಣಂ, ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿಸ್ಸರಣಂ।

ಯಾ ಪನೇತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉದಪತ್ತೋ ಸಂಸಟ್ಠೋ ಲಾಖಾಯ ವಾ**ತಿಆದಿಕಾ ಉಪಮಾ ವುತ್ತಾ, ತಾಸು **ಉದಪತ್ತೋ**ತಿ ಉದಕಭರಿತಾ ಪಾತಿ। **ಸಂಸಟ್ಠೋ**ತಿ ವಣ್ಣಭೇದಕರಣವಸೇನ ಸಂಸಟ್ಠೋ। **ಪಕ್ಕುಥಿತೋ**ತಿ ಕುಥಿತೋ। **ಉಸ್ಮುದಕಜಾತೋ**ತಿ ಉಸುಮಜಾತೋ। **ಸೇವಾಲಪಣಕಪರಿಯೋನದ್ಧೋ**ತಿ ತಿಲಬೀಜಕಾದಿಭೇದೇನ ಸೇವಾಲೇನ ವಾ ನೀಲಮಣ್ಡೂಕಪಿಟ್ಠಿವಣ್ಣೇನ ವಾ ಉದಕಪಿಟ್ಠಿಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಪಣಕೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ। **ವಾತೇರಿತೋ**ತಿ ವಾತೇನ ಏರಿತೋ ಕಮ್ಪಿತೋ। **ಆವಿಲೋ**ತಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನೋ। **ಲುಳಿತೋ**ತಿ ಅಸನ್ನಿಸಿನ್ನೋ। **ಕಲಲೀಭೂತೋ**ತಿ ಕದ್ದಮೀಭೂತೋ। **ಅನ್ಧಕಾರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಕೋಟ್ಠನ್ತರಾದಿಭೇದೇ ಅನಾಲೋಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಭಗವಾ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ದೇಸನಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪನ ಸರಣಮತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ।

೬. ಅಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. ಛಟ್ಠೇ **ಅಞ್ಞಾಣಾಯ ಅದಸ್ಸನಾಯಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಣತ್ಥಾಯ ಅದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ। **ತಗ್ಘ ಭಗವಾ ನೀವರಣಾತಿ** ಏಕಂಸೇನ ಭಗವಾ ನೀವರಣಾ। **ಕಾಯಕಿಲಮಥೋತಿ** ಕಾಯದರಥೋ। **ಚಿತ್ತಕಿಲಮಥೋತಿ** ಚಿತ್ತದರಥೋ। **ಸೋಪಿ ಮೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋತಿ** ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಸೀತಲಂ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕಾಯದರಥೋ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧೇ ತದನ್ವಯೇನೇವ ಚಿತ್ತದರಥೋಪಿ। ಅಪಿಚ ಮಗ್ಗೇನೇವಸ್ಸ ಏತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭. ಆನಾಪಾನವಗ್ಗೋ

೧. ಅಟ್ಠಿಕಮಹಪ್ಫಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೩೮. ಸತ್ತಮಾದೀಸು **ಅಟ್ಠಿಕಸಞ್ಞಾತಿ** ಅಟ್ಠಿಕಂ ಅಟ್ಠಿಕನ್ತಿ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। ತಂ ಪನೇತಂ ಭಾವಯತೋ ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಛವಿಪಿ ಚಮ್ಮಮ್ಪಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ನಿಮಿತ್ತೇ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಛವಿಚಮ್ಮಾನಿ ನೇವ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸಙ್ಖವಣ್ಣೋ ಸುದ್ಧಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಘಾಟೋವ ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಗತಂ ಧಮ್ಮಿಕತಿಸ್ಸರಾಜಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ವಿಯ, ಪಟಿಮಗ್ಗೇ ಹಸಮಾನಂ ಇತ್ಥಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತವಾಸಿನೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಚಾತಿ। ವತ್ಥೂನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೫) ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ। **ಸತಿ ವಾ ಉಪಾದಿಸೇಸೇತಿ** ಗಹಣಸೇಸೇ ಉಪಾದಾನಸೇಸೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಹಿ।

೨-೧೦. ಪುಳವಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೩೯-೨೪೭. **ಪುಳವಕಸಞ್ಞಾತಿ** ಪುಳವಂ ಪುಳವನ್ತಿ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ವಿನೀಲಕಸಞ್ಞಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವನಾನಯೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೦೨) ವುತ್ತಾ। **ಮೇತ್ತಾದಯೋ** ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, **ಉಪೇಕ್ಖಾ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನೇವ।

೮. ನಿರೋಧವಗ್ಗೋ

೧-೧೦. ಅಸುಭಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೪೮-೨೫೭. **ಅಸುಭಸಞ್ಞಾತಿ** ಅಸುಭೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾ। **ಮರಣಸಞ್ಞಾತಿ** "ಅವಸ್ಸಂ ಮರಿತಬ್ಬಂ, ಮರಣಪಟಿಬದ್ಧಂ ಮೇ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ । **ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾತಿ** ಓದನಕುಮ್ಮಾಸಾದಿಮ್ಹಿ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾ। **ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞಾತಿ** ಸಕಲಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಅನಭಿರತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಪಹಾನಸಞ್ಞಾವಿರಾಗಸಞ್ಞಾತಿ** ದ್ವೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ। **ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ** ಮಿಸ್ಸಕಾ। ಏವಮೇತಾನಿ ಅಟ್ಠಿಕಸಞ್ಞಾದೀನಿ ವೀಸತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ। ತೇಸಂ ನವಸು ಅಪ್ಪನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಾದಸ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಿಕಾ। ಸೇಸಾ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೯೪) ಆಗತಾವ। ಗಙ್ಗಾಪೇಯ್ಯಾಲಾದಯೋ ಮಗ್ಗಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಅಮ್ಬಪಾಲಿವಗ್ಗೋ

೧. ಅಮ್ಬಪಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೭. ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಮ್ಬಪಾಲಿವನೇ**ತಿ ಅಮ್ಬಪಾಲಿಯಾ ನಾಮ ರೂಪೂಪಜೀವಿನಿಯಾ ರೋಪಿತೇ ಅಮ್ಬವನೇ। ತಂ ಕಿರ ತಸ್ಸಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ತತ್ಥ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಾಯನ್ವಾಯ**ನ್ತಿ ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ। ತತ್ಥ **ಏಕಾಯನೋ**ತಿ ಏಕಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ -

"ಮಗ್ಗೋ ಪನ್ಥೋ ಪಥೋ ಪಜ್ಜೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ।
ನಾವಾ ಉತ್ತರಸೇತೂ ಚ, ಕುಲ್ಲೋ ಚ ಭಿಸಿ ಸಙ್ಕಮೋ"ತಿ॥ (ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸೋ ೧೦೧) -

ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಇಧ ಅಯನನಾಮೇನ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ **ಏಕಾಯನ್ವಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಮಗ್ಗೋ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ, ನ ದ್ವೇಧಾಪಥಭೂತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ? ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಟ್ಠೇನ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನೀಯಟ್ಠೇನ ಚ।

ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಮಲೇಹಿ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾಯ। **ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ**ತಿ ಸೋಕಸ್ಸ ಚ ಪರಿದೇವಸ್ಸ ಚ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ, ಪಹಾನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯಾ**ತಿ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಚೇತಸಿಕದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ, ನಿರೋಧಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ**ತಿ ಞಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಪತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ । ತೇನಾಹ "ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ"ತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಾನವಿರಹಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ ಅಮತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ, ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಂ ಸಾಧೇತಿ। ತೇನಾಹ "ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ।

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಸತ್ತಹಿ ಪದೇಹಿ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ಭಾಸಿತೋ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ। ವಣ್ಣಭಾಸನಞ್ಹಿ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ - "ಅಯಂ ಕಿರ ಮಗ್ಗೋ ಹದಯಸನ್ತಾಪಭೂತಂ ಸೋಕಂ, ವಾಚಾವಿಪ್ಪಲಾಪಭೂತಂ ಪರಿದೇವಂ, ಕಾಯಿಕಅಸಾತಭೂತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಚೇತಸಿಕಅಸಾತಭೂತಂ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪದ್ದವೇ ಹರತಿ। ವಿಸುದ್ಧಿಂ, ಞಾಯಂ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ತಯೋ ವಿಸೇಸೇ ಆವಹತೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ, ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ಇಮಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ ಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜಾದಯೋ ಕಮ್ಬಲಾದೀನಂ ವಣ್ಣಂ ವಿಯ।

ಯದಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ಯೇ ಇಮೇತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ತೇನ "ನ ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ, ನ ಉದ್ಧ"ನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ತಿ ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಸತಿಗೋಚರೋಪಿ, ತಿಧಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿಘಾನುನಯವೀತಿವತ್ತತಾಪಿ, ಸತಿಪಿ। "ಚತುನ್ನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ತಂ ಸುಣಾಥ। ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ? ಆಹಾರಸಮುದಯಾ

ಕಾಯಸಮುದಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪೦೮) ಹಿ ಸತಿಗೋಚರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ "ಕಾಯೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ, ನೋ ಸತಿ, ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಸತಿ ಚಾ"ತಿಆದೀಸುಪಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೩೫)। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ - ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಕಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ? ಸತಿ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ**। ಪಧಾನಂ ಠಾನನ್ತಿ ವಾ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಅಸ್ಸಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ವಿಯ।

"ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಯದರಿಯೋ ಸೇವತಿ, ಯದರಿಯೋ ಸೇವಮಾನೋ ಸತ್ಥಾ ಗಣಮನುಸಾಸಿತುಮರಹತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೧) ಏತ್ಥ ತಿಧಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿಘಾನುನಯವೀತಿವತ್ತತಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತೋ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಪವತ್ತಯಿತಬ್ಬತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇನ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬೋತಿ? ಸತಿಯಾ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ।

"ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೯೮೯) ಪನ ಸತಿಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪತಿಟ್ಠಾತೀತಿ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಓಕ್ಕನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತಿಯೇವ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಅಥ ವಾ ಸರಣಟ್ಠೇನ ಸತಿ, ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಇತಿ ಸತಿ ಚ ಸಾ ಪಟ್ಠಾನಞ್ಚಾತಿಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಇದಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ ಕತನ್ತಿ? ಸತೀನಂ ಬಹುತ್ತಾ। ಆರಮ್ಮಣಭೇದೇನ ಹಿ ಬಹುಕಾ ಸತಿಯೋ। ಅಥ "ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏಕವಚನನ್ತಿ? ಮಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಾ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಹಿ ಏತಾ ಸತಿಯೋ ಮಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ? ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗನಟ್ಠೇನ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನೀಯಟ್ಠೇನ ಚಾ"ತಿ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಚೇತಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಕಾಯಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗಿಯನ್ತೀತಿ ತಸ್ಮಾ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಏಕೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ವುತ್ತಾ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ವಚನಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಾವ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ।

ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ। **ಕಾಯೇತಿ** ರೂಪಕಾಯೇ। **ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ಕಾಯಂ ಅನುಪಸ್ಸನಸೀಲೋ, ಕಾಯಂ ವಾ ಅನುಪಸ್ಸಮಾನೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಕಾಯಂ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ನಿಚ್ಚತೋ, ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಸುಖತೋ, ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಅತ್ತತೋ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನೋ ನನ್ದತಿ, ವಿರಜ್ಜತಿ, ನೋ ರಜ್ಜತಿ, ನಿರೋಧೇತಿ, ನೋ ಸಮುದೇತಿ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ನೋ ಆದಿಯತಿ। ಸೋ ತಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಖಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ , ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ನನ್ದಿಂ ಪಜಹತಿ, ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಂ ಪಜಹತಿ, ನಿರೋಧೇನ್ತೋ ಸಮುದಯಂ ಪಜಹತಿ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೋ ಆದಾನಂ ಪಜಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಹರತೀತಿ ಇರಿಯತಿ। **ಆತಾಪೀತಿ** ತೀಸು ಭವೇಸು ಕಿಲೇಸೇ ಆತಪತೀತಿ ಆತಾಪೋ, ವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಆತಾಪೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಆತಾಪೀ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ** ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸಙ್ಖಾತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸತಿಮಾತಿ** ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಪಸ್ಸತಿ। ನ ಹಿ ಸತಿವಿರಹಿತಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತೇನೇವಾಹ "ಸತಿಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೪)। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ "ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಅನಾತಾಪಿನೋ ಅನ್ತೋಸಙ್ಖೇಪೋ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಉಪಾಯಪರಿಗ್ಗಹೇ ಅನುಪಾಯಪರಿವಜ್ಜನೇ ಚ ಸಮ್ಮುಯ್ಹತಿ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಉಪಾಯಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಅನುಪಾಯಾಪರಿಗ್ಗಹೇ ಚ ಅಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ,

ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆನುಭಾವೇನ ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇಸಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ"ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪಯೋಗಙ್ಗಞ್ಚಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಹಾನಙ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿನಯೇನ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿನಯೇನ ವಾ ವಿನಯಿತ್ವಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಯೇ। ಕಾಯೋ ಹಿ ಇಧ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ನ ಕಾಯಮತ್ತೇಯೇವ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಹೀಯತಿ, ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಪಹೀಯತಿ ಏವ। ತಸ್ಮಾ "ಪಞ್ಚಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ (ವಿಭ॰ ೩೬೨) ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಸಙ್ಖಾತತ್ತಾ ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರನಯೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನಾಹ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲೋಕೋ, ಸ್ವೇವ ಕಾಯೋ ಲೋಕೋ"ತಿ, ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ವಿನೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ವೇದನಾಸೂತಿ ಏತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ, ತಾ ಚ ಲೋಕಿಯಾ ಏವ, ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಂ, ತಥಾ ಧಮ್ಮಾ। ಯಥಾ ಪನ ವೇದನಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಏಸ **ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ **ಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು**। ಕಥಞ್ಚ ವೇದನಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾತಿ? ಸುಖಾ ತಾವ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಸಲ್ಲತೋ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಯೋ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖತೋ ಅದ್ದ, ದುಕ್ಖಮದ್ದಕ್ಖಿ ಸಲ್ಲತೋ।
ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಸನ್ತಂ, ಅದ್ದಕ್ಖಿ ನಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ।
ಸ ವೇ ಸಮ್ಮದ್ದಸೋ ಭಿಕ್ಖು, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥

ಸಬ್ಬಾ ಏವ ಚೇತಾ ದುಕ್ಖಾತಿಪಿ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿನ್ತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೯)। ಸುಖದುಕ್ಖತೋಪಿ ಚ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ಯಥಾಹ - "ಸುಖಾ ಖೋ, ಆವುಸೋ ವಿಸಾಖ, ವೇದನಾ ಠಿತಿಸುಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೫) ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಅನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನಪಿ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ।

ಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಚಿತ್ತಂ ತಾವ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಸಹಜಾತಭೂಮಿಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾದಿನಾನತ್ತಭೇದಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ಸರಾಗಾದೀನಞ್ಚ ಭೇದಾನಂ ವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮಾ ಸಲಕ್ಖಣಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾನಂ ಸುಞ್ಞತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ "ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದ"ನ್ತಿಆದೀನಞ್ಚ ಪಭೇದಾನಂ ವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೭೩ ಆದಯೋ; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೬ ಆದಯೋ) ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨. ಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೮. ದುತಿಯೇ **ಸತೋ**ತಿ ಕಾಯಾದಿಅನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗಮನಂ, ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ನಿವತ್ತನಂ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಲಬ್ಭತಿ। ಗಮನೇ ತಾವ ಪುರತೋ ಕಾಯಂ ಅಭಿಹರನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ, ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ಠಾನೇಪಿ ಠಿತಕೋವ ಕಾಯಂ ಪುರತೋ ಓನಮನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ, ಪಚ್ಛತೋ ಅಪನಾಮೇನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ನಿಸಜ್ಜಾಯಪಿ ನಿಸಿನ್ನಕೋವ ಆಸನಸ್ಸ ಪುರಿಮಅಙ್ಗಾಭಿಮುಖೋ ಸಂಸರನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ, ಪಚ್ಛಿಮಅಙ್ಗಪ್ಪದೇಸಂ ಪಚ್ಚಾಸಂಸರನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ। ನಿಪಜ್ಜನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕಾರೀ, ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸೇವ ವಾ ಕಾರೀ। ಸೋ ಹಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಕರೋತೇವ, ನ ಕತ್ಥಚಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಿರಹಿತೋ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತತ್ಥ ಅಭಿಕ್ಕಮನಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಅಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಮೇ ಏತ್ಥ ಗತೇನ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ನತ್ಥೀ"ತಿ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ **ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ**। ತತ್ಥ ಚ ಅತ್ಥೋತಿ ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಬೋಧಿದಸ್ಸನಸಙ್ಘದಸ್ಸನಥೇರದಸ್ಸನಅಸುಭದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಧಮ್ಮತೋ ವಡ್ಢಿ । ಚೇತಿಯಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಹಿ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ, ಸಙ್ಘದಸ್ಸನೇನ ಸಙ್ಘಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತದೇವ ಖಯತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಮಹಾವಿಹಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ತಥಾ ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಾರೇ ಉತ್ತರದ್ವಾರೇ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇ ಚ, ತಥಾ ಪಞ್ಹಮಣ್ಡಪಟ್ಠಾನೇ ಅಭಯವಾಪಿಪಾಳಿಯಂ, ಥೂಪಾರಾಮದ್ವಾರೇ ನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ಅನುರಾಧವಾಪಿಪಾಳಿಯಂ।

ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಭಾಣಕತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇ ವದಥ, ಮಹಾಚೇತಿಯಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಕುಚ್ಛಿವೇದಿಕಾಯ ಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಯನಟ್ಠಾನೇ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ದ್ವೇ ಪಾದಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಮಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಏಕಪದುದ್ಧಾರೇ ತಿಂಸತಿಂಸ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತು"ನ್ತಿ । ಅಪರೋ ಪನ ಮಹಾಥೇರೋ ಆಹ - "ಮಹಾಚೇತಿಯತಲೇ ಆಕಿಣ್ಣವಾಲಿಕಾಯ ಬಹುತರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ"ತಿ। ಥೇರೇ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸಂ ಓವಾದೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಅಸುಭಂ ದಿಸ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತದೇವ ಖಯತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತೇಸಂ ದಸ್ಸನಂ ಸಾತ್ಥಂ। ಕೇಚಿ ಪನ - "ಆಮಿಸತೋಪಿ ವಡ್ಢಿ ಅತ್ಥೋಯೇವ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಗಮನೇ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ **ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ**। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ? ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಂ ತಾವ ಸಾತ್ಥಂ। ಸಚೇ ಪನ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಮಹಾಪೂಜಾಯ ದಸದ್ವಾದಸಯೋಜನನ್ತರೇ ಪರಿಸಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಾನುರೂಪಾ ಇತ್ಥಿಯೋಪಿ ಪುರಿಸಾಪಿ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಾ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮರೂಪಕಾನಿ ವಿಯ ಸಞ್ಚರನ್ತಿ। ತತ್ರ ಚಸ್ಸ ಇಟ್ಠೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಲೋಭೋ, ಅನಿಟ್ಠೇ ಪಟಿಘೋ, ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ ಮೋಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಜೀವಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನಂ ವಾ ಅನ್ತರಾಯೋ ಚ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ ಹೋತಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಅನ್ತರಾಯಾಭಾವೇ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಸಙ್ಘದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಂ। ಸಚೇ ಪನ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕಾರೇನ್ತೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನೇವ ಜನಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚೇವ ಅನ್ತರಾಯೋ ಚ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಠಾನಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ, ಅನ್ತರಾಯಾಭಾವೇ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ಮಹಾಪರಿವಾರಾನಂ ಥೇರಾನಂ ದಸ್ಸನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಸುಭದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಂ। ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಞ್ಚ ಇದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ದಹರಭಿಕ್ಖು ಸಾಮಣೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದನ್ತಕಟ್ಠತ್ಥಾಯ ಗತೋ। ಸಾಮಣೇರೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಸುಭಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ದಹರೋ ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಸಾಮಣೇರಾ"ತಿ ಪಕ್ಕೋಸಿ । ಸೋ - "ಮಯಾ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇ ಕಥಾ ನಾಮ ನ ಕಥಿತಪುಬ್ಬಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದಿವಸೇ ಉಪರಿವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ,"ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ಅದಾಸಿ। "ಏಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಏಕವಚನೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ - "ಭನ್ತೇ, ಇಮಿನಾ ತಾವ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಯಾ ಠಿತೋಕಾಸೇ ಮುಹುತ್ತಂ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ತೇನ ಪತ್ತವಿಸೇಸಮೇವ ಪಾಪುಣಿ।

ಏವಂ ಏಕಂ ಅಸುಭಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಜಾತಂ। ಏವಂ ಸಾತ್ಥಮ್ಪಿ ಪನೇತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮಾಸುಭಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ, ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಪುರಿಸಾಸುಭಂ, ಸಭಾಗಮೇವ ಸಪ್ಪಾಯನ್ತಿ ಏವಂ ಸಪ್ಪಾಯಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ।

ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಾತ್ಥಸಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಪನ ಅಟ್ಠತಿಂಸಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತರುಚಿಕಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಗೋಚರಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗೋಚರೇ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಗಮನಂ **ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ** ನಾಮ।

ತಸ್ಸಾವಿಭಾವತ್ಥಂ ಇದಂ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ನ ಹರತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ನೇವ ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಚ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ, ತಥಾ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇಪಿ ನಿಸಜ್ಜಾಚಙ್ಕಮೇಹಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ, ಪಗೇವ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಬೋಧಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೇ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಾದೀನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ। ಸೋ ಸರೀರಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ತಯೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಉಸುಮಂ ಗಾಹಾಪೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸೇನಾಸನತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋವ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚೇ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಪವಿಸತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಚೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಸೋಪಾನಪಾದಮೂಲೇ ಠತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ಗಹಿತಭಣ್ಡಂ ವಿಯ ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಪೀತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಆರುಯ್ಹ ಮಹನ್ತಂ ಚೇತಿಯಂ ಚೇ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ, ಖುದ್ದಕಂ ಚೇ, ತಥೇವ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ। ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ ಪತ್ತೇನಾಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ವಿಯ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಬೋಧಿ ವನ್ದಿತಬ್ಬಾ। ಸೋ ಏವಂ ಚೇತಿಯಞ್ಚ ಬೋಧಿಞ್ಚ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮಿತಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಸಾಮಿತಭಣ್ಡಕಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮಸಮೀಪೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ।

ಅಥ ನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯ್ಯೋ ನೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಸನಸಾಲಾಯ ವಾ ಗೇಹೇ ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ದತ್ವಾ ಯಾವ ಭತ್ತಂ ನ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಚೇಪಿ ನ ಕಥಾಪೇನ್ತಿ, ಜನಸಙ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಕಥಾ ನಾಮ ಕಾತಬ್ಬಾಯೇವಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಕಥಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿನಿಮುತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿಯಮಾನೇಹಿಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅನುಗತೋವ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತೇ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ।

ಅಥ ನಂ ಪುರೇತರಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿಗಾಮೇ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾ ಸಾಮಣೇರದಹರಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಸ್ಸ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಪೋರಾಣಕಭಿಕ್ಖೂ ಕಿರ ನ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಚರಿಯೋ"ತಿ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇನೇವ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ ತಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - "ಭನ್ತೇ, ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ಹೋನ್ತಿ, ಮಾತಿಪಕ್ಖತೋ ಸಮ್ಬನ್ಧಾ ಪಿತಿಪಕ್ಖತೋ"ತಿ? ಕಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಥಾತಿ? ತುಮ್ಹೇಸು ಏತೇಸಂ ಪೇಮಂ ಬಹುಮಾನನ್ತಿ। "ಆವುಸೋ, ಯಂ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿಪಿ ದುಕ್ಕರತರಂ, ತಂ ಏತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಪತ್ತಚೀವರಮ್ಪಿ ನೋ ಏತೇಸಂ ಸನ್ತಕಮೇವ, ಏತೇಸಂ ಆನುಭಾವೇನ ನೇವ ಭಯೇ ಭಯಂ, ನ ಛಾತಕೇ ಛಾತಕಂ ಜಾನಾಮ, ಏದಿಸಾ ನಾಮ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಕಾರಿನೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಗುಣೇ ಕಥಯನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತೀತಿ**।

ಯಸ್ಸ ಪನ ಪಗೇವ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ ಪಜ್ಜಲತಿ, ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವೀಥಿಂ ನಾರೋಹತಿ, ಸೋ ಪಗೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವೇಗಸಾವ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗೋರೂಪಾನಂ ನಿಕ್ಖಮನವೇಲಾಯಮೇವ ಗಾಮಂ ಯಾಗುಭಿಕ್ಖಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಆಸನಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿವತಿ। ಅಥಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣಮತ್ತೇನೇವ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಘಟಸತೇನ ನ್ಹಾತೋ ವಿಯ ತೇಜೋಧಾತುಪರಿಳಾಹನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ ಯಾಗುಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪತ್ತಞ್ಚ ಮುಖಞ್ಚ ಧೋವಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಭತ್ತೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕತ್ವಾ ಅವಸೇಸಟ್ಠಾನೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಉಪಟ್ಠಹಮಾನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ನ ಹರತೀ**ತಿ। ಏದಿಸಾ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ನಾಮ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ। ಸೀಹಳದೀಪೇಯೇವ ತೇಸು ತೇಸು ಗಾಮೇಸು ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ನ ತಂ ಆಸನಮತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನತ್ಥೀತಿ।

ಯೋ ಪನ ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಹೋತಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ, ಸಬ್ಬವತ್ತಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಿಧಚೇತೋವಿನಿಬನ್ಧಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ "ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿಪಿ ಸಞ್ಞಂ ಅಕತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನನುಲೋಮಿಕೇನ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸಂಸಟ್ಠೋ ಚರಿತ್ವಾ ಚ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಚ ತುಚ್ಛೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ನೇವ ಹರತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತೀ**ತಿ।

ಯೋ ಪನಾಯಂ **ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚಾ**ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ತಕಾಮಾ ಹಿ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಸತಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ವಸನ್ತಾ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ "ಆವುಸೋ, ತುಮ್ಹೇ ನ ಇಣಟ್ಟಾ, ನ ಭಯಟ್ಟಾ, ನ ಜೀವಿಕಾಪಕತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಗಮನೇಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಥ, ಠಾನೇ, ನಿಸಜ್ಜಾಯ, ಸಯನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಂ ಸಯನೇಯೇವ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ। ತೇ ಏವಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಡ್ಢಉಸಭಉಸಭಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತನ್ತರೇಸು ಪಾಸಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಗಮನೇ ಕಿಲೇಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥೇವ ನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸೋ "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ತುಯ್ಹಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿತಕ್ಕಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ತೇ ಏತ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚೋದೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತಥಾ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತೀತಿ ಸೋ ಏವ ನಯೋ। ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ, ತಂ ಕಿಲೇಸಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋವ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರತಿ। ಉದ್ಧರತಿ ಚೇ, ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪದೇಸಂಯೇವ ಏತಿ ಆಲಿನ್ದಕವಾಸೀ **ಮಹಾಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರೋ** ವಿಯ।

ಸೋ ಕಿರ ಏಕೂನವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಏವ ವಿಹಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಸುದಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಕಸನ್ತಾ ಚ ವಪನ್ತಾ ಚ ಮದ್ದನ್ತಾ ಚ ಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ಕರೋನ್ತಾ ಥೇರಂ ತಥಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಯಂ ಥೇರೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಗ್ಗಮೂಳ್ಹೋ, ಉದಾಹು ಕಿಞ್ಚಿ ಪಮುಟ್ಠೋ"ತಿ ಸಮುಲ್ಲಪನ್ತಿ। ಸೋ ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತದಿವಸೇ ಚಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನಕೋಟಿಯಂ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ದೀಪಂ ಉಜ್ಜಾಲೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಸಕ್ಕೋ ಚ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸಹಮ್ಪತಿ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮಂಸು। ತಞ್ಚ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ ವನವಾಸೀಮಹಾತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ತಂ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪುಚ್ಛಿ - "ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಓಭಾಸೋ ಅಹೋಸಿ, ಕಿಂ ಸೋ ಓಭಾಸೋ"ತಿ? ಥೇರೋ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಓಭಾಸೋ ನಾಮ ದೀಪೋಭಾಸೋಪಿ ಹೋತಿ, ಮಣಿಓಭಾಸೋಪೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಮಾಹ। ತತೋ "ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಥ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ನಿಬದ್ಧೋ ಆಮಾತಿ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ।

ಕಾಳವಲ್ಲಿಮಣ್ಡಪವಾಸೀಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಚ। ಸೋಪಿ ಕಿರ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ತಾವ "ಭಗವತೋ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪೂಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಠಾನಚಙ್ಕಮಮೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಪುನ ಸೋಳಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೇನ ಉದ್ಧಟೇ ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತೋ ಗಾಮಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಗಾವೀ ನು ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನೂ"ತಿ ಆಸಙ್ಕನೀಯಪದೇಸೇ ಠತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಕಚ್ಛಕರಕತೋ ಉದಕೇನ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? "ಮಾ ಮೇ ಭಿಕ್ಖಂ ದಾತುಂ ವಾ ವನ್ದಿತುಂ ವಾ ಆಗತೇ ಮನುಸ್ಸೇ 'ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋಥಾ'ತಿ ವಚನಮತ್ತೇನಾಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಿಕ್ಖೇಪೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ "ಅಜ್ಜ, ಭನ್ತೇ, ಕತಿಮೀ"ತಿ ದಿವಸಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಗಣನಂ ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಪನ ಉದಕಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಿ। ಸಚೇ ದಿವಸಾದಿಪುಚ್ಛಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಕ್ಖಮನವೇಲಾಯಂ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾ ಯಾತಿ।

ಕಲಮ್ಬತಿತ್ಥವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸೂಪಗತಾ ಪಞ್ಞಾಸ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಚ। ತೇ ಕಿರ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಿಯಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಅಕಂಸು - "ಅರಹತ್ತಂ ಅಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಾಲಪಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಗಾಮಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸನ್ತಾ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ ಪವಿಸಿಂಸು। ದಿವಸಾದೀಸು ಪುಚ್ಛಿತೇಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಟ್ಠುಭನಂ ದಿಸ್ವಾ ಜಾನಿಂಸು - "ಅಜ್ಜೇಕೋ ಆಗತೋ, ಅಜ್ಜ ದ್ವೇ"ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತೇ ಅಮ್ಹೇಹೇವ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮ್ಪಿ। ಯದಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ಅದ್ಧಾ ವಿವಾದಜಾತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏಥ ನೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಬ್ಬೇ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಭಿಕ್ಖೂಸು ದ್ವೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕೋಕಾಸೇ ನಾದ್ದಸಂಸು। ತತೋ ಯೋ ತೇಸು ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ, ಸೋ ಆಹ - "ನ ಭೋ ಕಲಹಕಾರಕಾನಂ ಓಕಾಸೋ ಈದಿಸೋ ಹೋತಿ, ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ, ಸುನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಯೋ, ಸುಪಟ್ಠಿತಂ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯ"ನ್ತಿ । ತೇ ತತೋವ ನಿವತ್ತಾ। ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನ್ತೋತೇಮಾಸೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯಂ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇಸುಂ।

ಏವಂ ಕಾಳವಲ್ಲಿಮಣ್ಡಪವಾಸೀ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ ವಿಯ, ಕಲಮ್ಬತಿತ್ಥವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸೂಪಗತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಯುತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಪಾದಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ ಗಾಮಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉದಕಗಣ್ಡೂಸಂ ಕತ್ವಾ ವೀಥಿಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಸುರಾಸೋಣ್ಡಧುತ್ತಾದಯೋ ಕಲಹಕಾರಕಾ ಚಣ್ಡಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಂ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ನ ತುರಿತತುರಿತೋ ವಿಯ ಜವೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಹಿ ಜವೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಧುತಙ್ಗಂ ನಾಮ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ। ವಿಸಮಭೂಮಿಭಾಗಪತ್ತಂ ಪನ ಉದಕಸಕಟಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಅನುಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಚ ದಾತುಕಾಮಂ ವಾ ಅದಾತುಕಾಮಂ ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ತದನುರೂಪಂ ಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಾ ಬಹಿಗಾಮೇ ವಾ ವಿಹಾರಮೇವ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಫಾಸುಕೇ ಪತಿರೂಪೇ ಓಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖಬ್ಭಞ್ಜನವಣಲೇಪನಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಾವಸೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ…ಪೇ॰… ಭುತ್ತಾವೀ ಚ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತಂ ಭತ್ತಕಿಲಮಥಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಯಥಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ , ಏವಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪುರಿಮಯಾಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಞ್ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಮನಸಿಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಹರತಿ ಚ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚಾತಿ**।

ಇಮಂ ಪನ ಹರಣಪಚ್ಚಾಹರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಗತಪಚ್ಚಾಗತಿಕವತ್ತಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಯದಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪಠಮವಯೇ ಏವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಠಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನೋ ಚೇ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನೋ ಚೇ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ಮರಣಸಮಯೇ। ನೋ ಚೇ ಮರಣಸಮಯೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ। ನೋ ಚೇ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಅಥ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೇ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ

ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ, ಧುತವಾದೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಅನುರುದ್ಧೋ, ವಿನಯಧರೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಉಪಾಲಿ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ, ಆರಞ್ಞಿಕೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ರೇವತೋ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಆನನ್ದೋ, ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ವಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ರಾಹುಲೋ ಬುದ್ಧಪುತ್ತೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ಯ್ವಾಯಂ ಹರತಿ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ ಚ, ತಸ್ಸ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಸಿಖಾಪತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಪನ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನಂ **ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ**। ತಂ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಾ ಯಥಾ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು - "ಅತ್ತಾ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಅತ್ತನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ವಾ "ಅಹಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮಿ, ಮಯಾ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ"ತಿ ವಾ ಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇತಿ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರವಸೇನ ಅಯಂ ಕಾಯಸಮ್ಮತೋ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾಟೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಅಭಿಕ್ಕಮತೋ ಏಕೇಕಪಾದುದ್ಧರಣೇ ಪಥವೀಧಾತು ಆಪೋಧಾತೂತಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಓಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಮನ್ದಾ, ಇತರಾ ದ್ವೇ ಅಧಿಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಬಲವತಿಯೋ, ತಥಾ ಅತಿಹರಣವೀತಿಹರಣೇಸು, ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ತೇಜೋಧಾತು ವಾಯೋಧಾತೂತಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಓಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಮನ್ದಾ, ಇತರಾ ದ್ವೇ ಅಧಿಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಬಲವತಿಯೋ, ತಥಾ ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನಸನ್ನಿರುಮ್ಭನೇಸು।

ತತ್ಥ ಉದ್ಧರಣೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಅತಿಹರಣಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಥಾ ಅತಿಹರಣೇ ಪವತ್ತಾ ವೀತಿಹರಣಂ, ವೀತಿಹರಣೇ ಪವತ್ತಾ ವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪವತ್ತಾ ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನಂ, ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನೇ ಪವತ್ತಾ ಸನ್ನಿರುಮ್ಭನಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಪಬ್ಬಪಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಿಸನ್ಧಿ ಓಧಿಓಧಿ ಹುತ್ವಾ ತತ್ತಕಪಾಲೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತಿಲಾನಿ ವಿಯ ತಟತಟಾಯನ್ತಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಕಸ್ಸ ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಅಭಿಕ್ಕಮನಂ? ಪರಮತ್ಥತೋ ಹಿ ಧಾತೂನಂಯೇವ ಗಮನಂ, ಧಾತೂನಂ ಠಾನಂ, ಧಾತೂನಂ ನಿಸಜ್ಜಾ, ಧಾತೂನಂ ಸಯನಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಸದ್ಧಿಂ ರೂಪೇನ -

"ಅಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇ ಚಿತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ।
ಅವೀಚಿಮನುಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ನದೀಸೋತೋವ ವತ್ತತೀ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನಂ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನಾಮಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀ"ತಿಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ।

ಆಲೋಕಿತೇ ವಿಲೋಕಿತೇತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಆಲೋಕಿತಂ ನಾಮ ಪುರತೋ ಪೇಕ್ಖನಂ, ವಿಲೋಕಿತಂ ನಾಮ ಅನುದಿಸಾಪೇಕ್ಖನಂ। ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರಿ ಪಚ್ಛತೋ ಅನುಪೇಕ್ಖನವಸೇನ ಓಲೋಕಿತಉಲ್ಲೋಕಿತಾಪಲೋಕಿತಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾನಿ, ಸಾರುಪ್ಪವಸೇನ ಪನ ಇಮಾನೇವ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾನಿ। ಇಮಿನಾ ವಾ ಮುಖೇನ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ತಾನಿ ಗಹಿತಾನೇವಾತಿ।

ತತ್ಥ "ಆಲೋಕೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಂ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

"ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಆಲೋಕೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ನನ್ದೋ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಆಲೋಕೇತಿ 'ಏವಂ ಮೇ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಆಲೋಕಯತೋ ನಾಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸವಿಸ್ಸನ್ತೀ'ತಿ। ಇತಿಹ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ,

ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ, ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ, ಉದ್ಧಂ, ಅಧೋ, ಅನುದಿಸಾ ಆಲೋಕೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸಾ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ನನ್ದೋ ಅನುದಿಸಂ ಆಲೋಕೇತಿ 'ಏವಂ ಮೇ ಅನುದಿಸಂ ಆಲೋಕಯತೋ'...ಪೇ॰... ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೯)।

ಅಪಿಚ ಇಧಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಚೇತಿಯದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನೇವ ಸಾತ್ಥಕತಾ ಚ ಸಪ್ಪಾಯತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಜಹನಮೇವ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ತಸ್ಮಾ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಕಮಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ ಕಸಿಣಾದಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೇಹಿ ವಾ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನೇವ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ।

"ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಆಲೋಕೇತಾ ವಾ ವಿಲೋಕೇತಾ ವಾ ನತ್ಥಿ, 'ಆಲೋಕೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಪನ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವಾಯೋಧಾತು ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಅಕ್ಖಿದಲಂ ಅಧೋ ಸೀದತಿ, ಉಪರಿಮಂ ಉದ್ಧಂ ಲಙ್ಘೇತಿ, ಕೋಚಿ ಯನ್ತಕೇನ ವಿವರನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತತೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಜಾನನಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾಆಗನ್ತುಕತಾವಕಾಲಿಕಭಾವವಸೇನಪೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ತಾವ –

"ಭವಙ್ಗಾವಜ್ಜನಞ್ಚೇವ, ದಸ್ಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ।
ಸನ್ತೀರಣಂ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಂ, ಜವನಂ ಭವತಿ ಸತ್ತಮಂ"॥

ತತ್ಥ ಭವಙ್ಗಂ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಅಙ್ಗಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕಿರಿಯಮನೋಧಾತು ಆವಜ್ಜನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಂ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ವಿಪಾಕಮನೋಧಾತು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ವಿಪಾಕಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಸನ್ತೀರಣಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ಕಿರಿಯಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ, ತನ್ನಿರೋಧಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಜವನಂ ಜವತಿ। ತತ್ಥ ಪಠಮಜವನೇಪಿ "ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ, ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಂ ನ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಜವನೇಪಿ...ಪೇ॰... ಸತ್ತಮಜವನೇಪಿ। ಏತೇಸು ಪನ ಯುದ್ಧಮಣ್ಡಲೇ ಯೋಧೇಸು ವಿಯ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯವಸೇನ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತಿತೇಸು "ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ, ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ **ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ** ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಪನ ರೂಪೇ ಆಪಾಥಮಾಗತೇ ಭವಙ್ಗಚಲನತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಕಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫಾದನವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಾದೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧೇಸು ಅವಸಾನೇ ಜವನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ಗೇಹಭೂತೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆಗನ್ತುಕಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಯಥಾ ಪರಗೇಹೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಯಾಚಿತುಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕಪುರಿಸಸ್ಸ ಗೇಹಸಾಮಿಕೇಸು ತುಣ್ಹೀಮಾಸಿನೇಸು ಆಣಾಕರಣಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ಏವಂ ಆವಜ್ಜನಾದೀನಂ ಗೇಹಭೂತೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆವಜ್ಜನಾದೀಸುಪಿ ಅರಜ್ಜನ್ತೇಸು ಅದುಸ್ಸನ್ತೇಸು ಅಮುಯ್ಹನ್ತೇಸು ಚ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ **ಆಗನ್ತುಕಭಾವವಸೇನ** ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಪರಿಯೋಸಾನಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾನಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಇತ್ತರಾನಿ ತಾವಕಾಲಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಸಬ್ಬೇಸು

ಮಾನುಸಕೇಸು ಮತೇಸು ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಮರಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ನ ಯುತ್ತಾ ನಚ್ಚಗೀತಾದೀಸು ಅಭಿರತಿ ನಾಮ, ಏವಮೇವ ಏಕದ್ವಾರೇ ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಸು ಆವಜ್ಜನಾದೀಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಮತೇಸು ಅವಸೇಸಸ್ಸ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಮರಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಜವನಸ್ಸಾಪಿ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಅಭಿರತಿ ನಾಮ ನ ಯುತ್ತಾತಿ ಏವಂ **ತಾವಕಾಲಿಕಭಾವವಸೇನ** ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನಪೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಚಕ್ಖು ಚೇವ ರೂಪಾ ಚ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಸ್ಸನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಫಸ್ಸಾದಿಕಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ, ಏವಮೇತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತಿ? ತಥಾ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ರೂಪಂ ರೂಪಾಯತನಂ, ದಸ್ಸನಂ ಮನಾಯತನಂ, ವೇದನಾದಯೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಾಯತನಂ, ಏವಮೇತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತಿ? ತಥಾ ಚಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಧಾತು, ರೂಪಂ ರೂಪಧಾತು, ದಸ್ಸನಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಧಾತು, ಏವಮೇತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತಿ? ತಥಾ ಚಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ, ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೋ, ಆವಜ್ಜನಂ ಅನನ್ತರಸಮನನ್ತರೂಪನಿಸ್ಸಯನತ್ಥಿವಿಗತಪಚ್ಚಯೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೋ, ವೇದನಾದಯೋ ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯೋ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮವಾಯೇ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತತ್ಥ ಕೋ ಏಕೋ ಆಲೋಕೇತಿ, ಕೋ ವಿಲೋಕೇತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನಪಿ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಮಿಞ್ಜಿತೇ ಪಸಾರಿತೇತಿ ಪಬ್ಬಾನಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣೇ। ತತ್ಥ ಚಿತ್ತವಸೇನೇವ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಂ ಅಕತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಾನಂ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಪಚ್ಚಯಾ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತತ್ಥ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಅತಿಚಿರಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಾ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಖಣೇ ಖಣೇ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ನ ಲಭತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಪತತಿ, ವಿಸೇಸಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ। ಕಾಲೇ ಸಮಿಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಕಾಲೇ ಪಸಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಪನ ತಾ ವೇದನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವಿಸೇಸಮಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅತ್ಥೇ ಪನ ಸತಿಪಿ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಮಹಾಚೇತಿಯಙ್ಗಣೇ ಕಿರ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸೇ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ। ತತ್ಥೇಕೋ ದಹರೋ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಗಿಹೀ ಜಾತೋ। ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಾದಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಸಾರೇಸಿ, ಅಟ್ಠಿಂ ಆಹಚ್ಚ ಪಾದೋ ಝಾಯಿ। ಅಪರೋ ವಮ್ಮಿಕೇ ಪಸಾರೇಸಿ, ಸೋ ಆಸೀವಿಸೇನ ದಟ್ಠೋ। ಅಪರೋ ಚೀವರಕುಟಿದಣ್ಡಕೇ ಪಸಾರೇಸಿ, ತಂ ಮಣಿಸಪ್ಪೋ ಡಂಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೇ ಅಸಪ್ಪಾಯೇ ಅಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯೇ ಪಸಾರೇತಬ್ಬಂ। ಇದಮೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ।

ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪನ ಮಹಾಥೇರವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ - ಮಹಾಥೇರೋ ಕಿರ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಯಮಾನೋ ಸಹಸಾ ಹತ್ಥಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಣಿಕಂ ಸಮಿಞ್ಜೇಸಿ। ತಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - “ಕಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಹಸಾ ಹತ್ಥಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಣಿಕಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತ್ಥಾ”ತಿ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕಾತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ನ ಮೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಹತ್ಥೋ ಸಮಿಞ್ಜಿತಪುಬ್ಬೋ, ಇದಾನಿ ಪನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಯಮಾನೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಮಿಞ್ಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪುನ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ

ಸಮಿಞ್ಜೇಸಿನ್ತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಾಮ ಏವರೂಪೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥಾಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನಮೇವ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಸಮಿಞ್ಜನ್ತೋ ವಾ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಪನ ಸುತ್ತಾಕಡ್ಢನವಸೇನ ದಾರುಯನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾದಲಳನಂ ವಿಯ ಸಮಿಞ್ಜನಪಸಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಪರಿಜಾನನಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣೇತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಚೀವರಾನಂ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನವಸೇನ, ಪತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಿವಸೇನ ಪರಿಭೋಗೋ ಧಾರಣಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಚೀವರಧಾರಣೇ ತಾವ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೋ ಆಮಿಸಲಾಭೋ, "ಸೀತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋಯೇವ ಚ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಣ್ಹಪಕತಿಕಸ್ಸ ಪನ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ಚ ಚೀವರಂ ಸುಖುಮಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ, ಸೀತಾಲುಕಸ್ಸ ಘನಂ ದುಪಟ್ಟಂ। ವಿಪರೀತಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಜಿಣ್ಣಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಮೇವ। ಅಗ್ಗಳಾದಿದಾನೇನ ಹಿಸ್ಸ ತಂ ಪಲಿಬೋಧಕರಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಪಟ್ಟುಣ್ಣದುಕೂಲಾದಿಭೇದಂ ಲೋಭನೀಯಚೀವರಂ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಅರಞ್ಞೇ ಏಕಕಸ್ಸ ನಿವಾಸನ್ತರಾಯಕರಂ , ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಕರಞ್ಚಾಪಿ ಹೋತಿ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಯಂ ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿಮಿಚ್ಛಾಜೀವವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ , ತಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ವಿಪರೀತಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ, ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪನ ಚೀವರಪಾರುಪನಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಚೀವರಮ್ಪಿ ಅಚೇತನಂ, ಕಾಯೋಪಿ ಅಚೇತನೋ। ಚೀವರಂ ನ ಜಾನಾತಿ "ಮಯಾ ಕಾಯೋ ಪಾರುಪಿತೋ"ತಿ। ಕಾಯೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ "ಅಹಂ ಚೀವರೇನ ಪಾರುಪಿತೋ"ತಿ। ಧಾತುಯೋವ ಧಾತುಸಮೂಹಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ ಪಟಪಿಲೋತಿಕಾಯ ಪೋತ್ಥಕರೂಪಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ನೇವ ಸುನ್ದರಂ ಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಅಸುನ್ದರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ। ನಾಗವಮ್ಮಿಕಚೇತಿಯರುಕ್ಖಾದೀಸು ಹಿ ಕೇಚಿ ಮಾಲಾಗನ್ಧಧೂಮವತ್ಥಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಗೂಥಮುತ್ತಕದ್ದಮದಣ್ಡಸತ್ಥಪಹಾರಾದೀಹಿ ಅಸಕ್ಕಾರಂ। ನ ತೇಹಿ ನಾಗವಮ್ಮಿಕರುಕ್ಖಾದಯೋ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ವಾ। ಏವಮೇವಂ ನೇವ ಸುನ್ದರಂ ಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಅಸುನ್ದರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪತ್ತಧಾರಣೇಪಿ ಪತ್ತಂ ಸಹಸಾವ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ - "ಇಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಪಚ್ಚಯಾ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಅತ್ಥವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಸದುಬ್ಬಲಸರೀರಸ್ಸ ಪನ ಗರುಪತ್ತೋ ಅಸಪ್ಪಾಯೋ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಚತುಪಞ್ಚಗಣ್ಠಿಕಾಹತೋ ದುಬ್ಬಿಸೋಧನೀಯೋ ಅಸಪ್ಪಾಯೋವ। ದುದ್ಧೋತಪತ್ತೋ ಹಿ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಂ ಧೋವನ್ತಸ್ಸೇವ ಚಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧೋ ಹೋತಿ। ಮಣಿವಣ್ಣಪತ್ತೋ ಪನ ಲೋಭನೀಯೋ ಚೀವರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅಸಪ್ಪಾಯೋ। ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಲದ್ಧೋ, ಪನ ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಸೇವಮಾನಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಅಯಂ ಏಕನ್ತಅಸಪ್ಪಾಯೋವ। ವಿಪರೀತೋ ಸಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪತ್ತೋಪಿ ಅಚೇತನೋ, ಹತ್ಥಾಪಿ ಅಚೇತನಾ। ಪತ್ತೋ ನ ಜಾನಾತಿ "ಅಹಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಗಹಿತೋ"ತಿ। ಹತ್ಥಾಪಿ ನ

ಜಾನನ್ತಿ "ಪತ್ತೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಗಹಿತೋ"ತಿ। ಧಾತುಯೋವ ಧಾತುಸಮೂಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಅಗ್ಗಿವಣ್ಣಪತ್ತಗ್ಗಹಣೇ ವಿಯಾತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಛಿನ್ನಹತ್ಥಪಾದೇ ವಣಮುಖೇಹಿ ಪಗ್ಘರಿತಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಕಿಮಿಕುಲೇ ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣೇ ಅನಾಥಸಾಲಾಯ ಅನಾಥಮನುಸ್ಸೇ ದಿಸ್ವಾ ದಯಾಲುಕಾ ಪುರಿಸಾ ತೇಸಂ ವಣಪಟ್ಟಚೋಳಕಾನಿ ಚೇವ ಕಪಾಲಾದೀಹಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಚ ಉಪನಾಮೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚೋಳಕಾನಿಪಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸಣ್ಹಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಥೂಲಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಭೇಸಜ್ಜಕಪಾಲಾನಿಪಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸುಸಣ್ಠಾನಾನಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ನ ತೇ ತತ್ಥ ಸುಮನಾ ವಾ ದುಮ್ಮನಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಣಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತೇನೇವ ಹಿ ಚೋಳಕೇನ ಭೇಸಜ್ಜಪಟಿಗ್ಗಹಮತ್ತೇನೇವ ಚ ಕಪಾಲಕೇನ ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮೇವ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಣಚೋಳಕಂ ವಿಯ ಚೀವರಂ, ಭೇಸಜ್ಜಕಪಾಲಕಂ ವಿಯ ಚ ಪತ್ತಂ, ಕಪಾಲೇ ಭೇಸಜ್ಜಮಿವ ಚ ಪತ್ತೇ ಲದ್ಧಭಿಕ್ಖಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ। ಅಯಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣೇ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಉತ್ತಮಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಸಿತಾದೀಸು ಅಸಿತೇತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಭೋಜನೇ। **ಪೀತೇ**ತಿ ಯಾಗುಆದಿಪಾನೇ। **ಖಾಯಿತೇ**ತಿ ಪಿಟ್ಠಖಜ್ಜಕಾದಿಖಾದನೇ। **ಸಾಯಿತೇ**ತಿ ಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಸಾಯನೇ। ತತ್ಥ "ನೇವ ದವಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ ಅಟ್ಠವಿಧೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಲೂಖಪಣೀತತಿತ್ತಮಧುರಾದೀಸು ಪನ ಯೇನ ಭೋಜನೇನ ಯಸ್ಸ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ। ಯಂ ಪನ ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಂ, ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಭುಞ್ಜತೋ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ತಂ ಏಕನ್ತಅಸಪ್ಪಾಯಮೇವ। ವಿಪರೀತಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನೇವ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಭುಞ್ಜಕೋ ನತ್ಥಿ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಹತ್ಥಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಓತಾರಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಆಲೋಪಕರಣಂ ಆಲೋಪುದ್ಧರಣಂ ಮುಖವಿವರಣಞ್ಚ ಹೋತಿ। ನ ಕೋಚಿ ಕುಞ್ಚಿಕಾಯ ನ ಯನ್ತಕೇನ ಹನುಕಟ್ಠೀನಿ ವಿವರತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಆಲೋಪಸ್ಸ ಮುಖೇ ಠಪನಂ ಉಪರಿದನ್ತಾನಂ ಮುಸಲಕಿಚ್ಚಸಾಧನಂ ಹೇಟ್ಠಾದನ್ತಾನಂ ಉದುಕ್ಖಲಕಿಚ್ಚಸಾಧನಂ ಜಿವ್ಹಾಯ ಹತ್ಥಕಿಚ್ಚಸಾಧನಞ್ಚ ಹೋತಿ। ಇತಿ ನಂ ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಜಿವ್ಹಾಯ ತನುಕಖೇಳೋ, ಮೂಲಜಿವ್ಹಾಯ ಬಹಲಖೇಳೋ ಮಕ್ಖೇತಿ। ತಂ ಹೇಟ್ಠಾದನ್ತಉದುಕ್ಖಲೇ ಜಿವ್ಹಾಹತ್ಥಪರಿವತ್ತಿತಂ ಖೇಳಉದಕತೇಮಿತಂ ಉಪರಿದನ್ತಮುಸಲಸಞ್ಚುಣ್ಣಿತಂ ಕೋಚಿ ಕಟಚ್ಛುನಾ ವಾ ದಬ್ಬಿಯಾ ವಾ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಾಯೋಧಾತುಯಾವ ಪವಿಸತಿ। ಪವಿಟ್ಠಂ ಪವಿಟ್ಠಂ ಕೋಚಿ ಪಲಾಲಸನ್ಥರಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಾಯೋಧಾತುವಸೇನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। ಠಿತಂ ಠಿತಂ ಕೋಚಿ ಉದ್ಧನಂ ಕತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಪಚನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇಜೋಧಾತುಯಾವ ಪಚ್ಚತಿ। ಪಕ್ಕಂ ಪಕ್ಕಂ ಕೋಚಿ ದಣ್ಡಕೇನ ವಾ ಯಟ್ಠಿಯಾ ವಾ ಬಹಿ ನೀಹರಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಾಯೋಧಾತುಯೇವ ನೀಹರತಿ। ಇತಿ ವಾಯೋಧಾತು ಅತಿಹರತಿ ಚ ವೀತಿಹರತಿ ಚ ಧಾರೇತಿ ಚ ಪರಿವತ್ತೇತಿ ಚ ಸಞ್ಚುಣ್ಣೇತಿ ಚ ವಿಸೋಸೇತಿ ಚ ನೀಹರತಿ ಚ; ಪಥವೀಧಾತು ಧಾರೇತಿ ಚ ಪರಿವತ್ತೇತಿ ಚ ಸಞ್ಚುಣ್ಣೇತಿ ಚ ವಿಸೋಸೇತಿ ಚ; ಆಪೋಧಾತು ಸಿನೇಹೇತಿ ಚ ಅಲ್ಲತ್ತಞ್ಚ ಅನುಪಾಲೇತಿ; ತೇಜೋಧಾತು ಅನ್ತೋಪವಿಟ್ಠಂ ಪರಿಪಾಚೇತಿ; ಆಕಾಸಧಾತು ಅಞ್ಜಸೋ ಹೋತಿ; ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗಮನ್ವಾಯ ಆಭುಜತೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಗಮನತೋ, ಪರಿಯೇಸನತೋ, ಪರಿಭೋಗತೋ, ಆಸಯತೋ, ನಿಧಾನತೋ, ಅಪರಿಪಕ್ಕತೋ, ಪರಿಪಕ್ಕತೋ, ಫಲತೋ, ನಿಸ್ಸನ್ದತೋ, ಸಮ್ಮಕ್ಖನತೋತಿ ಏವಂ ದಸವಿಧಂ ಪಟಿಕೂಲಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತೋಪೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೯೪ ಆದಯೋ) ಆಹಾರಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾನಿದ್ದೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಮ್ಮೇತಿ ಉಚ್ಚಾರಸ್ಸ ಚ ಪಸ್ಸಾವಸ್ಸ ಚ ಕರಣೇ। ತತ್ಥ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರತೋ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೀನಿ ಭಮನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಂ ನ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಚ ರೋಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಟ್ಠಾನೇ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಅಯಸೋ ವಡ್ಢತಿ, ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋಪಿ ಹೋತಿ। ಪತಿರೂಪೇ ಠಾನೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಸಪ್ಪಾಯಂ। ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾವಿಜಹನವಸೇನ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನೇವ ಪನ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಪಕ್ಕೇ ಗಣ್ಡೇ ಗಣ್ಡಭೇದೇನ ಪುಬ್ಬಲೋಹಿತಂ ಅಕಾಮತಾಯ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಯಥಾ ಚ ಅತಿಭರಿತಾ ಉದಕಭಾಜನಾ ಉದಕಂ ಅಕಾಮತಾಯ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಏವಂ ಪಕ್ಕಾಸಯಮುತ್ತವತ್ಥೀಸು ಸನ್ನಿಚಿತಾ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಾ ವಾಯುವೇಗಸಮುಪ್ಪೀಳಿತಾ ಅಕಾಮತಾಯಪಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। ಸೋ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವೋ ನೇವ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅತ್ತನೋ ಹೋತಿ ನ ಪರಸ್ಸ, ಕೇವಲಂ ಸರೀರನಿಸ್ಸನ್ದೋವ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಉದಕತುಮ್ಬತೋ ಪುರಾಣಉದಕಂ ಛಡ್ಡೇನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಹೋತಿ ನ ಪರೇಸಂ, ಕೇವಲಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪವತ್ತಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಸೇನೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಗತಾದೀಸು **ಗತೇ**ತಿ ಗಮನೇ। **ಠಿತೇ**ತಿ ಠಾನೇ। **ನಿಸಿನ್ನೇ**ತಿ ನಿಸಜ್ಜಾಯ। **ಸುತ್ತೇ**ತಿ ಸಯನೇ। **ಜಾಗರಿತೇ** ತಿ ಜಾಗರಣೇ। **ಭಾಸಿತೇ**ತಿ ಕಥನೇ। **ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ**ತಿ ಅಕಥನೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಯೋ ಚಿರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಠಿತೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಚಙ್ಕಮನಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ ಗತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ನಾಮ।

ಯೋ ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಕರೋನ್ತೋ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಚಿರಂ ಠತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಠಿತಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ ಠಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ನಾಮ।

ಯೋ ಸಜ್ಝಾಯಾದಿಕರಣವಸೇನೇವ ಚಿರಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ನಿಪನ್ನೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - "ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ನಾಮ।

ಯೋ ಪನ ನಿಪನ್ನಕೋವ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಉಟ್ಠಾಯ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - "ಸಯನಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ, ಅಯಂ ಸುತ್ತೇ ಚ ಜಾಗರಿತೇ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ನಾಮ। ಕಿರಿಯಮಯಚಿತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ, ಪವತ್ತಂ ಜಾಗರಿತಂ ನಾಮಾತಿ।

ಯೋ ಪನ ಭಾಸಮಾನೋ - "ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ನಾಮ ಓಟ್ಠೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ದನ್ತೇ ಚ ಜಿವ್ಹಞ್ಚ ತಾಲುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ತದನುರೂಪಂ ಪಯೋಗಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜಾಯತೀ"ತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಭಾಸತಿ, ಚಿರಂ ವಾ ಪನ ಕಾಲಂ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಭಾಸಿತಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ"ತಿ ಅಯಂ ಭಾಸಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ನಾಮ।

ಯೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಚಿರಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ – “ತುಣ್ಹೀಭೂತಕಾಲೇ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾ ಏತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಾ”ತಿ। ಉಪಾದಾರೂಪಪವತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಭಾಸತಿ ನಾಮ, ಅಸತಿ ತುಣ್ಹೀ ಭವತಿ ನಾಮಾತಿ, ಅಯಂ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ನಾಮಾತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಿಸ್ಸಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಂ ಕಥಿತಂ।

೩. ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೯. ತತಿಯೇ **ಏವಮೇವ ಪನಿಧೇಕಚ್ಚೇ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಆಹಿಣ್ಡತಿ, ಕಾಯವಿವೇಕಂ ನಾನುಯುಞ್ಜತಿ। ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ದೇಸನಂ ಯಾಚಸಿ, ತಸ್ಮಾ। **ದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಟ್ಠಿ।

೪. ಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೦. ಚತುತ್ಥೇ **ಧಮ್ಮವಿನಯೋ**ತಿ ಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ವಿನಯೋತಿ ವಾ ಉಭಯಮೇತಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। **ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಗಣ್ಹಾಪೇತಬ್ಬಾ। **ಏಕೋದಿಭೂತಾ**ತಿ ಖಣಿಕಸಮಾಧಿನಾ ಏಕಗ್ಗಭೂತಾ। **ಸಮಾಹಿತಾ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಠಪಿತಚಿತ್ತಾ ಚ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಚ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ನವಕಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಚೇವ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಚ ಭಾವಿತಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ, ಸತ್ತಹಿ ಸೇಖೇಹಿ ಭಾವಿತಾ ಮಿಸ್ಸಕಾ।

೬. ಸಕುಣಗ್ಘಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೧. ಛಟ್ಠೇ **ಸಕುಣಗ್ಘೀ**ತಿ ಸಕುಣಂ ಹನತೀತಿ ಸಕುಣಗ್ಘಿ, ಸೇನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಹಸಾ ಅಜ್ಝಪತ್ತಾ**ತಿ ಲೋಭಸಾಹಸೇನ ಪತ್ತಾ। **ಅಲಕ್ಖಿಕಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಿರಿಕಾ। **ಅಪ್ಪಪುಞ್ಞಾ**ತಿ ಪರಿತ್ತಪುಞ್ಞಾ। **ಸಚೇಜ್ಜ ಮಯ**ನ್ತಿ ಸಚೇ ಅಜ್ಜ ಮಯಂ। **ನಙ್ಗಲಕಟ್ಠಕರಣ**ನ್ತಿ ನಙ್ಗಲೇನ ಕಸಿಕರಣಂ, ಅಧುನಾ ಕಟ್ಠಂ ಖೇತ್ತಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲೇಡ್ಡುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಲೇಡ್ಡೂನಂ ಠಾನಂ। **ಸಂವದಮಾನಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ವದಮಾನಾ, ಅತ್ತನೋ ಬಲಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ವಣ್ಣಂ ವದಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹನ್ತಂ ಲೇಡ್ಡುಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಉದ್ಧನಸಣ್ಠಾನೇನ ಠಿತೇಸು ತೀಸು ಲೇಡ್ಡೂಸು “ಇತೋ ಸೇನೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಇತೋ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಇತೋ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತೇಸು ಏಕಂ ಲೇಡ್ಡುಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ ಅವದಮಾನೋ। **ಸನ್ನಯ್ಹಾ**ತಿ ಖುರಪ್ಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಮಾನೋ ವಿಯ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಠಪೇತ್ವಾ। **ಬಹುಆಗತೋ ಖೋ ಮ್ಯಾಯ**ನ್ತಿ “ಮಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಯಂ ಬಹುತಂ ಠಾನಂ ಆಗತೋ, ಅಪ್ಪಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ, ಇದಾನಿ ಮಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇತ್ವಾ ದಾರುಗುಳೋ ವಿಯ ವಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಲೇಡ್ಡುಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ಪಚ್ಚುಪಾದಿ, ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪವಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉರಂ ಪಚ್ಚತಾಳೇಸೀ**ತಿ “ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಲಾಪಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪಕ್ಖನ್ದತ್ತಾ ವೇಗಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಲೇಡ್ಡುಸ್ಮಿಂ ಉರಂ ಪತಾಳೇಸಿ। ತಾವದೇವಸ್ಸ ಹದಯಮಂಸಂ ಫಾಲಿಯಿತ್ಥ। ಅಥ ಲಾಪೋ “ದಿಟ್ಠಾ ವತ ಸತ್ತುನೋ ಪಿಟ್ಠೀ”ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ತಸ್ಸ ಹದಯೇ ಅಪರಾಪರಂ ಚಙ್ಕಮಿ।

೭. ಮಕ್ಕಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೨. ಸತ್ತಮೇ **ದುಗ್ಗಾ**ತಿ ದುಗ್ಗಮಾ। **ಚಾರೀ**ತಿ ಸಞ್ಚಾರೋ। **ಲೇಪಂ ಓಡ್ಡೇನ್ತೀ**ತಿ ವಟರುಕ್ಖಖೀರಾದೀಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಲೇಪಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತಂ ಮಕ್ಕಟಾನಂ ಧುವಗಮನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ರುಕ್ಖಸಾಖಾದೀಸು ಠಪೇನ್ತಿ। **ಪಞ್ಚೋಡ್ಡಿತೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಕಾಜದಣ್ಡಕಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಕಾಜಸಿಕ್ಕಾ ವಿಯ ಓಡ್ಡಿತೋ। **ಥುನಂ ಸೇತೀ**ತಿ ಥುನನ್ತೋ ಸಯತಿ।

೮. ಸೂದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೪. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸೂದೋತಿ** ಭತ್ತಕಾರಕೋ। **ನಾನಚ್ಚಯೇಹೀತಿ** ನಾನಾಚಯೇಹಿ, ನಾನಾವಿಧೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅಮ್ಬಿಲಗ್ಗೇಹೀತಿ** ಅಮ್ಬಿಲಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಅಭಿಹರತೀತಿ** ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತಿ। **ಬಹುಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ಏಕಗ್ಗಹಣೇನ ಬಹುಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಬಹುಂ ಗಣ್ಹಾತೇವ। **ಅಭಿಹಾರಾನನ್ತಿ** ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಭಿಹಟಾನಂ ದಾಯಾನಂ। **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾತಿ** ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ। **ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ''ಇಮಂ ಮೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಲೋಮಂ ವಾ ಗೋತ್ರಭುಂ ವಾ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತ''ನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾವ ಕಥಿತಾ।

೯. ಗಿಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೫. ನವಮೇ **ಬೇಳುವಗಾಮಕೇತಿ** ವೇಸಾಲಿಯಾ ಸಮೀಪೇ ಏವಂನಾಮಕೋ ಪಾದಗಾಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ। **ಯಥಾಮಿತ್ತನ್ತಿ**ಆದೀಸು **ಮಿತ್ತಾತಿ** ಮಿತ್ತಾವ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಾತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಾ ನಾತಿದಳ್ಹಮಿತ್ತಾ । **ಸಮ್ಭತ್ತಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ಭತ್ತಾ ಸಿನೇಹವನ್ತೋ ದಳ್ಹಮಿತ್ತಾ। ಯೇಸಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಏವರೂಪಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ? ತೇಸಂ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಾಯ। ತೇಸಂ ಕಿರ ಬೇಳುವಗಾಮಕೇ ಸೇನಾಸನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖಾಪಿ ಮನ್ದಾ। ಸಮನ್ತಾ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಪನ ಬಹೂನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಭಿಕ್ಖಾಪಿ ಸುಲಭಾ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ''ಯಥಾಸುಖಂ ಗಚ್ಛಥಾ''ತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ? ತೇಸಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – ''ಅಹಂ ದಸಮಾಸಮತ್ತಂ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ಇಮೇ ದೂರಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ದಟ್ಠುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ 'ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಅದಾಸಿ। ಸಚೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ, ನ ಏವಂ ದೂರೇ ವಸೇಯ್ಯಾಮಾ'ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಭವೇಯ್ಯ। ವೇಸಾಲಿಯಾ ಸಮನ್ತಾ ಪನ ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾ ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ವಾರೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸುಗತೋವಾದಂ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀ''ತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ।

ಖರೋತಿ ಫರುಸೋ। **ಆಬಾಧೋತಿ** ವಿಸಭಾಗರೋಗೋ। **ಬಾಳ್ಹಾತಿ** ಬಲವತಿಯೋ। **ಮಾರಣನ್ತಿಕಾತಿ** ಮರಣನ್ತಂ ಮರಣಸನ್ತಿಕಂ ಪಾಪನಸಮತ್ಥಾ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಧಿವಾಸೇಸೀತಿ** ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। **ಅವಿಹಞ್ಞಮಾನೋತಿ** ವೇದನಾನುವತ್ತನವಸೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತನಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಅಪೀಳಿಯಮಾನೋ ಅದುಕ್ಖಿಯಮಾನೋ ಚ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। **ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾತಿ** ಅಜಾನಾಪೇತ್ವಾ। **ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾತಿ** ಅಜಾನಾಪೇತ್ವಾವ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಅದತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವೀರಿಯೇನಾತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗವೀರಿಯೇನ ಚೇವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವೀರಿಯೇನ ಚ। **ಪಟಿಪಣಾಮೇತ್ವಾತಿ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ। **ಜೀವಿತಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಾರೋ। ಯೇನ ಜೀವಿತಂ ಸಙ್ಖರೀಯತಿ ಛಿಜ್ಜಮಾನಂ ಘಟೇತ್ವಾ ಠಪೀಯತಿ, ಸೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಾರೋ। ಸೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅಧಿಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ, ಜೀವಿತಠಪನಸಮತ್ಥಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ।

ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ? ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಸಾ ಪನ ಖಣಿಕಸಮಾಪತ್ತಿ। ಖಣಿಕಸಮಾಪತ್ತಿ ಚ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂಯೇವ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಮತ್ತಸ್ಸ ಕಟ್ಠಪಾತೇನ ವಾ ಕಠಲಪಾತೇನ ವಾ ಛಿನ್ನಸೇವಾಲೋ ವಿಯ ಉದಕಂ, ಪುನ ಸರೀರಂ ವೇದನಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। ಯಾ ಪನ ರೂಪಸತ್ತಕಂ ಅರೂಪಸತ್ತಕಞ್ಚ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ ನಿಜ್ಜಟಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಸಮಾಪನ್ನಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ , ಸಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೇನ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇಹಿ ಚ ಪಾದೇಹಿ ಚ ಸುಟ್ಠು ಅಪಬ್ಯೂಳ್ಹಸೇವಾಲೋ ಚಿರೇನ ಉದಕಂ ಓತ್ಥರತಿ, ಏವಮೇವ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಚಿರೇನ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ತಂದಿವಸಂ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಅಭಿನವಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ರೂಪಸತ್ತಕಂ ಅರೂಪಸತ್ತಕಞ್ಚ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ ನಿಜ್ಜಟಂ ಕತ್ವಾ ಚುದ್ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸನ್ನೇತ್ವಾ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾಯ

ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ "ದಸಮಾಸೇ ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥಾ"ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ವೇದನಾ ದಸ ಮಾಸೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಯೇವ।

ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋತಿ ಗಿಲಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ವುಟ್ಠಿತೋ। **ಮಧುರಕಜಾತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಗರುಭಾವೋ ಸಞ್ಜಾತಥದ್ಧಭಾವೋ ಸೂಲೇ ಉತ್ತಾಸಿತಪುರಿಸೋ ವಿಯ। **ನ ಪಕ್ಖಾಯನ್ತೀ**ತಿ ನ ಪಕಾಸನ್ತಿ, ನಾನಾಕಾರತೋ ನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಾಪಿ ಮಂ ನಪ್ಪಟಿಭನ್ತೀ**ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಕಟಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತನ್ತಿಧಮ್ಮಾ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಗುಣಾ। **ನ ಉದಾಹರತೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಓವಾದಂ ನ ದೇತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

ಅನನ್ತರಂ ಅಬಾಹಿರನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ವಾ ಉಭಯಂ ಅಕತ್ವಾ। "ಏತ್ತಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಸ್ಸ ನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, "ಏತ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಬಾಹಿರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। "ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, "ಇಮಸ್ಸ ನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲಂ ಬಾಹಿರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ ದೇಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠೀ**ತಿ ಯಥಾ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ, ದಹರಕಾಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಕಾಲೇ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಾ ಪಿಯಮನಾಪಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಕಥೇನ್ತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ "ಇದಂ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಚ್ಛಿಮಠಾನೇ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮುಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘನ್ತಿ ಅಹಮೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾ, **ಮಮುದ್ದೇಸಿಕೋ**ತಿ ಅಹಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಉದ್ದೇಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮಮುದ್ದೇಸಿಕೋ, ಮಮೇವ ಉದ್ದಿಸ್ಸಿತ್ವಾ ಮಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಹೋತು ಮಮ ಅಚ್ಚಯೇನ ಮಾ ವಾ ಅಹೋಸಿ, ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಹೋತೂತಿ ಇತಿ ವಾ ಪನ ಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಏವಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇಯೇವ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛೇರಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ ಏವಂ ನ ಹೋತಿ। **ಸ ಕಿನ್ತಿ** ಸೋ ಕಿಂ। **ಆಸೀತಿಕೋ**ತಿ ಅಸೀತಿಸಂವಚ್ಛರಿಕೋ, ಇದಂ ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ವೇಠಮಿಸ್ಸಕೇನಾ**ತಿ ಬಾಹಬನ್ಧಚಕ್ಕಬನ್ಧಾದಿನಾ ಪಟಿಸಙ್ಖರಣೇನ ವೇಠಮಿಸ್ಸಕೇನ। **ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಜರಸಕಟಂ ವಿಯ ವೇಠಮಿಸ್ಸಕೇನ ಮಞ್ಞೇ ಯಾಪೇತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲವೇಠನೇನ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಕಪ್ಪನಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಯಸ್ಮಿಂ ಆನನ್ದ ಸಮಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ। **ಏಕಚ್ಚಾನಂ ವೇದನಾನ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಾನಂ ವೇದನಾನಂ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಪಿ ತದತ್ಥಾಯ ಏವಂ ವಿಹರಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ತದೀಪಾ**ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಗತಾ ದೀಪಂ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ದೀಪಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಥ। **ಅತ್ತಸರಣಾ**ತಿ ಅತ್ತಗತಿಕಾವ ಹೋಥ, ಮಾ ಅಞ್ಞಗತಿಕಾ। **ಧಮ್ಮದೀಪಧಮ್ಮಸರಣ**ಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಧಮ್ಮೋತಿ ನವವಿಧೋ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಮತಗ್ಗೇ**ತಿ ತಮಅಗ್ಗೇ, ಮಜ್ಝೇ ತ-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಇಮೇ ಅಗ್ಗತಮಾತಿ ತಮತಗ್ಗಾತಿ । ಏವಂ ಸಬ್ಬಂ ತಮಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಅಗ್ಗೇ ಉತ್ತಮಭಾವೇ ಏತೇ, ಆನನ್ದ, ಮಮ ಭಿಕ್ಖೂ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ತೇಸಂ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಗೋಚರಾವ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಗ್ಗೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಗಣ್ಹೇತಿ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೬. ದಸಮೇ **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಸ್ಸಯೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಮ್ಮಿಕಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತಾಸಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಉಳಾರಂ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ವಿಸೇಸ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬವಿಸೇಸತೋ ಅಪರಂ ಉಳಾರವಿಸೇಸಂ। ತತ್ಥ ಮಹಾಭೂತಪರಿಗ್ಗಹೋ ಪುಬ್ಬವಿಸೇಸೋ, ಉಪಾದಾರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಪರವಿಸೇಸೋ ನಾಮ। ತಥಾ ಸಕಲರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ

ಪುಬ್ಬವಿಸೇಸೋ, ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಪರವಿಸೇಸೋ ನಾಮ। ರೂಪಾರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಪುಬ್ಬವಿಸೇಸೋ, ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೋ ಅಪರವಿಸೇಸೋ ನಾಮ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪದಸ್ಸನಂ ಪುಬ್ಬವಿಸೇಸೋ, ತಿಲಕ್ಖಣಾರೋಪನಂ ಅಪರವಿಸೇಸೋ ನಾಮ। ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಉಳಾರವಿಸೇಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಾಯಾರಮ್ಮಣೋತಿ ಯಂ ಕಾಯಂ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ತಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹೋ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಸಾದನೀಯೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏವಂ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹೇ ಚ ಲೀನತ್ತೇ ಚ ಬಹಿದ್ಧಾವಿಕ್ಖೇಪೇ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲೇಸಾನುರಞ್ಜಿತೇನ ನ ವತ್ತಿತಬ್ಬಂ, ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಸಾದನೀಯೇ ಪಸಾದಾವಹೇ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಚಿತ್ತಂ ಠಪೇತಬ್ಬಂ। **ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತೀತಿ** ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಮಾ ಆಧಿಯತಿ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಂ ಠಪಿಯತಿ। **ಪಟಿಸಂಹರಾಮೀತಿ** ಪಸಾದನೀಯಟ್ಠಾನತೋ ಪಟಿಸಂಹರಾಮಿ, ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಂಯೇವ ನಂ ಕರೋಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ಪಟಿಸಂಹರತಿ ಚೇವಾತಿ** ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಞ್ಚ ಪೇಸೇತಿ। **ನ ಚ ವಿತಕ್ಕೇತಿ ನ ಚ ವಿಚಾರೇತೀತಿ** ಕಿಲೇಸವಿತಕ್ಕಂ ನ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಕಿಲೇಸವಿಚಾರಂ ನ ವಿಚಾರೇತಿ। **ಅವಿತಕ್ಕೋಮ್ಹಿ ಅವಿಚಾರೋತಿ** ಕಿಲೇಸವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೇಹಿ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರೋ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸತಿಮಾ ಸುಖಮಸ್ಮೀತಿ** ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತೇ ಪವತ್ತಾಯ ಸತಿಯಾ "ಸತಿಮಾಹಮಸ್ಮಿ ಸುಖಿತೋ ಚಾ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಪಣಿಧಾಯ ಭಾವನಾ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ, ಆನನ್ದ, ಠಪೇತ್ವಾ ಭಾವನಾ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹನ್ತಂ ಉಚ್ಛುಭಾರಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಯನ್ತಸಾಲಂ ನೇನ್ತಸ್ಸ ಕಿಲನ್ತಕಿಲನ್ತಕಾಲೇ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಚ್ಛುಖಣ್ಡಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪುನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಮನಂ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಉಗ್ಗಹಿತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಾಯಪರಿಳಾಹಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾದಿಅನುಸ್ಸರಣೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಭಾವನಾ ಪವತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಪಣಿಧಾಯ ಭಾವನಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಚ್ಛುಭಾರಂ ಯನ್ತಸಾಲಂ ನೇತ್ವಾ ಪೀಳೇತ್ವಾ ರಸಪಾನಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಾನುಭವನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಬಹಿದ್ಧಾತಿ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಹಾಯ ಬಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ಅಪ್ಪಣಿಧಾಯಾತಿ** ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। **ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಪುರೇ ಅಸಂಖಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ವಾ ಸರೀರವಸೇನ ವಾ ದೇಸನಾವಸೇನ ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ತಾವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪುರೇ ನಾಮ, ಅರಹತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಸ್ಸ ವಾ ಲೀನತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾವಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಓಕಾಸಂ ಅದೇನ್ತೋ ಸುದನ್ತಗೋಣೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚತುರಸ್ಸಚ್ಛಿದ್ದೇ ಸುತಚ್ಛಿತಂ ಚತುರಸ್ಸಘಟಿಕಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಅಲಗ್ಗನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸೋ ಪುರೇಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಪಚ್ಛಾ ಪುರೇ ಅಸಂಖಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ ನಾಮ।

ಸರೀರೇ ಪನ ಪಾದಙ್ಗುಲೀನಂ ಅಗ್ಗಪಬ್ಬಾನಿ ಪುರೇ ನಾಮ, ಸೀಸಕಟಾಹಂ ಪಚ್ಛಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಾದಙ್ಗುಲೀನಂ ಅಗ್ಗಪಬ್ಬಅಟ್ಠಿಕೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಬ್ಯಾಭಙ್ಗಿಯಾ ಯವಕಲಾಪಂ ಮೋಚೇನ್ತೋ ವಿಯ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನದಿಸೋಕಾಸಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅಟ್ಠೀನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅನ್ತರಾ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾದೀನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾರೇತ್ವಾ ಯಾವ ಸೀಸಕಟಾಹಾ ಭಾವನಂ ಪಾಪೇತಿ, ಸೋ ಪುರೇಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಅಗ್ಗಪಾದಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬಾನಂ ಪಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸೀಸಕಟಾಹಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಪಚ್ಛಾ ಪುರೇ ಅಸಂಖಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ ನಾಮ।

ದೇಸನಾಯಪಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರದೇಸನಾಯ ಕೇಸಾ ಪುರೇ ನಾಮ, ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಪಚ್ಛಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಕೇಸೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನದಿಸೋಕಾಸವಸೇನ ಕೇಸಾದಯೋ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅನ್ತರಾ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾದೀನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾರೇತ್ವಾ ಯಾವ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಾ ಭಾವನಂ ಪಾಪೇತಿ। ಸೋ ಪುರೇಸಞ್ಞಾತಾನಂ ಕೇಸಾನಂ ಪಚ್ಛಾಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಪಚ್ಛಾ ಪುರೇ ಅಸಂಖಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ ನಾಮ।

ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಅಪ್ಪಣಿಧಾಯ ಭಾವನಾ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ, ಆನನ್ದ, ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಭಾವನಾ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಗುಳಭಾರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮಂ ಅತಿಹರನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾವ ಉಚ್ಛಙ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ ಗುಳಖಣ್ಡಾದೀನಿ ಖಾದನೀಯಾನಿ ಖಾದನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮೇಯೇವ ಓತರಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಆರದ್ಧಭಾವನಸ್ಸ ಕಾಯಪರಿಳಾಹಾದೀನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾರೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ಪವತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅಪ್ಪಣಿಧಾಯ ಭಾವನಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಂ ಗುಳಭಾರಂ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮಂ ನೇತ್ವಾ ಞಾತೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಭೋಗೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಾನುಭವನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಮ್ಬಪಾಲಿವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ನಾಲನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ನಾಲನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೮. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯೇ **ನಾಲನ್ದಾಯ**ನ್ತಿ ನಾಲನ್ದಾತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ, ತಂ ನಗರಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ। **ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನೇ**ತಿ ದುಸ್ಸಪಾವಾರಿಕಸೇಟ್ಠಿನೋ ಅಮ್ಬವನೇ। ತಂ ಕಿರ ತಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಪಸನ್ನೋ ತಸ್ಮಿಂ ಉಯ್ಯಾನೇ ಕುಟಿಲೇಣಮಣ್ಡಪಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಸೋ ವಿಹಾರೋ ಜೀವಕಮ್ಬವನಂ ವಿಯ ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಾವಾರಿಕಮ್ಬವನೇ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂಪಸನ್ನೋತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ಧೋ, ಏವಂ ಸದ್ದಹಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಭಿಯ್ಯತರೋ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ ಭಿಯ್ಯತರಾಭಿಯ್ಯೋ ವಾ, ಉತ್ತರಿತರಞಾಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಯ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ನಿಪ್ಪದೇಸಾ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ, ಬುದ್ಧಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚೇವ ಸಕಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಗುಣೇ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಇಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಸಮ್ಬೋಧಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ಉತ್ತರಿತರೋ ಚ ಭಗವತಾ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ "ಭಗವತಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಿಞ್ಞತರೋ, ಯದಿದಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಯ"ನ್ತಿ।

ಉಳಾರಾತಿ ಸೇಟ್ಠಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಉಳಾರಸದ್ದೋ "ಉಳಾರಾನಿ ಖಾದನೀಯಾನಿ ಖಾದನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೬) ಮಧುರೇ ಆಗಚ್ಛತಿ। "ಉಳಾರಾಯ ಖಲು ಭವಂ ವಚ್ಛಾಯನೋ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಸಂಸಾಯ ಪಸಂಸತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೮) ಸೇಟ್ಠೇ। "ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಉಳಾರೋ ಓಭಾಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೨; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೦೧) ವಿಪುಲೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಸೇಟ್ಠೇ ಆಗತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉಳಾರಾತಿ ಸೇಟ್ಠಾ"ತಿ। **ಆಸಭೀ**ತಿ ಉಸಭಸ್ಸ ವಾಚಾಸದಿಸೀ ಅಚಲಾ ಅಸಮ್ಪವೇಧೀ। **ಏಕಂಸೋ ಗಹಿತೋ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವೇನ ವಾ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ವಾ ಇತಿಕಿರಾಯ ವಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ ವಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ವಾ ತಕ್ಕಹೇತು ವಾ ನಯಹೇತು ವಾ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಞಾಣೇನ

ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಿಯ ಏಕಂಸೋ ಗಹಿತೋ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಕಥಾವ ಕಥಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀಹನಾದೋ**ತಿ ಸೇಟ್ಠನಾದೋ, ವನೇ ಉನ್ನಾದಯನ್ತೇನ ಸೀಹೇನ ವಿಯ ಉತ್ತಮನಾದೋ ನದಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಿಂ ನು ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಅನುಯೋಗದಾಪನತ್ಥಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸೀಹನಾದೇ ಅನುಯೋಗಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿಘಂಸನಂ ನ ಖಮತಿ, ಸಿಲೇಸೇ ಪತಿತಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಧಮಮಾನಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ ಲೋಹಂ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಾರೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಝಾಮಙ್ಗಾರೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಏಕೋ ಸೀಹನಾದೇ ಅನುಯೋಗಂ ದಾಪಿಯಮಾನೋ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿಘಂಸನಂ ಖಮತಿ , ಧಮಮಾನಂ ನಿದ್ದೋಸಜಾತರೂಪಂ ವಿಯ ಅಧಿಕತರಂ ಸೋಭತಿ, ತಾದಿಸೋ ಥೇರೋ। ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ "ಅನುಯೋಗಕ್ಖಮೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಸೀಹನಾದೇ ಅನುಯೋಗದಾಪನತ್ಥಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೇ ತೇ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ತಯಾ। **ಏವಂಸೀಲಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಸೀಲೇನ ಫಲಸೀಲೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲೇನ ಏವಂಸೀಲಾ। **ಏವಂಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಏವಂಸಮಾಧೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾದಿವಸೇನೇವ ಏವಂಪಞ್ಞಾ। **ಏವಂವಿಹಾರಿನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ವಿಹಾರೋ ಗಹಿತೋಪಿ ಪುನ ಕಸ್ಮಾ ಗಹಿತಮೇವ ಗಣ್ಹತೀತಿ ಚೇ। ಥೇರೇನ ಇದಂ ಗಹಿತಮೇವ। ಇದಞ್ಹಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಿನೋ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಏವಂವಿಮುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿ, ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿ, ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ, ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ವಿಮುತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಯಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇಹಿ ನೀವರಣಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಕಾ ಸತ್ತ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಸಯಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾಹಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಸಯಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಮಗ್ಗಾನುಭಾವೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಅಪಗತತ್ತಾ ದೂರೇ ಠಿತತ್ತಾ **ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ಇತಿ ಇಮಾಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಿಮುತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಯೇ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತೀತಾ ತಾವ ನಿರುದ್ಧಾ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತಾ ದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬುತಾ, ಏವಂ ನಿರುದ್ಧೇ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತೇ ತ್ವಂ ಕಥಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸಿ, ಅನಾಗತಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಗುಣಾ ಕಿಂ ತಯಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿದಿತಾತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಕಿಂ ಪನ ತ್ಯಾಹಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಏತರಹೀತಿ ಅನಾಗತಾಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಅಜಾತಾ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ, ತೇ ಕಥಂ ಜಾನಿಸ್ಸಸಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಜಾನನಂ ಅಪದೇ ಆಕಾಸೇ ಪದದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸಸಿ, ಏಕತೋ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಚರಸಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾಲೇ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ನಿಸೀದಸಿ, ಕಿಂ ಪನ ಮಯ್ಹಂ ಗುಣಾ ಅತ್ತನೋ ಚೇತಸಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿದಿತಾ ತಯಾತಿ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಥೇರೋ ಪನ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತೇ "ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ಥೇರಸ್ಸ ಚ ವಿದಿತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅವಿದಿತಮ್ಪಿ। ಕಿಂ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋತಿ, ಅವಿದಿತಟ್ಠಾನೇತಿ? ವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ನ ಕರೋತಿ, ಅವಿದಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಕರೋತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಅನುಯೋಗೇ ಆರದ್ಧೇ ಏವಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ "ನಾಯಂ ಅನುಯೋಗೋ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಪನ ಅಯಂ ಅನುಯೋಗೋ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ

ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಅಕತ್ವಾವ ಅವಿದಿತಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋತಿ। ತೇನ ಇದಮ್ಪಿ ದೀಪೇತಿ - ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಕಾರಣಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ನತ್ಥೀತಿ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತೇಸು ಅತೀತಾದಿಭೇದೇಸು ಬುದ್ಧೇಸು। **ಅಥ ಕಿಞ್ಚರಹೀ**ತಿ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಞಾಣೇ ಅಸತಿ ತಯಾ ಏವಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಯೋಗಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನುಮಾನಞಾಣಂ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ವಿದಿತೋ, ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠತ್ವಾವ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಜಾನಾಮಿ ಭಗವಾತಿ ವದತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಅಪರಿಯನ್ತೋ। ಯಥಾ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಪರಿಯನ್ತೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ನಯಗ್ಗಾಹಸ್ಸ। ತೇನ ಸೋ - "ಇಮಿನಾ ಏವಂವಿಧೋ ಇಮಿನಾ ಏವಂವಿಧೋ, ಇಮಿನಾ ಅನುತ್ತರೋ ಇಮಿನಾ ಅನುತ್ತರೋ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ನಯಗ್ಗಾಹೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಕೋ ಏವ।

ಇದಾನಿ ತಂ ನಯಗ್ಗಾಹಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ನಗರಸ್ಸ ಉದ್ದಾಪಪಾಕಾರಾದೀನಿ ಥಿರಾನಿ ವಾ ಹೋನ್ತು ದುಬ್ಬಲಾನಿ ವಾ, ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ಮಾ ಹೋನ್ತು, ಚೋರಾನಂ ಆಸಙ್ಕಾ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ **ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಂ ನಗರ**ನ್ತಿ ಆಹ। **ದಳ್ಹುದ್ದಾಪ**ನ್ತಿ ಥಿರಮೂಲಪಾಕಾರಂ। **ದಳ್ಹಪಾಕಾರತೋರಣ**ನ್ತಿ ಥಿರಪಾಕಾರಞ್ಚೇವ ಥಿರಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟಞ್ಚ। **ಏಕದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಬಹುದ್ವಾರೇ ಹಿ ನಗರೇ ಬಹೂಹಿ ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಏಕದ್ವಾರೇವ ಏಕೋ ವಟ್ಟತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಪಣ್ಡಿತಭಾವಸ್ಸ ಓಪಮ್ಮತ್ಥಂ ಏಕಂಯೇವ ದೋವಾರಿಕಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಏಕದ್ವಾರ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಬ್ಯತ್ತೋ**ತಿ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಿಸದಞಾಣೋ। **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅನುಪರಿಯಾಯಪಥ**ನ್ತಿ ಅನುಪರಿಯಾಯನಾಮಕಂ ಪಾಕಾರಮಗ್ಗಂ। **ಪಾಕಾರಸನ್ಧಿ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಇಟ್ಠಕಾನಂ ಅಪಗತಟ್ಠಾನಂ। **ಪಾಕಾರವಿವರ**ನ್ತಿ ಪಾಕಾರಸ್ಸ ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ। **ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ**ತಿ ಪಞ್ಚನೀವರಣಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಕರೋನ್ತಿ ಉಪತಾಪೇನ್ತಿ ವಿಹೇಠೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ**ತಿ ನೀವರಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸುಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ। **ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಭೂತ**ನ್ತಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಥಾಸಭಾವೇನ ಭಾವೇತ್ವಾ। **ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂಸೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಮಗ್ಗೋ, ಅನುತ್ತರಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ ಅರಹತ್ತಂ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾಮಿಸ್ಸಕಾ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿ ಅರಹತ್ತಮೇವ। ದೀಘಭಾಣಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಮಗ್ಗೋ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ಗಹಿತೇ ಸುನ್ದರೋ ಪಞ್ಹೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಪನೇವಂ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ। ಇತಿ ಥೇರೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಿಯಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣರಜತಾನಂ ವಿಯ ನಾನತ್ತಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇಧ ಠತ್ವಾ ಉಪಮಾ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾ - ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಪಚ್ಚನ್ತನಗರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಅನುಪರಿಯಾಯಪಥಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ದ್ವಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ನಗರಂ ಪವಿಸನಕನಿಕ್ಖಮನಕೇ ಓಳಾರಿಕೇ ಪಾಣೇ ದಸ್ಸೇಸಿ, ದೋವಾರಿಕಸ್ಸ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಪಾಕಟಭಾವಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕೇನ ಸದಿಸನ್ತಿ ಚೇ? ನಗರಂ ವಿಯ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪಾಕಾರೋ ವಿಯ ಸೀಲಂ, ಅನುಪರಿಯಾಯಪಥೋ ವಿಯ ಹಿರೀ, ದ್ವಾರಂ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ಪಣ್ಡಿತದೋವಾರಿಕೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ, ನಗರಂ ಪವಿಸನಕನಿಕ್ಖಮನಕಾ ಓಳಾರಿಕಪಾಣಾ ವಿಯ

ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಬುದ್ಧಾ, ದೋವಾರಿಕಸ್ಸ ತೇಸಂ ಪಾಣಾನಂ ಪಾಕಟಭಾವೋ ವಿಯ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಾದೀಹಿ ಪಾಕಟಭಾವೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೇನ ಭಗವತೋ - "ಏವಮಹಂ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ಧಮ್ಮನ್ವಯೇನ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸೀಹನಾದಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೋ ದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ "ನ ಖೋ ಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಅರಹನ್ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಪಿಚ ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ ವಿದಿತೋ"ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಾಸೇಯ್ಯಾಸಿ, "ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಮೇ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ಮಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾದೀಸು ನ ಕಥಯಿತ್ಥ, "ಅಜ್ಜ ವಾ ಮೇ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ಮಾ ಪರದಿವಸಾದೀಸು ನ ಕಥಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾ ಪಹೀಯಿಸ್ಸತೀ**ತಿ "ಸಾರಿಪುತ್ತಸದಿಸೋಪಿ ನಾಮ ಞಾಣಜವನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಾವಕೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ತಥಾಗತಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾನಂ ಯಾ ತಥಾಗತೇ ಕಙ್ಖಾ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ, ಸಾ ಪಹೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ।

೩. ಚುನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೯. ತತಿಯೇ **ಮಗಧೇಸೂ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। **ನಾಲಕಗಾಮಕೇ**ತಿ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಅತ್ತನೋ ಕುಲಸನ್ತಕೇ ಏವಂನಾಮಕೇ ಗಾಮೇ। **ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ**ತಿ ಅಯಂ ಥೇರೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೋ, ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ "ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಸಮುದಾಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಕಾಲೇಪಿ ತಥೇವ ಸಮುದಾಚರಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ"ತಿ। **ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಮುಖೋದಕದನ್ತಕಟ್ಠದಾನೇನ ಚೇವ ಪರಿವೇಣಸಮ್ಮಜ್ಜನ-ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಕರಣ-ಪತ್ತಚೀವರಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಉಪಟ್ಠಾನಕರೋ ಹೋತಿ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ? ಭಗವತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಂವಚ್ಛರೇ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಭಗವಾ ಕಿರ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ವೇಳುವಗಾಮಕಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ "ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ, ಸೋ ತತ್ಥ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯಥಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಯಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ "ಬುದ್ಧಾ ನು ಖೋ ಪಠಮಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಗ್ಗಸಾವಕಾತಿ, ತತೋ "ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಪಠಮ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಸೋ "ಸತ್ತಾಹಮೇವ ಮೇ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಾ ಪವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಕತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ।

ತತೋ "**ರಾಹುಲೋ** ತಾವತಿಂಸೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, **ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ** ಛದ್ದನ್ತದಹೇ, ಅಹಂ ಕತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಮಾತರಂ ಆರಬ್ಭ ಸತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಮಾತಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಮಾತಾ ಹುತ್ವಾಪಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಸು ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ತಸ್ಸಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ, ನತ್ಥಿ ನು ಖೋ"ತಿ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಸ್ಸ ದೇಸನಾಯ ಅಭಿಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಮಮೇವ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। ಸಚೇ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಭವೇಯ್ಯಂ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮೇ ವತ್ತಾರೋ - "ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಅವಸೇಸಜನಾನಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಸಮಚಿತ್ತಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾದಿವಸೇ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩-೩೮) ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಪಟಿವಿದ್ಧದೇವತಾನಂ ಗಣನಾ ನತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಅನೇಕಾ ಅಭಿಸಮಯಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಥೇರೇ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನೇವ ಅಸೀತಿ ಕುಲಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸೋ

ದಾನಿ ಸಕಮಾತುಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಹರಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಾತರಂ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಾ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಜಾತೋವರಕೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ "ಅಜ್ಜೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಅನುಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚುನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – "ಆವುಸೋ, ಚುನ್ದ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಞ್ಚಸತಾಯ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾಯ ಸಞ್ಞಂ ದೇಹಿ। 'ಗಣ್ಹಥಾವುಸೋ ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ನಾಲಕಗಾಮಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ'"ತಿ। ಥೇರೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ।

ಭಿಕ್ಖೂ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು। ಥೇರೋ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಇದಂ ದಾನಿ ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ, ಪುನ ಆಗಮನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಸತಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪರಿವುತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ "ಅನುಜಾನಾತು ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಅನುಜಾನಾತು ಸುಗತೋ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೋ ಮೇ, ಓಸ್ಸಟ್ಠೋ ಮೇ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ "ಪರಿನಿಬ್ಬಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಮರಣವಣ್ಣಂ ಸಂವಣ್ಣೇನ್ತೀತಿ, "ಮಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಗುಣಂ ಕಥೇನ್ತೀತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ನ ವದನ್ತಿ। ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ – "ಕತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಸಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ – "ಅತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಗಧೇಸು ನಾಲಕಗಾಮೇ ಜಾತೋವರಕೋ, ತತ್ಥಾಹಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ – "ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಇದಾನಿ ಪನ ತೇ ಜೇಟ್ಠಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಾನಂ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಸ್ಸನಂ ದುಲ್ಲಭಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದೇಸೇಹಿ ನೇಸಂ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಥೇರೋ – "ಸತ್ಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಓರುಯ್ಹ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದೇ ವನ್ದಿ, ಪುನ ದ್ವಿತಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಓರುಯ್ಹ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದೇ ವನ್ದಿ, ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸತ್ತತಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸತಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಆರಭಿ। ದಿಸ್ಸಮಾನೇನಪಿ ಕಾಯೇನ ಕಥೇತಿ, ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇನಪಿ। ಉಪರಿಮೇನ ವಾ ಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ವಾ ಉಪಡ್ಢಕಾಯೇನ ಕಥೇತಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇನಪಿ ದಿಸ್ಸಮಾನೇನಪಿ, ಕಾಲೇನ ಚನ್ದವಣ್ಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕಾಲೇನ ಸೂರಿಯವಣ್ಣಂ, ಕಾಲೇನ ಪಬ್ಬತವಣ್ಣಂ, ಕಾಲೇನ ಸಮುದ್ದವಣ್ಣಂ, ಕಾಲೇನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಹೋತಿ, ಕಾಲೇನ ವೇಸ್ಸವಣಮಹಾರಾಜಾ, ಕಾಲೇನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಕಾಲೇನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಏವಂ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸತಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಸಕಲನಗರಂ ಸನ್ನಿಪತಿ। ಥೇರೋ ಓರುಯ್ಹ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಸತ್ಥಾ ಆಹ – "ಕೋ ನಾಮೋ ಅಯಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೋ"ತಿ। ಸೀಹವಿಕೀಳಿತೋ ನಾಮ, ಭನ್ತೇತಿ। ತಗ್ಘ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸೀಹವಿಕೀಳಿತೋ ತಗ್ಘ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸೀಹವಿಕೀಳಿತೋತಿ।

ಥೇರೋ ಅಲತ್ತಕವಣ್ಣೇ ಹತ್ಥೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸುವಣ್ಣಕಚ್ಛಪಸದಿಸೇ ಪಾದೇ ಗೋಪ್ಫಕೇಸು ಗಹೇತ್ವಾ – "ಭನ್ತೇ, ಇಮೇಸಂ ಪಾದಾನಂ ವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಸೋ ಮೇ ಮನೋರಥೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ಇತೋ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ನ ಪುನ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಸಮಾಗಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಛಿನ್ನೋ ಏಸ ವಿಸ್ಸಾಸೋ, ಅನೇಕೇಹಿ ಬುದ್ಧಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪವಿಟ್ಠಂ ಅಜರಂ ಅಮರಂ ಖೇಮಂ ಸುಖಂ ಸೀತಲಂ ಅಭಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಪುರಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ ಮೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ ನ ರೋಚೇಥ, ಖಮಥ ತಂ ಭಗವಾ, ಗಮನಕಾಲೋ ಮಯ್ಹ"ನ್ತಿ। ಖಮಾಮಿ ತೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ನ ಖೋ ಪನ ತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಅರುಚ್ಚನಕಂ ಅತ್ಥಿ, ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಸೀತಿ।

ಇತಿ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತಸಮನನ್ತರಂ ಸತ್ಥು ಪಾದೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತಮತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತೇ ಸಿನೇರುಚಕ್ಕವಾಳಹಿಮವನ್ತಪರಿಭಣ್ಡಪಬ್ಬತೇ ಧಾರಯಮಾನಾಪಿ – "ಅಜ್ಜ ಇಮಂ ಗುಣರಾಸಿಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ

ವದನ್ತೀ ವಿಯ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ವಿರವಮಾನಾ ಮಹಾಪಥವೀ ಯಾವ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಾ ಅಕಮ್ಪಿ, ಆಕಾಸೇ ದೇವದುನ್ದುಭಿಯೋ ಫಲಿಂಸು, ಮಹಾಮೇಘೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ।

ಸತ್ಥಾ - "ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಪಟಿಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಾಸನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಅಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಣಿಫಲಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಭಗವಾ ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅನೋಮದಸ್ಸೀಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸನಂ ಪತ್ಥೇಸಿಂ, ಸಾ ಮೇ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿದ್ಧಾ, ದಿಟ್ಠಾ ತುಮ್ಹೇ, ತಂ ಪಠಮದಸ್ಸನಂ, ಇದಂ ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ। ಪುನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಯಾವ ದಸ್ಸನವಿಸಯಾ ಅಭಿಮುಖೋವ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಪುನ ಮಹಾಪಥವೀ ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅಕಮ್ಪಿ।

ಭಗವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - "ಅನುಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಪರಿಸಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಏಕಕಂಯೇವ ಜೇತವನೇ ಓಹಾಯ ನಿರವಸೇಸಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಸಾವತ್ಥಿನಗರವಾಸಿನೋಪಿ - "ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುಕಾಮೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ ನ"ನ್ತಿ ನಗರದ್ವಾರಾನಿ ನಿರೋಕಾಸಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಹತ್ಥಾ ಕೇಸೇ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ - "ಇದಾನಿ ಮಯಂ ಕಹಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಕಹಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಾ - "ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮ, ಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಸತ್ಥಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಥೇರೋ ಪಕ್ಕನ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪರಿದೇವನ್ತಾ ರೋದನ್ತಾ ಥೇರಂ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು।

ಥೇರೋ ಮಹಾಪಞ್ಞಾಯ ಠಿತತ್ತಾ - "ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯೋ ಏಸ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಮಹಾಜನಂ ಓವದಿತ್ವಾ - "ತುಮ್ಹೇಪಿ, ಆವುಸೋ, ತಿಟ್ಠಥ, ಮಾ ದಸಬಲೇ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಾಯೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಯೇಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ - "ಪುಬ್ಬೇ ಅಯ್ಯೋ ಪಚ್ಚಾಗಮನಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ, ಇದಂ ಇದಾನಿ ಗಮನಂ ನ ಪುನ ಪಚ್ಚಾಗಮನಾಯಾ"ತಿ ಪರಿದೇವನ್ತಾ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸುಯೇವ। ತೇಪಿ - "ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ, ಆವುಸೋ, ಹೋಥ, ಏವಂಭಾವಿನೋ ನಾಮ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ನಿವತ್ತೇಸಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸತ್ತಾಹಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾಯಂ ನಾಲಕಗಾಮಂ ಪತ್ವಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಉಪರೇವತೋ ನಾಮ ಥೇರಸ್ಸ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಬಹಿಗಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಆಹ - "ಅತ್ಥಿ ಗೇಹೇ ತೇ ಅಯ್ಯಿಕಾ"ತಿ। ಆಮ ಭನ್ತೇತಿ। ಗಚ್ಛ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇಧಾಗತಭಾವಂ ಆರೋಚೇಹಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ - "ಅಜ್ಜ ಕಿರ ಏಕದಿವಸಂ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಜಾತೋವರಕಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಥ, ಪಞ್ಚನ್ನಞ್ಚ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಅಯ್ಯಿಕೇ ಮಯ್ಹಂ ಮಾತುಲೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಆಹ। ಇದಾನಿ ಕುಹಿನ್ತಿ? ಗಾಮದ್ವಾರೇತಿ। ಏಕಕೋವ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥೀತಿ? ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ಆಗತೋತಿ? ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ್ತಕಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತಿ , ದಹರಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಗಿಹೀ ಹೋತುಕಾಮೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೀ ಜಾತೋವರಕಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾಹೇಸಿ।

ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಜಾತೋವರಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇಸು ಗತಮತ್ತೇಸುಯೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಖರೋ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಲೋಹಿತಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ ಮಾರಣನ್ತಿಕಾ ವೇದನಾ ವತ್ತನ್ತಿ। ಏಕಂ ಭಾಜನಂ ಪವಿಸತಿ, ಏಕಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ - "ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ನ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಸನಗಬ್ಭದ್ವಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ "ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಕುಹಿಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ನಾಲಕಗಾಮೇ ಜಾತೋವರಕೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನೋ, ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗಮ್ಮ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಕೇ ತುಮ್ಹೇತಿ? ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಭನ್ತೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಆಗತತ್ಥಾತಿ? ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। "ಹೋತು, ಅತ್ಥಿ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇಸಂ ಗತಾವಸಾನೇ ತೇನೇವ ನಯೇನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಗತೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಆಗಮಿಂಸು। ತೇಪಿ ತಥೇವ ಥೇರೋ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ದೇವತಾನಂ ಆಗಮನಞ್ಚ ಗಮನಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ "ಕೇ ನು ಖೋ ಏತೇ ಮಮ ಪುತ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಗಬ್ಭದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ತಾತ, ಚುನ್ದ, ಕಾ ಪವತ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ, ಭನ್ತೇ, ಆಗತಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ "ಕಸ್ಮಾ ಅವೇಲಾಯ ಆಗತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ "ತುಯ್ಹಂ, ತಾತ, ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ತಾತ, ಪಠಮಂ ಕೇ ಆಗತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಉಪಾಸಿಕೇತಿ। ತಾತ, ತ್ವಂ ಚತೂಹಿ ಮಹಾರಾಜೇಹಿ ಮಹನ್ತತರೋತಿ? ಆರಾಮಿಕಸದಿಸಾ ಏತೇ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಹುತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಅಕಂಸೂತಿ। ತೇಸಂ ತಾತ ಗತಾವಸಾನೇ ಕೋ ಆಗತೋತಿ? ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋತಿ। ದೇವರಾಜತೋಪಿ ತ್ವಂ ತಾತ ಮಹನ್ತತರೋತಿ? ಭಣ್ಡಗ್ಗಾಹಕಸಾಮಣೇರಸದಿಸೋ ಏಸ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ತಾವತಿಂಸತೋ ಓತರಣಕಾಲೇ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಓತಿಣ್ಣೋತಿ। ತಸ್ಸ ತಾತ ಗತಾವಸಾನೇ ಜೋತಯಮಾನೋ ವಿಯ ಕೋ ಆಗತೋತಿ? ಉಪಾಸಿಕೇ, ತುಯ್ಹಂ ಭಗವಾ ಚ ಸತ್ಥಾ ಚ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾಮ ಏಸೋತಿ। ಮಯ್ಹಂ ಭಗವತೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮತೋಪಿ ತ್ವಂ, ತಾತ, ಮಹನ್ತತರೋತಿ? ಆಮ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಏತೇ ನಾಮ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ಜಾತದಿವಸೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸೂತಿ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ - "ಪುತ್ತಸ್ಸ ತಾವ ಮೇ ಅಯಂ ಆನುಭಾವೋ, ಕೀದಿಸೋ ವತ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸತ್ಥು ಆನುಭಾವೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತಿಯಾ ಸಹಸಾ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಕಲಸರೀರಂ ಫರಿ। ಥೇರೋ - "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮೇ ಮಾತು ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ದಾನಿ ಕಾಲೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕೇ"ತಿ ಆಹ। ಸಾ "ಪುತ್ತಸ್ಸ ತಾವ ಮೇ ಅಯಂ ಗುಣೋ, ಸತ್ಥು ಪನಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಇದಂ, ತಾತ, ಚಿನ್ತೇಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಉಪಾಸಿಕೇ, ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥುಜಾತಕ್ಖಣೇ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೇ ಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಸಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಕಥೇಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಿಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಪುತ್ತಂ ಆಹ - "ತಾತ ಉಪತಿಸ್ಸ, ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಕಾಸಿ, ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಅಮತಂ ಮಯ್ಹಂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ನ ಅದಾಸೀ"ತಿ। ಥೇರೋ - "ದಿನ್ನಂ ದಾನಿ ಮೇ ಮಾತು ರೂಪಸಾರಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪೋಸಾವನಿಕಮೂಲಂ, ಏತ್ತಕೇನ ವಟ್ಟಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ಗಚ್ಛ ಮಹಾಉಪಸಿಕೇ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ - "ಚುನ್ದ ಕಾ ವೇಲಾ"ತಿ ಆಹ। ಬಲವಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇಹೀತಿ। ಸನ್ನಿಪತಿತೋ ಭನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋತಿ। "ಮಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇಹಿ ಚುನ್ದಾ"ತಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇಸಿ।

ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಆವುಸೋ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಂ ವೋ ವಸ್ಸಾನಿ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಯಂ ಮೇ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ ನ ರೋಚೇಥ, ತಂ ಖಮಥ ಆವುಸೋ"ತಿ। ಏತ್ತಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಛಾಯಾ ವಿಯ ತುಮ್ಹೇ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಅರುಚ್ಚನಕಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖಮಥಾತಿ। ಅಥ ಥೇರೋ ಮಹಾಚೀವರಂ ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಮುಖಂ ಪಿಧಾಯ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪನ್ನೋ ಸತ್ಥಾ ವಿಯ ನವ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ । ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅನನ್ತರಂಯೇವ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಉನ್ನಾದೇನ್ತೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಉಪಾಸಿಕಾ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಪುತ್ತೋ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥೇತೀ"ತಿ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇ ಪರಿಮಜ್ಜನ್ತೀ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕುರುಮಾನಾ ಪಾದೇಸು ನಿಪತಿತ್ವಾ - "ತಾತ ಮಯಂ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ತವ ಗುಣಂ ನ ಜಾನಿಮ್ಹಾ, ಇದಾನಿ ಪನ ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನೇಕಸತೇ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸೇ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿವೇಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಭೋಜೇತುಂ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾ, ಚೀವರೇಹಿ ಅಚ್ಛಾದೇತುಂ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾ, ವಿಹಾರಸತಂ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಂ ಕಾರೇತುಂ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾ"ತಿ ಯಾವ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಾ ಪರಿದೇವಿ । ಅರುಣೇ ಉಗ್ಗತಮತ್ತೇಯೇವ ಸುವಣ್ಣಕಾರೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಗಬ್ಭಂ ವಿವರಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಘಟಿಯೋ ಮಹಾತುಲಾಯ ತುಲಾಪೇತ್ವಾ - "ಪಞ್ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಗ್ಘಿಕಸತಾನಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ದಾಪೇತಿ।

ಸಕ್ಕೋಪಿ ದೇವರಾಜಾ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮದೇವಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ - "ತಾತ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಪಞ್ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಗ್ಘಿಕಸತಾನಿ ಚ ಮಾಪೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಇತಿ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಕಾರಿತಾನಿ ಚ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮೇನ ನಿಮ್ಮಿತಾನಿ ಚ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ದ್ವೇಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಸಾರಮಯಂ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಣ್ಡಪಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಕೂಟಾಗಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾನಿ ಪರಿವಾರಸಙ್ಖೇಪೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಾಧುಕೀಳಿಕಂ ಆರಭಿಂಸು। ದೇವಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಮನುಸ್ಸಾ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತರೇ ದೇವಾ ಅಹೇಸುಂ।

ರೇವತೀ ನಾಮ ಏಕಾ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ - "ಅಹಂ ಥೇರಸ್ಸ ಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪುಪ್ಫಾನಂ ತಯೋ ಕುಮ್ಭೇ ಕಾರೇಸಿ। "ಥೇರಸ್ಸ ಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಕೋಟಿನಾಟಕೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಓತರಿ। "ಸಕ್ಕೋ ಓತರತೀ"ತಿ ಮಹಾಜನೋ ಪಚ್ಛಾಮುಖೋ ಪಟಿಕ್ಕಮಿ। ತತ್ಥ ಸಾಪಿ ಉಪಾಸಿಕಾ ಪಟಿಕ್ಕಮಮಾನಾ ಗರುಭಾರತ್ತಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಪಸಕ್ಕಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಪತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ತಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅಗಮಿಂಸು। ಸಾ ತತ್ಥೇವ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಕನಕವಿಮಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖಣೇಯೇವಸ್ಸಾ ರತನಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಹೋಸಿ ಸಟ್ಠಿಸಕಟಪೂರಪ್ಪಮಾಣಅಲಙ್ಕಾರಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಅಚ್ಛರಾಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತಾ। ಅಥಸ್ಸಾ ದಿಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಕಾಯಿಕಾದಾಸಂ ಪುರತೋ ಠಪಯಿಂಸು । ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಉಳಾರಾ ಅಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯಮಾನಾ ಅದ್ದಸ - "ಮಯಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಟ್ಠಾನೇ ತೀಹಿ ಸುವಣ್ಣಪುಪ್ಫಕುಮ್ಭೇಹಿ ಪೂಜಾ ಕತಾ, ಮಹಾಜನೋ ಮಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಗತೋ, ಸಾಹಂ ತತ್ಥ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಇಧೂಪಪನ್ನಾ, ಥೇರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲದ್ಧಂ ಇದಾನಿ ಪುಞ್ಞವಿಪಾಕಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಹ ವಿಮಾನೇನೇವ ಓತರಿ।

ಮಹಾಜನೋ ದೂರತೋವ ದಿಸ್ವಾ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ದ್ವೇ ಸೂರಿಯಾ ಉಟ್ಠಿತಾ"ತಿ? ಓಲೋಕೇನ್ತೋ - "ವಿಮಾನೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಣ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನಾಯಂ ಸೂರಿಯೋ, ವಿಮಾನಮೇತಂ ಏಕ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತಮ್ಪಿ ವಿಮಾನಂ ತಾವದೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ದಾರುಚಿತಕಮತ್ಥಕೇ ವೇಹಾಸಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ದೇವಧೀತಾ ವಿಮಾನಂ ಆಕಾಸೇಯೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಥವಿಂ ಓತರಿ। ಮಹಾಜನೋ - "ಕಾ ತ್ವಂ, ಅಯ್ಯೇ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। "ನ ಮಂ ತುಮ್ಹೇ ಜಾನಾಥ, ರೇವತೀ ನಾಮಾಹಂ, ತೀಹಿ ಸುವಣ್ಣಪುಪ್ಫಕುಮ್ಭೇಹಿ ಥೇರಂ ಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಮದ್ದಿತಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಪಸ್ಸಥ ಮೇ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ದಾನಿ ದಾನಾನಿ ದೇಥ, ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಚಿತಕಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದೇವಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಗತಾ।

ಮಹಾಜನೋಪಿ ಸತ್ತಾಹಂ ಸಾಧುಕೀಳಿಕಂ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಗನ್ಧೇಹಿ ಚಿತಕಂ ಅಕಾಸಿ, ಚಿತಕಾ ಏಕೂನರತನಸತಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಚಿತಕಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಉಸೀರಕಲಾಪಕೇಹಿ ಆಲಿಮ್ಪೇಸುಂ। ಆಳಾಹನೇ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಪವತ್ತಿ। ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಸಬ್ಬಗನ್ಧೋದಕೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಚಿತಕಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇಸಿ। ಚುನ್ದತ್ಥೇರೋ ಧಾತುಯೋ ಪರಿಸ್ಸಾವನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ - "ನ ದಾನಿ ಮಯಾ ಇಧೇವ ಸಕ್ಕಾ ಠಾತುಂ, ಮಯ್ಹಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧಾತುಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಏಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ಚ ದ್ವೇ ರತ್ತಿಯೋ ಅವಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ**ತಿ ಯೇನ ಅತ್ತನೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಉಜುಕಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸೀತಿ? ಸತ್ಥರಿ ಚ ಥೇರೇ ಚ ಗಾರವೇನ। ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಕಿರಸ್ಸ ನ್ಹತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಸುನಿವತ್ಥಸುಪಾರುತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಮಹಾಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗರುನೋ, ಫಣಕತಸಪ್ಪ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಮತ್ತವರವಾರಣಾದಯೋ ವಿಯ ಚ ದುರಾಸದಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಮಯಾ ಉಜುಕಮೇವ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ, ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉತ್ತಮಸಹಾಯೋ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಆದಾಯ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ಥರಿ ಚೇವ ಥೇರೇ ಚ ಗಾರವೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಇದಮಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರನ್ತಿ "ಅಯಮಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗಪತ್ತೋ, ಇದಂ ಧಾತುಪರಿಸ್ಸಾವನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಏಕೇಕಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಇದಮಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ಕಥಾಪಾಭತ**ನ್ತಿ ಕಥಾಮೂಲಂ। ಮೂಲಞ್ಹಿ **ಪಾಭತ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

"ಅಪ್ಪಕೇನಪಿ ಮೇಧಾವೀ, ಪಾಭತೇನ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಅಣುಂ ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನ್ಧಮ"ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೪)।

ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ। ಕಿಂ ಪನಿಮಿನಾ ಭಗವಾ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋತಿ? ನೋ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ದಿವಾ ನವ ವಾರೇ, ರತ್ತಿಂ ನವ ವಾರೇತಿ ಏಕಾಹಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಾರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ದಿವಸಸ್ಸ ಪನ ಸತವಾರಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸವಾರಂ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಸಮಾನೋಪಿ ನ ಅಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕಂ ಪಞ್ಹದ್ವಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ತಂದಿವಸಂ ತೇನ ಕಥಾಪಾಭತೇನ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಏವಮಾಹ। **ಇದಮಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ**ನ್ತಿ ಥೇರೋಪಿ - "ಇದಂ ತಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ, ಇದಞ್ಚ ಧಾತುಪರಿಸ್ಸಾವನ"ನ್ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂಯೇವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಆಚಿಕ್ಖಿ।

ಸತ್ಥಾ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಧಾತುಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಹತ್ಥತಲೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಯೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪುರಿಮದಿವಸೇ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸತಾನಿ ಕತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನುಜಾನಾಪೇಸಿ, ತಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಇಮಾ ಸಙ್ಖವಣ್ಣಸನ್ನಿಭಾ ಧಾತುಯೋವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಏಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು, ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಅನುಪವತ್ತಕೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಪಟಿಲದ್ಧದುತಿಯಆಸನೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಪೂರಿತಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಠಪೇತ್ವಾ ಮಂ ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಪಞ್ಞಾಯ ಅಸದಿಸೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಹಾಸಪಞ್ಞೋ ಜವನಪಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಪವಿವಿತ್ತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಚೋದಕೋ ಪಾಪಗರಹೀ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಪಟಿಲದ್ಧಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಮಮ ಸಾಸನೇ ಪಥವೀಸಮಖನ್ತಿಕೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಛಿನ್ನವಿಸಾಣಉಸಭಸದಿಸೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು, ಚಣ್ಡಾಲಪುತ್ತಸದಿಸನೀಚಚಿತ್ತೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು। ಪಸ್ಸಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪಞ್ಞಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ, ಪಸ್ಸಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಥುಪಞ್ಞಸ್ಸ ಹಾಸಪಞ್ಞಸ್ಸ ಜವನಪಞ್ಞಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಸ್ಸ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸ ಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ಅಸಂಸಟ್ಠಸ್ಸ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸ , ಚೋದಕಸ್ಸ, ಪಸ್ಸಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಗರಹಿಸ್ಸ ಧಾತುಯೋತಿ।

"ಯೋ ಪಬ್ಬಜೀ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ,
ಪಹಾಯ ಕಾಮಾನಿ ಮನೋರಮಾನಿ।
ತಂ ವೀತರಾಗಂ ಸುಸಮಾಹಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ,

ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ವನ್ದಥ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ॥

“ಖನ್ತಿಬಲೋ ಪಥವಿಸಮೋ ನ ಕುಪ್ಪತಿ,
ನ ಚಾಪಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವತ್ತತಿ।
ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಕಾರುಣಿಕೋ ಚ ನಿಬ್ಬುತೋ,
ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ವನ್ದಥ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ॥

“ಚಣ್ಡಾಲಪುತ್ತೋ ಯಥಾ ನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ,
ನೀಚಮನೋ ಚರತಿ ಕಳೋಪಿಹತ್ಥೋ।
ತಥಾ ಅಯಂ ವಿಹರತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ,
ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ವನ್ದಥ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ॥

“ಉಸಭೋ ಯಥಾ ಛಿನ್ನವಿಸಾಣಕೋ,
ಅಹೇಠಯನ್ತೋ ಚರತಿ ಪುರನ್ತರೇ ವನೇ।
ತಥಾ ಅಯಂ ವಿಹರತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ,
ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ವನ್ದಥ ಸಾರಿಪುತ್ತ”ನ್ತಿ॥

ಇತಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಗಾಥಾಸತೇಹಿ ಥೇರಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ। ಯಥಾ ಯಥಾ ಭಗವಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಬಿಳಾರಮುಖೇ ಪಕ್ಖನ್ತಕುಕ್ಕುಟೋ ವಿಯ ಪವೇಧತಿ। ತೇನಾಹ **ಅಪಿಚ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಮಧುರಕಜಾತೋ ವಿಯ ಕಾಯೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಮಧುರಕಜಾತೋ**ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಇಧ ಪನ **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಧಮ್ಮೇ ಅಗಹಿತೇ ವಾ ಗಹೇತುಂ, ಗಹಿತೇ ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕಾತುಂ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪವತ್ತತಿ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಪಞ್ಚಪಸಾದವಿಚಿತ್ರಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ “ಅಸ್ಸಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ ನ”ನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾಸೇನ್ತೋ **ಕಿಂ ನು ಖೋ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಸಾರಿಪುತ್ತೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಂ। **ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ವಿಮುತ್ತಿ** ಪನ ಲೋಕುತ್ತರಾವ। **ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ, ತಂ ಲೋಕಿಯಮೇವ। **ಓವಾದಕೋ**ತಿ ಓವಾದದಾಯಕೋ। **ಓತಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಓತಿಣ್ಣೇಸು ವತ್ಥೂಸು ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಓತರಣಸೀಲೋ। **ವಿಞ್ಞಾಪಕೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಕಥಾಕಾಲೇ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಕಾರಣಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಾ। **ಸನ್ದಸ್ಸಕೋ**ತಿ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನವಸೇನ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ದಸ್ಸೇತಾ। **ಸಮಾದಪಕೋ**ತಿ “ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ಏವಂ ಗಣ್ಹಾಪಕೋ। **ಸಮುತ್ತೇಜಕೋ**ತಿ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಾಹಕೋ। **ಸಮ್ಪಹಂಸಕೋ**ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣೇಹಿ ಮೋದಾಪಕೋ ಜೋತಾಪಕೋ।

ಅಕಿಲಾಸು ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ “ಸೀಸಂ ವಾ ಮೇ ರುಜ್ಜತಿ, ಹದಯಂ ವಾ ಕುಚ್ಛಿ ವಾ ಪಿಟ್ಠಿ ವಾ”ತಿ ಏವಂ ಓಸಕ್ಕನಾಕಾರವಿರಹಿತೋ ನಿಕ್ಕಿಲಾಸು ವಿಸಾರದೋ ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸೀಹವೇಗೇನೇವ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। **ಅನುಗ್ಗಾಹಕೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನ**ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಖನ್ಧಕವಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತೋವ। **ಧಮ್ಮೋಜಂ ಧಮ್ಮಭೋಗ**ನ್ತಿ ಉಭಯೇನಪಿ ಧಮ್ಮಪರಿಭೋಗೋವ ಕಥಿತೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಗ್ಗಹಣಂ।

ಸತ್ಥಾ “ಅತಿವಿಯ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಕಿಲಮತೀ”ತಿ ಪುನ ತಂ ಅಸ್ಸಾಸೇನ್ತೋ **ನನು ತಂ, ಆನನ್ದ, ಮಯಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹೀ**ತಿ ಮಾತಾಪಿತಾಭಾತಾಭಗಿನೀಆದಿಕೇಹಿ ಜಾತಿಯಾ ನಾನಾಭಾವೋ, ಮರಣೇನ ವಿನಾಭಾವೋ, ಭವೇನ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ। **ತಂ ಕುತೇತ್ಥ, ಆನನ್ದ, ಲಬ್ಭಾ**ತಿ **ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ

ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾಪಿ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾಪಿ ದೇವೋರೋಹನಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಯಂ ತಂ ಜಾತಂ ಭೂತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಲೋಕಧಮ್ಮಂ, ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸಾಪಿ ಸರೀರಂ ಮಾ ಪಲುಜ್ಜೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ರೋದನ್ತೇನಪಿ ಕನ್ದನ್ತೇನಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಕಾರಣಂ ಲದ್ಧುನ್ತಿ। **ಸೋ ಪಲುಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೋ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧೋ ಮಹಾಜಮ್ಬುರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಂ ಗತೋ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಿಕೋ ಮಹಾಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಖನ್ಧೇ ಭಿನ್ನೇ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ತಂ ಠಾನಂ ಪೂರೇತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವಿಯ ಥೇರೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಪಞ್ಞಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಾಸನೇ ನಿಸೀದನಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಸಾರಿಪುತ್ತಸದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಭಾವೋ। ತಾಯ ಪರಿಭಿನ್ನಾಯ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಖನ್ಧೋತ್ವೇವ ಜಾತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಲೋಕಧಮ್ಮಂ, ತಂ ಮಾ ಪಲುಜ್ಜೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ, ತಸ್ಮಾ।

೪-೫. ಉಕ್ಕಚೇಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೮೦-೩೮೧. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಸೂ**ತಿ ನಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ದ್ವೀಸು ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು। ತೇಸಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಕತ್ತಿಕಮಾಸಪುಣ್ಣಮಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ತತೋ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಮಾವಸುಪೋಸಥೇ। ಸತ್ಥಾ ದ್ವೀಸು ಅಗ್ಗಸಾವಕೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಮಹಾಮಣ್ಡಲೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಉಕ್ಕಚೇಲನಗರಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಪಿಟ್ಠೇ ರಜತಪಟ್ಟವಣ್ಣವಾಲಿಕಾಪುಲಿನೇ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಸೂ''ತಿ। **ಯೇ ಮಹನ್ತತರಾ ಖನ್ಧಾ ತೇ ಪಲುಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಇಧಾಪಿ ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧೋ ಮಹಾಜಮ್ಬುರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಚ ಉತ್ತರತೋ ಚ ಗತಾ ಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಿಕಾ ದ್ವೇ ಮಹಾಖನ್ಧಾ ವಿಯ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಪಞ್ಚಮೇ **ದಿಟ್ಠೇ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕದಿಟ್ಠಿ।

೬. ಉತ್ತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೨. ಛಟ್ಠೇ **ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರ**ನ್ತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಸ್ಸ ಪಾರಭೂತಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ।

೮. ಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೪. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕಾಯೇ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖುಯೇವ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಭಾವೇತಿ, ಸೋ ಕಿಲೇಸಭಿನ್ದನೇನ ಭಿಕ್ಖುಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಏಕಾಯನ**ನ್ತಿ ಏಕಮಗ್ಗಂ। **ಜಾತಿಕ್ಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ**ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಖಯೋತಿ ಚ ಅನ್ತೋತಿ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಏಕಾಯನಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಮಗ್ಗಭೂತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ, ತಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೯. ಸೇದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೫. ನವಮೇ **ಸುಮ್ಭೇಸೂ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। **ಮೇದಕಥಾಲಿಕಾ**ತಿ ಏವಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮಂ। **ಮಮಂ ರಕ್ಖ, ಅಹಂ ತಂ ರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ - ಆಚರಿಯೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತವಂಸಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಅಗಣ್ಹನ್ತೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಪಕ್ಖನ್ತಪಕ್ಖನ್ತದಿಸಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತೋ, ಸಬ್ಬಕಾಲಞ್ಚ ವಂಸಗ್ಗಂ ಅನುಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ, ಏವಂ ಅರಕ್ಖಿತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪತಿತ್ವಾ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ವಂಸಂ ಪನ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ, ತೇನ ಪಕ್ಖನ್ತಪಕ್ಖನ್ತದಿಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ,

ಸಬ್ಬಕಾಲಞ್ಚ ವಂಸಗ್ಗಂ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ ತಂ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ। ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋಪಿ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿಗೋ ವಿಯ ಕೀಳನ್ತೋ ಆಚರಿಯಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ತಿಖಿಣವಂಸಕೋಟಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಗಲವಾಟಕೇ ವಾ ನಲಾಟೇ ವಾ ಠಪಿತಾ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ಪನ ಯತೋ ವಂಸೋ ನಮತಿ, ತತೋ ಅನಾಮೇನ್ತೋ ತಂ ಆಕಡ್ಢೇನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕತೋಭಾಗಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಾತೂಪಥಮ್ಭಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಲೋವ ನಿಸೀದನ್ತೋ ಆಚರಿಯಂ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮಾತಿ।

ತ್ವಂ ಆಚರಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖ, ಅಹಂ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಆಚರಿಯೋ ವಂಸಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇನ ಪಕ್ಖನ್ತಪಕ್ಖನ್ತದಿಸಂಗಚ್ಛನ್ತೋ , ಸಬ್ಬಕಾಲಞ್ಚ ವಂಸಗ್ಗಂ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ, ಅತ್ತಾನಮೇವ ರಕ್ಖತಿ, ನ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಂ। ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋಪಿ ಕಾಯಮ್ಪಿ ಏಕತೋಭಾಗಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಾತೂಪಥಮ್ಭಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ನಿಚ್ಚಲೋವ ನಿಸೀದಮಾನೋ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ, ನ ಆಚರಿಯಂ।

ಸೋ ತತ್ಥ ಞಾಯೋತಿ ಯಂ ಮೇದಕಥಾಲಿಕಾ ಆಹ। ಸೋ ತತ್ಥ ಞಾಯೋ, ಸೋ ಉಪಾಯೋ, ತಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸೇವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। **ಆಸೇವನಾಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಸೇವನಾಯ। **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಪರಂ ರಕ್ಖತೀ**ತಿ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಮ್ಮಾರಾಮತಾದೀನಿ ಪಹಾಯ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇಸು ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಸೇವನ್ತೋ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಥ ನಂ ಪರೋ ದಿಸ್ವಾ - "ಭದ್ದಕೋ ವತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಪರಂ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ।

ಖನ್ತಿಯಾತಿ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಾ। **ಅವಿಹಿಂಸಾಯಾ**ತಿ ಸಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯ ಕರುಣಾಯ। **ಮೇತ್ತಚಿತ್ತತಾಯಾ**ತಿ ಸಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯ ಮೇತ್ತಾಯ। **ಅನುದಯತಾಯಾ**ತಿ ಅನುವಡ್ಢಿಯಾ, ಸಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯ ಮುದಿತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ ತೀಸು ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇಸು ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಯಂ ಪರಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦. ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೬. ದಸಮೇ **ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ**ತಿ ಜನಪದಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಉತ್ತಮಾ ಛಸರೀರದೋಸರಹಿತಾ ಪಞ್ಚಕಲ್ಯಾಣಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಸಾ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿದೀಘಾ ನಾತಿರಸ್ಸಾ, ನಾತಿಕಿಸಾ ನಾತಿಥೂಲಾ, ನಾತಿಕಾಳಾ ನಾಚ್ಚೋದಾತಾ, ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಮಾನುಸವಣ್ಣಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ದಿಬ್ಬವಣ್ಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಛಸರೀರದೋಸರಹಿತಾ। ಛವಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ಮಂಸಕಲ್ಯಾಣಂ, ನ್ಹಾರುಕಲ್ಯಾಣಂ, ಅಟ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ವಯಕಲ್ಯಾಣನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪನ ಕಲ್ಯಾಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪಞ್ಚಕಲ್ಯಾಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ನಾಮ। ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಆಗನ್ತುಕೋಭಾಸಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೋಭಾಸೇನೇವ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಟ್ಠಾನೇ ಆಲೋಕಂ ಕರೋತಿ, ಪಿಯಙ್ಗುಸಾಮಾ ವಾ ಹೋತಿ, ಸುವಣ್ಣಸಾಮಾ ವಾ, ಅಯಮಸ್ಸಾ ಛವಿಕಲ್ಯಾಣತಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಪನಸ್ಸಾ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಮುಖಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಮ್ಮಕತಂ ವಿಯ ರತ್ತಪವಾಳರತ್ತಕಮ್ಬಲಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ ಮಂಸಕಲ್ಯಾಣತಾ। ವೀಸತಿ ಪನ ನಖಪತ್ತಾನಿ ಮಂಸತೋ ಅಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಲಾಖಾರಸಪೂರಿತಾನಿ ವಿಯ, ಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಖೀರಧಾರಾಸದಿಸಾನಿ, ಹೋನ್ತಿ ಅಯಮಸ್ಸಾ ನ್ಹಾರುಕಲ್ಯಾಣಕತಾ। ದ್ವತ್ತಿಂಸ ದನ್ತಾ ಸುಫುಸಿತಾ ಸುಧೋತವಜಿರಪನ್ತಿ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣತಾ। ವೀಸತಿವಸ್ಸಸತಿಕಾಪಿ ಪನ ಸಮಾನಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಹೋತಿ ನಿಪ್ಪಲಿತಾ, ಅಯಮಸ್ಸಾ ವಯಕಲ್ಯಾಣತಾ।

ಪರಮಪಾಸಾವಿನೀತಿ ಏತ್ಥ ಪಸವನಂ ಪಸಾವೋ, ಪವತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಸಾವೋ ಏವ ಪಾಸಾವೋ। ಪರಮೋ ಪಾಸಾವೋ ಪರಮಪಾಸಾವೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಪರಮಪಾಸಾವಿನೀ। ನಚ್ಚೇ ಚ ಗೀತೇ ಚ ಉತ್ತಮಪವತ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಕಿರಿಯಾ, ಉತ್ತಮಮೇವ

ನಚ್ಚಂ ನಚ್ಚತಿ, ಗೀತಂ ವಾ ಗಾಯತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಇಮೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವ ಕಥಿತಾತಿ।

ನಾಲನ್ದವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಸೀಲಟ್ಠಿತಿವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಸೀಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೮೭-೩೮೮. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸೀಲಾನೀತಿ** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾನಿ। ದುತಿಯೇ **ಉಮ್ಮಙ್ಗೋತಿ** ಪಞ್ಞಮಗ್ಗೋ ಪಞ್ಞಗವೇಸನಂ।

೩-೫. ಪರಿಹಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೮೯-೩೯೧. ತತಿಯೇ **ಪರಿಹಾನಂ ಹೋತೀತಿ** ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಪರಿಹಾನಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧೇಸು ಧರನ್ತೇಸುಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ನ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ದೇವದತ್ತಾದೀನಂ ವಿಯ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮನ್ತರಧಾನಂ ಕಥಿತಂ। ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮೇಸು ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೬. ಪದೇಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೨. ಛಟ್ಠೇ **ಪದೇಸಂ ಭಾವಿತತ್ತಾತಿ** ಪದೇಸತೋ ಭಾವಿತತ್ತಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಮಗ್ಗೇ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೇನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಪದೇಸಂ ಭಾವಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

೭. ಸಮತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೩. ಸತ್ತಮೇ **ಸಮತ್ತಂ ಭಾವಿತತ್ತಾತಿ** ಸಮತ್ತಾ ಭಾವಿತತ್ತಾ। ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೇನ ಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಸಮತ್ತಂ ಭಾವಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

೮-೧೦. ಲೋಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೯೪-೩೯೬. ಅಟ್ಠಮೇ **ಮಹಾಭಿಞ್ಞತನ್ತಿ** ಛನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಂ ಅಭಿಜಾನಾಮೀತಿ** ಸತತವಿಹಾರವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಸೇನಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತೀತೇ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಂ, ಅನಾಗತೇ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಸಹಸ್ಸಂ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಂ ತಸ್ಸಾವಜ್ಜನಸ್ಸ ಗತಿಂ ಅನುಬನ್ಧತಿ। ಇತಿ ಸೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಂ ಅಭಿಜಾನಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸತತವಿಹಾರೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸೀಲಟ್ಠಿತಿವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಅನನುಸ್ಸುತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೦೧-೪೦೬. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಞ್ಚಮೇ **ವಿದಿತಾ ವೇದನಾತಿ** ಯಾ ವೇದನಾ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ತಾವಸ್ಸ ವಿದಿತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಾಮ। ಯಾ ಚ ಪನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇಸು ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪವತ್ತಾ ವೇದನಾ, ತಾಪಿ ವಿದಿತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಾಮ। **ವಿತಕ್ಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅನನುಸ್ಸುತವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅಮತವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮುದಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦೮. ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯೇ **ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ** ಆಹಾರಸಮುದಯೇನ ಕಾಯಸಮುದಯೋ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು। **ಮನಸಿಕಾರಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸಮುದಯಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯೋ, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸಮುದಯಾ ನೀವರಣಧಮ್ಮಾನಂ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಾರಮ್ಮಣಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಕಥಿತಾ।

೪. ಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೦. ಚತುತ್ಥಂ ಸುದ್ಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮುದಯೇ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ।

೬. ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೨. ಛಟ್ಠೇ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಸೀಲಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - ‘‘ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋವ ಸೀಲಂ, ಇತರಾನಿ ತೀಣಿ ಸೀಲನ್ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ’’ತಿ। ವತ್ವಾ ತಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಆಹ - ‘‘ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ನಾಮ ಛದ್ವಾರರಕ್ಖಣಮತ್ತಮೇವ, ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಧಮ್ಮೇನೇವ ಸಮೇನ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತಕಂ, ಪಚ್ಚಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಪಟಿಲದ್ಧಪಚ್ಚಯೇ ಇದಮತ್ಥನ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನಮತ್ತಕಂ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋವ ಸೀಲಂ। ಯಸ್ಸ ಸೋ ಭಿನ್ನೋ, ಅಯಂ ಛಿನ್ನಸೀಸೋ ವಿಯ ಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥಪಾದೇ, ಸೇಸಾನಿ ರಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸೋ ಅರೋಗೋ, ಅಯಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಸೀಸೋ ವಿಯ ಪುರಿಸೋ ಜೀವಿತಂ, ಸೇಸಾನಿ ಪುನ ಪಾಕತಿಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತುಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತೀ’’ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋವ ಸೀಲಂ, ತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಸಂವುತೋತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ, ಉಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಆಚಾರೇನ ಚ ಗೋಚರೇನ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಅಣುಮತ್ತೇಸೂತಿ** ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಸು। **ವಜ್ಜೇಸೂತಿ** ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು। **ಭಯದಸ್ಸಾವೀತಿ** ಭಯದಸ್ಸೀ। **ಸಮಾದಾಯಾತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ। **ಸಿಕ್ಖಸ್ಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ತಂ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖ, ಯಂ ಯಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ, ತಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮ್ಮಾ ಆದಾಯ ಸಿಕ್ಖಸ್ಸೂತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೪) ವುತ್ತೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೭. ದುಚ್ಚರಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೩. ಸತ್ತಮೇ ಕಾಯಸುಚರಿತವಚೀಸುಚರಿತಾನಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ, ಮನೋಸುಚರಿತಂ ಇತರಾನಿ ತೀಣಿ ಸೀಲಾನೀತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚಸತ್ತನವದಸಸು ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ತಯೋ ಸೀಲಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಛಟ್ಠಸತ್ತಮೇಸು ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಮತವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸುದ್ಧಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭೧. ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲವಿಪಾಕೇಸು ಚೇವ ಕಿರಿಯಾಸು ಚ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲೇ ಅಕುಸಲೇ ವಿಪಾಕೇ ಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಇತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಚತುಭೂಮಕಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭. ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭೭. ಸತ್ತಮೇ **ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನ ನ ಪಜಾನನ್ತಿ। **ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯಂ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ ನ ಪಜಾನನ್ತಿ। ಏವಂ ನಿರೋಧಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚವಸೇನ, ಪಟಿಪದಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚವಸೇನಾತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಪನ ಅಧಿಮೋಕ್ಖವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ, ಪಗ್ಗಹವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ, ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ, ಅವಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ, ದಸ್ಸನವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಛನ್ದವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ, ಛನ್ದವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ವೀರಿಯಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। ಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। ಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಆವಜ್ಜನಸಮುದಯಾ ವೀರಿಯಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮೇಸು ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಛಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೮. ದಟ್ಠಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕತ್ಥ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಚತೂಸು ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಸೂ**ತಿಆದಿ ಇಮೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸವಿಸಯೇ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಾ ರಾಜಾತಿ ರಾಜಪಞ್ಚಮೇಸು ಸಹಾಯೇಸು ''ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ ವೀಥಿಂ ಓತಿಣ್ಣೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ – ''ಇಮೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇಥ, ಗನ್ಧಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದೇಥಾ''ತಿ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ। ದುತಿಯಸ್ಸ, ತತಿಯಸ್ಸ, ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ – ''ಇಮೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇಥ, ಗನ್ಧಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದೇಥಾ''ತಿ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ರಞ್ಞೋ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ರಾಜಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಸ್ಸರೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹೇಯೇವ – ''ಇಮೇಸಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ದೇಥ, ಗನ್ಧಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದೇಥಾ''ತಿ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ। ಏವಮೇವ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಚಮಕೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ತೇಸು ಸಹಾಯೇಸು ಏಕತೋ ವೀಥಿಂ ಓತರನ್ತೇಸು ವಿಯ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ಯಥಾ ಪಠಮಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ ಪತ್ವಾ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಿ ಪತ್ವಾ ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣಂ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ

ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ತತಿಯಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಿ ಪತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಂ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಗೇಹಸಾಮಿಕೋವ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಂ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪತ್ವಾ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಂ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ರಞ್ಞೋ ಗೇಹಂ ಗತಕಾಲೇ ಪನ ಯಥಾ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ರಾಜಾವ ಗೇಹೇ ವಿಚಾರೇತಿ, ಏವಮೇವ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪತ್ವಾ ಪಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಮೇವ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ತದನ್ವಯಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ।

೯-೧೦. ಪಠಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೭೯-೪೮೦. ನವಮೇ **ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ನಿಪಕಸ್ಸ ಭಾವೋ ನೇಪಕ್ಕಂ, ಪಞ್ಞಾಯೇತಂ ನಾಮಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಸತಿಭಾಜನೇ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾತಿ? ಸತಿಯಾ ಬಲವಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಬಲವಸತಿ ಹಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಬಲವತೀ ಹೋತಿ, ನ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾತಿ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಸತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಚಿರಕತ**ನ್ತಿ ಚಿರಕಾಲಂ ಕತಂ ದಾನಂ ವಾ ಸೀಲಂ ವಾ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ವಾ। **ಚಿರಭಾಸಿತ**ನ್ತಿ "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಚಿರಕಾಲೇ ಭಾಸಿತಂ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗಾರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ। **ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ**ತಿ ಉದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ, ಉದಯಬ್ಬಯಪರಿಗ್ಗಹಿಕಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸದ್ಧಾಸತಿಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾನಿ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಮಿಸ್ಸಕಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಕಥಿತಂ। ದಸಮೇಪಿ ಅಯಮೇವ ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ।

ಸುದ್ಧಿಕವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಮುದುತರವಗ್ಗೋ

೧. ಪಟಿಲಾಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮೧. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಆರಬ್ಭಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಪಟಿಚ್ಚ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಭಾವೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಿನ್ದ್ರಿಯೇ**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨. ಪಠಮಸಂಖಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮೨. ದುತಿಯೇ **ತತೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲವಸೇನ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಮತ್ತಾ**ನಿ ಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ತತೋ ಮುದುತರೇಹೀ**ತಿ ತೇಹಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಮುದುತರಾನಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ತಥಾ ಸಮತ್ತಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ಸಮತ್ತಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಹತ್ತಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಸದ್ಧಾನುಸಾರಿನೋ ಪನ ದ್ವೇಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಪುಗ್ಗಲಾ, ಮಗ್ಗಟ್ಠಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ನೇಸಂ ನಾನತ್ತಂ ಜಾತನ್ತಿ ಆಗಮನೇನಪಿ ಮಗ್ಗೇನಪಿ। ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಉದ್ದಿಸಾಪೇನ್ತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಏಕೇನ ವಾ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಸವನೇಹಿ। ಏವಂ ತಾವ ನೇಸಂ ಆಗಮನೇನ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಸ್ಸ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ತಿಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ಸೂರಂ ಞಾಣಂ ವಹತಿ, ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತಿ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಯ ತಿಖಿಣಾ ಅಸಿಧಾರಾ। ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಸ್ಸ ನ ತಸ್ಸ ವಿಯ ಮಗ್ಗೋ ತಿಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ನ ಸೂರಂ ಞಾಣಂ ವಹತಿ, ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತಿ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಯ ಅತಿಖಿಣಾ ಅಸಿಧಾರಾ। ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇ ಪನ ತೇಸಂ ನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ। ಅವಸೇಸಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಖೀಯನ್ತಿ।

೩. ದುತಿಯಸಂಖಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮೩. ತತಿಯೇ **ತತೋತಿ** ಫಲವಸೇನ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಮತ್ತಾನಿ ಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಹತ್ತಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಅರಹತ್ತಫಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅರಹಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅರಹತ್ತಫಲತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯವೇಮತ್ತತಾ ಫಲವೇಮತ್ತತಾ ಹೋತೀತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯನಾನತ್ತೇನ ಫಲನಾನತ್ತಂ, ಫಲನಾನತ್ತೇನ ಪುಗ್ಗಲನಾನತ್ತನ್ತಿ।

೪. ತತಿಯಸಂಖಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಪರಿಪೂರಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಆರಾಧೇತೀತಿ** ಪರಿಪೂರಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಆರಾಧೇತಿ। **ಪದೇಸಂ ಪದೇಸಕಾರೀತಿ** ಅವಸೇಸೇ ತಯೋ ಪದೇಸಮಗ್ಗೇ ಕರೋನ್ತೋ ಪದೇಸಂ ಫಲತ್ತಯಮತ್ತಮೇವ ಆರಾಧೇತಿ। ಇತಿ ಇಮೇಸು ಚತೂಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಮಿಸ್ಸಕಾನೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ।

೫-೭. ಪಠಮವಿತ್ಥಾರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೮೫-೪೮೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ತತೋ ಮುದುತರೇಹೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಹಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಉದ್ಧಂಸೋತಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮಿಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇಯೇವ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಾನಿ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾನಿ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಮುದುತರಾನಿ ಪಠಮಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ದುತಿಯಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ತತಿಯಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಉದ್ಧಂಸೋತಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮಿಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನೋಪಿ ಏತೇವ ಪಞ್ಚ ಜನಾ।

ಇದಾನಿ ತೀಣಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಾನಿ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಮುದುತರಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇಯೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಮುದುತರಾನಿ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ತೇಹಿಪಿ ಮುದುತರಾನಿ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ಛಟ್ಠಸತ್ತಮಾನಿ ವುತ್ತನಯಾನೇವ। ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ।

೮. ಪಟಿಪನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ತತೋ ಮುದುತರೇಹೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಫಲವಸೇನ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಮೇವ। **ಬಾಹಿರೋ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಬಹಿಭೂತೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನಪಕ್ಖೇ ಠಿತೋ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಿತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಲೋಕುತ್ತರಾನೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ।

೯-೧೦. ಸಮ್ಪನ್ನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೮೯-೪೯೦. ನವಮೇ **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಿನ್ದ್ರಿಯೋ। ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತದ್ವಯೇ ಮಿಸ್ಸಕಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಥಿತಾನೀತಿ।

ಮುದುತರವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಛಳಿನ್ದ್ರಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯೧. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯೇ **ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಇತ್ಥಿಭಾವೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕರೋತೀತಿ **ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಪುರಿಸಭಾವೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕರೋತೀತಿ **ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಜೀವಿತೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕರೋತೀತಿ **ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ ಕಿರೇತಂ ಸುತ್ತಂ। ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ''ಕತಿ ನು ಖೋ ವಟ್ಟಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀ''ತಿ ಕಥಾ ಉದಪಾದಿ, ಅಥ ಭಗವಾ ವಟ್ಟಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೩. ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯೩. ತತಿಯೇ **ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ''ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಅಜಾನಿತಪುಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಞಾತಧಮ್ಮಾನಂ ಆಜಾನನಾಕಾರೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಾದೀಸು ಛಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾತಾವೀಸು ಅರಹತ್ತಫಲಧಮ್ಮೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತೇನ ತೇನಾಕಾರೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸೇವೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಕಮೇವ। ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ''ಕತಿ ನು ಖೋ ಲೋಕುತ್ತರಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀ''ತಿ ಕಥಾ ಉದಪಾದಿ, ಅಥ ಭಗವಾ ತಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೪. ಏಕಬೀಜೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯೪. ಚತುತ್ಥೇ **ತತೋ ಮುದುತರೇಹೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನತೋ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಮತ್ತಾನಿ ಹಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ

ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ, ತತೋ ಮುದುತರಾನಿ ಉದ್ಧಂಸೋತಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮಿಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ। ಇಧಾಪಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಾನಿ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಯಥಾ ಪನ ಪುರಿಮನಯೇ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇ ಠತ್ವಾ ತೀಣಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಾನಿ, ಏವಮಿಧ ಪಞ್ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾನಿ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಮುದುತರಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಚ ತೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಮುದುತರಾನಿ ಏಕಬೀಜಿಆದೀನಂ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಏಕಬೀಜೀ**ತಿಆದೀಸು ಯೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಜನೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಂ **ಏಕಬೀಜೀ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಬೀಜೀ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ, ಸೋ ಏಕಞ್ಞೇವ ಮಾನುಸಕಂ ಭವಂ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಬೀಜೀ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೩೨)।

ಯೋ ಪನ ದ್ವೇ ತಯೋ ಭವೇ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಕೋಲಂಕೋಲೋ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಲಂಕೋಲೋ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ, ಸೋ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಕುಲಾನಿ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಲಂಕೋಲೋ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೩೧)। ತತ್ಥ ಕುಲಾನೀತಿ ಭವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ"ತಿ ಇದಂ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವ, ಯಾವ ಛಟ್ಠಭವಾ ಸಂಸರನ್ತೋ ಪನ ಕೋಲಂಕೋಲೋವ ಹೋತಿ।

ಯಸ್ಸ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪರಮಾ ಉಪಪತ್ತಿ, ಅಟ್ಠಮಂ ಭವಂ ನಾದಿಯತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ** ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ, ಸೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ದೇವೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೩೦)।

ಭಗವತಾ ಗಹಿತನಾಮವಸೇನೇವ ಚೇತಾನಿ ತೇಸಂ ನಾಮಾನಿ। "ಏತ್ತಕಞ್ಹಿ ಠಾನಂ ಗತೋ ಏಕಬೀಜೀ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಕೋಲಂಕೋಲೋ, ಏತ್ತಕಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ"ತಿ ಭಗವತಾ ಏತೇಸಂ ನಾಮಂ ಗಹಿತಂ। ನಿಯಮತೋ ಪನ "ಅಯಂ ಏಕಬೀಜೀ, ಅಯಂ ಕೋಲಂಕೋಲೋ, ಅಯಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ"ತಿ ನತ್ಥಿ।

ಕೋ ಪನ ನೇಸಂ ಏತಂ ಪಭೇದಂ ನಿಯಮೇತೀತಿ? ಕೇಚಿ ಪನ ಥೇರಾ "ಪುಬ್ಬಹೇತು ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಕೇಚಿ "ಪಠಮಮಗ್ಗೋ", ಕೇಚಿ "ಉಪರಿಮ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ", ಕೇಚಿ "ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ। ತತ್ಥ "ಪುಬ್ಬಹೇತು ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವಾದೇ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಕತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಉಪರಿ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಅನುಪನಿಸ್ಸಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ವಚನಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವಾದೇ ಉಪರಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ನಿರತ್ಥಕತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ಉಪರಿ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ನಿಯಮೇನ್ತೀ"ತಿ ವಾದೇ ಪಠಮಮಗ್ಗೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇವ ಉಪರಿ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವಾದೋ ಪನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ಉಪರಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಬಲವತೀ ಹೋತಿ, ಏಕಬೀಜೀ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತತೋ ಮನ್ದತರಾಯ ಕೋಲಂಕೋಲೋ, ತತೋ ಮನ್ದತರಾಯ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋತಿ।

ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ವಟ್ಟಜ್ಝಾಸಯೋ ಹೋತಿ ವಟ್ಟಾಭಿರತೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಿಚರತಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಸೇಟ್ಠಿ, ವಿಸಾಖಾ ಉಪಾಸಿಕಾ, ಚೂಳರಥಮಹಾರಥಾ ದೇವಪುತ್ತಾ, ಅನೇಕವಣ್ಣೋ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ನಾಗದತ್ತೋ ದೇವಪುತ್ತೋತಿ ಇಮೇ ಹಿ ಏತ್ತಕಾ ಜನಾ ವಟ್ಟಜ್ಝಾಸಯಾ ವಟ್ಟಾಭಿರತಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛ

ದೇವಲೋಕೇ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಅಕನಿಟ್ಠೇ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ , ಇಮೇ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚಿಮೇ, ಯೋಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಸುಯೇವ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಯೋಪಿ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ದೇವೇಸುಯೇವ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಪರಾಪರಂ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇಮೇಪಿ ಇಧ ನ ಗಹಿತಾ। ಕಾಲೇನ ದೇವೇ, ಕಾಲೇನ ಮನುಸ್ಸೇ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋವ ಇಧ ಗಹಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋತಿ ಇದಂ ಇಧಟ್ಠಕವೋಕಿಣ್ಣಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಧುರಾನಿ, ದ್ವೇ ಸೀಸಾನಿ, ದ್ವೇ ಅಭಿನಿವೇಸಾ - ಸದ್ಧಾಧುರಂ, ಪಞ್ಞಾಧುರಂ , ಸದ್ಧಾಸೀಸಂ, ಪಞ್ಞಾಸೀಸಂ, ಸದ್ಧಾಭಿನಿವೇಸೋ, ಪಞ್ಞಾಭಿನಿವೇಸೋತಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು "ಸಚೇ ಸದ್ಧಾಯ ಸಕ್ಕಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಸದ್ಧಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪನ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಏಕಬೀಜೀ ಕೋಲಂಕೋಲೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋತಿ ತಿವಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಏಕೇಕೋ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಸದ್ಧಾಧುರೇನ ದ್ವಾದಸ ಜನಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಯೋ ಪನ "ಸಚೇ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಕ್ಕಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪನ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಏಕಬೀಜಿಆದಿಭೇದೇನ ದ್ವಾದಸಭೇದೋವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಫಲಕ್ಖಣೇ ಚತುವೀಸತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ತಿಪಿಟಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಕಿರ "ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಸೋಧೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರತೀರಂ ಗತೋ। ತಂ ಏಕೋ ಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ, ಥೇರೋ ಆಗಮನಕಾಲೇ "ಗಚ್ಛಾಮಿ ಉಪಾಸಕಾ"ತಿ ಆಹ। "ಕಹಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ? "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕ"ನ್ತಿ। "ನ ಸಕ್ಕಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಯಾ ಗನ್ತುಂ, ಭದ್ದನ್ತಂ ಪನ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಯಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ಗುಣೋ ಞಾತೋ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಕೀದಿಸಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಾಮೀ"ತಿ? ಅಥ ನಂ ಥೇರೋ ಆಹ - "ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಚತುವೀಸತಿ ಸೋತಾಪನ್ನೇ ದ್ವಾದಸ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸ ಅನಾಗಾಮೀ ದ್ವಾದಸ ಅರಹನ್ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾತಿ।

೫-೧೦. ಸುದ್ಧಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೯೫-೫೦೦. ಪಞ್ಚಮೇ ಚಕ್ಖು ಚ ತಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತೇನ ಇನ್ದಟ್ಠೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚಾತಿ **ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ**। **ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಗ್ಗೇ ಪಠಮಸುತ್ತಞ್ಚೇವ ಛಟ್ಠಾದೀನಿ ಚ ಪಞ್ಚಾತಿ ಛ ಸುತ್ತಾನಿ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಕಥಿತಾನೀತಿ।

ಛಳಿನ್ದ್ರಿಯವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೫. ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫೦೧-೫೦೫. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಸುಖಞ್ಚ ತಂ ಸಹಜಾತಾನಂ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತೇನ ಇನ್ದಟ್ಠೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚಾತಿ **ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। **ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಾಮಾವಚರಾನೇವ,

ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರೂಪಾವಚರಂ ಸೇಸಂ ತೇಭೂಮಕಂ, ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಚತುಭೂಮಕಂ। ದುತಿಯಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನೇವ ಕಥಿತಾನಿ।

೮. ಪಠಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕಾಯಿಕನ್ತಿ** ಕಾಯಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ। **ಸುಖನ್ತಿ** ಅಯಮಸ್ಸ ಸರೂಪನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸಾತನ್ತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಮಧುರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸಜನ್ತಿ** ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸತೋ ಜಾತಂ। **ಸುಖಂ ಸಾತನ್ತಿ** ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ವೇದಯಿತನ್ತಿ** ಅಯಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬವೇದನಾಸಾಧಾರಣೋ ಅಞ್ಞಧಮ್ಮವಿಸಿಟ್ಠೋ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ಚೇತಸಿಕಂ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಚಕ್ಖಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಪಸಾದಕಾಯೇ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಕಾಯಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಯಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ ಪನ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

೯. ಕಟ್ಠೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦೯. ನವಮೇ **ದ್ವಿನ್ನಂ ಕಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಅರಣೀನಂ। **ಸಙ್ಘಟ್ಟನಸಮೋಧಾನಾತಿ** ಸಙ್ಘಟ್ಟನೇನ ಚೇವ ಸಮೋಧಾನೇನ ಚ। **ಉಸ್ಮಾತಿ** ಉಸುಮಾಕಾರೋ। **ತೇಜೋತಿ** ಅಗ್ಗಿಧೂಮೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಧರಾರಣೀ ವಿಯ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಂ, ಉತ್ತರಾರಣೀ ವಿಯ ಫಸ್ಸೋ, ಸಙ್ಘಟ್ಟೋ ವಿಯ ಫಸ್ಸಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ, ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ವೇದನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಉತ್ತರಾರಣೀ ವಿಯ, ಫಸ್ಸೋ ಅಧರಾರಣೀ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೧೦. ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೦. ದಸಮಂ ಯಥಾಧಮ್ಮರಸೇನ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಇನ್ದ್ರಿಯವಿಭಙ್ಗೇ ಸೇಸಸುತ್ತಾನಿ ವಿಯ ಅದೇಸಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಕಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪಚ್ಚಯವೇವಚನಾನೇವ। **ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನೇವ ಪಜಾನಾತಿ। **ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯನ್ತಿ** ಕಣ್ಟಕೇನ ವಾ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಮಙ್ಕುಲೇನ ವಾ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇ ವಾ ವಲಿಯಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಹಗತಂ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಏತಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪರತೋ **ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಸಮುದಯನ್ತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಕಾರಣವಸೇನೇವ ಸಮುದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪತ್ತಚೀವರಾದೀನಂ ವಾ ಹಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದೀನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿನಾಸೇನ ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ತೇಸಂ ವಿನಾಸಂ ತಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವರಸಯನೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾದಸಮ್ಬಾಹನತಾಲವಣ್ಟವಾತಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಫಸ್ಸಂ ತಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಪನ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಮನಾಪಾನಂ ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಪಟಿಲಾಭಂ ತಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರೇನ ಪನ ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೇಸು ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರಂ ತಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಕತ್ಥ ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಪರಿಸೇಸಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀತಿಆದೀಸು ಪನ ಅಯಂ ಏಕತೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ - ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಉಪಚಾರಕ್ಖಣೇಯೇವ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ದೋಮನಸ್ಸಾದೀನಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀನಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತೇಸಂ ಅತಿಸಯನಿರೋಧತ್ತಾ ಅಯಂ ಝಾನೇಸುಯೇವ ನಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ। ಅತಿಸಯನಿರೋಧೋ ಹಿ ತೇಸಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು, ನ ನಿರೋಧೋಯೇವ, ನಿರೋಧೋಯೇವ ಪನ ಉಪಚಾರಕ್ಖಣೇ, ನಾತಿಸಯನಿರೋಧೋ। ತಥಾ ಹಿ ನಾನಾವಜ್ಜನೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇ ನಿರುದ್ಧಸ್ಸಾಪಿ ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಡಂಸಮಕಸಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ

ವಾ ವಿಸಮಾಸನುಪತಾಪೇನ ವಾ ಸಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ಅನ್ತೋಅಪ್ಪನಾಯಂ। ಉಪಚಾರೇ ವಾ ನಿರುದ್ಧಮ್ಪೇತಂ ನ ಸುಟ್ಠು ನಿರುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಅವಿಹತತ್ತಾ। ಅನ್ತೋಅಪ್ಪನಾಯಂ ಪನ ಪೀತಿಫರಣೇನ ಸಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ಸುಖೋಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸುಖೋಕ್ಕನ್ತಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಸುಟ್ಠು ನಿರುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ವಿಹತತ್ತಾ। ನಾನಾವಜ್ಜನೇಯೇವ ಚ ದುತಿಯಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇ ಪಹೀನಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಏತಂ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಪಚ್ಚಯೇಪಿ ಕಾಯಕಿಲಮಥೇ ಚಿತ್ತುಪಘಾತೇ ಚ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾಭಾವೇ ನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಭಾವೇ, ಅಪ್ಪಹೀನಾ ಏವ ಚ ದುತಿಯಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾತಿ ತತ್ಥಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ನ ತ್ವೇವ ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇ ಪಹೀನಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। ತಥಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇ ಪಹೀನಸ್ಸಾಪಿ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಪೀತಿಸಮುಟ್ಠಾನಪಣೀತರೂಪಫುಟ್ಠಕಾಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ತತಿಯಜ್ಝಾನೇ। ತತಿಯಜ್ಝಾನೇ ಹಿ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಪೀತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ನಿರುದ್ಧಾ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪಚಾರೇ ಪಹೀನಸ್ಸಾಪಿ ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಆಸನ್ನತ್ತಾ ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಾ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ಚ ಸಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ। ತಸ್ಮಾ "ಏತ್ಥ ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಪರಿಸೇಸಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಪರಿಸೇಸಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ।

ಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ತದತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತೀತಿ** ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಅಲಾಭೀ ಸಮಾನೋ ಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಲಾಭೀ ಸಮಾನೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನತ್ಥಾಯಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಸಮ್ಮಸನವಾರೋವ ಕಥಿತೋತಿ।

ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಜರಾವಗ್ಗೋ

೧. ಜರಾಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೧. ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪಚ್ಛಾತಪೇತಿ** ಪಾಸಾದಚ್ಛಾಯಾಯ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಆತಪೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಪಿಟ್ಠಿಂ ಓತಾಪಯಮಾನೋತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಪಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರೇ ಉಣ್ಹಕಾಲೇ ಉಣ್ಹಂ ಹೋತಿ, ಸೀತಕಾಲೇ ಸೀತಂ, ಅಯಞ್ಚ ಹಿಮಪಾತಸೀತಸಮಯೋ। ತಸ್ಮಾ ಮಹಾಚೀವರಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಸೂರಿಯರಸ್ಮೀಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಓತಾಪಯಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ? ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕಿಂ ತಾಪೇತೀತಿ? ರಸ್ಮಿತೇಜಂ। ಯಥೇವ ಹಿ ಠಿತಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾಯ ಛಾಯಾಯ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಯೋ ಸರೀರಂ ನ ಫುಸನ್ತಿ, ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಪನ ತೇಜೋ ಫರತಿ, ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸೂರಿಯರಸ್ಮೀಸು ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣನ್ತೀಸುಪಿ ಸತ್ಥಾ ತೇಜಂ ತಾಪೇನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅನೋಮಜ್ಜನ್ತೋತಿ ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಕರಣವಸೇನ ಅನುಮಜ್ಜನ್ತೋ। **ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭನ್ತೇತಿ** ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಮಹಾಚೀವರಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಂಸಕೂಟಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಸುವಣ್ಣಾವಟ್ಟಂ ವಿಯ ಕೇಸಗ್ಗಪ್ಪಮಾಣಂ ವಲಿಯಾವಟ್ಟಂ ದಿಸ್ವಾ – "ಏವರೂಪೇಪಿ ನಾಮ ಸರೀರೇ ಜರಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗೋ ಜರಂ ಗರಹನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಗರಹನಚ್ಛರಿಯಂ ನಾಮ ಕಿರೇತಂ।

ನ ಚೇವಂ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ತಾವ ಪರಿಸುದ್ಧೋತಿ ಯಥಾ ಪಕತಿಯಾ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ, ನ ಏವಮೇತರಹೀತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ದಹರಕಾಲೇ ಸಜ್ಜುಸತಸಮಬ್ಭಾಹತಂ ಉಸಭಚಮ್ಮಂ ವಿಯ ವಿಹತವಲಿಕೋ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಪಿತೋ ಹತ್ಥೋ ಭಸ್ಸತೇವ, ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ತೇಲಪುಞ್ಛನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪನ ಸಿರಾಜಾಲಾ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ, ಸನ್ಧಿಪಬ್ಬಾನಿ ಸಿಥಿಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಮಂಸಂ ಅಟ್ಠಿತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಸಿಥಿಲಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಓಲಮ್ಬತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಏವರೂಪಂ ನ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಪಾಕಟಂ, ಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸೇವ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಸಿಥಿಲಾನಿ ಚ ಗತ್ತಾನೀತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮುಖೇ ಅಂಸಕೂಟನ್ತರೇಹಿ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ವಲಿಯೋ ಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಸತ್ಥು ಪನೇತಂ ನತ್ಥಿ, ಥೇರೋ ಚ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಂಸಕೂಟಾನಂ ಅನ್ತರೇ ವಲಿಯಾವಟ್ಟಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಮಾಹ। **ಸಬ್ಬಾನಿ ವಲಿಯಜಾತಾನೀತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಾಕಟವಸೇನ ಏವಮಾಹ - ಸತ್ಥು ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಿಯ ವಲಿಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಪುರತೋ ಪಬ್ಭಾರೋ ಚ ಕಾಯೋತಿ** ಸತ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ, ದೇವನಗರೇ ಸಮುಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ ವಿಯಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಉಜುಕಮೇವ ಉಗ್ಗತೋ। ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪನ ಕಾಯೋ ಪುರತೋ ವಙ್ಕೋ ಹೋತಿ, ಸ್ವಾಯಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಪಾಕಟೋ, ಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾ ಪನ ಥೇರಸ್ಸೇವ ಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ದಿಸ್ಸತಿ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಾಮ ನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಿ। ಯತೋ ಪನ ಪಕತಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ, ಇದಾನಿ ನ ತಥಾ ಪರಿಸುದ್ಧೋ, ಅಂಸಕೂಟನ್ತರೇ ವಲಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ , ಬ್ರಹ್ಮುಜುಕಾಯೋ ಪುರತೋ ವಙ್ಕೋ, ಇಮಿನಾವ ಕಾರಣೇನ ಚಕ್ಖಾದೀನಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನಯಗ್ಗಾಹತೋ ಏವಮಾಹ। **ಧೀ ತಂ ಜಮ್ಮಿ ಜರೇ ಅತ್ಥೂತಿ** ಲಾಮಕೇ ಜರೇ ಧೀ ತಂ ತುಯ್ಹಂ ಹೋತು, ಧಿಕ್ಕಾರೋ ತಂ ಫುಸತು। **ಬಿಮ್ಬನ್ತಿ** ಅತ್ತಭಾವೋ।

೨. ಉಣ್ಣಾಭಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೨. ದುತಿಯೇ **ಗೋಚರವಿಸಯನ್ತಿ** ಗೋಚರಭೂತಂ ವಿಸಯಂ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ** ಚಕ್ಖು ಸೋತಸ್ಸ, ಸೋತಂ ವಾ ಚಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಏಕಂ ಏಕಸ್ಸ ಗೋಚರವಿಸಯಂ ನ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ನೀಲಾದಿಭೇದಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪನೇಯ್ಯ - ''ಇಙ್ಘ ತ್ವಂ ತಾವ ನಂ ವವತ್ಥಪೇಹಿ ವಿಭಾವೇಹಿ 'ಕಿನ್ನಾಮೇತಂ ಆರಮ್ಮಣ'''ನ್ತಿ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿನಾಪಿ ಮುಖೇನ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ''ಅರೇ, ಅನ್ಧಬಾಲ, ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಪರಿಧಾವಮಾನೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಮಯಾ ಕುಹಿಂ ಏತಸ್ಸ ಜಾನನಕಂ ಲಭಿಸ್ಸಸಿ, ತಂ ಆಹರ, ಚಕ್ಖುಪಸಾದೇ ಉಪನೇಹಿ, ಅಹಮೇತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಿ - ಯದಿ ವಾ ನೀಲಂ, ಯದಿ ವಾ ಪೀತಕಂ। ನ ಹಿ ಏಸೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಸಯೋ, ಮಯ್ಹಮೇವೇಸೋ ವಿಸಯೋ''ತಿ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಮೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಗೋಚರವಿಸಯಂ ನ ಪಚ್ಚನುಭೋನ್ತಿ ನಾಮ।

ಕಿಂ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಕಿಂ ಪಟಿಸರಣಂ, ಕಿಂ ಏತಾನಿ ಪಟಿಸರನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಮನೋ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ** ಜವನಮನೋ ಪಟಿಸರಣಂ। **ಮನೋವ ನೇಸನ್ತಿ** ಮನೋದ್ವಾರಿಕಜವನಮನೋವ ಏತೇಸಂ ಗೋಚರವಿಸಯಂ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಅನುಭೋತಿ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ರೂಪದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವ, ಏತ್ಥ ರಜ್ಜನಂ ವಾ ದುಸ್ಸನಂ ವಾ ಮುಯ್ಹನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ದ್ವಾರೇ ಜವನಂ ರಜ್ಜತಿ ವಾ ದುಸ್ಸತಿ ವಾ ಮುಯ್ಹತಿ ವಾ। ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ಉಪಮಾ - ಪಞ್ಚ ಕಿರ ದುಬ್ಬಲಭೋಜಕಾ ರಾಜಾನಂ ಸೇವಿತ್ವಾ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚಕುಲಿಕೇ ಗಾಮೇ ಪರಿತ್ತಕಂ ಆಯಂ ಲಭಿಂಸು। ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಮಚ್ಛಭಾಗೋ ಮಂಸಭಾಗೋ, ಅದ್ದುಕಹಾಪಣೋ ವಾ ಯೋತ್ತಕಹಾಪಣೋ ವಾ ಮಾಸಕಹಾಪಣೋ ವಾ ಅಟ್ಠಕಹಾಪಣೋ ವಾ ಸೋಳಸಕಹಾಪಣೋ ವಾ ಚತುಸಟ್ಠಿಕಹಾಪಣೋ ವಾ ದಣ್ಡೋತಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತಮೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸತವತ್ಥುಕಂ ಪಞ್ಚಸತವತ್ಥುಕಂ ಸಹಸ್ಸವತ್ಥುಕಂ ಮಹಾಬಲಿಂ ರಾಜಾವ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಕುಲಿಕಗಾಮಾ ವಿಯ ಪಞ್ಚಪಸಾದಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಪಞ್ಚ ದುಬ್ಬಲಭೋಜಕಾ ವಿಯ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ; ರಾಜಾ ವಿಯ ಜವನಂ, ದುಬ್ಬಲಭೋಜಕಾನಂ ಪರಿತ್ತಕಆಯಪಾಪುಣನಂ ವಿಯ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ರೂಪದಸ್ಸನಾದಿಮತ್ತಂ, ರಜ್ಜನಾದಿ ಪನ ಏತೇಸು ನತ್ಥಿ । ರಞ್ಞೋ ಮಹಾಬಲಿಗ್ಗಹಣಂ ವಿಯ ತೇಸು ದ್ವಾರೇಸು ಜವನಸ್ಸ ರಜ್ಜನಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏವಮೇತ್ಥ **ಮನೋ**ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಜವನಂ ವುತ್ತಂ।

ಸತಿ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸತಿ ಪಟಿಸರಣಂ। ಜವನಮನೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಸತಿಂ ಪಟಿಸರತಿ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ। **ಪಟಿಸರಣ**ನ್ತಿ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಟಿಸರಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಾ ಪಟಿಸರತಿ। **ನಾಸಕ್ಖಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಪರಿಯನ್ತಂ ಗಹೇತು**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಅಪ್ಪಟಿಸರಣಂ ಧಮ್ಮಂ "ಸಪ್ಪಟಿಸರಣ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣಂ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಟಿಸರತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನೋಗಧ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಬ್ಭನ್ತರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ನಿಬ್ಬಾನಪರಾಯಣ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಂ ಅಯನಮಸ್ಸ ಪರಾ ಗತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅವಸಾನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನಂ**।

ಮೂಲಜಾತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತಸದ್ಧಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇಮಮ್ಹಿ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ**ತಿ ಕಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ? ಝಾನಅನಾಗಾಮಿತಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಪಞ್ಚ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ, ಪಠಮಜ್ಝಾನೇನ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನೀತಿ ಝಾನಅನಾಗಾಮಿಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ। ಸೋ ಅಪರಿಹೀನಜ್ಝಾನೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಂ ಅನುಸಾಸನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ವಿಚಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಝಾನಂ ನಸ್ಸತಿ, ನಟ್ಠೇ ಝಾನೇ ಗತಿ ಅನಿಬದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ಅನಟ್ಠೇ ಪನ ನಿಬದ್ಧಾತಿ ಇಮಂ ಝಾನಅನಾಗಾಮಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹ।

೩. ಸಾಕೇತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೩. ತತಿಯೇ **ಅಞ್ಜನವನೇ**ತಿ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಪುಪ್ಫಾನಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ರೋಪಿತವನೇ। **ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ತಂ ಸದ್ಧಾಬಲ**ನ್ತಿ ತಞ್ಹಿ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣೇ ಇನ್ದಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯೇ ಅಕಮ್ಪನೇನ ಸದ್ಧಾಬಲಂ। ಇತರೇಸಂ ಪಗ್ಗಹಉಪಟ್ಠಾನಅವಿಕ್ಖೇಪಪಜಾನನಲಕ್ಖಣೇಸು ಇನ್ದಟ್ಠೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವೋ, ಕೋಸಜ್ಜಮುಟ್ಠಸಚ್ಚವಿಕ್ಖೇಪಾವಿಜ್ಜಾಸು ಅಕಮ್ಪನೇನ ಬಲಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ಏಕಸೋತಂ ವಿಯ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಸೇನ ಏತೇಸಂ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ದ್ವೇ ಸೋತಾನಿ ವಿಯ ಇನ್ದಟ್ಠಅಕಮ್ಪನಟ್ಠೇಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲವಸೇನ ನಾನಾಕರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪. ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಮತೋಗಧ**ನ್ತಿ ಅಮತಬ್ಭನ್ತರಂ। **ಅಮತಪರಾಯಣ**ನ್ತಿ ಅಮತನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಂ। **ಅಮತಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಅಮತನಿಟ್ಠಂ। **ಸಾಧು ಸಾಧೂ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಸಾಧುಕಾರಂ ದೇತಿ।

೫. ಪಠಮಪುಬ್ಬಾರಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ತದನ್ವಯಾ**ತಿ ತಂ ಅನುಗಚ್ಛಮಾನಾ, ಅನುವತ್ತಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಬ್ಬಕೋಟ್ಠಕಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಛಸು ಸುತ್ತೇಸು ಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ।

೧೦. ಆಪಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೦. ದಸಮೇ **ಇಮೇ ಖೋ ತೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಉಪರಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ। **ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ಸುತಾವ ಅಹೇಸು**ನ್ತಿ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇ "ಅರಹತ್ತಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂಯೇವ ಸುತಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಕಾಯೇನ ಚ ಫುಸಿತ್ವಾ**ತಿ ನಾಮಕಾಯೇನ ಚ ಫುಸಿತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅತಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸಾಮಿ। **ಯಾ ಹಿಸ್ಸ, ಭನ್ತೇ, ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಅಯಂ ಕತರಸದ್ಧಾ? ಚತೂಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸದ್ಧಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾವ, ಅಯಂ ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸದ್ಧಾ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸದ್ಧಾ ಹಿ ಮಿಸ್ಸಕಾ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸದ್ಧಾ ಲೋಕಿಯಾವ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಜರಾವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಸೂಕರಖತವಗ್ಗೋ

೧. ಸಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೧. ಛಟ್ಠವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸೂರೇನಾ**ತಿ ಸೂರಭಾವೇನ। **ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ।

೨. ಮಲ್ಲಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೨. ದುತಿಯೇ **ಮಲ್ಲೇಸೂ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಮಿಸ್ಸಕಾನಿ, ಅರಿಯಞಾಣಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ। ತಮ್ಪಿ ಪನ ಚತುಕ್ಕಿನ್ದ್ರಿಯನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕನ್ತಿ ಭಾಜೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೩. ಸೇಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧೩. ತತಿಯೇ **ನ ಹೇವ ಖೋ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀ**ತಿ ನ ನಾಮಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಫುಸಿತುಂ ಪಟಿಲಭಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾಯ ಪನ "ಉಪರಿ ಅರಹತ್ತಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಸೇಖಭೂಮಿಯಂ **ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾಯ "ಅರಹತ್ತಫಲಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। **ನ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚೀ**ತಿ ದ್ವೇಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವ, ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಭವೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಲೋಕುತ್ತರಾನಿ, ಛ ಲೋಕಿಕಾನಿ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ।

೪-೫. ಪದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫೧೪-೫೧೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಪದಾನಿ ಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಧಮ್ಮಪದಾನಿ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೬-೭. ಪತಿಟ್ಠಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫೧೬-೫೧೭. ಛಟ್ಠೇ **ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಖತಿ ಆಸವೇಸು ಚ ಸಾಸವೇಸು ಚ ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಆಸವುಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಾರೇನ್ತೋ ಆಸವೇಸು ಚ ಸಾಸವೇಸು ಚ ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ। ಸತ್ತಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೮. ಸೂಕರಖತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೨೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸೂಕರಖತಾಯ**ನ್ತಿ ಸೂಕರಖತಲೇಣೇ। ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರ ತಂ ಲೇಣಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧನ್ತರೇ ಪಥವಿಯಾ ವಡ್ಢಮಾನಾಯ ಅನ್ತೋಭೂಮಿಗತಂ ಜಾತಂ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಏಕೋ ಸೂಕರೋ ತಸ್ಸ ಛದನಪರಿಯನ್ತಸಮೀಪೇ ಪಂಸುಂ ಖಣಿ। ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಪಂಸು ಧೋತಾ, ಛದನಪರಿಯನ್ತೋ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ಏಕೋ ವನಚರಕೋ ದಿಸ್ವಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಟ್ಠಾನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಪಂಸುಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಲೇಣಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಕುಟಿಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವಾರವಾತಪಾನಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸುಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸುಧಾಕಮ್ಮಚಿತ್ತಕಮ್ಮಂ ರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸಾಯ ವಾಲಿಕಾಯ ಸನ್ಥರಿತಂ ಪರಿವೇಣಂ ಕತ್ವಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ವಸನತ್ಥಾಯ ಅದಾಸಿ, ಲೇಣಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಅಹೋಸಿ ಓತರಿತ್ವಾ ಆರುಹಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಪವತ್ತತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅನುತ್ತರಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ। **ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಸಜೇಟ್ಠಕೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸೂಕರಖತವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯವಗ್ಗೋ

೫೩೧-೯೫೦. ಸತ್ತಮವಗ್ಗೇ ಸತ್ತ ಫಲಾನಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾನಿ, ತೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಫಲಾನಿ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಾನಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಇತೋ ಪರಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೫೧-೭೦೪. ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸಂಯುತ್ತೇ ಸಕಲೇಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವ ಕಥಿತಾತಿ।

ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಬಲಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦೫-೮೧೨. ಬಲಸಂಯುತ್ತೇ ಬಲಾನಿ ಮಿಸ್ಸಕಾನೇವ ಕಥಿತಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಬಲಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಇದ್ಧಿಪಾದಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಚಾಪಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ಅಪಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧೩. ಇದ್ಧಿಪಾದಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಛನ್ದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ **ಛನ್ದಸಮಾಧಿ**। ಪಧಾನಭೂತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ **ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ**। **ಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಪೇತಂ। ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದಂ, ಇದ್ಧಿಭೂತಂ ವಾ ಪಾದನ್ತಿ **ಇದ್ಧಿಪಾದಂ**। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಇದ್ಧಿಪಾದವಿಭಙ್ಗೇ (ವಿಭ॰ ೪೩೧ ಆದಯೋ) ಆಗತೋವ। ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೩.೬೯ ಆದಯೋ) ಪನಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ। ತಥಾ ಮಗ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಂಯುತ್ತೇಸು ಚೇವ ಇಧ ಚ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದೋವ।

೫. ಇದ್ಧಿಪದೇಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಇದ್ಧಿಪದೇಸ**ನ್ತಿ ತಯೋ ಚ ಮಗ್ಗೇ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ।

೬. ಸಮತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧೮. ಛಟ್ಠೇ **ಸಮತ್ತಂ ಇದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಮೇವ। ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ನವಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ವಿವಟ್ಟಪಾದಕಾ ಏವ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಕಥಿತಾ।

೧೦. ಚೇತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨೨. ದಸಮೇ **ನಿಸೀದನ**ನ್ತಿ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಉದೇನಂ ಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಉದೇನಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನೇ ಕತವಿಹಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಗೋತಮಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಭಾವಿತಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿತಾ। **ಬಹುಲೀಕತಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತಾ। **ಯಾನೀಕತಾ**ತಿ ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾ। **ವತ್ಥುಕತಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ। **ಅನುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ। **ಪರಿಚಿತಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಚಿತಾ ಸುವಡ್ಢಿತಾ। **ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾ।

ಇತಿ ಅನಿಯಮೇನ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ **ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ**ತಿ "ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿ ವುತ್ತವಸ್ಸಸತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಾನೇ ಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ವೇಳುವಗಾಮಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಾರಣನ್ತಿಕವೇದನಂ ದಸ ಮಾಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇಸಿ, ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಸ ದಸ ಮಾಸೇಪಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಭದ್ದಕಪ್ಪಮೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನ ಠಿತೋತಿ? ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಸರೀರಂ ನಾಮ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ, ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಭಾವಂ ಅಪತ್ವಾವ ಪಞ್ಚಮೇ ಆಯುಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಪಿಯಮನಾಪಕಾಲೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧೇಸು ಚ ಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ಏಕಕೇನ ಖಾಣುಕೇನ ವಿಯ ಠಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ದಹರಸಾಮಣೇರಪರಿವಾರಿತೇನ ವಾ, ತತೋ - "ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿಸಾ"ತಿ ಹೀಳೇತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ನ ಠಿತೋತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೋ ಪನ ನ ರುಚ್ಚತಿ, "ಆಯುಕಪ್ಪೋ"ತಿ ಇದಮೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನಿಯಮಿತಂ।

ಯಥಾ ತಂ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಯಥಾ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಚಿತ್ತೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ನಾಸಕ್ಖಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾರೋ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ದ್ವಾದಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತೇನಸ್ಸ ಮಾರೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಪನ ಚಿತ್ತಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ? ಭೇರವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಾವೇತಿ, ತತೋ ಸತ್ತಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ಸತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿವಟಮುಖಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಹದಯಂ ಮದ್ದತಿ, ತೇ ವಿಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನೇಸ ಮುಖೇ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತುಂ ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ? ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ಭಗವಾ ಕಿಮತ್ಥಂ ಯಾವತತಿಯಕಂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ। ಪರತೋ "ತಿಟ್ಠತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚಿತೇ "ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ಅಪರದ್ಧ"ನ್ತಿ ದೋಸಾರೋಪನೇನ ಸೋಕತನುಕರಣತ್ಥಂ।

ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತೇ ಅನತ್ಥೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಮಾರೇತೀತಿ ಮಾರೋ। **ಪಾಪಿಮಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಾಪಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ "ಪಾಪಿಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಣ್ಹೋ, ಅನ್ತಕೋ, ನಮುಚಿ, ಪಮತ್ತಬನ್ಧೂತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। **ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ**ತಿ ಅಯಞ್ಹಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ - "ಭಗವಾ ಯದತ್ಥಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಸೋ ವೋ ಅತ್ಥೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಕಿಂ ವೋ ಲೋಕವಿಚರಣೇನಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಜ್ಜ, ಏವಮೇವ - "ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು, ಸುಗತೋ,"ತಿ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ "ನ ತಾವಾಹ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ, ಭನ್ತೇ,"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ವಿಯತ್ತಾ**ತಿ ಮಗ್ಗವಸೇನ ಬ್ಯತ್ತಾ। ತಥೇವ **ವಿನೀತಾ**। ತಥಾ **ವಿಸಾರದಾ**। **ಬಹುಸ್ಸುತಾ**ತಿ ತೇಪಿಟಕವಸೇನ ಬಹು ಸುತಮೇತೇಸನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಾ। ತದೇವ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಧಮ್ಮಧರಾ**। ಅಥ ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚೇವ ಪಟಿವೇಧಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚ, ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಾನಂಯೇವ ಧಾರಣತೋ ಧಮ್ಮಧರಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ**ತಿ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ**ತಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಅನುಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ**ತಿ ಅನುಧಮ್ಮಚರಣಸೀಲಾ। **ಸಕಂ ಆಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯವಾದಂ। **ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ಸಹಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಸಹೇತುಕೇನ ಸಕಾರಣೇನ ವಚನೇನ। **ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಾವ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಿತಂ ಸಕಲಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಮಿದ್ಧಂ ಝಾನಸ್ಸಾದವಸೇನ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ವುದ್ಧಿಪತ್ತಂ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನ। **ವಿತ್ಥಾರಿಕ**ನ್ತಿ ವಿತ್ಥತಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಪತಿಟ್ಠಿತವಸೇನ। **ಬಾಹುಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಬಹೂಹಿ ಞಾತಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಮಹಾಜನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ। **ಪುಥುಭೂತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪುಥುಲಭಾವಪತ್ತಂ। ಕಥಂ? **ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತಂ,** ಯತ್ತಕಾ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕಾ ದೇವಾ ಚೇವ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋತಿ ನಿರಾಲಯೋ। ತ್ವಞ್ಹಿ ಪಾಪಿಮ ಅಟ್ಠಮಸತ್ತಾಹತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ಸುಗತೋ"ತಿ ವಿರವನ್ತೋ ಆಹಿಣ್ಡಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಗತುಸ್ಸಾಹೋ ಹೋಹಿ, ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋಹೀತಿ ವದತಿ।

ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀತಿ ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ವಿಸ್ಸಜಿ ಪಜಹಿ। ತತ್ಥ ನ ಭಗವಾ ಹತ್ಥೇನ ಲೇಡ್ಡುಂ ವಿಯ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ತೇಮಾಸಮತ್ತಮೇವ ಪನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ

ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಓಸ್ಸಜೀ"ತಿ। ಉಸ್ಸಜೀತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲೋ**ತಿ ಮಹನ್ತೋ ಪಥವಿಕಮ್ಪೋ। ತದಾ ಕಿರ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। **ಭಿಂಸನಕೋ**ತಿ ಭಯಜನಕೋ । **ದೇವದುನ್ದುಭಿಯೋ ಚ ಫಲಿಂಸೂ**ತಿ ದೇವಭೇರಿಯೋ ಫಲಿಂಸು, ದೇವೋ ಸುಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿ, ಅಕಾಲವಿಜ್ಜುಲತಾ ನಿಚ್ಛರಿಂಸು, ಖಣಿಕವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉದಾನೇಸಿ? ಕೋಚಿ ನಾಮ ವದೇಯ್ಯ "ಭಗವಾ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ - 'ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಥ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಥ, ಭನ್ತೇ'ತಿ ಉಪದ್ದುತೋ ಭಯೇನ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀ"ತಿ। ತಸ್ಸೋಕಾಸೋ ಮಾ ಹೋತೂತಿ। ಭೀತಸ್ಸ ಹಿ ಉದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋ ತುಲಿತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿ **ತುಲಂ**। ಕಿಂ ತಂ? ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ। ನ ತುಲಂ, ನ ವಾ ತುಲಂ ಸದಿಸಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಲೋಕಿಯಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅತುಲಂ**। ಕಿಂ ತಂ? ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಂ। ಅಥ ವಾ ಕಾಮಾವಚರಂ ರೂಪಾವಚರಞ್ಚ ತುಲಂ, ಅರೂಪಾವಚರಂ ಅತುಲಂ। ಅಪ್ಪವಿಪಾಕಂ ತುಲಂ, ಬಹುವಿಪಾಕಂ ಅತುಲಂ। **ಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಭವಹೇತುಭೂತಂ, ಪಿಣ್ಡಕಾರಕಂ ರಾಸಿಕಾರಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಂ। **ಅವಸ್ಸಜೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। **ಮುನೀ**ತಿ ಬುದ್ಧಮುನಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತರತೋ। **ಸಮಾಹಿತೋ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿವಸೇನ ಸಮಾಹಿತೋ। **ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವಾ**ತಿ ಕವಚಂ ವಿಯ ಅಭಿನ್ದಿ। **ಅತ್ತಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಿ ಜಾತಕಿಲೇಸಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಭವಂ ಭವಾಭಿಸಙ್ಖರಣಟ್ಠೇನ ಭವಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ ಚ ಲದ್ಧನಾಮಂ ತುಲಾತುಲಸಙ್ಖಾತಂ ಲೋಕಿಯಕಮ್ಮಞ್ಚ ಓಸ್ಸಜಿ, ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸೇ ಮಹಾಯೋಧೋ ಕವಚಂ ವಿಯ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಿನ್ದೀತಿ।

ಅಥ ವಾ **ತುಲ**ನ್ತಿ ತುಲೇನ್ತೋ ತೀರೇನ್ತೋ। **ಅತುಲಞ್ಚ ಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚೇವ ಭವಞ್ಚ। **ಭವಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಂ। **ಅವಸ್ಸಜಿ ಮುನೀ**ತಿ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತುಲಯನ್ತೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಭವೇ ಆದೀನವಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚಾನಿಸಂಸಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಮೂಲಭೂತಂ ಭವಸಙ್ಖಾರಂ "ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅವಸ್ಸಜಿ। ಕಥಂ? ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವತ್ತಸಮ್ಭವಂ। ಸೋ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ, ಸಮಥವಸೇನ ಸಮಾಹಿತೋತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇನ ಕವಚಮಿವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಿತಂ, ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭವತ್ತಾ ಅತ್ತಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಸಬ್ಬಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಅಭಿನ್ದಿ। ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನ ಚ ಕಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ ಅವಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಕಮ್ಮಂ ಜಹಿ। ಪಹೀನಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಭಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಭೀತೋವ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ। ಅಭೀತಭಾವಞಾಪನತ್ಥಞ್ಚ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಚಾಪಾಲವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಪಾಸಾದಕಮ್ಪನವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಪುಬ್ಬಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೨೩-೮೨೪. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನ ಚ ಅತಿಲೀನೋ**ತಿಆದೀನಿ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಛಳಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಕಥಿತಾ, ತಥಾ ದುತಿಯೇ ಚ।

೩. ಛನ್ದಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨೫. ತತಿಯೇ ಛನ್ದನ್ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದಂ। **ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ, ಅಧಿಪತಿಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಪಧಾನಭೂತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧಕಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಇತಿ ಅಯಞ್ಚ ಛನ್ದೋ**ತಿಆದೀಸು ಛನ್ದೋ ಛನ್ದಸಮಾಧಿನಾ ಚೇವ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಚ, ಛನ್ದಸಮಾಧಿ ಛನ್ದೇನ ಚೇವ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಚ, ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾಪಿ ಛನ್ದೇನ ಚೇವ ಛನ್ದಸಮಾಧಿನಾ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಾ । ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದ್ಧಿಪಾದವಿಭಙ್ಗೇ (ವಿಭ॰ ೪೩೮) ಪನ "ಯೋ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಇಮೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸೇಸಅರೂಪಿನೋ ಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾದಾತಿ ವುತ್ತಾ।

ಅಪಿಚ ಇಮೇಪಿ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧೀಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಪಾದಾಪಿ। ಕಥಂ? ಛನ್ದಞ್ಹಿ ಭಾವಯತೋ ಛನ್ದೋ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ ನಾಮ। ಸಮಾಧಿಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಛನ್ದಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮಾಧಿದ್ಧಿಯಾ ಪಾದೋ ನಾಮ। ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರೇ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಛನ್ದಸಮಾಧಿ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಿದ್ಧಿಯಾ ಪಾದೋ ನಾಮ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಇಜ್ಝಮಾನೇ ಸೇಸಾಪಿ ಇಜ್ಝನ್ತಿಯೇವ।

ಅಪಿಚ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನಾಪಿ ಏತೇಸಂ ಇದ್ಧಿಪಾದತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಠಮಜ್ಝಾನಞ್ಹಿ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪರಿಕಮ್ಮಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಛನ್ದಾದಯೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ ನಾಮ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಾ, ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಅಭಿಞ್ಞಾ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಿದ್ಧಿಪಾದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕೇಚಿ ಪನ "ಅನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಛನ್ದೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇಧ ತೇಸಂ ವಾದಮದ್ದನತ್ಥಾಯ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ **ಉತ್ತರಚೂಳವಾರೋ** ನಾಮ ಆಗತೋ -

> "ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ - ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ವೀರಿಯಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ಚಿತ್ತಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ವೀಮಂಸಿದ್ಧಿಪಾದೋ। ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖು, ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಝಾನಂ ಭಾವೇತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಅಪಚಯಗಾಮಿಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಪಠಮಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಪತ್ತಿಯಾ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಂ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಂ, ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಛನ್ದೋ ಛನ್ದಿಕತಾ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾ ಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ। ಅವಸೇಸಾ ಧಮ್ಮಾ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೪೫೮-೪೫೯)।

ಇಮೇ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರವಸೇನೇವ ಆಗತಾ।

ತತ್ಥ ರಟ್ಠಪಾಲತ್ಥೇರೋ ಛನ್ದಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಸೋಣತ್ಥೇರೋ ವೀರಿಯಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ; ಸಮ್ಭುತತ್ಥೇರೋ ಚಿತ್ತಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ, ಆಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾ ವೀಮಂಸಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಚತೂಸು ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೇಸು ಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೇಸು ಏಕೋ ಉಪಟ್ಠಾನೇ ಛನ್ದಜಾತೋ ರಞ್ಞೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಞ್ಚ ರುಚಿಞ್ಚ ಞತ್ವಾ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೋ ರಾಜಾನಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣಿ। ಏವಂ ಛನ್ದಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏಕೋ ಪನ - "ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಚ್ಚೇ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಆರಾಧೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕುಪಿತೇ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ರಞ್ಞಾ ಪಹಿತೋ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಸತ್ತುಮದ್ದನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ವೀರಿಯಧುರೇನ

ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಕೋ "ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಉರೇನ ಸತ್ತಿಸರಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಮ್ಪಿ ಭಾರೋಯೇವ, ಮನ್ತಬಲೇನ ಆರಾಧೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಖತ್ತವಿಜ್ಜಾಯ ಕತಪರಿಚಯತ್ತಾ ಮನ್ತಸಂವಿಧಾನೇನ ರಾಜಾನಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪರೋ – "ಕಿಂ ಇಮೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾನಾದೀಹಿ, ರಾಜಾನೋ ನಾಮ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಠಾನನ್ತರಂ ದೇನ್ತಿ, ತಾದಿಸಸ್ಸ ದೇನ್ತೋ ಮಯ್ಹಂ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ವೀಮಂಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವೀಮಂಸಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿವಟ್ಟಪಾದಕಇದ್ಧಿ ಕಥಿತಾ।

೪. ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಉದ್ಧತಾ**ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕತಿಕಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಚಿತ್ತಾ। ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ಹಿ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ ಧಜಯಟ್ಠಿಯಂ ವಾತೇನ ಪಹತಧಜೋ ವಿಯ। **ಉನ್ನಳಾ**ತಿ ಉಗ್ಗತನಳಾ, ಉಟ್ಠಿತತುಚ್ಛಮಾನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಚಪಲಾ**ತಿ ಪತ್ತಚೀವರಮಣ್ಡನಾದಿಚಾಪಲ್ಲೇನ ಯುತ್ತಾ। **ಮುಖರಾ**ತಿ ಮುಖಖರಾ, ಖರವಚನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚಾ**ತಿ ಅಸಂಯತವಚನಾ ದಿವಸಮ್ಪಿ ನಿರತ್ಥಕವಚನಪ್ಪಲಾಪಿನೋ। **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ**ತಿ ನಟ್ಠಸ್ಸತಿನೋ। **ಅಸಮ್ಪಜಾನಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾರಹಿತಾ। **ಅಸಮಾಹಿತಾ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿವಿರಹಿತಾ। **ಭನ್ತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಉಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಾ ಸಮಾಧಿವಿರಹೇನ ಲದ್ಧೋಕಾಸೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ । **ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಾ**ತಿ ಅಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯಾ। **ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಆಪೋಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಾಸಾದಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಪಥವಿಭಾಗಂ "ಉದಕ"ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ, ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಠಿತಪಾಸಾದಂ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಅಙ್ಗುಟ್ಠಕೇನ ಪಹರಿ। **ಗಮ್ಭೀರನೇಮೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರಆವಾಟೋ, ಗಮ್ಭೀರಭೂಮಿಭಾಗಂ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಸುನಿಖಾತೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಖಾತೋ, ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತೋ। ಇಧ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಿದ್ಧಿ ಕಥಿತಾ।

೫. ಉಣ್ಣಾಭಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ಛನ್ದಪ್ಪಹಾನತ್ಥ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ। ಇಧಾಪಿ ವಿವಟ್ಟಪಾದಕಿದ್ಧಿ ಕಥಿತಾ।

೯. ಇದ್ಧಾದಿದೇಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨೧. ನವಮೇ **ಯೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

೧೦. ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨೨. ದಸಮೇ **ಕೋಸಜ್ಜಸಹಗತೋ**ತಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ಲೀನಾಕಾರೋ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸೋ "ಲೀನಾಕಾರೋ ಮೇ ಓಕ್ಕನ್ತೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅಪಾಯಭಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪುನ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುನ ಲೀನಾಕಾರೋ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಸೋ ಪುನ ಅಪಾಯಭಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಕೋಸಜ್ಜೇನ ವೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಛನ್ದೋ ಕೋಸಜ್ಜಸಹಗತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಕೋಸಜ್ಜಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತೋತಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಪತತಿ। ಸೋ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಹಾಸೇತ್ವಾ ತೋಸೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುನ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಪತತಿ। ಸೋ ಪುನ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ

ಹಾಸೇತ್ವಾ ತೋಸೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ವೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಛನ್ದೋ ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಥಿನಮಿದ್ಧಸಹಗತೋತಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮೇ ಥಿನಮಿದ್ಧ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಉದಕೇನ ಮುಖಂ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ, ಕಣ್ಣೇ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಗುಣಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ ದಿವಾ ಗಹಿತಂ ವಾ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಪುನ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುನ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪುನ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧೇನ ವೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಛನ್ದೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಸಹಗತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಅನುವಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಕಾಮಗುಣಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಸೋ "ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಮೇ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಅನಮತಗ್ಗ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೪-೧೨೫) ದೇವದೂತ- (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೧) ಚೇಲೋಪಮ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧೦೪) ಅನಾಗತಭಯಸುತ್ತಾದೀನಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೭೭) ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಸುತ್ತದಣ್ಡೇನ ಚಿತ್ತಂ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುನ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಸೋ ಪುನ ಸುತ್ತದಣ್ಡೇನ ಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಕಾಮವಿತಕ್ಕವೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಛನ್ದೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಆರಬ್ಭ ಅನುವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅನುವಿಸಟೋ ಹೋತಿ।

ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನಪಿ ದೇಸನಾವಸೇನಪಿ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ? ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ತಾವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪುರೇ ನಾಮ, ಅರಹತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಅತಿಲೀನಾದೀಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಓಕ್ಕಮನಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ, ದುಟ್ಠಗೋಣೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚತುರಸ್ಸಘಟಿಕಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚತುನ್ನಂ ಠಾನಾನಂ ಏಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ಅಸಜ್ಜನ್ತೋ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಹರತಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮತಾ। ದೇಸನಾವಸೇನ ಪನ ಕೇಸಾ ಪುರೇ ನಾಮ, ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಂ ಪಚ್ಛಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಕೇಸೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಕೇಸಾದಯೋ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಅಸಜ್ಜನ್ತೋ ಯಾವ ಮತ್ಥಲುಙ್ಗಾ ಭಾವನಂ ಪಾಪೇತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಹರತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ದೇಸನಾವಸೇನ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಯಥಾ ಪಚ್ಛಾ ತಥಾ ಪುರೇತಿ** ಇದಂ ಪುರಿಮಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

ಯಥಾ ಅಧೋ ತಥಾ ಉದ್ಧನ್ತಿ ಇದಂ ಸರೀರವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ "ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಾದತಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರವಸೇನ ವಾ ಪಾದಙ್ಗುಲಿಅಗ್ಗಪಬ್ಬಟ್ಠಿತೋ ಯಾವ ಸೀಸಕಟಾಹಂ, ಸೀಸಕಟಾಹತೋ ಯಾವ ಪಾದಙ್ಗುಲೀನಂ ಅಗ್ಗಪಬ್ಬಟ್ಠೀನಿ , ತಾವ ಅಟ್ಠಿವಸೇನ ವಾ ಭಾವನಂ ಪಾಪೇತಿ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಏಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ಅಸಜ್ಜನ್ತೋ। ಅಯಂ ಯಥಾ ಉದ್ಧಂ ತಥಾ ಅಧೋ, ಯಥಾ ಅಧೋ ತಥಾ ಉದ್ಧಂ ವಿಹರತಿ ನಾಮ।

ಯೇಹಿ ಆಕಾರೇಹೀತಿ ಯೇಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಯೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹೀತಿ** ಯೇಹಿ ಸಣ್ಠಾನೇಹಿ। **ಯೇಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹೀತಿ** ಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾನೇಹಿ। **ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾ ಸುಗ್ಗಹಿತಾ ಹೋತೀತಿ** ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಙ್ಗಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಕಾಲೇನ ನಿಮೀಲೇತಿ, ಕಾಲೇನ ಉಮ್ಮೀಲೇತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯದಾ ನಿಮೀಲೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಏಕಸದಿಸಮೇವ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತದಾ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾ ಜಾತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ದಿವಾಸಞ್ಞಾ"ತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ಸಾ ಚ ಪನ

ರತ್ತಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಸುಗ್ಗಹಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸ್ವಾಧಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಸುಟ್ಠು ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಾ ಸ್ವಾಧಿಟ್ಠಿತಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಅತ್ಥತೋ ಸುಗ್ಗಹಿತಾಯೇವ। ಯೋ ವಾ ಆಲೋಕೇನ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಛನ್ದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಿವಾಪಿ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾ ಸುಗ್ಗಹಿತಾ ಸ್ವಾಧಿಟ್ಠಿತಾ ನಾಮ। ರತ್ತಿ ವಾ ಹೋತು ದಿವಾ ವಾ ಯೇನ ಆಲೋಕೇನ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಥಿನಮಿದ್ಧವಿನೋದನೇ ಆಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸುಗ್ಗಹಿತಾಯೇವ ನಾಮ। ವೀರಿಯಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ಪಾದಕಿದ್ಧಿ ಕಥಿತಾ।

ಪಾಸಾದಕಮ್ಪನವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಅಯೋಗುಳವಗ್ಗೋ

೧. ಅಯೋಗುಳಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩೪. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯೇ **ಇಮಿನಾ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚತುಮಹಾಭೂತಮಯೇನ ಏವಂ ಭಾರಿಕೇನ ಗರುಕೇನ ಸಮಾನೇನಾಪಿ। **ಓಮಾತೀ**ತಿ ಪಹೋತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಇದಂ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದಂ। **ಕಾಯಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತೇ ಸಮೋದಹತೀ**ತಿ ಕಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇ ಆರೋಪೇತಿ, ಚಿತ್ತಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕರೋತಿ, ಚಿತ್ತಗತಿಯಾ ಪೇಸೇತಿ। ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ಮಹಗ್ಗತಚಿತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಗತಿಗಮನಂ ಲಹುಕಂ ಹೋತಿ। **ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾಯೇ ಸಮೋದಹತೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಯೇ ಆರೋಪೇತಿ, ಕಾಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕರೋತಿ, ಕಾಯಗತಿಯಾ ಪೇಸೇತಿ, ಕಾಯೋ ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋ, ಕಾಯಗತಿಗಮನಂ ದನ್ಧಂ ಹೋತಿ। **ಸುಖಸಞ್ಞಞ್ಚ ಲಹುಸಞ್ಞಞ್ಚಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತಸಹಜಾತಸಞ್ಞಾ। ಸಾ ಹಿ ಸನ್ತಸುಖಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸುಖಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಕಿಲೇಸದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವಾ ಲಹುಸಞ್ಞಾ ನಾಮ।

ಅಯೋಗುಳೋ ದಿವಸಂ ಸನ್ತತ್ತೋ ಲಹುತರೋ ಚೇವ ಹೋತೀತಿ ಸೋ ಹಿ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ ಜನೇಹಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಾರುದ್ಧನೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತೋಪಿ ದಿವಸಂ ಪಚ್ಚಮಾನೋ ವಿವರಾನುಪವಿಟ್ಠೇನ ತೇಜೇನ ಚೇವ ವಾಯೇನ ಚ ವಾಯೋಸಹಗತೋ ಚ ಉಸ್ಮಾಸಹಗತೋ ಚ ತೇಜೋಸಹಗತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಏವಂ ಲಹುಕೋ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ನಂ ಕಮ್ಮಾರೋ ಮಹಾಸಣ್ಡಾಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕತೋ ಪರಿವತ್ತೇತಿ ಉಕ್ಖಿಪತಿ ಬಹಿ ನೀಹರತಿ। ಏವಂ ಪನ ಮುದು ಚ ಹೋತಿ ಕಮ್ಮನಿಯೋ ಚ। ಯಥಾ ನಂ ಸೋ ಖಣ್ಡಂ ಖಣ್ಡಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಕೂಟೇನ ಹನನ್ತೋ ದೀಘಚತುರಸ್ಸಾದಿಭೇದಂ ಕರೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿಕುಬ್ಬನಿದ್ಧಿ ಕಥಿತಾ।

೩-೧೦. ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೩೫-೮೪೧. ತತಿಯೇ ವಿವಟ್ಟಪಾದಕಿದ್ಧಿ ಕಥಿತಾ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥೇ। ಅಪಿಚ ದ್ವೇ ಫಲಾನಿ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಿಸ್ಸಕಿದ್ಧಿಪಾದಾ ಕಥಿತಾ, ಸತ್ತಸು ಫಲೇಸು ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ। ಸತ್ತಮಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತನಯಾನೇವ।

೧೧-೧೨. ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೪೩-೮೪೪. ಏಕಾದಸಮದ್ವಾದಸಮೇಸು ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಇದ್ಧಿಪಾದಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅನುರುದ್ಧಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ರಹೋಗತವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಪಠಮರಹೋಗತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೯೯-೯೦೦. ಅನುರುದ್ಧಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಆರದ್ಧಾ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪನೇತ್ಥ ಛತ್ತಿಂಸಾಯ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ, ದುತಿಯೇ ದ್ವಾದಸಸು ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ।

೩. ಸುತನುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦೧. ತತಿಯೇ **ಮಹಾಭಿಞ್ಞತ**ನ್ತಿ ಛಳಭಿಞ್ಞಾಭಾವಂ। **ಹೀನಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ -

> “ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೀನಾ? ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಹೀನಾ। ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ? ತೀಸು ಭೂಮೀಸು ಕುಸಲಂ, ತೀಸು ಭೂಮೀಸು ವಿಪಾಕೋ, ತೀಸು ಭೂಮೀಸು ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಚ ರೂಪಂ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ। ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಣೀತಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಣೀತಾ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೪೨೩-೧೪೨೫)।

೪-೭. ಪಠಮಕಣ್ಡಕೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೦೨-೯೦೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಕಣ್ಡಕೀವನೇ**ತಿ ಮಹಾಕರಮನ್ದವನೇ। ಛಟ್ಠೇ **ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸತತ ವಿಹಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಥೇರೋ ಹಿ ಪಾತೋವ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಪನ ದಸಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಂ ಏಕಾವಜ್ಜನಸ್ಸ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ। ಸತ್ತಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೮. ಸಲಳಾಗಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦೬. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಲಳಾಗಾರೇ**ತಿ ಸಲಳರುಕ್ಖಮಯಾಯ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ, ಸಲಳರುಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ದ್ವಾರೇ ಠಿತತ್ತಾ ಏವಂನಾಮಕೇ ಅಗಾರೇ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಪಸ್ಸಕಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿತೋ।

೯. ಅಮ್ಬಪಾಲಿವನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦೭. ನವಮೇ **ಆಸಭಿಂ ವಾಚ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅರಹತ್ತಭಾವದೀಪಕಂ ಉತ್ತಮವಾಚಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ರಹೋಗತವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೯೦೯-೯೨೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೇ **ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ**ತಿಆದೀಹಿ ಥೇರೋ ದಸಬಲಞಾಣಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಕಿಮ್ಪನೇತಂ ಸಾವಕಾನಂ ಹೋತೀತಿ? ಏಕದೇಸೇನ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾನಂ ಪನೇತಂ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರನ್ತಿ।

ಅನುರುದ್ಧಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಝಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೨೩. ಝಾನಸಂಯುತ್ತಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಝಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಆನಾಪಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಏಕಧಮ್ಮವಗ್ಗೋ

೧. ಏಕಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭೭. ಆನಾಪಾನಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಏಕಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೨೧೪) ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೭. ಅರಿಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮೨. ಛಟ್ಠೇ **ಭಾವೇಥ ನೋ**ತಿ ಭಾವೇಥ ನು। **ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗೋ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇಸು ದ್ವಾದಸಸು ಆಯತನಧಮ್ಮೇಸು । **ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿನೀತಾ**ತಿ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಞ್ಞಾ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿನೀತಾ, ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಕಥೇತಿ। ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ಸತೋವ ಅಸ್ಸಸಿಸ್ಸಾ**ಮೀತಿಆದಿಮಾಹ।

೮. ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮೩. ಸತ್ತಮೇ **ಇಞ್ಜಿತತ್ತಂ ವಾ ಫನ್ದಿತತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಉಭಯೇನಪಿ ಚಲನಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೮. ಪದೀಪೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮೪. ಅಟ್ಠಮೇ **ನೇವ ಕಾಯೋಪಿ ಕಿಲಮತಿ ನ ಚಕ್ಖೂನೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಸು ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋಪಿ ಕಿಲಮತಿ, ಚಕ್ಖೂನಿಪಿ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ। ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮತಿ, ಯನ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪೀಳನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಕಸಿಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಚಕ್ಖೂನಿ ಫನ್ದನ್ತಿ ಕಿಲಮನ್ತಿ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪತನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತಾನಿ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಕಾಯೋ ಕಿಲಮತಿ, ನ ಅಕ್ಖೀನಿ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನನ್ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ಕಿಂ ಆನಾಪಾನೇ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟನಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ? ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ – "ಯಸ್ಮಾ ಆನಾಪಾನನಿಮಿತ್ತಂ ತಾರಕರೂಪಮುತ್ತಾವಲಿಕಾದಿಸದಿಸಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟನಂ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ। ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ "ನ ಲಬ್ಭತೇವಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಲಬ್ಭನ್ತೇ ಅಯಂ ಅರಿಯಿದ್ಧಿಆದಿಕೋ ಪಭೇದೋ ಕಸ್ಮಾ ಗಹಿತೋತಿ? ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅರಿಯಂ ವಾ ಹಿ ಇದ್ಧಿಂ ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ವಾ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ವಾ ಪತ್ಥಯಮಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಯಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಹಿ ನಗರೇ ಲದ್ಧೇ ಯಂ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಉಟ್ಠಾನಕಭಣ್ಡಂ, ತಂ ಚತೂಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸತೀತಿ, ಜನಪದೋ ಲದ್ಧೋ ಚ ಹೋತಿ। ನಗರಸ್ಸೇವ ಹೇಸೋ ಆನಿಸಂಸೋ। ಏವಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಭಾವನಾಯ ಆನಿಸಂಸೋ ಏಸ ಅರಿಯಿದ್ಧಿಆದಿಕೋ ಪಭೇದೋ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಭಾವಿತೇ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಯೋಗಿನೋ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೀತಿ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಸುಖಞ್ಚೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಂ? ಯಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ನಾಗತಂ।

೯. ವೇಸಾಲೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮೫. ನವಮೇ **ವೇಸಾಲಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಪವತ್ತವೋಹಾರೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ನಗರಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪವಡ್ಢನೇನ ವಿಸಾಲೀಭೂತತ್ತಾ ವೇಸಾಲೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಚ ನಗರಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೇಯೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಸಬ್ಬಾಕಾರವೇಪುಲ್ಲತಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಮಾಹ **ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯ**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಮಹಾವನಂ ನಾಮ ಸಯಂಜಾತಂ ಅರೋಪಿಮಂ ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ವನಂ। ಕಪಿಲವತ್ಥುಸಾಮನ್ತಾ ಪನ ಮಹಾವನಂ ಹಿಮವನ್ತೇನ ಸಹ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಅಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಂ। ಇದಂ ತಾದಿಸಂ ನ ಹೋತಿ, ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ವನನ್ತಿ **ಮಹಾವನಂ**। ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾ ಪನ ಮಹಾವನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕತೇ ಆರಾಮೇ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಹಂಸವಟ್ಟಕಚ್ಛನ್ನೇನ ಕತಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇತೀತಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಸುಭಾಕಾರಸನ್ದಸ್ಸನಪ್ಪವತ್ತಂ ಕಾಯವಿಚ್ಛನ್ದನೀಯಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ ನಖಾ ದನ್ತಾ…ಪೇ॰… ಮುತ್ತನ್ತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತೇ ಕಳೇವರೇ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನಪಿ ವಿಚಿನನ್ತೋ ನ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಮುತ್ತಂ ವಾ ಮಣಿಂ ವಾ ವೇಳುರಿಯಂ ವಾ ಅಗರುಂ ವಾ ಚನ್ದನಂ ವಾ ಕುಙ್ಕುಮಂ ವಾ ಕಪ್ಪುರಂ ವಾ ವಾಸಚುಣ್ಣಾದಿಂ ವಾ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸುಚಿಭಾವಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪರಮದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಜೇಗುಚ್ಛಅಸ್ಸಿರಿಕದಸ್ಸನಂ ಕೇಸಲೋಮಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಅಸುಚಿಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಏತ್ಥ ಛನ್ದೋ ವಾ ರಾಗೋ ವಾ ಕರಣೀಯೋ। ಯೇಪಿ ಉತ್ತಮಙ್ಗೇ ಸಿರಸಿ ಜಾತಾ ಕೇಸಾ ನಾಮ, ತೇಪಿ ಅಸುಭಾ ಚೇವ ಅಸುಚಿನೋ ಚ ಪಟಿಕೂಲಾ ಚ। ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಅಸುಭಾಸುಚಿಪಟಿಕೂಲಭಾವೋ ವಣ್ಣತೋಪಿ ಸಣ್ಠಾನತೋಪಿ ಗನ್ಧತೋಪಿ ಆಸಯತೋಪಿ ಓಕಾಸತೋಪೀತಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಲೋಮಾದೀನಮ್ಪೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೩೦೭) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಪ್ಪಭೇದೇನ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇತಿ।

ಅಸುಭಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತೀತಿ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿವಸೇನ ಅಸುಭಮಾತಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪದಭಾಜನೀಯೇನ ತಂ ವಿಭಜನ್ತೋ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ ಅಸುಭಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ। **ಅಸುಭಭಾವನಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತೀ**ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ಕೇಸಾದೀಸು ವಾ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದೀಸು ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾವತ್ಥೂಸು ಅಸುಭಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಾವನಾ ವಡ್ಢನಾ ಫಾತಿಕಮ್ಮಂ, ತಸ್ಸಾ ಅಸುಭಭಾವನಾಯ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ, ಗುಣಂ ಪರಿಕಿತ್ತೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - "ಅಸುಭಭಾವನಾಭಿಯುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕೇಸಾದೀಸು ವಾ ವತ್ಥೂಸು ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದೀಸು ವಾ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ತಿವಿಧಕಲ್ಯಾಣಂ ದಸಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಸೋ ತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಚಿತ್ತಮಞ್ಜೂಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಉತ್ತಮತ್ಥಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ।

ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುನ್ತಿ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುಂ ನಿಲೀಯಿತುಂ ಏಕಕೋವ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಂ ಇಚ್ಛಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಮ್ಹಿ ಕೇನಚಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಏಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತನೀಹಾರಕೇನಾ**ತಿ ಯೋ ಅತ್ತನಾ ಪಯುತ್ತವಾಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಮಮತ್ಥಾಯ ಸದ್ಧೇಸು ಕುಲೇಸು ಪಟಿಯತ್ತಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಉಪನಾಮೇತಿ, ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತನೀಹಾರಕಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಾಮ್ಹಿ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಾ ಗಹಟ್ಠೇನ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಅತೀತೇ ಕಿರ ಪಞ್ಚಸತಾ ಮಿಗಲುದ್ದಕಾ ಮಹತೀಹಿ ದಣ್ಡವಾಗುರಾದೀಹಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಏಕತೋಯೇವ ಯಾವಜೀವಂ ಮಿಗಪಕ್ಖಿಘಾತಕಮ್ಮೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತೇ ತತ್ಥ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಕತೇನ ಕೇನಚಿದೇವ ಕುಸಲಕಮ್ಮೇನ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕಲ್ಯಾಣೂಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಲಭಿಂಸು। ತೇಸಂ ತತೋ ಮೂಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮತೋ ಅವಿಪಕ್ಕವಿಪಾಕಾ ಅಪರಾಪರಚೇತನಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅದ್ಧಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತೂಪಕ್ಕಮೇನ ಚ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ಚ ಜೀವಿತೂಪಚ್ಛೇದಾಯ ಓಕಾಸಮಕಾಸಿ। ತಂ ಭಗವಾ ಅದ್ದಸ। ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ ಚ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೇನಚಿ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ। ತೇಸು ಚ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪುಥುಜ್ಜನಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾಪಿ। ತತ್ಥ ಖೀಣಾಸವಾ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ, ಇತರೇ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ನಿಯತಗತಿಕಾ ಸುಗತಿಪರಾಯಣಾ, ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಗತಿ ಅನಿಯತಾ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಛನ್ದರಾಗೇನ ಮರಣಭಯಭೀತಾ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ಗತಿಂ ವಿಸೋಧೇತುಂ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಾಯ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇಮಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಗತಚ್ಛನ್ದರಾಗತಾಯ ಗತಿವಿಸೋಧನಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ತೇಸಂ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಸಾತ್ಥಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ತೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹಾಯ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇಸಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸೀಸೇನ, ನೋ ಮರಣವಣ್ಣಸಂವಣ್ಣನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ। ಕಥೇತ್ವಾ ಚ ಪನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಸಚೇ ಇಮಂ ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, 'ಅಜ್ಜ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಮತೋ, ಅಜ್ಜ ದ್ವೇ…ಪೇ॰… ಅಜ್ಜ ದಸಾ'ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಮಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ, ಸ್ವಾಹಂ ತಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಮೇ ಅನತ್ಥಕೇನ ಅನಯಬ್ಯಸನೇನ ಸುತೇನ, ಹನ್ದಾಹಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಉಪಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ - "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುಂ, ನಾಮ್ಹಿ ಕೇನಚಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಏಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತನೀಹಾರಕೇನಾ"ತಿ।

ಅಪರೇ ಪನಾಹು - "ಪರೂಪವಾದವಿವಜ್ಜನತ್ಥಂ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೋ"ತಿ। ಪರೇ ಕಿರ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪವದಿಸ್ಸನ್ತಿ - "ಅಯಂ 'ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಅಹಂ ಸದ್ಧಮ್ಮವರಚಕ್ಕವತ್ತೀ'ತಿ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ ಅತ್ತನೋಪಿ ಸಾವಕೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಾತೇನ್ತೇ ನಿವಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಕಿಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ? ತತ್ರ ಪಣ್ಡಿತಾ ವಕ್ಖನ್ತಿ - "ಭಗವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಮನುಯುತ್ತೋ ನ ಇಮಂ ಪವತ್ತಿಂ ಜಾನಾತಿ, ಕೋಚಿಸ್ಸ ಆರೋಚಯಿತಾಪಿ ನತ್ಥಿ , ಸಚೇ ಜಾನೇಯ್ಯ ಅದ್ಧಾ ನಿವಾರೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಇದಂ ಪನ ಇಚ್ಛಾಮತ್ತಂ, ಪಠಮಮೇವೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ। **ನಾಸ್ಸುಧಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಸ್ಸುಧಾತಿ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ವಾ ನಿಪಾತೋ, ನೇವ ಕೋಚಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನೇಕೇಹಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವೋಕಾರೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಾರೋ**। ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಿಣ್ಣೋ ಅನೇಕಾಕಾರೇನ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕೋ ಸೋ? ಅಸುಭಭಾವನಾನುಯೋಗೋ, ತಂ ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಾರಂ। **ಅಸುಭಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। **ಅಟ್ಟೀಯಮಾನಾ**ತಿ ತೇನ ಕಾಯೇನ ಅಟ್ಟಾ ದುಕ್ಖಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಹರಾಯಮಾನಾ**ತಿ ಲಜ್ಜಮಾನಾ। **ಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಾ**ತಿ ಜಿಗುಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದಯಮಾನಾ। **ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೀ**ತಿ ಜೀವಿತಹರಣಕಸತ್ಥಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತೇ ಸತ್ಥಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಿ, ಮಿಗಲಣ್ಡಿಕಮ್ಪಿ ಪನ ಸಮಣಕುತ್ತಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಸಾಧು ನೋ, ಆವುಸೋ, ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಹೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅರಿಯಾ ನೇವ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಕರಿಂಸು, ನ ಸಮಾದಪೇಸುಂ, ನ ಸಮನುಞ್ಞಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಪನ ಸಬ್ಬಮಕಂಸು।

ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋತಿ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಪ್ಪತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ತತೋ ಏಕೀಭಾವತೋ ವುಟ್ಠಿತೋ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆನನ್ದ,**

ತನುಭೂತೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋತಿ ಇತೋ, ಆನನ್ದ, ಪುಬ್ಬೇ ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಉದ್ದೇಸಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ, ಏಕಪಜ್ಜೋತೋ ವಿಯ ಆರಾಮೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ಇದಾನಿ ಪನ ಅಡ್ಢಮಾಸಮತ್ತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ತನುಭೂತೋ ವಿಯ ತನುಕೋ ಮನ್ದೋ ಅಪ್ಪಕೋ ವಿರಳೋ ವಿಯ ಜಾತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾರಣಂ? ಕಿಂ ದಿಸಾಸು ಪಕ್ಕನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ?

ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ ತೇಸಂ ಜೀವಿತಕ್ಖಯುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ **ತಥಾ ಹಿ ಪನ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ**ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚನ್ತೋ, **ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ಆಚಿಕ್ಖತು, ಯೇನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹೇಯ್ಯ । ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಓರೋಹಣತಿತ್ಥಾನಿ ವಿಯ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ದಸಾನುಸ್ಸತಿ, ದಸಕಸಿಣ, ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರ, ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಪಭೇದಾನಿ ಬಹೂನಿ ನಿಬ್ಬಾನೋರೋಹಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಸನ್ತಿ, ತೇಸು ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಥ ಭಗವಾ ತಥಾ ಕಾತುಕಾಮೋ ಥೇರಂ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತೋ **ತೇನಹಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೇಸಾಲಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮನ್ತಾ ಗಾವುತೇಪಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನೇಪಿ ಯಾವತಿಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬೇ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಗನ್ತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಪಹಿಣಿತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಅನವಸೇಸೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯಂ ಸಮೂಹಂ ಕತ್ವಾ। **ಯಸ್ಸದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಸನ್ನಿಪತಿತೋ, ಏಸ ಕಾಲೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಾತುಂ, ಅನುಸಾಸನಿಂ ದಾತುಂ, ಇದಾನಿ ಯಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಕಾಲಂ ಜಾನಾಥ, ತಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, **ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ। ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಚ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಆಚಿಕ್ಖಿತಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧೀ**ತಿ ಆನಾಪಾನಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಸತಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಯಂ ವಾ ಸಮಾಧಿ, ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿ। **ಭಾವಿತೋ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದಿತೋ ವಡ್ಢಿತೋ ವಾ। **ಬಹುಲೀಕತೋ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತೋ। **ಸನ್ತೋ ಚೇವ ಪಣೀತೋ ಚಾ**ತಿ ಸನ್ತೋ ಚೇವ ಪಣೀತೋ ಚೇವ। ಉಭಯತ್ಥ ಏವಸದ್ದೇನ ನಿಯಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಅಯಞ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕೇವಲಂ ಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಸನ್ತಞ್ಚ ಪಣೀತಞ್ಚ, ಓಳಾರಿಕಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಪನ ಪಟಿಕೂಲಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಚ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ನೇವ ಸನ್ತಂ ನ ಪಣೀತಂ, ನ ಏವಂ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅಸನ್ತೋ ವಾ ಅಪ್ಪಣೀತೋ ವಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯಪಿ ಸನ್ತೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ, ಪಟಿವೇಧಸಙ್ಖಾತಾಯ ಅಙ್ಗಸನ್ತತಾಯಪಿ, ಆರಮ್ಮಣಪಣೀತತಾಯ ಪಣೀತೋ ಅತಿತ್ತಿಕರೋ, ಅಙ್ಗಪಣೀತತಾಯಪೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸನ್ತೋ ಚೇವ ಪಣೀತೋ ಚಾ"ತಿ।

ಅಸೇಚನಕೋ ಚ ಸುಖೋ ಚ ವಿಹಾರೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ನಾಸ್ಸ ಸೇಚನನ್ತಿ ಅಸೇಚನಕೋ, ಅನಾಸಿತ್ತಕೋ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣೋ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಆವೇಣಿಕೋ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಕಮ್ಮೇನ ವಾ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಸನ್ತತಾ, ಆದಿಸಮನ್ನಾಹಾರತೋ ಪಭುತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನೇವ ಸನ್ತೋ ಚ ಪಣೀತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ "ಅಸೇಚನಕೋ"ತಿ ಅನಾಸಿತ್ತಕೋ ಓಜವನ್ತೋ, ಸಭಾವೇನೇವ ಮಧುರೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಮಯಂ ಅಸೇಚನಕೋ ಚ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸುಖಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತನತೋ ಸುಖೋ ಚ ವಿಹಾರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇತಿ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇ। **ಪಾಪಕೇ**ತಿ ಲಾಮಕೇ। **ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇ। **ಠಾನಸೋ ಅನ್ತರಧಾಪೇತೀ**ತಿ ಖಣೇನೇವ ಅನ್ತರಧಾಪೇತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ। **ವೂಪಸಮೇತೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಸಮೇತಿ, ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯತ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ**ತಿ ಆಸಾಳ್ಹಮಾಸೇ। **ಊಹತಂ ರಜೋಜಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ವಾತಾತಪಸುಕ್ಖಾಯ ಗೋಮಹಿಂಸಾದಿಪಾದಪ್ಪಹಾರಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಉದ್ಧಂ ಹತಂ ಊಹತಂ ಆಕಾಸೇ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ರಜಞ್ಚ ರೇಣುಞ್ಚ। **ಮಹಾ ಅಕಾಲಮೇಘೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ನಭಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತೋ ಆಸಾಳ್ಹಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಸಕಲಂ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ವಸ್ಸನಕಮೇಘೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅಕಾಲಮೇಘೋತಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಠಾನಸೋ ಅನ್ತರಾಧಾಪೇತಿ ವೂಪಸಮೇತೀ**ತಿ ಖಣೇನೇವ ಅದಸ್ಸನಂ ನೇತಿ ಪಥವಿಯಂ ಸನ್ನಿಸೀದಾಪೇತಿ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಓಪಮ್ಮನಿದಸ್ಸನಮೇತಂ। ತತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೧೦. ಕಿಮಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮೯. ದಸಮೇ **ಕಿಮಿಲಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ದೇಸನಾ ನ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಕಾ ಕತಾ, ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ಗಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದೇಸನಾನುಸನ್ಧಿಂ ಘಟೇನ್ತೋ ಏತಂ ಅವೋಚ। **ಕಾಯಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ಪಥವೀಆದೀಸು ಕಾಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವದಾಮಿ ವಾಯೋಕಾಯಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ…ಪೇ॰… ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋತಿ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ರೂಪಕೋಟ್ಠಾಸಾ ರೂಪಕಾಯೋ ನಾಮ, ತೇಸು ಆನಾಪಾನಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನೇ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಕಾಯಞ್ಞತರಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಏವಮಾಹ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಕಾಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವಾಯೋಕಾಯಂ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಾ ರೂಪಕಾಯೇ ಅಞ್ಞತರಂ ಆನಾಪಾನಂ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವೇದನಾಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ತೀಸು ವೇದನಾಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ಸುಖವೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರನ್ತಿ ಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದಿತಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸುನ್ದರಂ ಮನಸಿಕಾರಂ। ಕಿಂ ಪನ ಮನಸಿಕಾರೋ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ, ದೇಸನಾಸೀಸಂ ಪನೇತಂ। ಯಥೇವ ಹಿ "ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೭) ಏತ್ಥ ಸಞ್ಞಾನಾಮೇನ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಮನಸಿಕಾರನಾಮೇನ ಝಾನವೇದನಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚತುಕ್ಕೇ ಪಠಮಪದೇ ಪೀತಿಸೀಸೇನ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾ, ದುತಿಯಪದೇ ಸುಖನ್ತಿ ಸರೂಪೇನೇವ ವುತ್ತಾ। ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಪದದ್ವಯೇ "ಸಞ್ಞಾ ಚ ವೇದನಾ ಚ ಚೇತಸಿಕಾ ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೭೪) ವಚನತೋ "ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರನಾಮೇನ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮನಸಿಕಾರನಾಮೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧ "ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಏಸಾ ವೇದನಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ನೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ಹಿ ತಂ ತಂ ಸುಖಾದೀನಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾ ವೇದಯತಿ, ತಂ ಪನ ವೇದನಾಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ "ಅಹಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ "ಪೀತಿಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ"ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಮೇತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ –

> "ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ – ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಚ। ಕಥಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ? ಸಪ್ಪೀತಿಕೇ ದ್ವೇ ಝಾನೇ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಝಾನಪಟಿಲಾಭೇನ

ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪಟಿಸಂವಿದಿತತ್ತಾ। ಕಥಂ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ? ಸಪ್ಪೀತಿಕೇ ದ್ವೇ ಝಾನೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತಪೀತಿಂ ಖಯತೋ ವಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿವೇಧೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೭೨) '''ದೀಘಂ ಅಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗತಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಜಾನತೋ ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಸತಿಯಾ ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಾ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತೀ'ತಿ। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ಅವಸೇಸಪದಾನಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ''ತಿ।

ಇತಿ ಯಥೇವ ಝಾನಪಟಿಲಾಭೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪೀತಿಸುಖಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಇಮಿನಾಪಿ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ವೇದನಾಸಙ್ಖಾತಮನಸಿಕಾರಪಟಿಲಾಭೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುವುತ್ತಮೇತಂ ''ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವಿಹರತೀ''ತಿ।

ನಾಹಂ, ಆನನ್ದ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಸ್ಮಾ ''ಚಿತ್ತಪಟಿಸಂವೇದೀ ಅಸ್ಸಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸನಿಮಿತ್ತಮಾರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸತಿಞ್ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತನತೋ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವ ನಾಮೇಸ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚಿತ್ತಪಟಿಸಂವಿದಿತವಸೇನ ''ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವಿಹರತೀ''ತಿ।

ಸೋ ಯಂ ತಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಪಹಾನಂ, ತಂ ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಧುಕಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಮೇವ, ದೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಚತುಕ್ಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚ ನೀವರಣಪಬ್ಬಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ನೀವರಣಪಬ್ಬಂ ಆದಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಇದಂ ನೀವರಣದ್ವಯಂ ಆದಿ। ಇತಿ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಆದಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಆಹ। **ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತೀತಿ ಏವಂ ಪಹಾನಕರಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ತಂ ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಅನಿಚ್ಚವಿರಾಗನಿರೋಧಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ಪಹಾನಞಾಣಂ ಅಪರಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ, ತಮ್ಪಿ ಅಪರಾಯಾತಿ ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಮ್ಪರಂ ದಸ್ಸೇತಿ । **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಪಥಪಟಿಪನ್ನಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತಿ, ಯಞ್ಚ ಏಕತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತೀತಿ ದ್ವಿಧಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸಹಜಾತಾನಮ್ಪಿಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ ಹೋತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸಾಪಿ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ। ಇಧ ಆರಮ್ಮಣ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ''ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ ಅಸ್ಸಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ನ ಕೇವಲಂ ನೀವರಣಾದಿಧಮ್ಮೇ, ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಸೀಸೇನ ಪನ ವುತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಕರಞಾಣಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವಿಹರತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಚತುಮಹಾಪಥೋ ವಿಯ ಛ ಆಯತನಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಂಸುಪುಞ್ಜೋ ವಿಯ ಛಸು ಆಯತನೇಸು ಕಿಲೇಸಾ। ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಸಕಟರಥಾ ವಿಯ ಚತೂಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಪವತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಏಕೇನ ಸಕಟೇನ ವಾ ರಥೇನ ವಾ ಪಂಸುಪುಞ್ಜಸ್ಸ ಉಪಹನನಂ ವಿಯ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಘಾತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಏಕಧಮ್ಮವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಇಚ್ಛಾನಙ್ಗಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೮೭-೯೮೮. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಥಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ? ಉಪಾರಮ್ಭಮೋಚನತ್ಥಂ। ಸಚೇ ಹಿ ತೇ "ನ ಜಾನಾಮಾ"ತಿ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಅಥ ನೇಸಂ ತಿತ್ಥಿಯಾ "ತುಮ್ಹೇ 'ಅಸುಕಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನಾಮ ನೋ ಸತ್ಥಾ ತೇಮಾಸಂ ವಿಹಾಸೀ'ತಿಪಿ ನ ಜಾನಾಥ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ನಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಾ ವಿಹರಥಾ"ತಿ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ಆರೋಪೇಯ್ಯುಂ, ತತೋ ಮೋಚನತ್ಥಂ ಏವಮಾಹ।

ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ "ಸತೋವ ಅಸ್ಸಸತಿ, ದೀಘಂ ವಾ ಅಸ್ಸಸನ್ತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೯೭೭) ಏವ-ಕಾರೋ ವುತ್ತೋ। ಏವಂ ಇಧ ನ ವುತ್ತೋತಿ? ಏಕನ್ತಸನ್ತತ್ತಾ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಅಸ್ಸಾಸೋ ವಾ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ ಪಸ್ಸಾಸೋ ವಾ, ಭಗವತೋ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಪಾಕಟಮೇವ ನಿಚ್ಚಂ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿತಾಯಾತಿ ಏಕನ್ತಸನ್ತತ್ತಾ ನ ವುತ್ತೋ। ಅಥ "ಸಿಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ "ಅಸ್ಸಸಾಮೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾಭಾವಾ। ಸತ್ತ ಹಿ ಸೇಖಾ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಭಾವಾ ಸೇಖಾ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವಾ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾಭಾವಾ ಅಸೇಖಾ ನಾಮ, ತಥಾಗತಾ ಅಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾಭಾವಾ ನ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೩-೧೦. ಪಠಮಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೮೯-೯೯೭. ತತಿಯೇ **ಪವಿಚಿನತೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪವಿಚಿನತಿ। ಇತರಂ ಪದದ್ವಯಂ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ನಿರಾಮಿಸಾತಿ** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದರಥಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಕಾಯೋಪಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ಸಮಾಧಿಯತೀತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಠಪಿಯತಿ, ಅಪ್ಪನಾಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀತಿ** ಸಹಜಾತಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾಯ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಸತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ತಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಞಾಣಂ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅನೋಸಕ್ಕನಅನತಿವತ್ತನಸಙ್ಖಾತೋ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸೇಸು ಸಾರಥಿನೋ "ಅಯಂ ಓಲೀಯತೀ"ತಿ ತುದನಂ ವಾ, "ಅಯಂ ಅತಿಧಾವತೀ"ತಿ ಆಕಡ್ಢನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ಏವಂ ಪಸ್ಸಮಾನಸ್ಸ ಠಿತಾಕಾರೋವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅನೋಸಕ್ಕನಅನತಿವತ್ತನಸಙ್ಖಾತೋ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ? ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾ ನಾನಾಸರಸಲಕ್ಖಣಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ನಾಮ ಕಥಿತಾ।

ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸೋಳಸಕ್ಖತ್ತುಕಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ ಮಿಸ್ಸಕಾ ಕಥಿತಾ, ಆನಾಪಾನಮೂಲಕಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ , ತೇಸಂ ಮೂಲಭೂತಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ। ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮೂಲಕಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ, ತೇಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾವ। ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಪೂರಕಾ ಪನ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಲೋಕುತ್ತರಾ, ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಯೋ ಅರಿಯಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ। ವಿಜ್ಜಾ ವಾ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ವಿಮುತ್ತಿ ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಾತಿ। ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಾನಿಪಿ ಇಮಿನಾವ ಸಮಾನಪರಿಚ್ಛೇದಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಆನಾಪಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ವೇಳುದ್ವಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯೭. ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ** ಅನುಗ್ಗಹಗರಹಣೇಸು ನಿಪಾತೋ। ಚತುನ್ನಞ್ಹಿ ಮಹಾದೀಪಾನಂ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚಂ ರಜ್ಜಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಅಪಾಯಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನಭಾವಂ ಗರಹನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ''ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ''ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಚತುನ್ನಂ ದೀಪಾನನ್ತಿ** ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನಂ। **ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚನ್ತಿ** ಇಸ್ಸರಭಾವೋ ಇಸ್ಸರಿಯಂ, ಅಧಿಪತಿಭಾವೋ ಆಧಿಪಚ್ಚಂ, ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಆಧಿಪಚ್ಚಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ರಜ್ಜೇ, ನ ಛೇದನಭೇದನನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚಂ। **ಕಾರೇತ್ವಾತಿ** ಏವರೂಪಂ ರಜ್ಜಂ ಪವತ್ತಾಪೇತ್ವಾ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋತಿ** ಏತ್ಥ ಅನುಗ್ಗಹಪಸಂಸಾಸು ನಿಪಾತೋ। ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪೇನ ಹಿ ಯಾಪನಂ ಅನುಗ್ಗಹನ್ತೋ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಅಪಾಯಾನಂ ಪಹೀನಭಾವಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ''ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ''ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನನ್ತಕಾನೀತಿ** ಅನನ್ತಕಾನಿ। ತೇರಸಹತ್ಥೋಪಿ ಹಿ ವತ್ಥಸಾಟಕೋ ದಸಚ್ಛೇದನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನನ್ತಕನ್ತೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನ। ಸೋ ಪನಾಯಂ ಪಸಾದೋ ಕಿಂ ಏಕೋ, ಅನೇಕೋತಿ? ಏಕೋವ, ಸೋ ಮಗ್ಗೇನ ಆಗತಪ್ಪಸಾದೋ। ಯೇಸು ಪನ ವತ್ಥೂಸು ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ರುಹತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ''ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಿಧಾ ವುತ್ತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏಕೋ, ತಸ್ಮಾವ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣೋ ಹೋತಿ। ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಹಿ ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪಸಾದೋ ಚ ಪೇಮಞ್ಚ ಗಾರವಞ್ಚ ಮಹನ್ತಂ, ನ ಧಮ್ಮೇ ವಾ ಸಙ್ಘೇ ವಾ, ಧಮ್ಮೇಯೇವ ವಾ ಮಹನ್ತಂ , ನ ಬುದ್ಧೇ ವಾ ಸಙ್ಘೇ ವಾ, ಸಙ್ಘೇಯೇವ ವಾ ಮಹನ್ತಂ, ನ ಬುದ್ಧೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ವಾತಿ ಏತಂ ನತ್ಥಿ। **ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾತಿ**ಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

ಅರಿಯಕನ್ತೇಹೀತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಕನ್ತೇಹಿ ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹಿ। ಪಞ್ಚ ಹಿ ಸೀಲಾನಿ ಭವನ್ತರಗತಾಪಿ ಅರಿಯಾ ನ ಕೋಪೇನ್ತಿ, ಏವಂ ತೇಸಂ ಪಿಯಾನಿ। ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಖಣ್ಡೇಹೀತಿ**ಆದಿ ಸದಿಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಮುಖವಟ್ಟಿಯಞ್ಹಿ ಛಿನ್ನೇಕದೇಸಾ ಪಾತಿ ಖಣ್ಡಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಾ ಛಿದ್ದಾತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣಾ ಗಾವೀ ಸಬಲಾತಿ, ನಾನಾಬಿನ್ದುಚಿತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾಸಾತಿ, ಏವಮೇವ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಅನ್ತೇ ವಾ ಭಿನ್ನಂ ಸೀಲಂ ಖಣ್ಡಂ ನಾಮ, ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಂ ಛಿದ್ದಂ, ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಭಿನ್ನತ್ತಾ ಸಬಲಂ, ಏಕನ್ತರಂ ಭಿನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾಸಂ। ತೇಸಂ ದೋಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಖಣ್ಡಾದಿತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಭುಜಿಸ್ಸೇಹೀತಿ** ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಕರೇಹಿ। **ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥೇಹೀತಿ** ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಪಸಂಸಿತೇಹಿ। **ಅಪರಾಮಟ್ಠೇಹೀತಿ** ''ಇದಂ ನಾಮ ತಯಾ ಕತಂ, ಇದಂ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತ''ನ್ತಿ ಏವಂ ಪರಾಮಸಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೇಹಿ। **ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕೇಹೀತಿ** ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಂ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಸಂವತ್ತೇತುಂ ಸಮತ್ಥೇಹಿ।

೨. ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋಗಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯೮. ದುತಿಯೇ **ಯೇಸಂ ಸದ್ಧಾತಿ** ಪದೇನ ಬುದ್ಧೇ ಪಸಾದೋ ಗಹಿತೋ। **ಸೀಲನ್ತಿ** ಪದೇನ ಅರಿಯಕನ್ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। **ಪಸಾದೋತಿ** ಪದೇನ ಸಙ್ಘೇ ಪಸಾದೋ ಗಹಿತೋ। **ಧಮ್ಮದಸ್ಸನನ್ತಿ** ಪದೇನ ಧಮ್ಮೇ ಪಸಾದೋ ಗಹಿತೋತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಕಾಲೇನ ಪಚ್ಚೇನ್ತೀತಿ** ಕಾಲೇನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋಗಧಂ ಸುಖನ್ತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸುಖಂ। ಯೋ ಪನೇಸ ಗಾಥಾಯ ಆಗತೋ ಪಸಾದೋ, ಸೋ ಕತರಪಸಾದೋ

ಹೋತೀತಿ। ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೋ ತಾವ "ಮಗ್ಗಪಸಾದೋ"ತಿ ಆಹ, ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ "ಆಗತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪ್ಪಸಾದೋ"ತಿ। ಉಭೋಪಿ ಥೇರಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ, ಉಭಿನ್ನಂ ಸುಭಾಸಿತಂ। ಮಿಸ್ಸಕಪ್ಪಸಾದೋ ಏಸೋತಿ।

೩. ದೀಘಾವುಉಪಾಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯೯. ತತಿಯೇ **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸಸಿ, ತಸ್ಮಾ। **ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯೇ**ತಿ ವಿಜ್ಜಾಕೋಟ್ಠಾಸಿಕೇ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸೂ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರೇಸು। ಏವಮಸ್ಸ ಉಪರಿ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। **ವಿಘಾತ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಂ।

೪-೫. ಪಠಮಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೦-೧೦೦೧. ಚತುತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪಞ್ಚಮೇ **ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಲಾಭಙ್ಗಂ। ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಾದಯೋ ಪನ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾ ನಾಮ, ತೇಪಿ ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗನ್ತಿ ಆಗತಾ। ತತ್ರಾಯಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಚನತ್ಥೋ - ಸಪ್ಪುರಿಸೇ ಸೇವನ್ತೋ ಭಜನ್ತೋ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭತೀತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವಾದಯೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಅತ್ಥಾಯ ಅಙ್ಗನ್ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಂ ನಾಮ, ಇತರೇ ಪಠಮಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗನ್ತಿಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಂ, ಪಟಿವಿದ್ಧಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಅಙ್ಗನ್ತಿಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಂ।

೬. ಥಪತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೨. ಛಟ್ಠೇ **ಸಾಧುಕೇ ಪಟಿವಸನ್ತೀ**ತಿ ಸಾಧುಕನಾಮಕೇ ಅತ್ತನೋ ಭೋಗಗಾಮಕೇ ವಸನ್ತಿ। ತೇಸು ಇಸಿದತ್ತೋ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಪುರಾಣೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಸದಾರಸನ್ತುಟ್ಠೋ। **ಮಗ್ಗೇ ಪುರಿಸಂ ಠಪೇಸು**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಕಿರ ಗಾಮದ್ವಾರೇನ ಭಗವತೋ ಗಮನಮಗ್ಗೋ। ತಸ್ಮಾ "ಭಗವಾ ಕಾಲೇ ವಾ ಅಕಾಲೇ ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸುತ್ತಾನಂ ವಾ ಪಮತ್ತಾನಂ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಥ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಲಭೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಮಗ್ಗಮಜ್ಝೇ ಪುರಿಸಂ ಠಪೇಸುಂ।

ಅನುಬನ್ಧಿಂಸೂತಿ ನ ದೂರತೋವ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು, ಭಗವಾ ಪನ ಸಕಟಮಗ್ಗಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಜಙ್ಘಮಗ್ಗೇನ ಅಗಮಾಸಿ, ಇತರೇ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಗಮಂಸು। **ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಠಿತಕಾನಂ , ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಿವಸಭಾಗಂ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮೇಹಿ ಮೇ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕಾತುಂ ಅಯುತ್ತಂ, ಠಿತಕೇನಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ಇಮೇ ಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇ ಸಾಮಿನೋ ಆಗತಫಲಾ। ಇಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾವ ದಿವಸಭಾಗಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಯೇನ ಅಞ್ಞತರಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದೀತಿ ತೇ ಕಿರ ಛತ್ತುಪಾಹನಂ ಕತ್ತರದಣ್ಡಂ ಪಾದಬ್ಭಞ್ಜನತೇಲಾದೀನಿ ಚೇವ ಅಟ್ಠವಿಧಞ್ಚ ಪಾನಕಂ ಸರಭಪಾದಪಲ್ಲಙ್ಕಞ್ಚ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು, ಆಭತಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಅದಂಸು , ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸೀದಿ। **ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸೂ**ತಿ ಸೇಸಾನಿ ಛತ್ತುಪಾಹನಾದೀನಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಥಾತಿ ವತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು।

ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಕೋಸಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸತೀತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸವಸೇನವ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ನಿಯತತ್ತಾ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಚಾರಿಕಾಚರಣಮ್ಪಿ ಅರುಣುಟ್ಠಾಪನಮ್ಪಿ ನಿಯತಂ, ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸೇಯೇವ ಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ, ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ಅರುಣಂ

ಉಟ್ಠಪೇತೀತಿ ನಿಯತತ್ತಾ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಆಸನ್ನೇ ನೋ ಭಗವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಏತ್ಥ ನ ಕೇವಲಂ ಆಸನ್ನತ್ತಾಯೇವ ತೇಸಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ "ಇದಾನಿ ದಾನಂ ದಾತುಂ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಂ ಕಾತುಂ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿಹ ಥಪತಯೋ ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋತಿ ಥಪತಯೋ ಯಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಯಿ ದೂರೀಭೂತೇ ಅನಪ್ಪಕಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಆಸನ್ನೇ ಅನಪ್ಪಕಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ "ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ"ತಿ। ಘರಾವಾಸಸ್ಸ ಹಿ ದೋಸೇನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಘರಾವಾಸಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಅಥ ಏವಂ ವೋ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಞ್ಚ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾನಞ್ಚ ತಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಕಿಞ್ಚನಸಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಬಾಧತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಮಹಾವಾಸೇ ವಸನ್ತಸ್ಸಪಿ ಹಿ ಸಕಿಞ್ಚನಸಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಘರಾವಾಸೋ ಸಮ್ಬಾಧೋವ। **ರಜಾಪಥೋತಿ** ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜಾನಂ ಆಪಥೋ, ಆಗಮನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಪನ ಅಕಿಞ್ಚನಅಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ। ಚತುರತನಿಕೇಪಿ ಹಿ ಗಬ್ಭೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಘಟೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ಅಕಿಞ್ಚನಅಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಅಲಞ್ಚ ಪನ ವೋ ಥಪತಯೋ ಅಪ್ಪಮಾದಾಯಾತಿ** ಏವಂ ಸಮ್ಬಾಧೇ ಘರಾವಾಸೇ ವಸನ್ತಾನಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಪ್ಪಮಾದಮೇವ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಂ ಪುರತೋ ಏಕಂ ಪಚ್ಛತೋ ನಿಸೀದಾಪೇಮಾತಿ ತೇ ಕಿರ ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇಸು ದ್ವೀಸು ನಾಗೇಸು ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಏವಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ನಾಗಂ ಮಜ್ಝೇ ಕತ್ವಾ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು। **ನಾಗೋಪಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋತಿ** ಯಥಾ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಸೇವಿತಂ ನ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। **ತಾಪಿ ಭಗಿನಿಯೋತಿ** ಯಥಾ ಪಮಾದಂ ನಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅತ್ತಾಪೀತಿ** ಸಿತಹಸಿತಕಥಿತವಿಪೇಕ್ಖಿತಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತೇಹಿ ಅತ್ತಾಪಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। (ತೇಹಿ ತಥಾ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ನ ಅತ್ತಾಪಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ)। ತಥಾ ಕರೋನ್ತೋ ಹಿ "ಸಾಮಿದುಬ್ಭೋ ಏಸೋ"ತಿ ನಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿಹ ಥಪತಯೋತಿ** ಯಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ರಾಜಾ ನಿಚ್ಚಂ ರಾಜಭಣ್ಡಂ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ ರಜಾಪಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಭಿಕ್ಖುಂ ಏವಂ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ ಅಲಞ್ಚ ಪನ ವೋ ಥಪತಯೋ ಅಪ್ಪಮಾದಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಮೇವ ಕರೋಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮುತ್ತಚಾಗೋತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಚಾಗೋ। **ಪಯತಪಾಣೀತಿ** ಆಗತಾಗತಾನಂ ದಾನತ್ಥಾಯ ಧೋತಹತ್ಥೋ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತೋತಿ** ವೋಸ್ಸಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೇ ಚಾಗೇ ರತೋ। **ಯಾಚಯೋಗೋತಿ** ಯಾಚಿತಬ್ಬಕಯುತ್ತೋ। **ದಾನಸಂವಿಭಾಗರತೋತಿ** ದಾನೇನ ಚೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲದ್ಧಾ ತತೋಪಿ ಸಂವಿಭಾಗೇ ರತೋ। **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತನ್ತಿ** "ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಭಿಕ್ಖೂನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಕತವಿಭಾಗಂ, ಸಬ್ಬಂ ದಾತಬ್ಬಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭. ವೇಳುದ್ವಾರೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೩. ಸತ್ತಮೇ **ವೇಳುದ್ವಾರನ್ತಿ** ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಪವೇಣಿಆಗತಸ್ಸ ವೇಳುಗಚ್ಛಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ ಗಾಮೋ। **ಅತ್ತುಪನಾಯಿಕನ್ತಿ** ಅತ್ತನಿ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ। **ಸಮ್ಫಭಾಸೇನಾತಿ** ಅಮನ್ತಭಾಸೇನ। **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಭಾಸೇನಾತಿ** ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಸಮ್ಭಾಸೇನ ನಿರತ್ಥಕೇನ ಅಞ್ಞಾಣವಚನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೮-೯. ಪಠಮಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೪-೫. ಅಟ್ಠಮೇ **ಞಾತಿಕೇ**ತಿ ಏಕಂ ತಳಾಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೂಳಪಿತಿಮಹಾಪಿತಿಪುತ್ತಾನಂ ದ್ವೇ ಗಾಮಾ, ತೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಕೇ। **ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೇ**ತಿ ಇಟ್ಠಕಾಮಯೇ ಆವಸಥೇ। **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗಿಯಾನಂ, ಕಾಮಭವೇಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಾಹಾಪಕಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಓರನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾನೀತಿಪಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ। ತತ್ಥ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾನಿ ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿವಸೇನ ಉದ್ಧಂ ಭಾಗಂ ರೂಪಭವಂ ಅರೂಪಭವಂ ವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ತೀಣಿ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಮ್ಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಪುನ ಇಧೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನೇವ। **ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅನಾಗಮನಸಭಾವೋ।

ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಕದಾಚಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಮನ್ದತಾಯ ಚಾತಿ ದ್ವೇಧಾಪಿ ತನುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ವಿಯ ಅಭಿಣ್ಹಂ ರಾಗಾದಯೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಚ ನ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ವಿಯ ಬಹಲಬಹಲಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಮಕ್ಖಿಪತ್ತಂ ವಿಯ ತನುಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ದೀಘಭಾಣಕತಿಪಿಟಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - "ಯಸ್ಮಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಹೋನ್ತಿ, ಓರೋಧಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬಹಲಾ ಕಿಲೇಸಾ। ಇದಂ ಪನ ಭವತನುಕವಸೇನ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ। ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸತ್ತ ಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಭವೇ ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥಿ, ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ದ್ವೇ ಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಭವೇಸು ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥಿ, ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ರೂಪಾರೂಪಭವಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಾಮಭವೇ ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥಿ, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಭವೇ ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇಮಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಇಮಂ ಕಾಮಾವಚರಲೋಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಚೇ ಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತೋ ದೇವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ಅವಸ್ಸಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ದೇವೇಸು ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತೋಪಿ ಸಚೇ ಮನುಸ್ಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ಅವಸ್ಸಂ ದೇವಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ।

ವಿನಿಪತನಂ ವಿನಿಪಾತೋ, ನಾಸ್ಸ ವಿನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮೋತಿ **ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ,** ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಅವಿನಿಪಾತನಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಯತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೇನ ನಿಯತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ**ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿ ಪರಂ ಅಯನಂ ಅಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣಂ ಅವಸ್ಸಂ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ। **ವಿಹೇಸಾವೇಸಾ**ತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಞಾಣಗತಿಂ ಞಾಣೂಪಪತ್ತಿಂ ಞಾಣಾಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಿಲಮಥೋವ ಏಸ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಚಿತ್ತವಿಹೇಸಾ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ।

ಧಮ್ಮಾದಾಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಆದಾಸಂ। **ಯೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಧಮ್ಮಾದಾಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಖೀಣಾಪಾಯದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತೋ**ತಿ ಇದಂ ನಿರಯಾದೀನಂಯೇವ ವೇವಚನವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ನಿರಯಾದಯೋ ಹಿ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತತೋ ಅಯತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ **ಅಪಾಯೋ,** ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ **ದುಗ್ಗತಿ,** ದುಕ್ಕಟಕಾರಿನೋ ಏತ್ಥ ವಿವಸಾ ನಿಪತನ್ತೀತಿ **ವಿನಿಪಾತೋ**। ನವಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೧೦. ತತಿಯಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೬. ದಸಮೇ **ಪರೋಪಞ್ಞಾಸಾ**ತಿ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಞಾಸ। **ಸಾಧಿಕನವುತೀ**ತಿ ಅತಿರೇಕನವುತಿ। **ಛಾತಿರೇಕಾನೀ**ತಿ ಛಹಿ ಅಧಿಕಾನಿ। ಸೋ ಕಿರ ಗಾಮೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಾತಿಮಹಾ ಅಹೋಸಿ, ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಬಹೂ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಹಿವಾತರೋಗೇನ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಚತುವೀಸತಿ ಪಾಣಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಾಲಮಕಂಸು, ತೇಸು ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಏತ್ತಕಾ ನಾಮ ಅಹೇಸುಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ವೇಳುದ್ವಾರವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೧. ರಾಜಕಾರಾಮವಗ್ಗೋ

೧. ಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೭. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ರಾಜಕಾರಾಮೇ**ತಿ ರಞ್ಞಾ ಕಾರಿತತ್ತಾ ಏವಂ ಲದ್ಧನಾಮೇ ಆರಾಮೇ, ತಂ ರಞ್ಞಾ ಪಸೇನದಿಕೋಸಲೇನ ಕತಂ। ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಕಿರ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತಂ ಸತ್ಥಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು – "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತೋ, ನ ಖೋ ಪನೇಸ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸೀಲಂ ವಾ ಸಮಾಧಿಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏವಂ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತೋ। ಭೂಮಿಸೀಸಂ ಪನ ತೇನ ಗಹಿತಂ, ಸಚೇ ಮಯಮ್ಪಿ ಜೇತವನಸಮೀಪೇ ಆರಾಮಂ ಕಾರಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾಮ, ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇ ಕಹಾಪಣೇ ಲಭಿತ್ವಾ ತೇ ಆದಾಯ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು। ರಾಜಾ "ಕಿಂ ಏತ"ನ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। ಮಯಂ ಜೇತವನಸಮೀಪೇ ತಿತ್ಥಿಯಾರಾಮಂ ಕರೋಮ, ಸಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ವಾರೇತುಂ ಮಾ ಅದತ್ಥಾತಿ ಲಞ್ಜಂ ಅದಂಸು। ರಾಜಾ ಲಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಥ ಕಾರೇಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೇಹಿ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರೇ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ, ಥಮ್ಭುಸ್ಸಾಪನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಾ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಾ ಮಹಾಸದ್ದಾ ಏಕಕೋಲಾಹಲಂ ಅಕಂಸು। ಸತ್ಥಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಮುಖೇ ಠತ್ವಾ "ಕೇ ಪನ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಾ ಮಹಾಸದ್ದಾ ಕೇವಟ್ಟಾ ಮಞ್ಞೇ ಮಚ್ಛವಿಲೋಪೇ"ತಿ?, ಪುಚ್ಛಿ। ತಿತ್ಥಿಯಾ, ಭನ್ತೇ , ಜೇತವನಸಮೀಪೇ ತಿತ್ಥಿಯಾರಾಮಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ। ಆನನ್ದ, ಇಮೇ ಸಾಸನೇನ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ವಾರಾಪೇಹೀತಿ।

ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರಞ್ಞೋ "ಥೇರಾ, ದೇವ, ಆಗತಾ"ತಿ ನಿವೇದಯಿಂಸು। ರಾಜಾ ಲಞ್ಜಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಥೇರಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಆರೋಚಯಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ತೇಸಮ್ಪಿ ದಸ್ಸನಂ ನ ಅದಾಸಿ। ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಆರೋಚಯಿಂಸು "ನ, ಭನ್ತೇ, ರಾಜಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ"ತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಙ್ಖಣಂಯೇವ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ – "ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜೇ ಠತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕಾತುಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ದುತಿಯದಿವಸೇ ಚ ಸಾಮಂಯೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರಾಜಾ "ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, ನಿವೇಸನಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ, ಸಾರಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ, ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಂ ಅದಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಪರಿಭುತ್ತಯಾಗುಖಾದನೀಯೋ "ಯಾವ ಭತ್ತಂ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ರಾಜಾನಂ "ತಯಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಇದಂ ನಾಮ ಕತ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ, "ಕಾರಣೇನೇವ ನಂ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇದಂ ಅತೀತಕಾರಣಂ ಆಹರಿ – ಮಹಾರಾಜ, ಪಬ್ಬಜಿತೇ ನಾಮ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಯುಜ್ಝಾಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಅತೀತೇಪಿ ಇಸಯೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಯುಜ್ಝಾಪೇತ್ವಾ ಸಹ ರಟ್ಠೇನ ರಾಜಾ ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಟ್ಠೋತಿ। ಕದಾ ಭಗವಾತಿ?

ಅತೀತೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಭರುರಟ್ಠೇ ಭರುರಾಜಾ ನಾಮ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತಿ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ದ್ವೇ ಇಸಿಗಣಾ ಪಬ್ಬತಪಾದತೋ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಸೇವನತ್ಥಾಯ ಭರುನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ದ್ವೇ ರುಕ್ಖಾ ಅತ್ಥಿ, ಪಠಮಂ ಆಗತೋ ಇಸಿಗಣೋ ಏಕಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ, ಪಚ್ಛಾಗತೋಪಿ ಏಕಸ್ಸಾತಿ। ತೇ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಪಾದಂ ಏವ ಅಗಮಂಸು। ತೇ ಪುನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ರುಕ್ಖಮೂಲೇಯೇವ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ಅದ್ಧಾನೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಏಕೋ ರುಕ್ಖೋ ಸುಕ್ಖಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸುಕ್ಖೇ ಆಗತಾ ತಾಪಸಾ "ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ ಮಹಾ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಹೋಸ್ಸತೀ"ತಿ ಇತರೇಸಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಸ ಏಕಪದೇಸೇ ನಿಸೀದಿಂಸು। ತೇ ಪಚ್ಛಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಅಪವಿಸಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಠಿತಾವ "ಕಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ಏತ್ಥ ನಿಸೀದಥಾ"ತಿ

ಆಹಂಸು। ಆಚರಿಯಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರುಕ್ಖೋ ಸುಕ್ಖೋ, ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ ಮಹಾ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ಪವಿಸಥ, ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಪಹೋಸ್ಸತೀತಿ। ತೇ "ನ ಮಯಂ ಪವಿಸಾಮ, ನಿಕ್ಖಮಥ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಕಥಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ "ನ ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋವ ಮನೇನ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಹತ್ಥಾದೀಸು ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಂಸು। ತೇ "ಹೋತು ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸ್ಸಾಮ ನೇ"ತಿ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸೋವಣ್ಣಮಯಾನಿ ದ್ವೇ ಚಕ್ಕಾನಿ ರಜತಮಯಞ್ಚ ಅಕ್ಖಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಪವಟ್ಟೇನ್ತಾ ರಾಜದ್ವಾರಂ ಅಗಮಿಂಸು। ರಞ್ಞೋ "ಏವರೂಪಂ, ದೇವ, ತಾಪಸಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ"ತಿ ನಿವೇದಯಿಂಸು। ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ "ಪಕ್ಕೋಸಥಾ"ತಿ ತೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ "ಮಹಾಕಮ್ಮಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕತಂ, ಅತ್ಥಿ ವೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಮಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಆಮ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಏಕರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಇಸೀಹಿ ಗಹಿತಂ, ತಂ ನೋ ದಾಪೇಹೀತಿ। ರಾಜಾ ಪುರಿಸೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ತಾಪಸೇ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇಸಿ।

ತೇ ಬಹಿ ಠಿತಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ದತ್ವಾ ಲಭಿಂಸೂ"ತಿ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ "ಇದಂ ನಾಮಾ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ "ಮಯಮ್ಪಿ ಲಞ್ಜಂ ದತ್ವಾ ಪುನ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸೋವಣ್ಣಮಯಂ ರಥಪಞ್ಜರಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಅಗಮಂಸು। ರಾಜಾ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠೋ - "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ?, ಆಹ। ಮಹಾರಾಜ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಞ್ಞೋ ಇಸಿಗಣೋ ನಿಸಿನ್ನೋ, ತಂ ನೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ದಾಪೇಹೀತಿ। ರಾಜಾ ಪುರಿಸೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ತೇ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇಸಿ। ತಾಪಸಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಲಹಂ ಕತ್ವಾ, "ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕತ"ನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಪಾದಮೇವ ಅಗಮಂಸು। ತತೋ ದೇವತಾ "ಅಯಂ ರಾಜಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಇಸಿಗಣಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಲಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಲಹಂ ಕಾರಾಪೇಸೀ"ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಉಬ್ಬಟ್ಟೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ವಿಜಿತಂ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮತ್ತಟ್ಠಾನಂ ಸಮುದ್ದಮೇವ ಅಕಂಸೂತಿ।

"ಇಸೀನಮನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ, ಭರುರಾಜಾತಿ ಮೇ ಸುತಂ।
ಉಚ್ಛಿನ್ನೋ ಸಹ ರಟ್ಠೇಹಿ, ಸ ರಾಜಾ ವಿಭವಙ್ಗತೋ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೨೫) -

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತೀತೇ ದಸ್ಸಿತೇ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮ ಕಥಾ ಓಕಪ್ಪನಿಯಾ ಹೋತಿ, "ತಸ್ಮಾ ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಕಿರಿಯಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಮಯಾ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿ "ಗಚ್ಛಥ, ಭಣೇ, ತಿತ್ಥಿಯೇ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಥಾ"ತಿ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯಾ ಕಾರಿತೋ ವಿಹಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತೇಸಂ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರೇಪಿ ಅದತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೨-೩. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೮-೯. ದುತಿಯೇ **ಉದಯಗಾಮಿನಿ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯೇ ವಡ್ಢಿಗಾಮಿನಿಂ। **ಮರಣಂ ಆಗಮೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಮರಣಂ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ, ಪತ್ಥೇಯ್ಯಾಸಿ ವಾ। ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪. ದುಗ್ಗತಿಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧೦. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಬ್ಬದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸದೋಭಗ್ಗಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ।

೫. ದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಬ್ಬದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತಭಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸದೋಭಗ್ಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ।

೬. ಪಠಮಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೨. ಛಟ್ಠೇ **ಮಿತ್ತಾತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಆಮಿಸಪರಿಭೋಗವಸೇನ ವೋಹಾರಮಿತ್ತಾ। **ಅಮಚ್ಚಾತಿ** ಆಮನ್ತನಪಟಿಮನ್ತನಇರಿಯಾಪಥಾದೀಸು ಏಕತೋ ಪವತ್ತಕಿಚ್ಚಾ। **ಞಾತೀತಿ** ಸಸ್ಸುಸಸುರಪಕ್ಖಿಕಾ। **ಸಾಲೋಹಿತಾತಿ** ಸಮಾನಲೋಹಿತಾ ಭಾತಿಭಗಿನಿಮಾತುಲಾದಯೋ।

೮. ದುತಿಯಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೩. ಸತ್ತಮೇ **ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ** ನಾಮ ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತಂ ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ಗತಿಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಲಕ್ಖಣಞ್ಞಥತ್ತಂ ವಿಪರಿಣಾಮಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಮಹಾಭೂತೇಸು ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಸುವಣ್ಣಾದಿಭಾವೇನ ಹಿ ಘನಸಣ್ಠಿತಾಯ ಪಥವಿಧಾತುಯಾ ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಉದಕಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಪುರಿಮಭಾವೋ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ನ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಕ್ಖಳಲಕ್ಖಣಾವ ಹೋತಿ। ಉಚ್ಛುರಸಾದಿಭಾವೇನ ಚ ಯೂಸಾಕಾರಸಣ್ಠಿತಾಯ ಆಪೋಧಾತುಯಾ ಸುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಘನಪಥವಿಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಪುರಿಮಭಾವೋ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ನ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ಆಬನ್ಧನಲಕ್ಖಣಾವ ಹೋತಿ। **ತತ್ರಿದಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಗತಿಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಞ್ಚ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನತ್ಥಿ। ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿಯೇವ, ಇಧ ಪನ ಪಸಾದಫಲಂ ಪಕಾಸೇತುಂ ಗತಿಅಞ್ಞಥತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ರಾಜಕಾರಾಮವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಸರಣಾನಿವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಪಠಮಮಹಾನಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೮-೧೮. ತತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀಹಿ ಸಮಿದ್ಧಂ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥೂಪಗಸೀಸೂಪಗಗೀವೂಪಗಾದಿಅಲಙ್ಕಾರವಸೇನ ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ। **ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸ**ನ್ತಿ ನಿರನ್ತರಮನುಸ್ಸಂ। **ಸಮ್ಬಾಧಬ್ಯೂಹ**ನ್ತಿ ಬ್ಯೂಹಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅವಿನಿಬ್ಬಿದ್ಧರಚ್ಛಾಯೋ, ಯಾ ಪವಿಟ್ಠಮಗ್ಗೇನೇವ ನಿಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾ ಸಮ್ಬಾಧಾ ಬ್ಯೂಹಾ ಬಹುಕಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಮ್ಬಾಧಬ್ಯೂಹಂ**। ಇಮಿನಾಪಿ ನಗರಸ್ಸ ಘನವಾಸಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಭನ್ತೇನಾತಿ** ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತೇನ ಉದ್ಧತಚಾರಿನಾ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೩. ಗೋಧಸಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧೯. ತತಿಯೇ **ಭಗವಾವ ಏತಂ ಜಾನೇಯ್ಯ ಏತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಾ ಅಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಾತಿ** ಇದಂ ಸೋ ಸಕ್ಕೋ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಂ, ಚತೂಹಿ ವಾ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಂ ಭಗವಾವ ಜಾನಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆಹ।

ಕೋಚಿದೇವ ಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಾರಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಏಕತೋ ಅಸ್ಸ ಭಗವಾ, ಏಕತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ನಾನಾಲದ್ಧಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕಂ ವಾದಂ ವದನ್ತೋ ಏಕತೋ ಅಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಏಕಂ ವದನ್ತೋ ಏಕತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇನೇವಾಹ**ನ್ತಿ ಯಂ ವಾದಂ ತುಮ್ಹೇ ವದೇಥ, ತಮೇವಾಹಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯನ್ತಿ। ನನು ಚ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ರತನತ್ತಯೇ ಪಸಾದನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಏಸ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ। ಏವಞ್ಹಿಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅತ್ತನೋ ಅಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಕಥೇಯ್ಯ, ಸತ್ಥು ಪನ ಅಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಕುಸಲಾತಿ** ಕಲ್ಯಾಣಮೇವ ಕುಸಲಮೇವ ವದಾಮಿ, ನ ಕಲ್ಯಾಣಕುಸಲವಿಮುತ್ತನ್ತಿ। ಅಪಿಚಸ್ಸ ಅನವಜ್ಜನದೋಸೋ ಏಸೋತಿ।

೪. ಪಠಮಸರಣಾನಿಸಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨೦. ಚತುತ್ಥೇ **ಇಧ ಮಹಾನಾಮ ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಇದಂ ನ ಕೇವಲಂ ಸರಣಾನಿ ಏವ ಅಪಾಯತೋ ಮುತ್ತೋ, ಇಮೇಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಮುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧಂ। **ಮತ್ತಸೋ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತೀ**ತಿ ಪಮಾಣೇನ ಚ ಓಲೋಕನಂ ಖಮನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಟ್ಠಪುಗ್ಗಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಗನ್ತಾ ನಿರಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಟ್ಠಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಅಪಾಯತೋ ಪರಿಮುತ್ತೋತಿ ವಾ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಪರಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ಪನ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗನ್ತಾ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ, "ಅಗನ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದ್ಧಾಮತ್ತಂ ಪೇಮಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಾನುಸಾರಿಮಗ್ಗಟ್ಠಪುಗ್ಗಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಹಾಸಾಲಾ**ತಿ ಸಮೀಪೇ ಠಿತೇವ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಸಾರರುಕ್ಖೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ। **ಮರಣಕಾಲೇ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾದಿಯೀ**ತಿ ಮರಣಸಮಯೇ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೫. ದುತಿಯಸರಣಾನಿಸಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ದುಕ್ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಸಮಖೇತ್ತಂ। **ದುಬ್ಭೂಮ**ನ್ತಿ ಊಸರಭೂಮಿಂ ಲೋಣೂಪಹತಂ। **ಖಣ್ಡಾನೀ**ತಿ ಪರಿಭಿನ್ನಾನಿ। **ಪೂತೀನೀ**ತಿ ಉದಕೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ ಪೂತಿಭಾವಂ ಆಪನ್ನಾನಿ। **ವಾತಾತಪಹತಾನೀ**ತಿ ವಾತಾತಪೇನ ಹತತ್ತಾ ನಿರೋಜಭಾವಂ ಗತಾನಿ। **ಅಸಾರಾದಾನೀ**ತಿ ಅನಾದಿನ್ನಸಾರಾನಿ ಅಗಹಿತಸಾರಾನಿ। **ಅಸುಖಸಯಿತಾನೀ**ತಿ ನ ಕೋಟ್ಠಾದೀಸು ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತಾನಿ। **ಸುಖಸಯಿತಾನೀ**ತಿ ಠಪಿತಟ್ಠಾನತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಅಚಲಿತಾನಿ।

೬. ಪಠಮಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨೨. ಛಟ್ಠೇ **ಠಾನಸೋ ವೇದನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಖಣೇನ ವೇದನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯ। **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನಾ**ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ **ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕವಿಮುತ್ತಿಯಾ। **ತಸ್ಮಾ ಸದ್ಧಞ್ಚ ಸೀಲಞ್ಚಾ**ತಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತತ್ಥಾ ಏವ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯೋ ನಾಮ।

೭. ದುತಿಯಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨೩. ಸತ್ತಮೇ **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ ಮರಣಭಯ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಾಯಹೇತುಕಂ ಮರಣಭಯಂ **ಗಿಹಿಸಾಮೀಚಿಕಾನೀ**ತಿ ಗಿಹೀನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸರಣಾನಿವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨೮. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಾ ಕುಸಲಾಭಿಸನ್ದಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞನದಿಯೋ ಕುಸಲನದಿಯೋ। **ಸುಖಸ್ಸಾಹಾರಾ**ತಿ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ।

೪. ಪಠಮದೇವಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೦. ಚತುತ್ಥೇ **ದೇವಪದಾನೀ**ತಿ ದೇವಾನಂ ಞಾಣೇನ, ದೇವಸ್ಸ ವಾ ಞಾಣೇನ ಅಕ್ಕನ್ತಪದಾನಿ। **ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ವಿಸುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ। **ಪರಿಯೋದಪನಾಯಾ**ತಿ ಪುರಿಯೋದಪನತ್ಥಾಯ ಜೋತನತ್ಥಾಯ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಫಲಟ್ಠಪುಗ್ಗಲಾ ವಿಸುದ್ಧಟ್ಠೇನ ದೇವಾ ನಾಮ ಜಾತಾ।

೮. ವಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೪. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪಾರಂಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಪತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ನ ಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಏವ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ದೇಸನಾ ಪನ ಏವಂ ಕತಾ।

೧೦. ನನ್ದಿಯಸಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೬. ದಸಮೇ **ದಿವಾ ಪವಿವೇಕಾಯ ರತ್ತಿಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾಯಾ**ತಿ ದಿವಾ ಪವಿವೇಕತ್ಥಾಯ ರತ್ತಿಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನತ್ಥಾಯ । **ಧಮ್ಮಾ ನ ಪಾತುಭವನ್ತೀ**ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಸಗಾಥಕಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಅಭಿಸನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೭. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಆಳ್ಹಕಗಣನಾಯ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ, ಯೋಜನವಸೇನ ಪನಸ್ಸ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಅತ್ಥಿ। **ಬಹುಭೇರವ**ನ್ತಿ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಅವಿಞ್ಞಾಣಕಾನಂ ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಾನಂ ವಸೇನ ಬಹುಭೇರವಂ। **ಪುಥೂ**ತಿ ಬಹು। **ಸವನ್ತೀ**ತಿ ಸನ್ದಮಾನಾ। **ಉಪಯನ್ತೀ**ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ।

೨. ದುತಿಯಅಭಿಸನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೮. ದುತಿಯೇ **ಯತ್ಥಿಮಾ ಮಹಾನದಿಯೋ ಸಂಸನ್ದನ್ತಿ ಸಮೇನ್ತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಂಭಜ್ಜೇ ಏತಾ ಮಹಾನದಿಯೋ ಏಕೀಭವನ್ತಿ, ನಿರನ್ತರಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩. ತತಿಯಅಭಿಸನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೯. ತತಿಯೇ **ಪುಞ್ಞಕಾಮೋ**ತಿ ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕೋ। **ಕುಸಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಮಗ್ಗಕುಸಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। **ಭಾವೇತಿ ಮಗ್ಗಂ ಅಮತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಾಪುಣನತ್ಥಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। **ಧಮ್ಮಸಾರಾಧಿಗಮೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯಫಲಂ ಧಮ್ಮಸಾರೋ, ಅಧಿಗಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಧಮ್ಮಸಾರಾಧಿಗಮೋ, ಅಧಿಗತಫಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖಯೇ ರತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೇ ರತೋ।

೪. ಪಠಮಮಹದ್ಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪೦. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ**ತಿ ಸತ್ತವಿಧೇನ ಅರಿಯಧನೇನ ಅಡ್ಢೋ ಚೇವ ಮಹದ್ಧನೋ ಚ। ತೇನೇವ ಭೋಗೇನ **ಮಹಾಭೋಗೋ**। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

೬. ಸಪ್ಪಞ್ಞವಗ್ಗೋ

೧. ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪೮. ಛಟ್ಠಸ್ಸ ದುತಿಯೇ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಏತ್ತಕೇನ ವೋಸಾನಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಾನೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ, ಸಕದಾಗಾಮೀ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ, ಅನಾಗಾಮೀ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಾಸನೇ ತನ್ತಿ ಪವೇಣೀ ಕಥಿತಾತಿ।

೩. ಧಮ್ಮದಿನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪೯. ತತಿಯೇ **ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ**ತಿ ಸತ್ತಸು ಜನೇಸು ಏಕೋ। ಬುದ್ಧಕಾಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ ಉಪಾಸಕೋ, ವಿಸಾಖೋ ಉಪಾಸಕೋ, ಉಗ್ಗೋ ಗಹಪತಿ, ಚಿತ್ತೋ ಗಹಪತಿ, ಹತ್ಥಕೋ ಆಳವಕೋ, ಚೂಳಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ, ಮಹಾಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಜನಾ ಪಞ್ಚಸತಉಪಾಸಕಪರಿವಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। ಏತೇಸು ಏಸ ಅಞ್ಞತರೋ।

ಗಮ್ಭೀರಾತಿ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರಾ ಸಲ್ಲಸುತ್ತಾದಯೋ। **ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಾ**ತಿ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರಾ ಚೇತನಾಸುತ್ತನ್ತಾದಯೋ। **ಲೋಕುತ್ತರಾ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರತ್ಥದೀಪಕಾ ಅಸಙ್ಖತಸಂಯುತ್ತಾದಯೋ। **ಸುಞ್ಞತಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ**ತಿ ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಾದೀಪಕಾ ಖಜ್ಜನಿಕಸುತ್ತನ್ತಾದಯೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮ। **ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಧಮ್ಮದಿನ್ನ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏವಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚನ್ದೋಪಮಪಟಿಪದಂ ರಥವಿನೀತಪಟಿಪದಂ ಮೋನೇಯ್ಯಪಟಿಪದಂ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇನ್ತೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಸತ್ಥಾ ಇಮೇಸಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಅಸಯ್ಹಭಾರಂ ಆರೋಪೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏತೇ ಕಿರ ನ ಅತ್ತನೋ ಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಓವಾದಂ ಯಾಚಿಂಸು, ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನ ಸಬ್ಬಭಾರಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ವಿಯ "ಓವದತು ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ತೇನ ತೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಅಸಯ್ಹಭಾರಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ನ ಖೋ ನೇತ**ನ್ತಿ ನ ಖೋ ಏತಂ। ನಕಾರೋ ಪನೇತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿಮತ್ತಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಓವಾದಂ ಯಾಚಥ, ತಸ್ಮಾ।

೪. ಗಿಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫೦. ಚತುತ್ಥೇ **ನ ಖೋ ಪನೇತ**ನ್ತಿ ನ ಖೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏತಂ। **ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ ಉಪಾಸಕೋ**ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅಸ್ಸಾಸನೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಕರೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ। **ಅಸ್ಸಾಸತಾಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಸತು ಆಯಸ್ಮಾ। **ಮಾರಿಸೋ**ತಿ ಮರಣಪಟಿಬದ್ಧೋ। **ಮರಣಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಮರಣಸಭಾವೋ। **ಅಧಿಮೋಚೇಹೀ**ತಿ ಠಪೇಹಿ। **ಅಧಿಮೋಚಿತ**ನ್ತಿ ಠಪಿತಂ। **ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏವಂ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಯದಿದಂ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಇದಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಆರಬ್ಭ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ನಾನಾಕರಣಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ನ ತಂ ವದಾಮಿ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಹಿ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಬೋಧಿಯಙ್ಗಣವತ್ತೇಸು ಚೇವ ಅಸೀತಿಕ್ಖನ್ಧಕವತ್ತೇಸು ಚಾತಿ ಆಗಮನೀಯಗುಣೇಸು ಪಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿವಿದ್ಧೇ ಪನ ಮಗ್ಗೇ ವಾ ಫಲೇ ವಾ ಉಪಾಸಕಾನಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ನಾನಾಕರಣಂ ನತ್ಥಿ।

೬. ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫೫. ನವಮೇ **ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವೋ ಪಟಿಲದ್ಧಪಞ್ಞೋ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪರತೋ **ಪಞ್ಞಾಬುದ್ಧಿಯಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸಪ್ಪಞ್ಞವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಮಹಾಪಞ್ಞವಗ್ಗೋ

೧. ಮಹಾಪಞ್ಞಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫೮. ಸತ್ತಮೇ **ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**ತಿಆದೀಸು "ಮಹನ್ತೇ ಅತ್ಥೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೪) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಸಚ್ಚಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಮಾಧಿವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭೧. ಸಚ್ಚಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಮಾಧಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ಸತ್ಥಾ - "ಏವಮೇತೇ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ಲಭಿತ್ವಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ, ವಿಸೇಸಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। **ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯೋಗೋ ಕರಣೀಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾಭೂತಾದಿವಸೇನ ಕಾರಣಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಾ ಸಮಾಹಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಸಮಾಹಿತೇಹಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನತ್ಥಾಯ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯೋಗೋ ಕರಣೀಯೋ। ತಥಾ ಯಸ್ಮಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಪಾತುಭಾವಾ ಪಾಕಟಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಥಾಗತೇನ ಸುವಿಭತ್ತಾನಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತೇಸು ಅಪರಿಮಾಣಾ ವಣ್ಣಾ ಅಪರಿಮಾಣಾನಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ವಟ್ಟಂ ವಡ್ಢತಿ, ತೇಸಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ವಡ್ಢತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಏವಂ ನೋ ವಟ್ಟಂ ನ ವಡ್ಢಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯೋಗೋ ಕರಣೀಯೋ।

೨. ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭೨. ದುತಿಯಂ ಕಾಯವಿವೇಕವಿಕಲಾನಂ ಕಾಯವಿವೇಕಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ ವುತ್ತಂ।

೩. ಪಠಮಕುಲಪುತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೭೩-೭೫. ತತಿಯೇ **ಅಭಿಸಮಯಾಯಾ**ತಿ ಅಭಿಸಮಯತ್ಥಾಯ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಸಾಸನಾವಚರಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಥಾ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮೇಸು, ತೇನ ತೇನ ಅಭಿಲಾಪೇನ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಪನ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ।

೬. ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಪಕಾಸೇಸು**ನ್ತಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅಹನ್ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಪಕಾಸಯಿಂಸು। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಾ ಚ ಸಮಣಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾ।

೧೦. ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮೦. ದಸಮೇ **ಅನೇಕವಿಹಿತ**ನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಂ। **ತಿರಚ್ಛಾನಕಥ**ನ್ತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಾನಂ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಂ ಕಥಂ। **ರಾಜಕಥ**ನ್ತಿಆದೀಸು ರಾಜಾನಂ ಆರಬ್ಭ "ಮಹಾಸಮ್ಮತೋ ಮನ್ಧಾತಾ ಧಮ್ಮಾಸೋಕೋ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಕಥಾ **ರಾಜಕಥಾ**। ಏಸ ನಯೋ **ಚೋರಕಥಾ**ದೀಸು। ತೇಸು "ಅಸುಕೋ ರಾಜಾ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಗೇಹಸಿತಕಥಾವ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ಹೋತಿ। "ಸೋಪಿ ನಾಮ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಖಯಂ ಗತೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ಚೋರೇಸುಪಿ "ಮೂಲದೇವೋ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಮೇಘಮಾಲೋ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ "ಅಹೋ ಸೂರಾ"ತಿ ಗೇಹಸಿತಕಥಾವ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ। ಯುದ್ಧೇಪಿ ಭಾರತಯುದ್ಧಾದೀಸು "ಅಸುಕೇನ ಅಸುಕೋ ಏವಂ ಮಾರಿತೋ ಏವಂ ವಿದ್ಧೋ"ತಿ

ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನೇವ ಕಥಾ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ, “ತೇಪಿ ನಾಮ ಖಯಂ ಗತಾ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಹೋತಿ। ಅಪಿಚ ಅನ್ನಾದೀಸು “ಏವಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ ಗನ್ಧವನ್ತಂ ರಸವನ್ತಂ ಫಸ್ಸಸಮ್ಪನ್ನಂ ಖಾದಿಮ್ಹ ಭುಞ್ಜಿಮ್ಹ ಪಿವಿಮ್ಹ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಮ್ಹಾ”ತಿ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನ ಕಥೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಾತ್ಥಕಂ ಪನ ಕತ್ವಾ “ಪುಬ್ಬೇ ಏವಂ ವಣ್ಣಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಸಯನಂ ಮಾಲಂ ಗನ್ಧಂ ವಿಲೇಪನಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಅದಮ್ಹ, ಚೇತಿಯೇ ಪೂಜಂ ಅಕರಿಮ್ಹಾ”ತಿ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

ಞಾತಿಕಥಾದೀಸುಪಿ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾ ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ”ತಿ ವಾ, “ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ಏವಂ ವಿಚಿತ್ರೇಹಿ ಯಾನೇಹಿ ವಿಚರಿಮ್ಹಾ”ತಿ ವಾ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸಾತ್ಥಕಂ ಪನ ಕತ್ವಾ “ತೇಪಿ ನೋ ಞಾತಕಾ ಖಯಂ ಗತಾ”ತಿ ವಾ, “ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ಏವರೂಪಾ ಉಪಾಹನಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಮ್ಹಾ”ತಿ ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। **ಗಾಮಕಥಾ**ದೀಸುಪಿ ಸುನಿವಿಟ್ಠದುನ್ನಿವಿಟ್ಠಸುಭಿಕ್ಖದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾದಿವಸೇನ ವಾ “ಅಸುಕಗಾಮವಾಸಿನೋ ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ”ತಿ ವಾ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸಾತ್ಥಕಂ ಪನ ಕತ್ವಾ “ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ”ತಿ ವಾ, “ಖಯಂ ಗತಾ”ತಿ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನಿಗಮನಗರಜನಪದಕಥಾಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇತ್ಥಿಕಥಾಪಿ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, “ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ ಖಯಂ ಗತಾ”ತಿ ಏವಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। **ಸೂರಕಥಾ**ಪಿ “ನನ್ದಿಮಿತ್ತೋ ನಾಮ ಯೋಧೋ ಸೂರೋ ಅಹೋಸೀ”ತಿ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, “ಸದ್ಧೋ ಪಸನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ, ಖಯಂ ಗತೋ”ತಿ ಏವಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। ಸುರಾಕಥಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಸಾಪಿ ಚೇಸಾ ಸುರಾಕಥಾ “ಏವರೂಪಾ ನಾಮ ಸುರಾ ಪೀತಾ ರತಿಜನನೀ ಹೋತೀ”ತಿ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನೇವ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಆದೀನವವಸೇನ ಪನ “ಉಮ್ಮತ್ತಕಸಂವತ್ತನಿಕಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಟ್ಟತಿ। **ವಿಸಿಖಾಕಥಾ**ಪಿ “ಅಸುಕವಿಸಿಖಾ ಸುನಿವಿಟ್ಠಾ ದುನ್ನಿವಿಟ್ಠಾ”ತಿ ವಾ, “ಅಸುಕವಿಸಿಖಾಯ ವಾಸಿನೋ ಸೂರಾ ಸಮತ್ಥಾ”ತಿ ವಾ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನೇವ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, “ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ ಖಯಂ ಗತಾ”ತಿ ಏಚ್ಚೇವಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಕುಮ್ಭಟ್ಠಾನಕಥಾ**ತಿ ಉದಕತಿತ್ಥಕಥಾ ವುಚ್ಚತಿ, ಕುಮ್ಭದಾಸಿಕಥಾ ವಾ। ಸಾಪಿ “ಪಾಸಾದಿಕಾ ನಚ್ಚಿತುಂ ಗಾಯಿತುಂ ಛೇಕಾ”ತಿ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ, “ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ।

ಪುಬ್ಬಪೇತಕಥಾತಿ ಅತೀತಞಾತಿಕಥಾ। ತತ್ಥ ವತ್ತಮಾನಞಾತಿಕಥಾಸದಿಸೋವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। **ನಾನತ್ತಕಥಾ**ತಿ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಕಥಾಹಿ ವಿಮುತ್ತಾ ಅವಸೇಸಾ ನಾನಾಸಭಾವಾ ನಿರತ್ಥಕಕಥಾ। **ಲೋಕಕ್ಖಾಯಿಕಾ**ತಿ “ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಕೇನ ನಿಮ್ಮಿತೋ, ಅಸುಕೇನ ನಾಮ ನಿಮ್ಮಿತೋ, ಕಾಕೋ ಸೇತೋ ಅಟ್ಠೀನಂ ಸೇತತ್ತಾ, ಬಲಾಕಾ ರತ್ತಾ ಲೋಹಿತಸ್ಸ ರತ್ತತ್ತಾ”ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ಲೋಕಾಯತವಿತಣ್ಡಸಲ್ಲಾಪಕಥಾ। **ಸಮುದ್ದಕ್ಖಾಯಿಕಾ** ನಾಮ “ಕಸ್ಮಾ ಸಮುದ್ದೋ ಸಾಗರೋ, ಸಾಗರದೇವೇನ ಖನಿತತ್ತಾ ಸಾಗರೋ, ಖತೋ ಮೇತಿ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ನಿವೇದಿತತ್ತಾ ಸಮುದ್ದೋ”ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ನಿರತ್ಥಕಸಮುದ್ದಕ್ಖಾಯಿಕಕಥಾ। ಇತಿ ಭವೋ ಇತಿ ಅಭವೋತಿ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ನಿರತ್ಥಕಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಕಥಾ **ಇತಿಭವಾಭವಕಥಾ**। ಏತ್ಥ ಚ ಭವೋತಿ ಸಸ್ಸತಂ, ಅಭವೋತಿ ಉಚ್ಛೇದಂ। ಭವೋತಿ ವುದ್ಧಿ, ಅಭವೋತಿ ಹಾನಿ। ಭವೋತಿ ಕಾಮಸುಖಂ, ಅಭವೋತಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥೋ। ಇತಿ ಇಮಾಯ ಛಬ್ಬಿಧಾಯ ಇತಿಭವಾಭವಕಥಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಬಾತ್ತಿಂಸ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

೨. ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನವಗ್ಗೋ

೧. ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮೧. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಬಾರಾಣಸಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ**ತಿ ಇಸೀನಂ ಪತನುಪ್ಪತನವಸೇನ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೇ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಯದಾನವಸೇನ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಮಿಗದಾಯಸಙ್ಖಾತೇ ಆರಾಮೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಇಸಯೋ ಪತನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತ್ಥಂ ನಿಸೀದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರತೋ ಸತ್ತಾಹಚ್ಚಯೇನ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಾ ಅನೋತತ್ತದಹೇ ಕತಮುಖಧೋವನಾದಿಕಿಚ್ಚಾ ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಇಸಯೋಪೇತ್ಥ ಓತರಣವಸೇನ ಪತನ್ತಿ, ಉಪೋಸಥತ್ಥಞ್ಚ ಅನುಪೋಸಥತ್ಥಞ್ಚ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ, ಗನ್ಧಮಾದನಂ ಪಟಿಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ತತೋವ ಉಪ್ಪತನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಇಸೀನಂ ಪತನುಪ್ಪತನವಸೇನ ತಂ "ಇಸಿಪತನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಕತಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಮಾರಬಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಾವಸಾನೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಉನ್ನಾದೇನ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಆಯಾಚಿತಧಮ್ಮದೇಸನೋ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಲೋಕಾನುಗ್ಗಹೇನ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತುಕಾಮೋ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾತಿ ದ್ವೇ ಇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಸಹ ಸಮುದಾಹಾರೇನ ಸಮುದಾಹಾರನಿಗ್ಘೋಸೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಮಯೇ ಅಟ್ಠಾರಸಕೋಟಿಸಙ್ಖಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸಮಾಗಚ್ಛಿಂಸು, ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಮೇತಿ, ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಆಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನ ಯುತ್ತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತಂ ಆರಭನ್ತೋ "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪಬ್ಬಜಿತೇನಾ**ತಿ ಗಿಹಿಸಂಯೋಜನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಗತೇನ। **ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ನ ವಳಞ್ಜೇತಬ್ಬಾ । **ಯೋ ಚಾಯಂ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಯೋ ಚ ಅಯಂ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮಸುಖಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೋ। **ಹೀನೋ**ತಿ ಲಾಮಕೋ। **ಗಮ್ಮೋ**ತಿ ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಸನ್ತಕೋ। **ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕೋ**ತಿ ಅನ್ಧಬಾಲಜನೇನ ಆಚಿಣ್ಣೋ। **ಅನರಿಯೋ**ತಿ ನ ಅರಿಯೋ ನ ವಿಸುದ್ಧೋ ನ ಉತ್ತಮೋ ನ ವಾ ಅರಿಯಾನಂ ಸನ್ತಕೋ। **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೋ**ತಿ ನ ಅತ್ಥಸಂಹಿತೋ, ಹಿತಸುಖಾವಹಕಾರಣಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿಲಮಥಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೋ, ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖೋ**ತಿ ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಸೇಯ್ಯಾದೀಹಿ ಅತ್ತಮಾರಣೇಹಿ ದುಕ್ಖಾವಹೋ।

ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಂ ಕರೋತೀತಿ **ಚಕ್ಖುಕರಣೀ**। ದುತಿಯಪದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸೂಪಸಮತ್ಥಾಯ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಅಭಿಜಾನನತ್ಥಾಯ। **ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಸಮ್ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತಮೇವ। ಸಚ್ಚಕಥಾಪಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನೇವ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೨೯) ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

ತಿಪರಿವಟ್ಟನ್ತಿ ಸಚ್ಚಞಾಣಕಿಚ್ಚಞಾಣಕತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪರಿವಟ್ಟಾನಂ ವಸೇನ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ಇದಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಯಥಾಭೂತಂ ಞಾಣಂ **ಸಚ್ಚಞಾಣಂ** ನಾಮ। ತೇಸುಯೇವ "ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪಹಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಜಾನನಞಾಣಂ **ಕಿಚ್ಚಞಾಣಂ** ನಾಮ। "ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ಪಹೀನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಕತಭಾವಜಾನನಞಾಣಂ **ಕತಞಾಣಂ** ನಾಮ। **ದ್ವಾದಸಾಕಾರ**ನ್ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಚ್ಚೇ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಆಕಾರಾನಂ ವಸೇನ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ। **ಞಾಣದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ತಿಪರಿವಟ್ಟಾನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ವಸೇನ

ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ದಸ್ಸನಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ** ಅಞ್ಞತ್ಥ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಇಧ ಪಠಮಮಗ್ಗೋವ।

ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇತಿ ಪಟಿವೇಧಞಾಣೇ ಚೇವ ದೇಸನಾಞಾಣೇ ಚ। ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ, ಇಸಿಪತನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಾಯ ಸಚ್ಚದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತಿತಂ ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ನಾಮ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಹೇತಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಉರೇ ಪವತ್ತಞಾಣಮೇವ। ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪಕಾಸೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ। ತಂ ಪನೇತಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಯಾವ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ , ತಾವ ನಂ ಭಗವಾ ಪವತ್ತೇತಿ ನಾಮ, ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಚ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಪವತ್ತಿತೇ ಚ ಪನ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ಭುಮ್ಮಾ ದೇವಾ ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಸುನ್ತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಭುಮ್ಮಾ**ತಿ ಭೂಮಟ್ಠಕದೇವತಾ। **ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಸುನ್ತಿ** ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ - ''ಏತಂ ಭಗವತಾ''ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಾ ಅನುಸಾವಯಿಂಸು। **ಓಭಾಸೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೋಭಾಸೋ। ಸೋ ಹಿ ತದಾ ದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। **ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ, ಭೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಸಪಿ ಉದಾನಸ್ಸ ಉದಾಹಾರನಿಗ್ಘೋಸೋ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

೯. ಸಙ್ಕಾಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮೯. ನವಮೇ **ಅಪರಿಮಾಣಾ ವಣ್ಣಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಅಕ್ಖರಾನಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಾ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ವೇವಚನಂ, ವಣ್ಣಾನಂ ವಾ ಏಕದೇಸಾ ಯದಿದಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾ ನಾಮ। **ಸಙ್ಕಾಸನಾ**ತಿ ವಿಭತ್ತಿಯೋ। ಏಕಮೇಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚೇ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿತ್ಥಾರಿಯಮಾನೇ ವಣ್ಣಾದೀನಂ ಅನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

೧೦. ತಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೦. ದಸಮೇ ಸಭಾವಾವಿಜಹನಟ್ಠೇನ **ತಥಂ**। ದುಕ್ಖಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಸಭಾವಸ್ಸ ಅಮೋಘತಾಯ **ಅವಿತಥಂ**। ನ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಅದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಭಾವಾನುಪಗಮೇನ **ಅನಞ್ಞಥಂ**। ನ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯಾದಿಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ಸಮುದಯಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋತಿ।

ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಕೋಟಿಗಾಮವಗ್ಗೋ

೧. ಕೋಟಿಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೧. ತತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅನನುಬೋಧಾ**ತಿ ಅನನುಬುಜ್ಝನೇನ। **ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇನ।

೨. ದುತಿಯಕೋಟಿಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೨. ದುತಿಯೇ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಫಲಪಞ್ಞಾನಂ ನಾಮಂ।

೭. ತಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೭. ಸತ್ತಮೇ **ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಾನಂ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ನ ಹಿ ವಿತಥಾನಿ ಅರಿಯಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ।

೮. ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ತಥಾಗತೋ ಅರಿಯೋ, ತಸ್ಮಾ "ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ"**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅರಿಯೇನ ತಥಾಗತೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಚ ತಾನಿ ಅರಿಯಸನ್ತಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಸ್ಸ ಸಚ್ಚತ್ತಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦. ಗವಮ್ಪತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೦. ದಸಮೇ **ಸಹಞ್ಚನಿಕೇ**ತಿ ಸಹಞ್ಚನಿಯನಗರೇ। **ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಪಸ್ಸತಿ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಮ್ಪಿ ಸೋ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿಆದಿ ಏಕಪಟಿವೇಧವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸುತ್ತೇ ಏಕಪಟಿವೇಧೋವ ಕಥಿತೋ।

ಕೋಟಿಗಾಮವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಸೀಸಪಾವನವಗ್ಗೋ

೧. ಸೀಸಪಾವನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೧. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಯದಿದಂ ಉಪರೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಇಮಾನಿ ಉಪರಿ। **ಸೀಸಪಾವನೇ**ತಿ ಸೀಸಪಾರುಕ್ಖೇ।

೨. ಖದಿರಪತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೨. ದುತಿಯೇ **ಅನಭಿಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಅನಭಿಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩. ದಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೩. ತತಿಯೇ **ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಪರಂ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಇಮಮ್ಹಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಾ ಪರಂ ನಿರಯಮ್ಪಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಮ್ಪಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಮ್ಪಿ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕಮ್ಪಿ, ದೇವಲೋಕಮ್ಪಿ, ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫. ಸತ್ತಿಸತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಏವಞ್ಚೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸಾ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಚೇ ಏತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನಿರನ್ತರಂ ಸತ್ತಿಸತೇಹಿ ಹಞ್ಞಮಾನಸ್ಸ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಸಹೇವೇಸ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯೋ ಭವೇಯ್ಯ ಚೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

೯. ಇನ್ದಖೀಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦೯. ನವಮೇ **ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ। ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಇಧ ಮುಖನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

೧೦. ವಾದತ್ಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೦. ದಸಮೇ **ಸಿಲಾಯೂಪೋತಿ** ಸಿಲಾಥಮ್ಭೋ। **ಸೋಳಸಕುಕ್ಕುಕೋತಿ** ಸೋಳಸಹತ್ಥೋ। ಸೋಳಸಕುಕ್ಕೂತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಹೇಟ್ಠಾ ನೇಮಙ್ಗಮಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಆವಾಟಂ ಪವಿಟ್ಠಾ। **ಅಟ್ಠ ಕುಕ್ಕು ಉಪರಿನೇಮಸ್ಸಾತಿ** ಅಟ್ಠ ಹತ್ಥಾ ಆವಾಟಸ್ಸ ಉಪರಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। **ಭುಸಾತಿ** ಬಲವತೀ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸೀಸಪಾವನವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಪಪಾತವಗ್ಗೋ

೧. ಲೋಕಚಿನ್ತಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೧. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸುಮಾಗಧಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾತಿ** ಏವಂನಾಮಿಕಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ। **ಲೋಕಚಿನ್ತಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋತಿ**, "ಕೇನ ನು ಖೋ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಕತಾ, ಕೇನ ಮಹಾಪಥವೀ, ಕೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ, ಕೇನ ಸತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ, ಕೇನ ಪಬ್ಬತಾ, ಕೇನ ಅಮ್ಬತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಯೋ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ಲೋಕಚಿನ್ತಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ।

ವಿಚೇತೋತಿ ವಿಗತಚಿತ್ತೋ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ವಾ। **ಭೂತಂಯೇವ ಅದ್ದಸಾತಿ** ತೇ ಕಿರ ಅಸುರಾ ಸಮ್ಬರಿಮಾಯಂ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಯಥಾ ನೇ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀಸು ಆರುಹನ್ತೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ಭಿಸಮುಳಾಲಚ್ಛಿದ್ದೇಹಿ ಪವಿಸನ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸತ್ಥಾ "ಭೂತಂಯೇವ ಅದ್ದಸಾ"ತಿ ಆಹ। **ದೇವಾನಂಯೇವ ಮೋಹಯಮಾನಾತಿ** ದೇವಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಮೋಹಯನ್ತಾ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಲೋಕಚಿನ್ತಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋಪಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ।

೨-೩. ಪಪಾತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೨-೧೩. ದುತಿಯೇ **ಪಟಿಭಾನಕೂಟೋತಿ** ಏಕೋ ಮಹನ್ತೋ ಪಬ್ಬತಸದಿಸೋ ಮರಿಯಾದಪಾಸಾಣೋ। ತತಿಯೇ **ಅನಿಟ್ಠರೂಪನ್ತಿ** ಅನಿಟ್ಠಸಭಾವಂ।

೪. ಕೂಟಾಗಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಘರಂ ಅಕರಿತ್ವಾತಿ** ಥಮ್ಭಭಿತ್ತಿಪಾದುಸ್ಸಾಪನಾದಿನಾ ಘರಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ।

೫. ವಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸನ್ಥಾಗಾರೇತಿ** ಸಿಪ್ಪುಗ್ಗಣ್ಹನಸಾಲಾಯಂ। **ಉಪಾಸನಂ ಕರೋನ್ತೇತಿ** ಕಣ್ಡಖಿಪನಸಿಪ್ಪಂ ಕರೋನ್ತೇ। **ಅಸನಂ ಅತಿಪಾತೇನ್ತೇತಿ** ಕಣ್ಡಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇನ್ತೇ। **ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖನ್ತಿ** ಏಕಂ ಕಣ್ಡಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ಪೋಙ್ಖಂ ವಿಜ್ಝತಿ, ಅಪರಂ ಅನುಪೋಙ್ಖಂ ನಾಮ ದುತಿಯಸ್ಸ ಪೋಙ್ಖಂ, ಪುನ ಅಪರಂ ತಸ್ಸ ಪೋಙ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ಅತಿಪಾತೇನ್ತೇ ಅದ್ದಸ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯೇ ನಾಮ। **ದುರಭಿಸಮ್ಭವತರನ್ತಿ** ದುಕ್ಕರತರಂ। **ಸತ್ತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ** ಏಕಂ ವಾಲಂ ಸತ್ತಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಏಕಂ ಭೇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ವಾತಿಙ್ಗಣಮಜ್ಝೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಅಪರಂ ಭೇದಂ ಕಣ್ಡಸ್ಸ ಅಗ್ಗಕೋಟಿಯಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ, ಉಸಭಮತ್ತೇ ಠಿತೋ ಕಣ್ಡಬದ್ಧಾಯ ಕೋಟಿಯಾ ತಂ ವಾತಿಙ್ಗಣಬದ್ಧಕೋಟಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ, ತಸ್ಮಾ।

೬. ಪಠಮಛಿಗ್ಗಳಯುಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಖಾದಿಕಾತಿ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಖಾದನಂ। **ದುಬ್ಬಲಖಾದಿಕಾತಿ** ಬಲವನ್ತೇಹಿ ಮಚ್ಛಾದೀಹಿ ದುಬ್ಬಲಾನಂ ಮಚ್ಛಾದೀನಂ ಖಾದನಂ।

೮. ದುತಿಯಛಿಗ್ಗಳಯುಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಮಹಾಪಥವೀತಿ** ಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭನ್ತರಾ ಮಹಾಪಥವೀ। **ಅಧಿಚ್ಚಮಿದಂ, ಭನ್ತೇತಿ** ಇದಂ ಅಧಿಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ ಸಚೇ ತಂ ಯುಗಂ ನ ಪೂತಿ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ನ ಸುಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸೋ ಚ ಕಚ್ಛಪೋ ನ ಮರೇಯ್ಯ, ಅಪಿ ನಾಮ ಯದಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಅಧಿಚ್ಚಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಚತ್ತಾರಿ ಯುಗಾನಿ ದಸ್ಸೇತಿ - ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಠಿತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಪಕ್ಖಿತ್ತಯುಗಸ್ಸ ಹಿ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ತಸ್ಸ ಅನ್ಧಕಚ್ಛಪಸ್ಸ ಗೀವಾಯ ಪವೇಸನಂ ವಿಯ ಮನುಸ್ಸಪಟಿಲಾಭೋ ಅಧಿಚ್ಚಪಟಿಲಾಭೀ। ದಕ್ಖಿಣಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಠಿತೇನ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಮಯುಗಂ ಪತ್ವಾ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಛಿಗ್ಗಳುಪರಿ ಆರುಳ್ಹಸ್ಸ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಗೀವಪ್ಪವೇಸನಂ ವಿಯ ತಥಾಗತುಪ್ಪಾದೋ ಅಧಿಚ್ಚತರಸಮ್ಭವೋ। ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಠಿತೇನ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಮಯುಗದ್ವಯಂ ಪತ್ವಾ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಛಿಗ್ಗಳುಪರಿ ಆರುಳ್ಹಸ್ಸ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಗೀವಪ್ಪವೇಸನಂ ವಿಯ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿನಯಸ್ಸ ದೀಪನಂ ಅಧಿಚ್ಚತರಸಮ್ಭವಂ। ಉತ್ತರಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಠಿತೇನ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಮಯುಗತ್ತಯಂ ಪತ್ವಾ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಛಿಗ್ಗಳುಪರಿ ಆರುಳ್ಹಸ್ಸ ಛಿಗ್ಗಳೇನ ಗೀವಪ್ಪವೇಸನಂ ವಿಯ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೋ ಅತಿವಿಯ ಅಧಿಚ್ಚತರಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನವಮಾದೀನಿ ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಾನೇವಾತಿ।

ಪಪಾತವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಅಭಿಸಮಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೧೨೧. ಅಭಿಸಮಯವಗ್ಗೋ ನಿದಾನವಗ್ಗೇ ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತೋವ।

೭. ಪಠಮಆಮಕಧಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೩. ಪಞ್ಞಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩೩. ಆಮಕಧಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾಲೇ **ಅರಿಯೇನ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೇನ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ।

೪. ಸುರಾಮೇರಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩೪. **ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಸುರಾ** ನಾಮ ಪಿಟ್ಠಸುರಾ, ಓದನಸುರಾ, ಪೂವಸುರಾ, ಕಿಣ್ಣಪಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಸಮ್ಭಾರಸಂಯುತ್ತಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ। **ಮೇರಯಂ** ನಾಮ ಪುಪ್ಫಾಸವೋ, ಫಲಾಸವೋತಿ, ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಆಸವೋ। **ಮಜ್ಜನ್ತಿ** ತದೇವ ಉಭಯಂ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸುರಾಸವವಿನಿಮುತ್ತಂ ಮದನೀಯಂ। ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ತಂ ಪಿವನ್ತಿ, ಸಾ ಪಮಾದಸ್ಸ ಕಾರಣತ್ತಾ **ಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ, ತತೋ ಪಟಿವಿರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬-೭. ಮತ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೩೬-೩೭. **ಮತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ** ಮಾತುಹಿತಾ, ಮಾತರಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾದೀಸು** ಪಿತುಹಿತಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ।

೮-೯. ಸಾಮಞ್ಞಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೩೮-೩೯. ಸಮಣಾನಂ ಹಿತಾ **ಸಾಮಞ್ಞಾ**। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಹಿತಾ **ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ**। ತೇಸು ತೇಸು ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನಾನಂಯೇವೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

೧೦. ಪಚಾಯಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪೦. **ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋತಿ** ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾನಂ ಅಪಚಾಯಿನೋ, ನೀಚವುತ್ತಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೮. ದುತಿಯಆಮಕಧಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೮. ಬೀಜಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪೮. **ಬೀಜಗಾಮಭೂತಗಾಮಸಮಾರಮ್ಭಾತಿ** ಮೂಲಬೀಜಂ, ಖನ್ಧಬೀಜಂ, ಫಳುಬೀಜಂ, ಅಗ್ಗಬೀಜಂ, ಬೀಜಬೀಜನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ಸ ಬೀಜಗಾಮಸ್ಸ ಚೇವ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ನೀಲತಿಣರುಕ್ಖಾದಿಕಸ್ಸ ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಸಮಾರಮ್ಭಾ, ಛೇದನಪಚನಾದಿಭಾವೇನ ವಿಕೋಪನಾ ಪಟಿವಿರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೯. ವಿಕಾಲಭೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪೯. **ವಿಕಾಲಭೋಜನಾತಿ** ಕಾಲಾತಿಕ್ಕನ್ತಭೋಜನಾ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾತಿಕ್ಕಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಕಾಲಿಕಪರಿಭೋಗಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦. ಗನ್ಧವಿಲೇಪನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೦. ಮಾಲಾದೀಸು **ಮಾಲಾತಿ** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುಪ್ಫಂ। **ಗನ್ಧನ್ತಿ** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗನ್ಧಜಾತಂ। **ವಿಲೇಪನನ್ತಿ** ಛವಿರಾಗಕರಣಂ। ತತ್ಥ ಪಿಳನ್ಧನ್ತಾ ಧಾರೇನ್ತಿ ನಾಮ, ಊನಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇನ್ತಾ ಮಣ್ಡೇನ್ತಿ ನಾಮ, ಗನ್ಧವಸೇನ ಛವಿರಾಗವಸೇನ ಚ ಸಾದಿಯನ್ತಾ ವಿಭೂಸೇನ್ತಿ ನಾಮ। **ಠಾನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಕಾರಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಾಯ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ತಾನಿ ಮಾಲಾಧಾರಣಾದೀನಿ ಮಹಾಜನೋ ಕರೋತಿ, ತತೋ ಪಟಿವಿರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೯. ತತಿಯಆಮಕಧಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ನಚ್ಚಗೀತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೧. ಸಾಸನಸ್ಸ ಅನನುಲೋಮತ್ತಾ ವಿಸೂಕಂ ಪಟಾಣೀಭೂತಂ ದಸ್ಸನನ್ತಿ **ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ**। ಅತ್ತನಾ ನಚ್ಚನನಚ್ಚಾಪನಾದಿವಸೇನ ನಚ್ಚಾ ಚ ಗೀತಾ ಚ ವಾದಿತಾ ಚ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಯೂರನಚ್ಚಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಪವತ್ತಾನಂ ನಚ್ಚಾದೀನಂ ವಿಸೂಕಭೂತಾ ದಸ್ಸನಾ ಚಾತಿ **ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ**। ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಪಯೋಜೇತುಂ ವಾ ಪರೇಹಿ ಪಯೋಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಪಯುತ್ತಾನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ನೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಟ್ಟನ್ತಿ।

೨. ಉಚ್ಚಾಸಯನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೨. **ಉಚ್ಚಾಸಯನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ। **ಮಹಾಸಯನಂ** ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ಥರಣಂ, ತತೋ ಪಟಿವಿರತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩. ಜಾತರೂಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೩. **ಜಾತರೂಪ**ನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಂ। **ರಜತ**ನ್ತಿ ಕಹಾಪಣೋ - ಲೋಹಮಾಸಕೋ, ಜತುಮಾಸಕೋ, ದಾರುಮಾಸಕೋತಿ ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಉಭಯಸ್ಸಾಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತಾ। ನೇವ ನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ, ನ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸಾದಿಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪. ಆಮಕಧಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೪. ಆಮಕಧಞ್ಞಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ ಸಾಲಿ-ವೀಹಿ-ಯವ-ಗೋಧುಮ-ಕಙ್ಗು-ವರಕ-ಕುದ್ರೂಸಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸತ್ತವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಆಮಕಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ, ಆಮಸನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

೫. ಆಮಕಮಂಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೫. **ಆಮಕಮಂಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞತ್ರ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಆಮಕಮಂಸಮಚ್ಛಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ನೋ ಆಮಸನಂ।

೬. ಕುಮಾರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೬. **ಇತ್ಥಿಕುಮಾರಿಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತ್ಥೀ**ತಿ ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾ, ಇತರಾ **ಕುಮಾರಿಕಾ** ನಾಮ। ತಾಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮ್ಪಿ ಆಮಸನಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮೇವ।

೮. ದಾಸಿದಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫೮. **ದಾಸಿದಾಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಾಸಿದಾಸವಸೇನೇವ ತೇಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ''ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ದಮ್ಮಿ, ಆರಾಮಿಕಂ ದಮ್ಮೀ''ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪನ ವಟ್ಟತಿ।

೧೦. ಚತುತ್ಥಆಮಕಧಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ಖೇತ್ತವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬೧. **ಅಜೇಳಕಾ**ದೀಸು **ಖೇತ್ತವತ್ಥು**ಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನಯೋ ವಿನಯವಸೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ । ತತ್ಥ ಖೇತ್ತಂ ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। ವತ್ಥು ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಅಪರಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। ಯತ್ಥ ವಾ ಉಭಯಂ ರುಹತಿ, ತಂ ಖೇತ್ತಂ। ತದತ್ಥಾಯ ಅಕತಭೂಮಿಭಾಗೋ ವತ್ಥು। ಖೇತ್ತವತ್ಥುಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ವಾಪಿತಳಾಕಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೇವ।

೨-೩. ಕಯವಿಕ್ಕಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೯೨-೯೩. **ಕಯವಿಕ್ಕಯಾತಿ** ಕಯಾ ಚ ವಿಕ್ಕಯಾ ಚ। **ದೂತೇಯ್ಯಂ** ವುಚ್ಚತಿ ದೂತಕಮ್ಮಂ, ಗಿಹೀನಂ ಪಣ್ಣಂ ವಾ ಸಾಸನಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನಂ। **ಪಹಿಣಗಮನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಘರಾ ಘರಂ ಪೇಸಿತಸ್ಸ ಖುದ್ದಕಗಮನಂ। **ಅನುಯೋಗೋ** ನಾಮ ತದುಭಯಕರಣಂ। ತಸ್ಮಾ ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಾನುಯೋಗಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೪. ತುಲಾಕೂಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೯೪. ತುಲಾಕೂಟಾದೀಸು **ಕೂಟ**ನ್ತಿ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ಥ **ತುಲಾಕೂಟಂ** ತಾವ ರೂಪಕೂಟಂ, ಅಙ್ಗಕೂಟಂ, ಗಹಣಕೂಟಂ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ರೂಪಕೂಟಂ** ನಾಮ ದ್ವೇ ತುಲಾ ಸಮರೂಪಾ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮಹತಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಖುದ್ದಿಕಾಯ ದೇತಿ। **ಅಙ್ಗಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಹತ್ಥೇನ ತುಲಂ ಅಕ್ಕಮತಿ, ದದನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ। **ಗಹಣಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮೂಲೇ ರಜ್ಜುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗೇ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟಂ** ನಾಮ ತುಲಂ ಸುಸಿರಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅಯಚುಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಕರೋತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗಭಾಗೇ।

ಕಂಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿ, ತಾಯ ವಞ್ಚನಂ **ಕಂಸಕೂಟಂ**। ಕಥಂ? ಏಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾ ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಲೋಹಪಾತಿಯೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಕರೋನ್ತಿ। ತತೋ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಡ್ಢಕುಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, "ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಾನಿ ಕಿಣಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ, ಅಗ್ಘೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಮಗ್ಘತರಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ತೇಹಿ "ಕಥಂ ಇಮೇಸಂ ಸುವಣ್ಣಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಪಾಸಾಣೇ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾತಿಯೋ ದತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಮಾನಕೂಟಂ ಹದಯಭೇದ-ಸಿಖಾಭೇದ-ರಜ್ಜುಭೇದವಸೇನ ತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಹದಯಭೇದೋ** ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ । ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಹೇಟ್ಠಾಛಿದ್ದೇನ ಮಾನೇನ "ಸಣಿಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅನ್ತೋಭಾಜನೇ ಬಹುಂ ಪಗ್ಘರಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಛಿದ್ದಂ ಪಿಧಾಯ ಸೀಘಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇತಿ। **ಸಿಖಾಭೇದೋ** ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸಣಿಕಂ ಸಿಖಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ವೇಗೇನ ಸಿಖಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ದೇತಿ। **ರಜ್ಜುಭೇದೋ** ಖೇತ್ತವತ್ಥುಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ಲಞ್ಜಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಹಿ ಖೇತ್ತಂ ಅಮಹನ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿನನ್ತಿ।

೫. ಉಕ್ಕೋಟನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೯೫. **ಉಕ್ಕೋಟನಾದೀಸು ಉಕ್ಕೋಟನ**ನ್ತಿ ಸಾಮಿಕೇ ಅಸ್ಸಾಮಿಕೇ ಕಾತುಂ ಲಞ್ಜಗ್ಗಹಣಂ। **ವಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಪರೇಸಂ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ರಿದಮೇಕಂವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗಞ್ಚ ಮಿಗಪೋತಕಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಮೇಕೋ ಧುತ್ತೋ "ಕಿಂ, ಭೋ, ಮಿಗೋ ಅಗ್ಘತಿ, ಕಿಂ ಮಿಗಪೋತಕೋ"ತಿ?, ಆಹ। "ಮಿಗೋ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ, ಮಿಗಪೋತಕೋ ಏಕ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಕಹಾಪಣಂ ದತ್ವಾ, ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ "ನ ಮೇ, ಭೋ, ಮಿಗಪೋತಕೇನ ಅತ್ಥೋ, ಮಿಗಂ ಮೇ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಹಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ದೇಹೀತಿ। ನನು, ಭೋ, ಮಯಾ ಪಠಮಂ ಏಕೋ ಕಹಾಪಣೋ ದಿನ್ನೋತಿ। ಆಮ ದಿನ್ನೋತಿ। ಇಮಮ್ಪಿ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಣ್ಹ, ಏವಂ ಸೋ ಚ ಕಹಾಪಣೋ, ಅಯಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಗ್ಘನಕೋ ಮಿಗಪೋತಕೋತಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಸೋ "ಕಾರಣಂ ವದತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿಗಂ ಅದಾಸೀತಿ।

ನಿಕತೀತಿ ಯೋಗವಸೇನ ವಾ ಮಾಯಾವಸೇನ ವಾ ಅಪಾಮಙ್ಗಂ ಪಾಮಙ್ಗನ್ತಿ ಅಮಣಿಂ ಮಣಿನ್ತಿ, ಅಸುವಣ್ಣಂ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಪತಿರೂಪಕೇನ ವಞ್ಚನಂ। **ಸಾಚಿಯೋಗೋ**ತಿ ಕುಟಿಲಯೋಗೋ। ಏತೇಸಂಯೇವ ಉಕ್ಕೋಟನಾದೀನಮೇತಂ ನಾಮಂ। ತಸ್ಮಾ ಉಕ್ಕೋಟನಸಾಚಿಯೋಗಾ ವಞ್ಚನಸಾಚಿಯೋಗಾ ನಿಕತಿಸಾಚಿಯೋಗಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಅಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತನಂ ಸಾಚಿಯೋಗೋತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ವಞ್ಚನೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಂ।

೬-೧೧. ಭೇದನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೬೬-೭೧. **ಭೇದನಾ**ದೀಸು **ಭೇದನ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಚ್ಛೇದನಾದಿ। **ವಧೋ**ತಿ ಮರಣಂ। **ಬನ್ಧೋ**ತಿ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಬನ್ಧನಂ। **ವಿಪರಾಮೋಸೋ**ತಿ ಹಿಮವಿಪರಾಮೋಸೋ, ಗುಮ್ಬವಿಪರಾಮೋಸೋತಿ ದುವಿಧೋ। ಯಂ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ ಹಿಮೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನಂ ಜನಂ ಮುಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ಹಿಮವಿಪರಾಮೋಸೋ। ಯಂ ಗುಮ್ಬಾದಿಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಮುಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ಗುಮ್ಬವಿಪರಾಮೋಸೋ।

ಆಲೋಪೋ ವುಚ್ಚತಿ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀನಂ ವಿಲೋಪಕರಣಂ। **ಸಹಸಾಕಾರೋ**ತಿ ಸಾಹಸಕಿರಿಯಾ, ಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉರೇ ಸತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಇಚ್ಛಿತಭಣ್ಡಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಮೇತಸ್ಮಾ ಭೇದನವಧಬನ್ಧನವಿಪರಾಮೋಸಆಲೋಪಸಹಸಾಕಾರಾ ಪಟಿವಿರತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಆಮಕಧಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾಲವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ -

“ಬಹುಕಾರಸ್ಸ ಯತೀನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರನಿಪುಣಬುದ್ಧೀನಂ,
ಸಂಯುತ್ತವರನಿಕಾಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಂ ಕಾತುಂ॥

“ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಮಾಸಿಸಮಾನೇನ ಯಾ ಮಯಾ।
ನಿಪುಣಾ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಆರದ್ಧಾ **ಸಾರತ್ಥಪಕಾಸಿನೀ** ನಾಮ॥

“ಸಾ ಹಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರಮಾದಾಯ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಏಸಾ।
ಅಟ್ಠಸತ್ತತಿಮತ್ತಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಭಾಣವಾರೇಹಿ॥

“ಏಕೂನಸಟ್ಠಿಮತ್ತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋಪಿ ಭಾಣವಾರೇಹಿ।
ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಾಯ ಆಗಮಾನಂ ಕತೋ ಯಸ್ಮಾ॥

“ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಸಹಾಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಭಾಣವಾರಗಣನಾಯ।
ಥೋಕೇನ ಅಪರಿಪೂರಂ ಸತ್ತತಿಂಸಸತಂ ಹೋತಿ॥

“ಸತ್ತತಿಂಸಾಧಿಕಸತ-ಪರಿಮಾಣಂ ಭಾಣವಾರತೋ ಏವಂ।
ಸಮಯಂ ಪಕಾಸಯನ್ತಿಂ ಮಹಾವಿಹಾರಾಧಿವಾಸೀನಂ॥

“ಮೂಲಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರಮಾದಾಯ ಮಯಾ ಇಮಂ ಕರೋನ್ತೇನ।

ಯಂ ಪುಞ್ಞಮುಪಚಿತಂ ತೇನ ಹೋತು ಸಬ್ಬೋ ಸುಖೀ ಲೋಕೋ॥

‘‘ಏತಿಸ್ಸಾ ಕರಣತ್ಥಂ ಥೇರೇನ **ಭದನ್ತಜೋತಿಪಾಲೇನ**।
ಸುಚಿಸೀಲೇನ ಸುಭಾಸಿತಸ್ಸ ಪಕಾಸಯನ್ತಞಾಣೇನ॥

‘‘ಸಾಸನವಿಭೂತಿಕಾಮೇನ ಯಾಚಮಾನೇನ ಮಂ ಸುಭಗುಣೇನ।
ಯಂ ಸಮಧಿಗತಂ ಪುಞ್ಞಂ ತೇನಾಪಿ ಜನೋ ಸುಖೀ ಭವತೂ’’ತಿ॥

ಪರಮವಿಸುದ್ಧಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿವೀರಿಯಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇನ ಸೀಲಾಚಾರಜ್ಜವಮದ್ದವಾದಿಗುಣಸಮುದಯಸಮುದಿತೇನ ಸಕಸಮಯಸಮಯನ್ತರಗಹನಜ್ಝೋಗಾಹಣಸಮತ್ಥೇನ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಸಮನ್ನಾಗತೇನ ತಿಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೇ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಪ್ಪಭಾವೇನ ಮಹಾವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಜನಿತಸುಖವಿನಿಗ್ಗತಮಧುರೋದಾರವಚನಲಾವಣ್ಣಯುತ್ತೇನ ಯುತ್ತಮುತ್ತವಾದಿನಾ ವಾದೀವರೇನ ಮಹಾಕವಿನಾ ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರೇ ಛಳಭಿಞ್ಞಾದಿಪ್ಪಭೇದಗುಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಬುದ್ಧೀನಂ ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ವಂಸಾಲಙ್ಕಾರಭೂತೇನ ವಿಪುಲವಿಸುದ್ಧಬುದ್ಧಿನಾ **ಬುದ್ಧಘೋಸೋ**ತಿ ಗರೂಹಿ ಗಹಿತನಾಮಧೇಯ್ಯೇನ ಥೇರೇನ ಕತಾ ಅಯಂ **ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನೀ** ನಾಮ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾ।

‘‘ತಾವ ತಿಟ್ಠತು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣೇಸಿನಂ।
ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ, ನಯಂ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ॥

‘‘ಯಾವ ಬುದ್ಧೋತಿ ನಾಮಮ್ಪಿ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಾದಿನೋ।
ಲೋಕಮ್ಹಿ ಲೋಕಜೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಪವತ್ತತಿ ಮಹೇಸಿನೋ’’ತಿ॥

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನೀ ನಾಮ

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ನಿಟ್ಠಿತಾ।